י"ב אייר תשמ"ב 5.5.1982 מיספר 2331 84 עמודים שנה 46 המחיר: 25 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

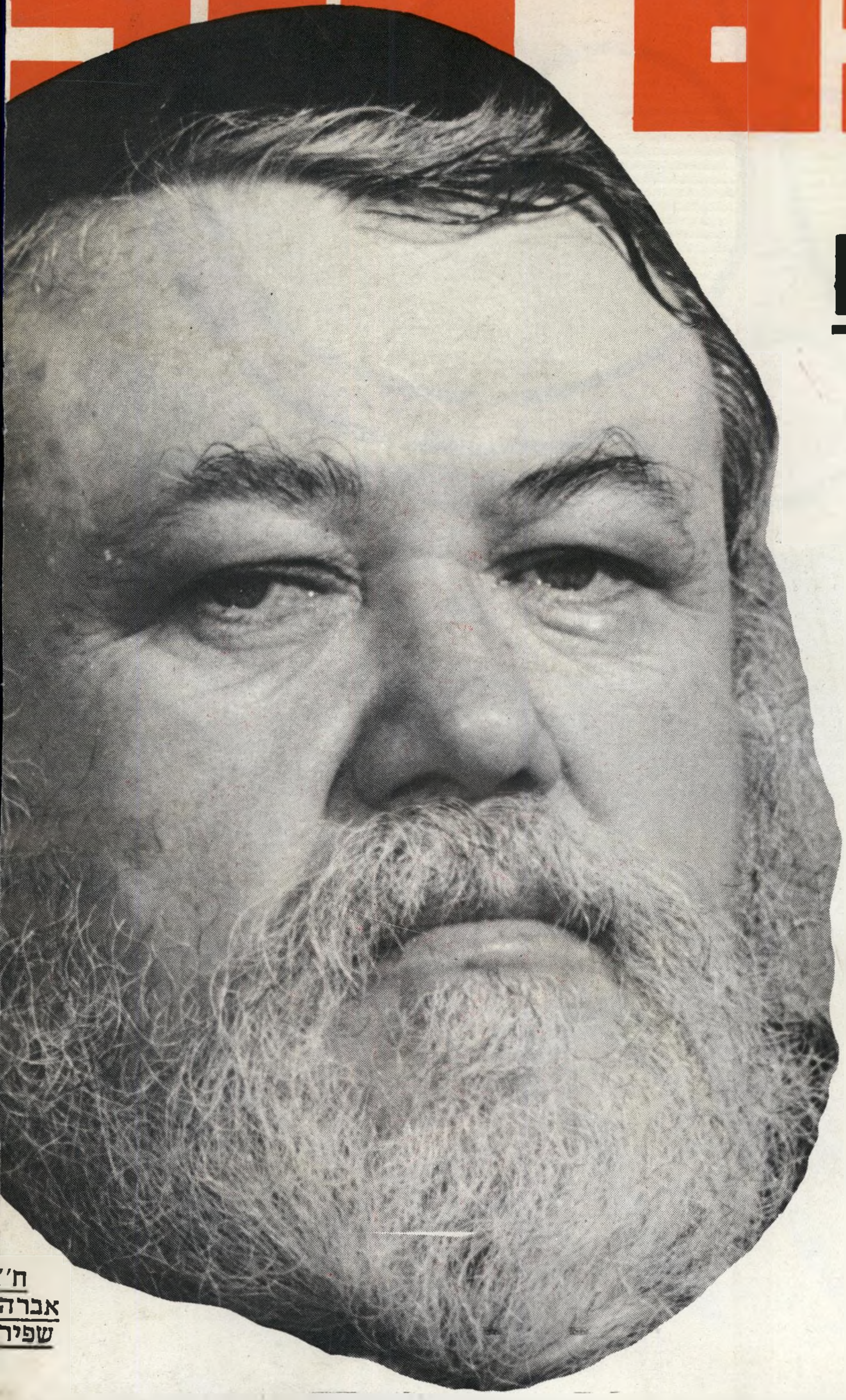

ח'
אברה
שפיר

★ כניעת בגין

★ סגירת „אל־על"

29

★ השבתת הקו לקאהיר

★ שחיתות במוסדות האגודה

הבוס של המדינה

תמר יעקבסון טמיר

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־תכנית: יוסי שנון • רכזי מערכת: שרית ישי ושלמה פרנקל • עורכי כיתוב: תמי מוטוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר וענת סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קורא יקר.

לפני שבועיים סיפר מיכאל דק בקול ישראל על עיתונאית אחת, שכדי לחדור לימית העמיסה את מכוניתה על משאית.

הודעה כזו התפרסמה גם בהארץ. חיים הנדווקר פירסם אומנם את הידיעה, אבל כתב שזו שמועה שהילכה בין העיתונאים. הוא לא האמין, כנראה, שזה אכן קרה.

בג׳רוזלם פוסט התפרסמה ידיעה, שעי־תונאית של שבועון ישראלי נישאה בני־שואין פיקטיביים לקבלן תושב ימית, וכך הצליחה לעבור דרך מחסומי־צה"ל.

הגיבורה האלמונית של הסיפורים האלה היא הכתבת־צלמת שלנו, גילה רזין.

מספרת גילה:

ביום הראשון בבוקר הגעתי לעצמונה. הייתי מצויידת באישור מטעם דובר־צה"ל, כדי לעבור כעיתונאית את מחסומי־צה"ל באיזור שהוגדר כ„שטח צבאי".

אחרי־הצהריים נסעתי לקיבוץ מגן, כדי להכניס דלק למכונית. כשחזרתי למחסום בכרם־שלום, התברר שהוצא צו חדש: שר־הביטחון אריאל שרון הורה למנוע את כניסת העיתונאים לחבל־ימית, וביטל את כל האישורים שהוצאו עבורם במישרד דובר־צה"ל.

ליד המחסום התקבצו עיתונאים נוספים, כשכולם המומים למישמע רוע־הגזירה.

יכולתי להיכנס כטרמפיסטית במכונית של תושב ימית, אבל היה חשוב יותר לחזור לימית ברכב, שיאפשר לי תנועה חופשית.

המזל האיר לי פנים. אהוביה רוזנפריד, בן־כיתה שלי משנים עברו, הגיע למחסום מכיוון ימית. בפעם האחרונה התראינו לפני יותר מ־10 שנים. הוא הזדרז לספר לי שהוא תושב ימית, ואני סיפרתי לו שכעיתונאית אין לי אפשרות לחזור לעיר.

אהוביה הבטיח: „אין בעיה, אני מסוגל לכל!"

באמצעות מכשיר מוטורולה שבמכוניתו הוא הזמין משאית. היא הגיעה תוך חמש דקות למחסום בכרם־שלום. בחשיכה, בעז־רת מנוף, העמיסו את החיפושית שלי על המשאית. הנהג כסוף־השיער התבקש לחכות לנו ליד פריאל. המשאית יצאה לדרך ועברה במחסום ללא עיכוב, ואני אחריה, במכוניתו של אהוביה.

כדי שהחיילים במחסום לא יזהו אותי, חבש אהוביה לראשי כובע ג׳ייר־אר, והס־ביר לחייל שהציץ דרך החלון שאני אשתו.

בפריאל חזרתי לחיפושית, ובכל המח־סומים הבאים הסביר אהוביה לחיילים שבמכונית שמאחריו נוהגת אשתו.

הגעתי בחזרה לימית.

עיתונאים שפגשו אותי בעיר, שאלו: „תגידי, העמיסו את המכונית שלך על משאית? ראינו את החיפושית הזאת ותי־ארנו לעצמנו שיש פה משהו חשוד!"

הסברתי לחברי למיקצוע בעיר שהפכתי תושבת ימית, וביקשתי מהם שלא יזהו אותי כעיתונאית. כך יכולתי לנוע בחופ־שיות בכל היישובים בחבל מבלי להיעצר במחסומים. יתר העיתונאים נאלצו להס־תתר או לחשוש מפני האיום שריחף עליהם, שבכל רגע עלול להגיע שוטר שיוציא אותם מהאיזור.

אהוביה מצא לי גם בית פנוי בעיר, וכך יכולתי ליהנות מארוחות חמות ומיק־לחת של מים חמים. כעבור יומיים, כש־טרקטור פגע בצינור המים של „ביתי", הוא דאג למצוא לי בית אחר.

הוא היה מעורה בכל מה שקרה בחבל, והפך מורה־הדרך לכל יעד שבו החל פינוי.

החיילים והשוטרים, שהסתובבו בעיר, ושוחחו עם התושבים, פנו גם אלי בשאלות: מדוע אני לא מוכנה להתפ־נות? אילו בעיות־פיצויים עדיין לא סוכמו איתי? מתי הגעתי לימית? האם יש לי דירה אחרת בארץ? התקשיתי לענות, ונהגתי להפנות אותם לאהוביה. היו אלה בעיותיו, והוא ידע לדבר עליהן בשטף ובאכסטזה. הוא היה משכנע מאוד.

אלוף־מישנה עדי, למשל, הודיע בתום שיחה כזו, שהוא יסרב לפנות אותנו, למרות שהבית שלנו נמצא בתחום שהוא אחראי לו. שני קצינים שהיו איתו לא הצליחו לגבש עמדה. אחד מהם אמר: „עוד לא החלטתי!" שני אמר: „אני חושב שאסרב למלא את הפקודה לפנות אתכם."

באיזור תלמי־יוסף צילמתי את הפולשים החדשים, שחזרו לאיזור. אחד מהם הר־גיש שצילמתי, ומיהר לחסום את דרכי. אהוביה קפץ בין שנינו, והסביר לבחור הנרגש שזה בסך־הכל לאלבום הפרטי שלנו, כי חשוב לתעד כל אירוע בימי־הפינוי.

לא נישאתי לאהוביה, כפי שפורסם. אהוביה רק הציג אותי כאשתו, ואני לא הכחשתי.

ההסדר הזה לא פעל לכל אורך הדרך. היו תושבים בימית, שידעו את האמת. היו גם אנשי־צבא, שזיהו אותי. רבים העלימו עין.

רוב העיתונאים יכלו להישאר עד הסוף. היו אנשי־טלוויזיה שהחליטו, על דעת העורך, לעזוב את ימית ולא להשתתף במישחק הזה.

ביום החמישי פונו אחרוני תושבי ימית, ואני נאלצתי לחזור ולהיות עיתונאית, תחת עינו הפקוחה של נציג דובר־צה"ל.

ביום השישי בצהריים הודיעו לעיתו־נאים שעליהם לצאת מהעיר, לפני הפי־צוץ. נסעתי בשיירה בדרך החוצה. לפני המחסום נעצרתי, הסתובבתי, וחזרתי ל־ימית. התמקמתי על מיגדל־המים. מאוחר יותר הגיע לשם גם יהודה חמל, צלם רשת־הטלוויזיה האמריקאית סי־אן־אן. הוא היה היחידי שקיבל אישור לצלם את הפיצוץ, עבור כל תחנות הטלוויזיה.

בישראל לא הראו את סוף ימית. שאר העיתונאים חזרו למחרת כדי לראות ול־צלם את ההריסות.

עד כאן דבריה של גילה רזין. התצלום של פיצוץ האנדרטה של ימית, מעשה ידיה, פורסם בגליון האחרון.

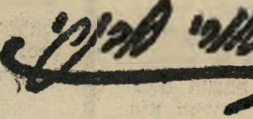

כתבות השער הקדמי והשער האחורי

מכירה כללית

הכפייה הדתית חוגגת. אגודת יש־ראל, שמעשי־השחיתות שלה מכים גלים הביאה להחלטה לסגור את „אל על" בשבתות — החלטה העלולה להרסה.

8

פלייבוי בתל־אביב

ירחון־העירום היוקרתי ביקש ל־צלם את יפהפיות ישראל העירו־מות, אך הן ענו כמ־עט פה־אחד — „יו־פי! אבל מה יגידו ה־שכנים?"

78

נאור מוכר

גילויים מרעישים על פרשה חדשה של מי שהיה מזכיר־הממשלה, אריה נאור: הוא ר־צה למכור גם את נאו־מי בגין לקנאים נוצ־ריים.

9

האם הם הצליחו?

כתבה ראשונה ב־סידרה העוקבת אחר דרכם לצמרת החב־רה הישראלית של יהודים יוצאי אר־צות־ערב, על טראו־מות הילדות שלהם, מאבקיהם והצלחו־תיהם. (מימין: ה־דוגמנית תמי בן־עמי).

66

השטן והנפש

מישפטו ומותו של הד"ר ישראל קסטנר הסעירו את המדינה לפני 25 שנה. בימאי הטלוויזיה מספר על הסרט שהוא עשה על הפרשה, שתכה הדים בכל הארץ.

75

הם יורים גם בילדים

דו"ח על הנפג־עים בשטחים הכבושים בשבו־עיים האחרונים: 15 הרוגים, 238 פצועים, מתוכם עשרות ילדים, 7 נעדרים וגופות מבותרות.

7

גורלנו הוא אחד!

הפרופסור הישאם שראבי, מאנשי־הרוח של אש"ף, פונה אל אנשי־השלום ואומר: „הפ־לסטינים פותחים זרו־עותיהם לישראלים ה־נאבקים לשלום!"

40

הללויה!

57

במישפט סנסציוני תבעה עקרת־בית, שתחביבה הוא כתיבת שי־רים את שימרית אור וקובי אוש־רת, מחברי השיר שזכה באירוויזיון 1979. השופט החליט: לא גניבה.

מובארכ על הספה

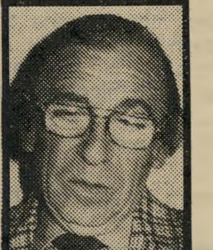

הפסיכולוג הקליני, פרופ־האנס קרייטלר, מנתח את אישיותו של נשיא־מצריים וקובע: „אפשר לסמוך על הנשיא החדש של מצריים!"

36

מדורים קבועים:

במדינה	4	מה הם אומרים — ישראל גו־דוביץ, אבי פרחן, תמרה יובל, צפי הלפרין, ג׳ודי קראוז ואורי זנברג	50
תשקיף	8	שידור	52
אתה והשקל	10	מדריך שידורים	53
פורום — דוב ירמיה	13	ממסיבה למסיבה — חגיגת הפינוי	54
מכתבים	14	איש ממאדים	56
תשבץ	16	רחל המרחלת	58
הורוסקופ — מזל שור	20	חשבון עובר ושב	60
עולם קטן — קובה, אל־סלבדור ודויד לוי	29	ליילה־לו	65
אנשים בעולם	31	נמר של נייר — נדין גורדימר, משה בן־שאול וברוך שפינוזה	70
אנשים	33	זה היה העולם הזה שהיה	72
בלונים	35	ספורט	81
הנדון — מדי צה"ל	39		
יומן אישי	45		
קולנוע — אינגמר ברגמן	49		

במדינה

העם

ואף־על־פי־כן:

העולם הוא עגול

הליכוד מכריז שהעולם הוא מרובע. המערך מצהיר שהעולם הוא משולש.

זהו ויכוח בין אדם הטוען כי העולם הוא מרובע ובין אדם ה־טוען כי העולם הוא משולש.

מנחם בגין: ישראל לא תס־כים עוד לעקור ישובים יהודיים בהסכמי־שלום בעתיד. מכיוון ש־ממשלת־ישראל מתנחלת עתה, ב־קצב קדחתני, בכל השטחים הכ־בושים, פירוש הדבר שישראל לא תחזיר אף שעל־אדמה בגדה ה־מערבית, ברצועת־עזה וברמת־הגולן.

שמעון פרס: ישראל לא תסכים לפינוי ישובים בעתיד — ובכלל זה כל הישובים שמקים עתה אריאל שרון בקצב קדחתני בכל רחבי השטחים הכבושים. או־לם ישראל לא תתבע ריבונות עלי־הם. היא תתבע ריבונות רק על כל איזור ירושלים, רמת־הגולן, ביקעת־הירדן, גוש־עציון ודרום רצועת־עזה, והמערך תובע להת־נחל בהם.

אין אף ערבי אחד המסכים לע־שות שלום על פי הצעת בגין.

אין אף ערבי אחד המסכים לע־שות שלום על פי הצעת פרס.

שתיהן כאחת סותרות את הסכמי קמפ־דייוויד, הקובעים כי השלום הישראלי־מצרי ישמש כדגם גם לשלום בשאר הגזרות. כלומר: החזרת כל השטחים תמורת שלום.

שתי ההצהרות מציגות „תנאים מוקדמים" למשא־ומתן, אף ש־בעליהן מנסים להסתיר זאת במלל מתחסד.

שתיהן מונעות שלום ויביאו, במוקדם או במאוחר, להפסקתן ה־רישמית של שיחות האוטונומיה.

זה לא היה חשוב לשני המצי־עים. חשוב היה להם יותר הקרב על דעת־הקהל הלאומנית.

רוב עצום. זה יכול היה להד־איג, לולא הוכיח העבר כי להח־לטות כאלה אין כל ערך.

„אם עלי לבחור בין שארם־אל־שייח' בלי שלום ובין שלום בלי שארם־אל־שייח', אבחר בשארם־אל־שייח' בלי שלום," הכריז משה דיין, כאשר כיהן כשר־הביטחון מטעם המערך.

„ממשלה שתכריז על פירוק ה־ישובים בפיתחת־רפיח תיפול בו ביום," הצהיר ראש־הממשלה מנ־חם בגין, באוזני עורכים מצריים, אחרי ביקורו של אנוור אל־סאדאת בירושלים.

היה זה בגין שהחזיר את פית־חת־רפיח ופירק את יישוביה. היה זה דיין שדחף להסכם שכלל את הוויתור על שארם־אל־שייח'.

אפשר להחליט בכנסת, ברוב עצום, שהעולם הוא מרובע או משולש. אבל החלטה חגיגית כזאת לא תשנה במאומה את המצב: העולם הוא עגול.

מרעילי הבארות

אחרי שהטלוויזיה פיברקה את הטראומה של ימית, היא מרעילה את השלום.

הטלוויזיה הישראלית הגיעה לשפל־המדרגה. דווקא משום־כך היא מבטאת היטב את הממשלה שהפכה אותה למכשיר נכנע ושפל־רוח.

בשבוע הראשון אחרי שהוגשם השלום הישראלי־מצרי הציגה ה־טלוויזיה בליל־שבת יומן־שבוע, שכל מילה בו היתה רוויה בשינ־אה ובבוז לערבים — ובעיקר ל־מצרים.

מעבר לגדר. רפיק חלבי, ש־גורלו בטלוויזיה תלוי על חוט־השערה, יצא מגידרו כדי להוכיח כי הוא נאמן לאדוניו. בכתבה על רפיח המבותרת לא הסתפק בדי־וות, אלא צעק את התעמולה ה־רישמית של ממשלת־ישראל אל מעבר לגדר, בפה מלא ולעיני המצלמה. הפיזמון החוזר: המיצ־רים אשמים במצב.

חלבי מצוי בענייני־המרחב, ועל כן הוא יודע היטב כי המצב בעיר רפיח נוצר בעיקבות מעשיו של אריאל שרון, אשר יישב בכוונה את תושבי־רפיח, ביניהם מגורשי מח־נות־הפליטים, מעבר ל„קו הירוק". בכך רצה שרון להכריח את ה־מצרים, בבוא היום, להעתיק את הגבול דרומה, לפי השיטה הלאו־מית של „עובדות בשטח". המצרים לא נכנעו לסחיטה זו.

הכתב הדרוזי לא הזכיר זאת. הוא גם לא הזכיר מדוע לא יכלו המצרים לספח לעצמם את החלק הצפוני של העיר, גם אילו הסכימו לכך הישראלים: הדבר היה מת־פרש כשוד אדמות פלסטיניות על־ידי המצרים.

תחת הסבר זה באה כתבה ארו־כה, שהציגה את המצרים כרוד־נים מרושעים ושפלים, ואת הפלס־טינים כאבק־אדם.

כולם שקרנים. את אשר עשה חלבי בצפון הגבול, השלים גיל סדן בדרום.

בכתבה ארוכה תיאר את המצב בגבול החדש מדרום לאילת. הוא לא הסתיר אף לרגע את כוונתו: להוכיח כי המצרים הם שקרנים, רמאים ובזויים.

הכתבה נפתחה בדברי הקונסול המצרי, שהבטיח שהגבול ייפתח מייד. לאחר מכן הוצג גורלם המר של התיירים, שלא יכלו לעבור את הגבול. הוצגו הפנים החתומות של קצין־מישטרה מצרי. קצין־ביטחון מצרי בשם ממדוח, „הנרי־אה כאהד מהחבר'ה", הוצג כשק־רן המבטיח ואינו מקיים. המצרים כולם הוצגו כעויינים. כאשר הגיע הכתב לאופירה הנטושה, הוא צבט את לב הצופה הישראלי בתמונות של הזנחה.

אילו היתה לכתב ולאדוניו כוו־נה כלשהי להציג את תמונת ה־שלום, היה מן הסתם שם את ה־דגש על העובדה שיומיים־שלושה בילבד אחרי כינון הגבול החדש כבר נסעה המכונית הישראלית הראשונה לאופירה, ובה גם צוות הטלוויזיה. יתכן שהיה מזכיר כי לפחות חלק מבתי אופירה הושא־רו על־ידי בעליהם במצב מחפיר של ואנדאליזם, תוך עקירת כל אביזר שניתן היה לעקרו.

האמת הפשוטה היא, כמובן, כי המצרים אינם אוהבים לאלתר, כמו הישראלים. הביורוקרטיה ה־מצרית פועלת באיטיות ובשיט־תיות. כדי לכונן נקודת־גבול חד־שה יש לתאם לפחות בין המיש־טרה, שרותי־הביטחון, המכס ו־מישרד־הפנים — דבר המצריך ב־מצריים ימים רבים.

מדוע לא סגרו המצרים את ה־גבול לחודש־חודשיים, להשלמת ההכנות, ויפתחו אותו במצב מסו־דר? גם לכך יכול היה הכתב למצוא תשובה פשוטה: הופעל על המצרים לחץ ישראלי כביר לפ־תוח את הגבול מייד, בו במקום, כדי להוכיח לישראלים הספקניים שהשלום אכן שריר וקיים. הדבר גרם בהכרח לחריקות.

אך הטלוויזיה הישראלית שמ־חה. כך יכלה לתרום את תרומתה להרעלת אווירת־השלום כבר ב־שבוע הראשון.

זהירות, מוקשים!

מיפלגות

לדם אין ריח

ראשי המערך החליטו שלא לקיים מיצעד והתרגזו על שלא הוזמנו לסטוקהולם.

שלושה מטוסים מדגם מיראז'־נשר הופלו בשמי איי־פוקלנד — כך הודיעו העיתונים הבריטיים, ולא שכחו להוסיף כי מטוסים אלה הם מתוצרת ישראל. לפני כן דיווחו עיתונאים אמריקאיים מעל סיפון ספינת־מישמר ארגנ־טינית, ולא שכחו להדגיש כי ה־ספינה (כנראה מדגם דבור) היא מתוצרת ישראל. כאשר מחתה על כך בריטניה, קבעה ישראל שהיא תמשיך באספקה זו, כדי „לקיים התחייבויות".

כמעט כל דעת־הקהל הנאורה ב־עולם חושבת כי הצד הארגנטיני הוא המלוכלך.

לא זה בילבד שהפרשה נפתחה במעשה־תוקפנות ארגנטינית ללא כל התגרות או הכנה, נוסח ההת־נפלויות של הנאצים באירופה ב־שנות ה־30. אלא שברור כי תושבי האיים רוצים בהמשך השילטון ה־בריטי. וברור גם כי בארגנטינה שולטת דיקטטורה פאשיסטית, ה־מנצלת את הרגשות הלאומניים הפרימיטיביים של בני־עמה כדי להסיח את דעתם מן הזוועות ה־מתחוללות בארצם פנימה.

מילבד הקומוניסטים, המשחקים בסיכסוך זה מישחק ציני של תמי־כה בפאשיסטים כדי להביך את וושינגטון ולקנות לעצמם אחיזה ביבשת האמריקאית הדרומית, נמ־צא רק גורם אחד לצד הארגנטי־נים: ממשלת ישראל.

אין זו הפעם היחידה או הרא־שונה שבה נמצאת ממשלת־ישראל — הנוכחית של הליכוד והקודמת של המערך — לצד הדיקטטורות הפאשיסטיות הרצחניות ביותר ב־אמריקה הלטינית. רוב הרודנים הימניים שם קונים נשק ישראלי. הדבר כימעט נתון מראש: ישר־אל מוכנה למכור לכל מי שמוכן לקנות, ואיש אינו שש לקנות נשק בישראל אלא כאשר אין ברירה. כאשר מישטר מתלכלך עד כדי כך שגם ארצות־הברית ומדינות־המערב האחרות אינן מוכנות לנ־גוע בו בגלוי, ניתן הרמז לישר־אל: הדרך פנויה. ממשלת־ישר־אל פועלת על פי הכלל שלכסף אין ריח, וגם לא לדם.

הזמנה לסטוקהולם. השבוע נמצא גורם אחד שהסיק מכך את המסקנה: המיפלגה הסוציאליסטית השוודית. היא ביטלה את הזמנתה למישלחת של מיפלגת־העבודה ה־ישראלית להשתתף במיצעד האחד במאי.

השוודים פעלו על סמך העוב־דה, הידועה לכל, כי לא זו ביל־בד שמיפלגת־העבודה אינה מס־תייגת ממישלוחי־הנשק של ממ־שלת־הליכוד, אלא שמדיניות זו החלה והתפתחה בממדים גדולים עוד בימי שלוט המערך.

הצעד השוודי עורר זעם רב בצמרת המערך. היה לכך צד היתו־לי: אותה המיפלגה, שהתנגדה לקיום מיצעד של האחד במאי מטעם ההסתדרות בארץ, התרגזה על כי לא הוזמנה למיצעד כזה בסטוקהולם.

אך למעשה השוודי היתה מש־מעות החורגת בהרבה מן העניין הקטן עצמו: היה זה אות ראשון לכך שדעת־הקהל הנאורה בעולם, בחוגים שהיו בעבר התומכים ה־נאמנים ביותר של ישראל, פונה עורף למדינה המזוהה עתה בגלוי עם הדיקטטורות הרצחניות ביותר בשלוש יבשות.

שחיקה באמצעות מוות

שלושה נערים פלסטיניים ניספו השבוע ביום אחד (ראה עמוד 7). הידיעה על כך לא הופיעה בראש מהדורות־החדשות. היא הופיעה בין הידיעות השיגרתיות, בקירבת תחזית מזג־האוויר.

הריגת נערות ונערים בעת הפגנות בגדה המערבית וברצועת־עזה הפכה עתה עניין יומיומי. בעולם מעוררים הדיווחים הטל־וויזיוניים והעיתונאיים על כך חרדה וזוועה (ראה הנדון), אך בישראל כימעט ואין איש מתרגש עוד.

השבוע הופיעו בידיעה קטנה בעיתון הארץ שבע שורות, המדגימות את ההתנוונות המוסרית בצורה מדהימה. חתם עליה הכתב הצבאי של הארץ, זאב שיף, והכותרת היתה „גורמים ביט־חוניים צופים שחיקה בקרב המפגינים."

בשם „גורמים ביטחוניים" — שם שמאחריו מתחבאים, בדרך כלל, שר־הביטחון, אריאל שרון, והרמטכ"ל, רפאל איתן, כתב שיף:

„לעומת זאת סבורים גורמים אלה, כי המיספר הגדול של הנפגעים יגרום במשך הזמן לשחיקה מתמשכת בקרב המפגינים ואלה העומדים בראשם, ובסופו של דבר ישפיע הדבר על נכו־נותם להסתכן."

> **לעימת זאת סבורים גורמים אלה, כי המיספר הגדול של הנפ־געים יגרום במשך הזמן לשחי־קה מתמשכת בקרב המפגינים ואלה העומדים בראשם ובסופו של דבר ישפיע הדבר על נכו־נותם להסתכן.**

28 מילים נוראות אלה קובעות לא רק כי צמרת־הביטחון של ישראל מעודדת את מעשי־ההרג, אלא שהיא רואה בהם שיטה מכוונת לדיכוי ההתנגדות של הנוער בשטחים הכבושים.

מעולם לא פורסמה עוד הודעה כה גלוייה על כוונה זו. עד כה הוסוו הדברים בהגדרות מתחסדות וציניות בנוסח „נפגעו מיריות באוויר" או „כדי להגן על חייהם..."

פקודה גלוייה או מוסווית לפתוח באש לשם הרג אזרחים, כשאין סכנה לחיי היורים, מהווה פשע על פי החוק הישראלי והבינלאומי. הרעיון שפשע כזה יביא ל„שחיקה" מנוגד לנסיון בכל הארצות שבהן נוסתה שיטה זו. התוצאה היתה תמיד הפו־כה: ריבוי מעשי־ההרג גרם לריבוי המצטרפים למאבק.

„אל-על": אל מטה!

אגודת־ישראל מחזיקה עתה את מנחם בגין בגרון. ומכיוון שמנחם בגין הוא ראש־הממשלה, מחזיקה המיפלגה האנטי־ציונית הקטנה את מדינת־ישראל כולה בגרון.

השבוע היו עיני המדינה מופנות אל הקורבן התורני של המחנה התורני: חברת־התעופה הלאומית אל־על.

מכת־המוות לחברה, שיסודה רעוע גם בלאו הכי. יש ציניקאים המאמינים כי מאחרי ההחלטה הממשלתית אינה עומדת רק הסחיטה האגודאית, אלא גם כוונה סמוייה של הליכוד לשבור את החברה, כדי להעביר את נכסיה לידי בעלי־הון פרטיים, מראשי הליכוד, כי עוון חטא שהוא זעיר בהשוואה למסע־חמס אדיר זה, המתנהל כימעט בפרהסיה.

במירוץ־השחיתות שבין המפד"ל של יוסף בורג וזבולון המר ובין אגודת־ישראל, יתכן מאוד כי ידה של האגודה היא על העליונה. מה גם שלאגודה אין בעניין זה בעיות של מצפון. לסחוב כסף מן המדינה הציונית, המתועבת בעי־ ולפרשות האחרות בנאום־הבכורה שלו בפתיחת מושב־הקיץ של הכנסת. בגין הושיט לפרס חכה ארוכה, כאשר הפליג בדברים על קדושת השבת וחשיבותה לעם ישראל. אך פרס לא נתפס בקרס.

להשיג את מבוקשה: מיליונים ל[...] ישיבות ו„הישגים" בתחום הכפיי[...] הדתית.

המערך מעדיף אפשרות זא[...] על־פני כניסה לממשלת־אחדות לאומית בראשות מנחם בגין, א[...]

אל: שר-התחבורה.

מאת: ______

תעודת-זהות מס' ______

הריני מתכבד בזה להודיע לך כי אפסיק לחלוטין לטוס במטוסי "אל על" ביום שבו תיפסקנה טיסות החברה בשבתות ובחגים. באותו היום תחדל "אל על" להיות בעיני חברת-התעופה הלאומית ותהיה חברה פרטית של הליכוד ואגודת-ישראל.

חתימה ______

הצהרת החרם

הקורבן התורני של המחנה התורני

מנחם בגין נכנע כדי לקיים את ממשלתו - פרס שתק כי הוא מקווה להיעזר בדתיים

על פי אומדן זהיר, הנזק הישיר שייגרם לאל־על מהחלטתו של מנחם בגין, שאותה כפה על הממשלה כולה, לקרקע את כל המטוסים בשבתות ובחגים, יעלה על 40 מיליון דולר — שהם כשמונה מיליארד לירות. בכסף הזה ניתן היה לשקם חלק ניכר משכונות־העוני בישראל, ולחולל מהפכה בשרותי החינוך או הבריאות.

אולם בגין לא נרתע מפני סכום זה. זה עתה ציווה למחוק מעל פני האדמה את העיר ימית, תוך ויתור על 150 מיליון דולר שהציעו המצרים תמורתה. ואם הפגנה זו של ואנדאליזם חסר־תכלית, שלא נועדה אלא לספק את היצרים האפלים של בעליה, היתה שווה סכום כזה — הרי קיומה של ממשלתו על אחת כמה וכמה.

הנזק המעשי יהיה, כמובן, הרבה יותר גדול. אל־על לא תוכל להתחרות עוד עם שום חברת־תעופה נורמלית בעולם. כל קוויה וכל שרותיה ייפגעו בצורה ניצחת. שום זר לא ימהר לרכוש כרטיסים של אל־על, כאשר יידע כי לא יוכל להשתמש בהם כל אימת שירצה.

אך לא די בכך. השבוע החלה

חלק ממסע־השוד שעורכים אילי־ההון של הליכוד על נכסי־המדינה בשנים האחרונות.

אבו־חצירא ✶ פי אלף

אך בעוד שעיני המדינה מרותקת אל אל־על, קורים בשקט דברים חמורים עוד יותר.

כי בעוד שהאגודה מחזיקה בידה האחת את המדינה בגרון, היא מרוקנת בידה השנייה את כיסיה.

אין שום חומר מוסמך על סכומי־הענק, המועברים במאה־ואחת דרכים מקופת־המדינה אל כיסיה הציבוריים של האגודה, ואל כיסיהם הפרטיים של עסקניה.

להיות עסקן של אגודת־ישראל הוא כיום אחד המיקצועות המשתלמים ביותר במדינת־ישראל.

השבוע התגלה במיקרה טפח מן המתרחש, כאשר הסתבר כי בורשומן המקורב לח"כ מנחם פרוש הוא גם בור של שחיתות. המוסד, המקבל עשרות מיליונים מקופת־המדינה — כלומר, מזעת־אפיו של בני גדולי־התורה, זה כימעט מיצווה.

אין איש בצמרת השילטון המעז לבדוק מה קורה לזרם אדיר זה של כספים לאגודה. קיים בעניין זה טאבו מוחלט. מכיוון שכימעט הכל בטוחים שכל חקירה תגלה דברים נוראים, מעדיפים הכל שלא לחקור כלל. שהרי כל גילוי יחייב פעולה, וכל פעולה תביא אוטומטית לנפילת ממשלתו של מנחם בגין.

מוקיונות ✶ בקאהיר

כלל זה חל על כל עניין, גדול וקטן, שעיגם של גדולי־התורה צרה בו.

פרשה קטנה אך אופיינית, שאירעה השבוע, נגעה לנקודה העדינה ביותר ביחסי־החוץ של ישראל בשעה זו: השלום עם מצריים. כאשר נודע כי האוטובוס הראשון של אגד בקו תל־אביב—קאהיר חזר בשבת, נפל פחד־מוות על מישרד־התחבורה. המפקח על התעבורה מיהר לשגר מיכתב בהול לאגד, כדי לצוות על הקואופרטיב להפסיק מייד את הנסיעה בשבת

ו. מבחינה כלכלית הפסקת הטיסות בשבת תגרום לאל על לאובדן של כ-195,000 נוסעים וכ-25,000 טון מטען חקלאי ואחר. ההפסד הישיר והמיידי*) למשק המדינה ולאל על כאחד הנובע מכך מסתכם בכ-38 מיליון $, במחירי 1980/81. הפסדים אלה ילכו ויחריפו תוך פרק זמן לא ארוך.

ברור כי במצבה הכלכלי הנוכחי של אל על, אשר עיקר עסקיה מתבססים על התיירות, משמעו[...] הדבר הינו ערעור מוחלט של בסיס קיומה הכלכלי של החברה באופן שאינו ניתן לתיקון.

קטע מדו"ח הוועדה לבדיקת הנזקים ל„אל־על"*

יד אחת בגרון, יד אחת בכיס

פעולה בקרב הציבור הישראלי לקיום חרם טוטאלי על חברת אל־על. אחרי הפיכתה לחברת־התעופה של מועצת־גדולי־התורה, החלה החתמה על הצהרה, (ראה גלופה), שתהיה התחייבות להחרמה.

גם בעבר נטה חלק ניכר מן הציבור הישראלי להעדיף חברות זרות על פני אל־על, הן בשל טיב השרות, הן בשל טיב האוכל. רבים שאינם אוכלים אוכל כשר בבתיהם לא הבינו מדוע עליהם להיכנע לתכתיב זה במטוס, כשניתן לאכול היטב בחברה בעלת רמה אירופית. עתה ניתנה עילה לגיטימית וחיובית להעדפה זו של חברות זרות, שאינן כפופות לטרור של זיקני־האגודה.

יתכן מאוד שתהיה זאת

האזרח משלם־המיסים — חשוד בניהול מערכת־פינקסים מזוייפת, ובאי־תשלום מסים על משכורות מקבלי־ההנאה שלו. ממילא קיים החשד כי סכומי־עתק נעלמו לכיסים פרטיים ומיפלגתיים.

בצמרת המדינה לא התרגש איש מגילויים אלה, כי רוב אנשי המינהל והמערכת הפוליטית משוכנעים ממילא כי חלק ניכר ממאות המיליונים המועברים לאגודת־ישראל מוצאים בסופו של דבר את דרכם אל כיסים פרטיים ואל קופות מיפלגתיות סמויות.

אהרון אבו־חצירא נדון זה עתה למאסר־על־תנאי ב־

* פורסם לראשונה בהעולם הזה לפני חצי שנה.

בקו זה. עלה עליו הח"כ עתיר־השערוריות, עקיבא נוף, שהיה אורח בנסיעה זו. הוא נשאר בקאהיר, כדי שלא לחלל את השבת. יתכן כי הח"כ החילוני, שכבר קפץ כמה פעמים ממיפלגה למיפלגה, שם את עינו על עתיד במועצת־גדולי־התורה.

אך אנשי המערך לא נפלו מאנשי־הליכוד — לא במעשי־מוקיונות ולא בציניות.

עריפת שרון ✶ בשבת

לא היה זה מיקרה שיו"ר מיפלגת־העבודה, שימעון פרס, לא התייחס כלל לפרשת אל־על

הסיבה: המערך החליט לעשות מאמץ אחרון להפיל את ממשלת־הליכוד ולהרכיב ממשלה משלו עוד במיסגרת הכנסת העשירית. בחישוביו של פרס ממלאות המיפלגות הדתיות תפקיד מכריע, שכן ברור לו כי גם אם יצליח להפיל את ממשלת־הליכוד ללא עזרתן, הוא יהיה זקוק להן כאשר יבקש להרכיב ממשלה בעצמו.

משום כך, הדבר האחרון שבו רוצה פרס הוא לחדד את יחסיו עם אגודת־ישראל האנטי־ציונית ועם המפד"ל, התומכת בלית־ברירה בהשבתת אל־על.

המערך מבסס את חישוביו על התסריט הבא: אחרי הנסיגה מסיני, כך סבורים מקורבי פרס, שוב אין הממשלה האמריקאית זקוקה לבגין. בהיעדר תפקיד ממשלתי, מרבים ראשי המערך בנסיעות לארצות־הברית. שם הם שמעו שוב ושוב, בחודשים האחרונים, כי אחרי ה־26 באפריל הורף בגין גורם מפריע. עמדותיו אינן מאפשרות המשך בעל־סיכויים בשיחות האוטונומיה, והדבר הנוח ביותר, מבחינת האמריקאים, הוא עתה הפלת ממשלתו של בגין.

לפי הערכת מקורבי פרס יש לאמריקאים אמצעים שונים כדי לעזור למערך בהפלת הממשלה.

אחד האמצעים האלה, המוזכר שוב ושוב, הוא הלחץ הכלכלי. לחץ כזה עשוי להשפיע במיוחד על כמה מאנשי המיפלגה הליברלית שבליכוד, המייצגים אינטרסים כלכליים רבי־עוצמה. אלה יוכלו, ברגע המכריע, להיעדר מהצבעת אי־אמון, ולהפיל את הממשלה.

אם יקרה הדבר, יבקש בגין לקיים בחירות מוקדמות. אולם אין דבר המפחיד יותר את המפד"ל השסועה מבחירות מוקדמות, לפני שיסתיים „תהליך השיקום" של המיפלגה. גם תמ"י תחשוש מבחירות מוקדמות, כל־עוד לא תם מישפטו של ח"כ אהרון אבו־חצירא. המפד"ל ותמ"י, סבורים במערך, יהיו מוכנות לסייע למערך בהרכבת ממשלה, ולוא רק כדי לדחות את מועד הבחירות. אגודת־ישראל תצטרף אף היא לקואליציה שבראשות המערך. רק בקואליציה יכולה אגודת־ישראל

אינו דוחה גם אפשרות זאת. אב[...] לא יצליח המאמץ הנוכחי להפלת[...] ממשלת הליכוד, יבחר המערך ב[...] נתיב השני.

המחיר שיתבע המערך במיקרה זה הוא „ראשו" של שר־הביטחון, אריאל שרון. המערך יתבע בתוקף את תיק־הביטחון לעצמו, ו[...] אחר־כך תיערך במיפלגת העבודה התמודדות־רבתי על המישרה החשובה.

המערך חייב לתבוע את תפקיד שר־הביטחון, משום שהוא נתון במעגל קסמים.

התפרקות ✶ המערך

בגין מוכן כבר היום להב[...] טיח למערך תפקידים אחרים[...] הוא מהסס להציע את תיק־הביטחון למערך, משום שהוא חושש מתגובתו של אריאל שרון. בגין כבר אינו מתייחס היום כבדיחה לדברים שאמר פעם על האפשרות שאריאל שרון (כאשר היה שר החקלאות) „יקיף בטנקים את מישרד ראש־הממשלה."

אך אם לא יוצע למערך תפקיד שר־הביטחון, עלול הדבר לגרום להתפרקותו. מפ"ם, יוסי שריד ו[...] שולמית אלוני הודיעו כבר כי יפרשו מהמערך אם יצטרף לממשלת־ליכוד־לאומי בראשותו של בגין.

הם לא יממשו את איומם א[...] יוצא תפקיד שר הביטחון מידי אריאל שרון. כבר היום מטפטפים ראשי מפ"ם בקיבוציהם (ראה תש[...] קיף) כי הוצאת תיק־הביטחון מידי אראל שרון היא כה חשובה, עד שמפ"ם לא תוכל לדחות ע[...] הסף הצעה להצטרף לממשלת בגין כאשר זהו השלל המוצע למערך.

הפור יפול, כנראה, תוך שלוש[...] חודשים. זו הארכה שהעניק מנחם בגין לממשלתו ולמערך, כאשר דחה את ביצוע ההחלטה לסגירת אל־על בשבתות עד אז. במערך מקווים כי החלטה להשבית את ה[...] חברה תעניק לכמה מהליברלים שבליכוד את ההזדמנות לחצות את הקווים.

אם לא ינצלו הזדמנות זאת, יעשה המערך כל מא[...] מץ להיכנס לממשלתו של בגין.

בוא לגדול אתנו.

בנק הפועלים

15 הרוגים - 238 פצועים - 7 נעדרים, וגופות מבותרות - זהו קציר של שבועיים בגדה וברצועה

שני קומנדקארים נעצרו בפתח בית־הספר התיכון בחלחול. מתוכם קפצו שמונה חיילי מילואים. הם פרצו לחצר בית־הספר. המפקד פתח ראשון באש לעבר קבוצת התלמידים שבחצר. פקודיו ירו אחריו. ג׳מאל מוסה שלאלדה, בן 18, תושב הכפר סעיר שליד חלחול, נהרג מפגיעת קליע, שחדר לתוך פיו. עיסה עקל, בן 17, נפצע מפגיעת קליע בכתף. ג׳מאל אבו־דייה, בן 16, נפגע מקליע בפניו.

האירוע התרחש ביום החמישי בשבוע שעבר. קודם לכן ידו תלמידי בית־הספר אבנים לעבר כביש צדדי, העובר בסמוך למקום. כשהגיעו הקומנדקארים, נמלטו המיידים אל תוך החצר. החיילים רדפו אחריהם וירו ללא הבחנה בכל מי שעמד בחצר. הם פתחו באש במטרה לבצע פעולת ענישה, מבלי שנשקפה להם סכנה כלשהי ובניגוד חמור להוראות הפתיחה באש.

פעולות ענישה מסוג זה הפילו בשבועיים האחרונים 15 חללים. מתוך 238 פצועים בגדה המערבית וברצועת עזה, נפגעו 162 מיריות.

להלן דו״ח על הנפגעים בשטחים הכבושים:

● עבד אל־רחים ג׳רדאט, בן 18, תושב הכפר סעיר, נהרג מפגיעת קליע שחדר אל בין צלעותיו. הוא נורה בכפרו, במהלך הפגנה שהתארגנה בעקבות הידיעה על מותו של שלאלדה בבית־הספר בחלחול, שאחותו נהרגה לפני שנתיים מיריות חיילים בנסיבות דומות. תושבי הכפר ידו אבנים והצבא השיב באש. מן היריות נפצעו עוד שישה מפגינים. על הכפר הוטל עוצר כללי. בחלחול הוטל עוצר על האיזור הסמוך לבית־הספר, והעיירה כולה נמצאת בהסגר.

● חסן עבד אל־פתח חוסיין, בן 18, תושב מחנה הפליטים דהיישה שליד בית־לחם, מת ביום החמישי בשבוע שעבר מפצעיו. הוא נפגע ב־12 באפריל מקליע שחדר דרך המותן לבטנו, במהלך פיזור הפגנה שהתקיימה במחנה, בעקבות ההתקפה על הר־הבית. תושבי המחנה ידו אבנים אל עבר כלי־רכב ישראליים, שעברו בכביש המוביל מבית־לחם לחברון, שלצידו שוכן המחנה. חוסיין פונה לבית־החולים בבית־ג׳אללה והועבר לבית־החולים שערי צדק בירושלים, שם נפטר כעבור שבועיים. מיריות החיילים נפצעו תשעה אנשים נוספים, ביניהם סנא מחמוד עבד אל־כרים, בת 5, שנשרטה בקליע שפגע בראשה ונזקקה לתפרים. בת־דודתה של סנא, חייט עבד אל־כרים, בת 17, נפצעה בידה מפגיעת קליע. על המחנה הוטל אז עוצר ממושך.

אביו של ההרוג, עבד אל־פתח חוסיין אבו־סאלח, בן ה־75, הוא פליט מהכפר בית־עטב שלייד בית־שמש. הוא גר במחנה מאז 1948. שניים מארבעת בניו נהרגו בידי ליגיונרים ירדניים במאורעות „ספטמבר השחור" ב־1970. עתה נהרג בנו השלישי מיריות חיילי צה״ל. „גם אילו היו לי עשרה ילדים," אמר, „הייתי מוכן שימותו כולם ואני יחד איתם, כדי שהפליטים יוכלו לחזור לאדמותיהם."

כשנודע דבר מותו של חוסיין הצעיר, התחדשו ההתקוממויות בדהיישה. הצבא פתח באש ושלושה תושבים נפגעו. במהלך הפיזור ברחו כמה מהמפגינים לתוך המיסגד המקומי. על פי עדותו וצילומיו של ההימאם עבד אל־מאגיד עטה, פרצו החיילים, שרדפו אחרי המפגינים, לתוך המיסגד, השליכו סיפרי קודש לריצפה, הפכו רהיטים ופגעו במקום. על המחנה מוטל עתה הסגר וחיילים הוצבו על גגות הבתים.

● איסמאעיל אבו־דלאל, בן 18, מחאן־יונס, וסולימאן עבדאללה חאלאס, בן 16, מעזה, נהרגו ב־16 באפריל, במהלך גל ההפגנות ששטף את הרצועה. באותו יום נפצעו 15 אנשים במקומות שונים ברצועה.

● למחרית היום נמצאה גופה מבותרת במבואות שכם. ההרוג זוהה כאחד מבני מישפחת בשכם, שנעלם כמה ימים לפני כן. הועלה חשד שנרצח בידי מתנחלים, אך לא נמצאו עדויות לכך.

● ראשד אבו־עליה, בן 60, מדהיישה, שהיה פעם מוכתר המחנה והודח על־ידי המימשל, מת ב־14 באפריל ממחלה ומחולשה כללית. מחמת העוצר שהוטל על ה־

(המשך בעמוד 82)

10 הרוגים

מתוך 15 הרוגי השבועיים האחרונים ועשרות שנהרגו בתקופה שלפני־כן. בצילום הגדול למעלה במרכז נראה חסן עבד אל־פתח חוסיין, בן 18 מדהיישה, שנהרג מקליע שחדר דרך המותן לבטנו. מימינו: פרחאן עלי עיסה אל־ח׳דור. מתחתיו: בדר. מעליו: ג׳מאל מוסה שלאלדה מכפר סעיר, שנהרג מירי חיילים בבית־סיפרו בחלחול. משמאלו: קאנוג׳. מתחתיו משמאל: עומר עיסה אל־קוטוב, שמת כשהוכה בידי חיילים. למטה באמצע: סלאח אל־ימאני.

לירות! לירות! לירות!

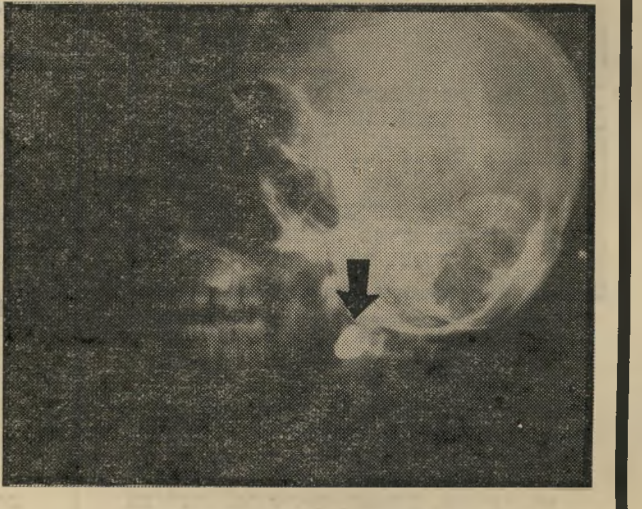

קליע בלסת

קיבלה ג׳ווהיר עזת אל־אפנדי, בת ה־18 מדהיישה, המאושפזת בבית־החולים אל־מוקאסד בירושלים המיזרחית. הקליע חדר ללחי ה־שמאלית, עבר דרך הפה ונתקע בלסת. בצילום הרנטגן מסומן בחץ המקום שבו נתקע הקליע. בתמונה משמאל היא מצביעה על המקום. ג׳ווהיר נפגעה ביום החמישי שעבר בבית־לחם.

תשקיף

נמיר לעיריית תל־אביב

ח"כ המערך, אורה נמיר, אלמנתו של מי שהיה ראש עיריית תל־אביב מטעם מפא"י, מרדכי נמיר, הודיעה כי תהיה מוכנה להתמודד על ראשות העיריה, אך הציבה שני תנאים: תקציב־בחירות גדול, והבטחה שתוכל לחזור לראשות ועדת־החינוך של הכנסת אם לא תיבחר.

המחיר: תיק הביטחון

בהרצאה בקיבוצו מגן אמר המזכיר האירגוני של מפ"ם, בנימין („בנג'ילה") יסעור, שאם יציע מנחם בגין להוציא את תיק־הביטחון מידי אריאל שרון ולהעניק אותו למערך, במיסגרת הרכבת ממשלת־ליכוד־לאומית, לא תוכל מפ"ם לדחות על הסף את הצטרפותה לממשלה כזאת.

רבין - בפעם העשירית לחו"ל

במערך מותחים ביקורת על כך שח"כ יצחק רבין נסע למסע־הרצאות בארצות־הברית ערב יום־הזיכרון לחללי־צה"ל. מתנגדי רבין רואים טעם־לפגם בכך שראש־הממשלה והרמטכ"ל לשעבר נעדר מהארץ בעת פינוי ימית, ביום הזיכרון לחללי־צה"ל וביום־העצמאות.

רבים עדיין לא חזר ממסעו. בשנה האחרונה יצא 10 פעמים לחוץ־לארץ.

זעם על הרס ימית

אף שהמצרים ממעטים לדבר על כך, כנראה על פי הוראה מגבוה, קיים אצלם זעם כביר על הריסת העיר ימית.

זעם זה עלול לגבור בימים הקרובים, ולמחוק הרבה מן הרושם החיובי שנוצר בעיקבות הנסיגה הישראלית במועד.

באופן בלתי־רשמי מכחישים כל המצרים רמי־הדרג את סיפורו של אריאל שרון, כאילו הסכים הנשיא חוסני מובארכ, בשיחה עימו, עם מעשה זה, בטענה כי לא יוכל לשטר את העיר אחרי הנסיגה הישראלית, ביגלל האיסור הקיים על הכנסת צבא מצרי לשטח זה. המצרים אומרים כי שרון בדה סיפור זה, כדי להצדיק את מעשהו.

הודעת המצרים, על כוונתם לבנות את העיר מחדש ולהעניק לה את השם סאדאת, באה כדי לשמש בעקיפין הכחשה לגירסה של ממשלת־ישראל.

קו רבין־שרון

ח"כ המערך יצחק רבין התבטא לאחרונה, בקרב אנשיו, בשני נושאים שעוררו תדהמה: הוא תמך בהריסת ימית ובמדיניות „המימשל האזרחי" בשטחים הכבושים.

רבין טוען שיש לראות לאורך זמן כיצד יצליח מנחם מילסון לחסל את תומכי אש"ף בגדה ולהקים מנהיגות חדשה.

בשני עניינים אלה תומך רבין לאורך כל הדרך בשר־הביטחון אריק שרון, שהיה בעבר יועצו לענייני־ביטחון.

שרון נגד נאור

מקורבי שר־הביטחון אריאל שרון, בודקים אם אפשר לנקוט בהליכים נגד מזכיר הממשלה היוצא, אריה נאור, שהוא עדיין עובד־מדינה.

נאור אמר לכתב השבועון האמריקאי „טיים" כי „אם יגיע שרון לראשות־הממשלה, ירחם האל, אני תוהה מה יהיה גורלה של הדמוקרטיה בישראל."

דבריו פורסמו בגליון השבוע של השבועון.

שמואלי - יורש לקולק

בחוגי־המערך מתגבש הרעיון להציב כבוא העת את אליעזר שמואלי, מנכ"ל משרד־החינוך, כמועמד לתפקיד ראש־עיריית ירושלים.

הכוונה היא שטדי קולק יכהן עוד קדנציה אחת ולאחר מכן, כשיפרוש מטעמי גיל, יבוא במקומו שמואלי, שהוא גם ספרדי וגם אהוד בחוגים רחבים בבירה.

פת - המנהיג החדש

התארגנות מתנגדי ליכוד־הליכוד במיפלגה הליברלית נכנסה להילוך גבוה.

אנשיהם של מנחם סבידור, יצחק ברמן, דרור זייגרמן וגידעון פת, המהווים 35% במוסדות הליברלים, מניחים שיצליחו להשיג רוב בסניפים נגד הרעיון.

הפעיל המרכזי בהתארגנות הוא שר־התעשייה־והמיסחר גידעון פת, המקווה לכבוש בדרך זו את מנהיגות המיפלגה.

המטרה: שריר

הסערה הבאה במיפלגה הליברלית תתחולל סביב שר־התיירות אברהם שריר.

צעירי־המיפלגה מכינים לשר מארב בעניין קשריו עם גורמים במיפלגה הליברלית ומחוצה לה.

קשרים אלה הם בתחומי תפקידו של השר, וכן בעניינים פוליטיים.

פריצה ל„נפרטיטי"

ערב סגירת מישרדי־הנסיעות המיצרי בישראל, „נפרטיטי", נפרץ מישרד החברה בתל־אביב, ורוקן מכל הניירות שהיתה בו. נגנבו גם סכומי־כסף קטנים שהיו במקום.

ביקוש לדרכון שני

בחוגים דיפלומטיים בתל־אביב מדברים על התגברות מהירה של תופעה חדשה: ישראלים צעירים, בני הארץ, המתעניינים באפשרות לקבל דרכון שני מהמדינות האירופיות שבהן נולדו הוריהם לפני השואה.

עובדי השגרירויות מוצפים בשאלות דיסקרטיות בעניין זה.

גבאראס על ישראל

הבימאי היווני הידוע קוסטה („Z") גבאראס מסיים עתה סרט על נשיא צ'ילי שנרצח, סלבדור איינדה, ועומד לצלם סרט שנושאו הוא הסיכסוך הישראלי־פלסטיני.

עדיין לא ברור אם יתירו לגבאראס לצלם את הסרט בישראל.

סרטי־שבת בירושלים?

אחרי שסיעת אגודת־ישראל פרשה מהקואליציה העירונית בעיריית ירושלים, נבדקת שם האפשרות להנהיג הקרנת סרטים בלילות־שבת בעיר.

מינוי פוליטי בטלוויזיה?

ראש מחלקת־ההסברה של הליכוד, גידעון גדות, עשוי להתמנות כמנהל מחלקת־החדשות של הטלוויזיה.

מועמדותו תועלה בוועד־המנהל, אחרי שלא הושגה בחודשים האחרונים הסכמה לעריכת מיכרז.

כתב־אישום נגד דויד לוי

במישטרת מחוז תל־אביב הוחלט להעביר לפרקליטות עוד השבוע את חומר־הראיות שנאסף נגד דויד לוי, שנעצר כחשוד ברצח הילדה נאווה אלמליח.

החומר מכיל ראיות־לכאורה על מעשים מגונים בקטינים, אך אין לו קשר לרצח זה. בכוונת המישטרה לבקש כי מעצרו של לוי יוארך עד תום ההליכים נגדו בתיק זה, כדי שהמישטרה תוכל להמשיך בחקירה נגדו בקשר לרצח.

השופט שפירא יפרוש

השופט הראשי בבית־מישפט השלום בתל־אביב עומד לפרוש בחודש אוקטובר, ולהתחיל בפראקטיקה פרטית, אחרי שלא נענתה בקשתו להתמנות כשופט בבית־המישפט המחוזי.

השופט, חיים שפירא (47), מונה לתפקידו לפני 15 שנה.

במקומו יבוא השופט הראשי של בית־מישפט השלום במחוז המרכז, יצחק רביבי.

סירוב לשרת בגדה

לאחרונה נשפטו קצין־מילואים וחייל־מילואים ל־28 ימי מחבוש, אחרי שסירבו לשרת מעבר לקו הירוק.

במיקרה אחר שוחרר חייל מקורס שעמד להשתתף בו ליד חברון, אחרי שהודיע כי הוא מסרב לשרת בשטחים הכבושים.

צה"ל נוקט במדיניות של השתקה במיקרים כאלה, בתיקווה שאם לא יידעו על התופעה, היא לא תתפשט.

ברוק שילדס לישראל

במאי סירטי ג'יימס בונד, גאי האמילטון, הגיע לישראל בחברת מנהל אתרי־הצילום של הפקת־הענק ההוליוודית „סהרה", כדי לבדוק אפשרות לצלם בישראל.

מנהל אתרי־הצילום הוא איזי כהן, ישראלי לשעבר. בסרט תככב השחקנית הידועה ברוק שילדס.

רמת שערים גבוהה

בחוגי הברוקרים בבורסה מעריכים כי רמת שערי המניות היא עתה כה גבוהה, עד שכימעט אין מנוס מירידה בשעריהן, למרות כמויות־הכספים הגדולות הזורמות לבורסה.

ההערכה היא כי הגורמים השולטים בבורסה ממתינים לאירוע פוליטי או כלכלי, שיאפשר להם להתחיל במערכה להורדת השערים.

היועץ המשפטי בודק חשדות חדשים נגד מי שהיה מזכיר הממשלה: פרשת הקסטות

למכור את בגין

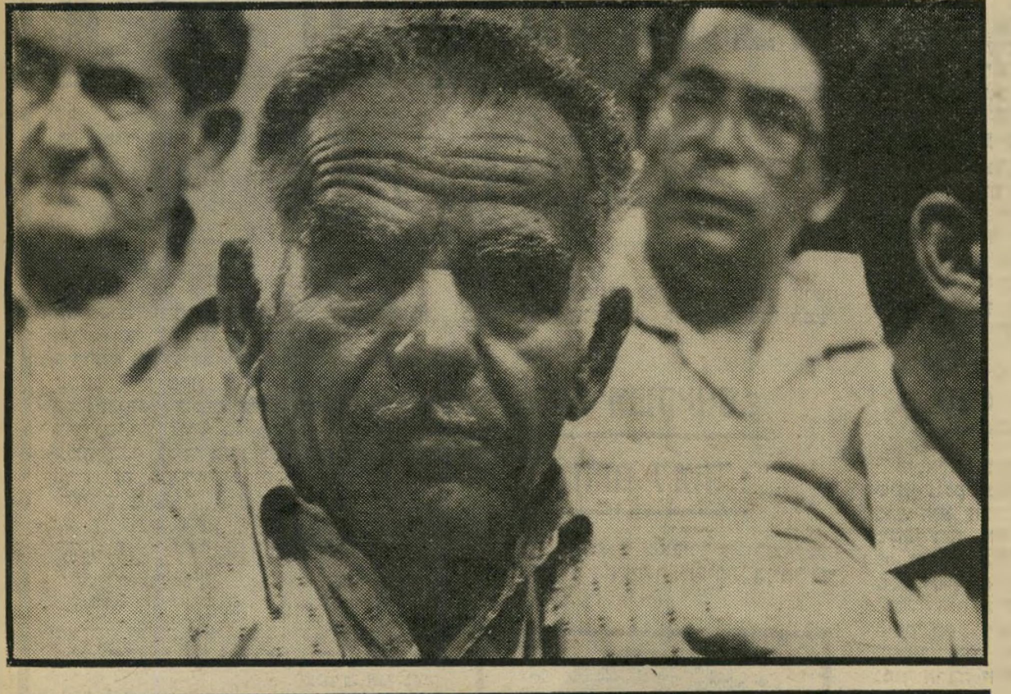

ואת שמיר

אריה נאור חשב שהגיע הקץ לצרותיו, כאשר הגיש את התפטרותו מתפקיד מזכיר־הממשלה, לפני כמה חודשים.

הוא טעה. הן רק התחילו.

המישפט של נאור בבית־הדין המישמעתי של עובדי המדינה לא בוטל, כפי שקיווה נאור. הקריקטוריסט רענן לוריא לא הרפה ממנו, ופרשת „הפתק הסודי" שהעביר נאור ללוריא, על שיחה שהתקיימה בין קנצלר גרמניה, הלמוט שמידט, והנשיא האמריקאי לשעבר, ג'ימי קרטר, סירבה לגווע. במישפט הופיעו חדשות־לבקרים פרשיות נוספות, ונאור התפרץ שוב ושוב. הוא הגיע עד לכך שהציג בבית־המישפט חפיסת תרופות, בהצהירו כי זהו „הדבר הגרמני" היחידי שהוא משתמש בו, ולכן אין להעלות על הדעת כי ביקש להתקבל לעבודה כעיתונאי ברשת של איל־העיתונות הימני אכסל שפרינגר (העולם הזה 2314).

גזר־הדין במישפט זה עדיין לא תם, וכבר צצה פרשה חדשה.

לכמה עיתונאים ישראלים וישראלים־לשעבר, השוהים באירופה, הזדמן לראות את אריה נאור בפעולה, בביקוריו התכופים ביבשת זאת.

אחד מאלה היה פרדי רום, כתב ידיעות אחרונות בשווייץ. רום (40) הוא איש נוח לבריות, נאה למראה, ובעל מהלכים בחוגי החברה ובחוגים הפוליטיים בגרמניה ובשווייץ. נוסף לעבודתו כעיתונאי, רום הוא גם איש יחסי־הציבור של האירגון הדתי השווייצי בית שלום, וכך הזדמן לו להכיר את נאור, כאשר זה הוזמן להרצות לפני אנשי האירגון בשווייץ.

על מה שאירע בעיקבות הזמנה זו, סיפר רום לקריקטוריסט רענן לוריא, שהחליט לא להרפות מנאור. בידיעתו של רום הקליט לוריא את השיחה, ואחר־כך העביר את ההקלטה לרשות היועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור יצחק זמיר.

במקביל לפרשת המישפט נגדו, נפתחה נגד נאור חקירה בעיקבות הגילויים שעלו מן ההקלטה. הידיעה על כך הגיעה לידיעת העולם הזה כבר לפני שבוע (תשקיף, העולם הזה 2330) אך ממישרד היועץ המישפטי לממשלה אי־אפשר היה להשיג תגובה. אחרי פירסום התשקיף כבר אי־אפשר היה לשמור על הפרשה בסוד, וגם היועץ המישפטי לממשלה הפר את שתיקתו, ואמר כי הוא יודיע בימים הקרובים אם יוחלט להעמיד את נאור לדין.

העולם הזה השיג את נוסח השיחה **שהתנהלה בין לוריא ורום** ב־22 בפברואר השנה. שיחה זו ניתנת כאן כמעט במלואה. בסוגריים ובאותיות שחורות מופיעות הערות העולם הזה.

„הוא רצה GOOD TIME"

לוריא: אתה יכול לספר לי מה קרה?

רום: אני דיברתי איתו. אני חושב שזה היה לפני שנתיים...

לוריא: אתה היית אז...

רום: אנחנו הזמנו אותו. אנחנו, זאת אומרת השבועון היהודי בשווייץ.

לוריא: כן, מה שמו?

רום: ישראלטישה ווכן בלאט.

לוריא: כן...

רום: ואירגון נוצרי שקוראים לו בית שלום. הזמנו אותו לדבר בציריך למען ישראל. זה היה בערך לפני שנה וחצי. אני צילצלתי אליו ואמרתי לו שאנחנו מזמינים אותו. שלחנו לו כרטיס־טיסה והוא בא. הוא בא כדי לדבר. הוא גר במלון שווייצר הוף בציריך, והוא באמת הגזים בהוצאות.

(„בית שלום" הוא אירגון דתי־ימני. חבריו הם נוצרים שמאמינים בקדושתו של התנ"ך. בחודש אפריל השנה פירסם אירגון זה מודעות במיליוני לירות בעיתוני ישראל, בהן קראו למנחם בגין ולממשלת הליכוד שלא לבצע את הנסיגה מחבל ימית, מכיוון שהוא חלק מהארץ המובטחת לעם ישראל.)

לוריא: אתה יכול לפרט, במה התבטאו ההגזמות?

רום: הוא רצה לאכול במיסעדות הכי יקרות. הוא ידע שאנחנו צריכים לשלם. הוא רצה לשתות בבארים, ורצה ללחוץ עלי שאלך איתו למועדון לילה.

לוריא: הוא רצה Good Time?

רום: הוא רצה Good Time. אני ידעתי שזה לא חוקי, והיו לי דברים אחרים לעשות. הוא אמר לי: „תגיד לי, אני רוצה לפתוח חשבון בבנק בשווייץ." אמרתי לו: „תיכנס לבנק ותפתח חשבון." „לא, זה לא מקובל," אמר נאור, „אתה תתקשר לבנק גדול." אני התקשרתי ל־Union Bank of Switzerland בבאנהוף־שטראסה 45. הייתי צריך להגיד לפקיד שאני מכיר את מזכיר ממשלת־ישראל, ושהוא רוצה לבוא ולפתוח חשבון. הוא רצה קבלת פנים. אז הלכנו לשם ביחד והוא הפקיד שם 50 פרנק שווייציים. ובשביל זה הוא רצה טיפול של אח"ם.

(בנק זה הוא אחד הבנקים הגדולים של שווייץ. הסניף הראשי שלו, נמצא בבאנהוף־שטראסה, שהוא רחובה הראשי של ציריך, ונחשב לאחד הרחובות היקרים שבעולם. אולם־הכניסה של הבנק מפואר מאוד גם במושגים אירופיים.)

לוריא: מזכיר ממשלת־ישראל הפקיד 50 פרנק ורצה טיפול של אח"ם?

רום: הוא הציג שם את הדרכון הדיפלומטי. הבנק בוודאי חשב — אני לא אומר שזה נכון — שאחר־כך הוא יכניס לחשבון יותר. אבל אני לא ראיתי יותר. אני יודע רק על 50 פרנק.

לוריא: זה לא היה חשבון סודי?

רום: לא חשבון סודי. אני לא אומר שהוא עבר על החוק. אני רק חושב שהוא רצה לעשות רושם שהוא מזכיר ממשלת־ישראל וזה היה חשוב לו מאוד. ואחרי זה, את זה אני זוכר בדיוק, הוא נסע — עם כרטיס שאנחנו לא ידענו עליו — לראות את אחותו במילאנו ואת האמא שלו בווינה. אז אנחנו היינו צריכים לשלם עוד 500 פרנק. הוא דרש את זה כאילו שזה מובן מאליו, ואנחנו גם לא אמרנו לו כלום.

(אמו של מזכיר הממשלה לשעבר היא אסתר רזיאל־נאור, שהיתה חברת־כנסת מטעם תנועת החרות. היא אחותו של דויד רזיאל, מי שהיה מפקדו הראשון של אצ"ל.)

„נאור הציע לעשות עסק"

לוריא: ואת כל הנסיעות האלה הוא עשה כמזכיר ממשלת־ישראל?

רום: בוודאי. בצורה אחרת הוא לא היה מעוניין. באותה הזדמנות הוא ראה שבאירגון בית שלום יש תורמים. באותו ערב הם תרמו כסף לישראל. אז הוא אמר לי: פרדי, בוא נעשה עסק. הם בגיניסטים כל כך גדולים, נעשה עסק.

לוריא: איזה עסק?

רום: הוא הציע שנמכור ספר על ז'בוטינסקי. הוא היה צריך לדאוג להוצאה מיוחדת בשביל בית שלום בציריך, עם ברכה של ראש־הממשלה.

לוריא: כתובה על כל ספר, או מודפסת על הספר?

רום: מודפסת על כל ספר.

לוריא: אני מבין. הוצאה מיוחדת בשביל...

רום: בית שלום. זהו אירגון דתי־נוצרי שתומך בישראל, ותורם הרבה כסף לישראל. הם אומרים שהם תרמו בשנים האחרונות 10 מיליון פרנקים שווייציים.

(סכום השווה למיליארד לירות בערך.)

לוריא: כן, אני מבין, זה הרבה כסף.

רום: כן, זה הרבה כסף. גם הוא ידע זאת והציע שאנחנו נמכור להם כל ספר ב־20 דולר.

לוריא: וכמה היה עולה לייצר כל ספר כזה?

רום: אני לא יודע, אבל הוא אמר לי: פרדי, אנחנו נחלק את הרווח. אנחנו נרוויח הרבה כסף.

לוריא: אתה מוכן לחזור על זה בצורה ברורה? אריה נאור, מזכיר ממשלת־ישראל, אמר לך שהוא רוצה להוציא בארץ כפר על ז'בוטינסקי...

רום: בוודאי. הוא אמר לי שהוא אישית לא מייצר את זה, אבל יש לו איש מסויים שיושב בתל־אביב, ואנחנו שלושתנו צריכים לשבת ולדון בעסק.

(המשך בעמוד 77)

אתה והשקל

מאת מאיר תדמור

בנק ישראל מסדר את הבנקים

מאז שנכנס ד״ר משה מנדלבאום לתפקידו החדש כנגיד בנק ישראל, נושבת רוח חדשה בבנק. הרוח החדשה נושבת מדרום־מיזרח, הוא הכיוון הפונה אל בניין האוצר בקריית הממשלה בגיבעת־רם.

הסגנון החדש הוא כזה: אומרים לבנקים מה ואיך לעשות, ואחר־כך מנהלים סימפוזיונים. למשל, רמזו לבנקים בתחילת השנה לווסת את מניותיהם, שערך השוק שלהם היום הוא כ־100 מיליארד שקל. בהתחלה היה היסוס, באפריל התמונה כבר ברורה: **המניות עלו בפחות מ־5% לעומת עליה משוערת של 10% של המדד. מתחילת השנה עלו שערי מניות הבנקים בכ־26% לעומת עליה צפויה של המדד, שתהיה 32%.**

חוץ מרמזים עבים, יש לבנק־ישראל שיטה נוספת. אם הבנקים נותנים תשואה של 5%—6%, יכול בנק־ישראל להציע תשואה של 9%—11% לצמודים שלו. הוא לא רק יכול, הוא גם עשה זאת החודש. ועכשיו, אומרים בבנק־ישראל, מי שעיניו בראשו יתכבד ויזנח את מניות הבנקים ויעבור לצמודים. למה, שואלים, לא ינגוס הבנק בחלק ממניות הבנקים, למה לא ינוחו חלק מהמיליארדים במרתפי בנק־ישראל?

לאלה החוששים למניות הבנקים, אומרים בבנק־ישראל, שהקזת מעט מן המיליארדים טובה לבריאות, מה גם שתישמר רמה ריאלית מסויימת, „בהחלט לא מה שהיה בשנה שעברה".

נגיד־בנק מנדלבאום
הצמודים עלו כפול

השקעה בקרנות בטוחה יותר

אני רוצה להעיר את תשומת־ליבם של אותם שיש להם מעט כסף והם נרתעים מלהשקיע בבורסה. יש דרך טובה יותר ובטוחה יותר להרוויח מעט יותר ובסיכון נמוך.

כל מי שהשקיע את כספו באחת מקרנות הנאמנות המתמחות במניות בארבעת החודשים האחרונים, יצא ברווח ריאלי יפה, כשמנהלי הקרנות עובדים עבורו בעמלה קטנה יחסית ובסיכון נמוך.

בתקופה שבין ינואר ואפריל השיגו כל הקרנות המתמחות במניות את המדד, כלומר, יותר מ־32%, שהוא שיעור עליית המדד בחודשים אלה. יש קרנות שערך היחידות בהן הוכפל לעומת המדד. הקרן בעלת ההישג הגבוה ביותר היתה „סביון" של „בטוחה", עם תשואה של 74.7%, אך הצרה היא שאין אפשרות לקנות יחידות בקרן זו. „אבוקה" של „יוניטרסט" השיגה 70.7%, ו„רונית" של „רננית" 67.6%. „עידית" של „מיזרחי" השיגה 61% ו„דקל" של „אילנות" 54.5%.

גם הקרנות המתמחות במטבע חוץ הניבו כולן תשואה ריאלית חיובית. אז מי שרוצה לישון בשקט, ולא להתרגש יתר על המידה כשהבורסה יורדת, ילך אצל הקרנות.

איך להשקיע הרבה ולהרוויח הרבה

אמרתי לכם בתחילת אפריל שיהיה חודש טוב, היה. עכשיו אני אומר שגם חודש מאי לא יאכזב. אבל, כרגיל, יתכנו אירועים חריגים. יש המון כסף בשוק שמחפש לו מקום טוב לנחות עליו, ואין כמו הבורסה בימים אלה. כמעט כל נייר־ערך שאתה נוגע בו מזדעזע וקופץ למעלה. הכי גבוה קפץ מאז תחילת השנה מן 1, זה מהסרדינים שליד עכו, ששערו עלה ב־560%. כן, מי שהשקיע אלף שקל, יש לו היום 5,600 שקל, נקי ממס. אחיו הקטן, מן 5, עשה גם הוא לגמרי לא רע, והוא עלה ב־265%.

עכשיו יש לי סיפור מעניין מאוד, דווקא של ירידה. אני נוהג לשאול את הסוחרים בבורסה אם יש להם סיפור בשבילי.

הבורסה

לעיתים אני נענה, לעיתים התשובה היא משיכת כתף, ולפעמים יש כאלה שלא טורחים להשיב. לאחרונה שאלתי את קירשטיין מבנק־מימון (כן, יש בנק כזה) אם יש לו סיפור בשבילי. אמר לי: „אין לי." בכל זאת? השיב: „בחייך, עזוב אותי." עזבתי. אז עכשיו יש לי סיפור בשבילו.

ביום החמישי האחרון עיינתי בגיליון השערים, ובעמוד 5, תחת הכותרת „מוסדות מימון ענפיים", מה רואות עיניי? מחזורי ענק במניות לאומי לתעשיה, על שם ולמוכ״ז. בנייר הראשון — ירידה של 65 נקודות (6.4%) ובנייר השני ירידה של 117 נקודות (10%), בעודפי היצע של מיליון 300 אלף שקל ערך נקוב, מחזור כספי של כ־14 מיליון שקל בכל נייר. ביום מיסחר רגיל הסכומים קטנים עשרות מונים מאלה. אז מה פיתאום?

עכשיו אנחנו מגיעים שוב אל קירשטיין, איש בנק־בימון. מתברר שהבנק אסף הרבה סחורה, כדי למכור אותה בהזדמנות הראשונה, בתאריך מתאים, ובשער גבוה. הזמן המתאים ביותר הוא סוף החודש. הקונה המתאים היה לדעת קירשטיין הקרנות של בל״ל. הוא טעה ואכל אותה בגדול. ההפסד הנומינאלי של התרגיל היה 2.5 מיליון שקלים. היה סיפור.

אבל זה עוד לא הכל. תרגיל דומה עשה קירשטיין במניות כבלי ציון, וגם שם הוא הפסיד. לזכותו ייאמר, שלא תמיד הוא מפסיד. לעיתים הוא גם עושה כמה „בוחטות" כדי להצדיק את המשכורת.

איך משקיעים?

מהיום למחר!

שאלתי את אחד מאבירי הבורסה, מהי לדעתו צורת ההשקעה הטובה ביותר ב־

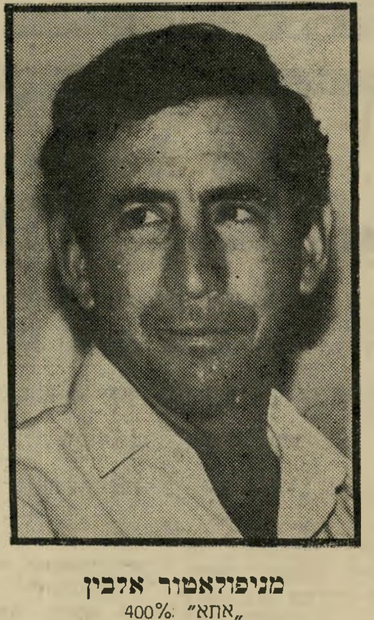

מניפולאטור אלבין
„אתא": 400%

„נסיבות הקיימות". „תראה," אמר לי, „כשכל המניות עולות, יש בעיה." מה הבעיה, שאלתי. „הבעיה היא על איזו מניה לקחת טרמפ. תמיד נדמה לך שיכולת לעשות יותר אילו... אז לעניין הזה יש פיתרון — שיטת פוטו פרג' — מהיום למחר." מה זה, שאלתי. **„קונים היום, מוכרים מחר. איזו חברה עוד לא הגישה דו״ח כספי, ועוד לא הו־**

דיעה על דיבידנד ומניות הטבה, חפש אותה מהר, פן תאחר ולמחרת תמצא אחרת." זו השיטה בשביל משקיעים קטנים. ומה עם הגדולים? לאלה יש שיטה אחרת, שיטת ברית המילה! מה? כן; זו בעצם לא שיטה אלא תוצאה, ומי שרוצה, גם מוסר השכל. „תשים לב, מה קורה בברית? חותכים לקטנים, ולגדולים נותנים סוכריות. זה הפרינציפ גם פה." אם יש לך יותר כסף, הסיכוי שלך להרוויח יותר גדול והסיכון שלך יותר קטן. יש לך מעט, הסיכוי שלך להרוויח קטן יותר. זו הנוסחה המקובלת בכל בתי ההימורים. מה זה שייך לבורסה? „שייך, ועוד איך שייך!"

400 אחוז באתא

מיכאל („מיקי") אלבין, האיש שרשם שיא עולמי במיספר מועצות־המנהלים שבהן הוא חבר עוד לפני שמלאו לו 40 שנה, עשה את זה שוב. הוא חיכה וחיכה ולבסוף הודיע על חלוקת מניות הטבה של 400% באתא. אני לא כל־כך מתפעל. גם לודז׳יה שייכת לקבוצה שלו ושם הוא חילק רק 100% מניות הטבה. אבל מה, עכשיו יהיה השער האופטי של המניה נמוך הרבה יותר, ושוב יהיה מאיפה להתחיל להריץ.

כבר אמרתי פעם, וכדאי לחזור שוב: עוגה שמחלקים אותה ליותר פרוסות, נשארת אותה עוגה, אך יותר אנשים יכולים לומר שטעמו ממנה. יש הרבה כאלה בבורסה. הם טעמו וניכוו. אלבין נשאר עם הכסף שלהם והם עם המניות שלו. יש להם הזדמנות נוספת לראות איך זה פועל, אך הפעם, לכל הרוחות, קחו טרמפ ורדו מייד, שיישאר הוא עם המניות ואתם עם הכסף, כפי שזה קרה לפני חודשיים וחצי. ליתר תדאג הנהלת הבורסה.

עיקר שכחתי: ביום החמישי האחרון פגשתי את אלבין באולם הבורסה. כשהערתי את תשומת־ליבו לנוכחותי, העיר: „מדבר אמת תרחק". „אתה דומה לשימחה ארליך, גם הוא מתרחק מהאמת." תודה.

מילחמת אירן־עיראק טובה לנפט הסעודי

התקפת־הנגד של צבא אירן נגד עיראק העלתה חשש בלב הסעודים, שמא תסתיים המילחמה במיפרץ הפרסי. החשש של הסעודים נובע מהעובדה, שסיום המילחמה עלול לגרום להגדלת כמויות הנפט שמפיקות אירן ועיראק ל־3 ו־4 מיליון חביות נפט ליום, לעומת הכמות המופקת היום, של מיליון ו־600 אלף חביות, בהתאמה. הגדלת כמויות הנפט תביא ללחץ מוגבר על שוק הנפט, וכתוצאה — לירידה נוספת במחירו.

כדי למנוע המשך נפילת מחיר הנפט, הסכימו ביניהן מדינות קרטל הנפט אופ״ק, להפיק רק 17 מיליון חביות נפט ליום, כמחצית הכמות משיא התפוקה של הקרטל. חזרה לתפוקה הרגילה של אירן ועיראק, תשים לאל את הניסיון לשמור על מחיר הנפט, ובעיקר לגרום לירידת רזרבות הנפט של המדינות הצרכניות.

כדי למנוע מפולת עיראקית ולשמור על המשך המילחמה, הזרימו עד כה סעודיה ונסיכויות הנפט הערביות סכום של 22 מיליארד דולר למישטרו של סדאם חוסיין, נשיא עיראק, והם ממשיכים להזרים מיליארד דולר מדי חודש, כדי לסייע לעיראק בקניות נשק, בעיקר מברית־המועצות.

העובדה שמילחמת אירן עיראק מאפשרת לשמור על רמת תפוקה מבוקרת וגם להתיש את מישטרו של חומייני, חשובה לסעודים יותר ממיליארד דולר לחודש, ומונעת את הצורך לקצץ בתפוקת שדות־הנפט הסעודיים ביותר ממיליון חביות נפט ליום. החבלות בצינור הנפט העיראקי העובר בסוריה וסגירתו, נעשו אף הם בעידודה השקט. של סעודיה.

הטיפול בשיניים יוזל

מאז התחילו רופאי השיניים לבנות גשרים בפיותיהם של הלקוחות שאיבדו את שיניהם, האמירו המחירים בכל פעם שמחיר הזהב עלה. אך גם כשמחירו ירד, שכחו להוריד את מחיר הטיפול. המצאה חדשה עשויה להוזיל באורח משמעותי את מחירי הגשרים למיניהם.

אחד מתחליפי הזהב הדנטאלי המוצלחים ביותר, הוצג לאחרונה בוועידה של רופאי־שיניים שנערכה בגרמניה. המתכת החדשה, או ליתר דיוק נתך המתכות החדש, הקרוי **דנטיטן**, מורכב מקובלט, כרום, מוליבדן וטיטניום, והוא בעל תכונות פיסיות העושות אותו למתאים במיוחד לגישרי שיניים. **הנתך נוח לעיבוד, ומעל לכל — מחירו כ־10% ממחירו של גשר עשוי זהב.**

סערה ביום קיץ: חן כיתן 82.

היד הטובה של מירי שפיר עשתה זאת שוב:
חן כיתן, קיץ 1982. אוסף דגמים סוערים בכחול, באדום ובלבן. ניקרס, אוברולים קצרים וארוכים.
שמלות שמש ושמלות קיץ וחולצות עם הדפסים על הבד.
מה שרואים כאן, בצד ימין, הם רק דגמים מייצגים.
חן כיתן מציעה לקיץ מבחר דגמים, שילובי צבעים ופריטי לבוש, העונים על צו האופנה!

אין מה לדבר. סערה בכיתן.

בעיצוב:
מירי שפיר

חן כיתן

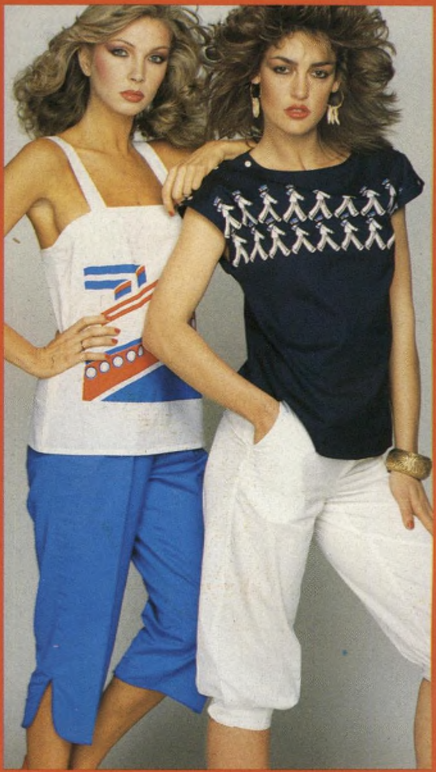

מנהטן. "אתה נראה טוב היום".

"משהו השתנה בך...אינך עייף...
אתה נראה טוב היום...רענן כזה.
נחמד. התגלחת או מה?...אה, קני
חולצה חדשה"

Manhattan®

מנהטן. תתחדש.

להשיג בחנויות לבגדים משובחים

אל תאמרו: „לא ידענו!”

לפני שבועות אחדים מלאה שנה לפוגרום בכפר יסיף.

הודות לאירועים הפוגרומיים הנמשכים ומתעצמים בשטחים הכבושים, והודות לפוגרום השקט שנערך על־ידי הסיקריקין המודרניים נגד צה"ל, שהגיב על־כך כצבא מלאכי השרת, נדחק סיפור כפר יסיף לקרן־זווית.

הייתי קרוב לכפר יסיף ולנפגעיו בשעת מעשה, וניסיתי (ובכך אני ממשיך) לעזור להם במיזער יכולתי בצר להם. אולי בכך אני מכפר במשהו על עוולות בני עמי השליט, ביחסו לנתיני המדינה הערביים. במיסגרת הרגשת חובה זו, אני מבקש להעלות כמה עובדות ושאלות, אחרי שכבר הסתיים מישפט הפוגרום בפברואר השנה. בכך אבקש לתרום גם למניעת שכיחת הפרשה ושקיעתה בביצת ה„לא ידעתי” וה„לא איכפת לי”, שרבים בינינו מקילים לעצמם את החיים בעזרתם.

הפרוטוקול של המישפט ופסק־הדין שניתן בו, מאי־

”מדוע לא אותרו ולא הובאו לדין מאות הפורעים הצעירים שניהלו את ההתקפה על כפר יסיף?“

רים כזרקור על חשכת גורלו של מיעוט לאומי שחי תחת מישטר של אפלייה ודיכוי, מופקר לזדון ליבו של שליט עויין, המשכיל לשסות בו אספסוף פורע מבני מיעוט אחר, המועדף בדרך־כלל, ומתאים לביצוע פרעות בזמן המתאים ובתנאים הנאותים.

מי כמונו, היהודים, מכיר מניסיונו כעם מציאות זו. מי לא פרע פרעות בישראל, מאז ימי חמיילניצקי ועד לזוועות היטלר שיזכרו לדיראון.

כתב־האישום שהוגש בפרשת כפר יסיף מתאר את סדר המאורעות ואת הפוגרום לפרטיו ב־27 סעיפים.

השתתפו בפוגרום מאות פורעים, שביצעו הרג וחבלה בנשק קר וחם, בהכאות אכזריות, הצתות, הרס וחבלה פראיים, וכל זה לעין השמש ובאין מפריע.

מי עשה כל זאת, ומי הובא לדין?

בסך־הכל, שמונה מתושבי הכפר הדרוזי ג'וליס, שהזקן שבהם הוא יליד 1908, והשאר ילידי 1918, 1922, 1930, 1935, ו־1939. היכן כל מאות הפורעים הצעירים, ובכללם הקצינים והחיילים, אשר השתתפו בהתקפה וניהלו אותה? מדוע הם לא אותרו ולא הובאו לדין?

מדוע חזרה בה התביעה מן האישום לגבי „על הנאשמים האחרים פרט לשמונה” כמצויין בפרוטקול?

איך קרה שרק שמונה נאשמים הודו בעובדות ובית־הדין הרשיע אותם על סמך ההודאה, וזיכה לעומת זאת את כל הנאשמים האחרים, אחרי שהתביעה חזרה בה?

אין בפרוטוקול המישפט רמז לתשובה על שאלות אלה.

במקום זה מציינת התובעת, כי מאז המאורעות עברו עשרה חודשים, ובמשך תקופה זו פעלה „ועדת־השלום” כדי להשכין שלום בין הכפרים. „כיום המגעים בין שני הכפרים בוועדת־השלום הגיעו לשלב שבו המשך קיום המישפט ימנע את האפשרות לחתימה סופית על מסמך הסולחה”, נאמר בפרוטוקול. נשאלת השאלה, מה הקשר בין הסולחה ובין מיצוי הדין הישראלי עם הפורעים? האם היה נימוק דומה עולה בתביעה שבה היו נאשמים אנשי ג'וליס בתקיפת יישוב יהודי?

ואגב — הסולחה לא נחתמה עד עצם היום הזה, ומי יודע מתי תיחתם.

בהמשך מתאר פסק־הדין בקיצור נמרץ את הפרשה „העגומה והמזעזעת של התפרעות המונית”, התנפלות על עשרות בתים והעלאת תכולתם באש, גרימת נזק לרכוש, הריגת אדם ופציעת אחרים, וקובע כי „הנאשמים לקחו חלק במעשים קשים אלה והודו על כך בפנינו.”

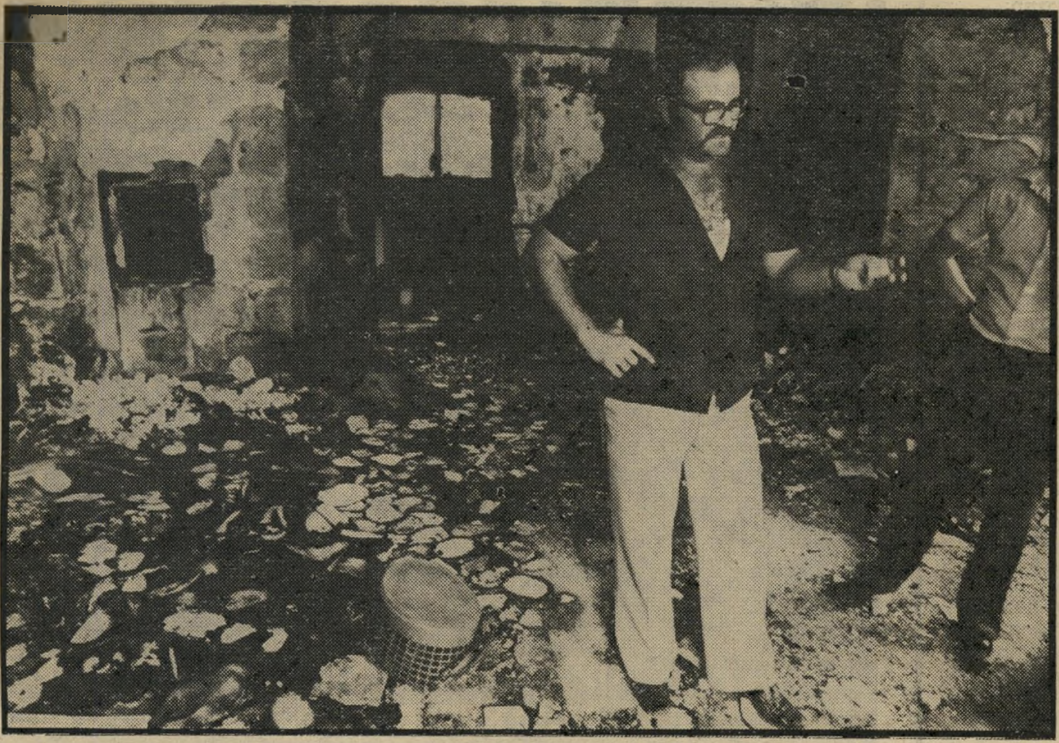

תושב כפר יסיף בביתו שנשרף ונשדד

עם זאת ממשיך המיסמך לציין כי „מאחר שבא־כוח המדינה לא ייחסה מעשים מסויימים לנאשמים, ובהתחשב בכך שהנאשמים הנזכרים בכתב־האישום הם ברובם אנשים מבוגרים יחסית, ובאירוע השתתפו גם אנשים צעירים רבים, אנו חייבים להניח לזכות הנאשמים שחלקם בביצוע המעשים לא היה הכבד ביותר.”

בית־המישפט התחשב בכך שבינתיים נרגעו הרוחות, הנאשמים הודו באשמתם ועברם נקי, ושמצב בריאותם של הזקנים שבהם לקוי. על שלושת הקשישים שבין הנאשמים גזר בית־המישפט קנס בסך 10 אלפים שקלים לאיש, ועל כל הנאשמים האחרים נגזר מאסר על־תנאי של 18 חודשים למשך שלוש שנים.

לוותיקים שבתוכנו יזכירו בוודאי המישפט ותוצאותיו את מישפטי הפורעים הערביים בימי המנדט, ואת חריצותה של המישטרה הבריטית בהבאת הנאשמים העיקריים לדין.

בכך סיימה המדינה את הטיפול בפוגרום בכפר־יסיף.

הטיפול בפיצויים ובשיקום הנפגעים נגמר בלא־כלום.

ביטחון הכפר נתון בידי סיורים של אנשי מישמר־הגבול — דרוזים ברובם — העויינים את תושבי הכפר ונותנים לכך ביטוי מוחשי.

יריות השימחה, שנשמעו מכפר ג'וליס במשך שעות ארוכות ביום שבו שוחררו הנאשמים, שימשו תיזכורת טובה לתושבי כפר יסיף, מיהם שכניהם ומה כוחם.

פרשת הפוגרום והמישפט הסתיימו, אך הדאגה,

”הפרוטוקול של המישפט ופסק־הדין מאירים כזרקור על חשכת גורלו של מיעוט לאומי תחת מישטר של אפלייה ודיכוי“

החרדה והשאלות שלא קיבלו מענה, ממשיכות ללוות את חיי הכפר שלא שבו ולא ישובו למהלכם התקין.

תושבי כפר יסיף יודעים כי האחראים לפוגרום, המסיתים, המארגנים והמפקדים, לא הובאו למישפט.

הם יודעים כי המישטרה לא עשתה דבר למניעת הפוגרום ולא היתה נחרצת ויעילה בתפיסת מבצעיו בשעת מעשה, כשם שלא היתה יעילה בחקירה שלאחר מעשה, והתוצאות מוכיחות.

הם יודעים שאנשי כפר הפורעים התלכדו כאיש אחד מאחרי הפורעים, כדי להצדיקם ולטשטש את עיקבותיהם.

אווירת הפחד התלוייה מעל הכפר, פחד מידם הנוקמת והארוכה של שכניהם, הנתמכים על־ידי השילטון, היא שגרמה לכך שגם רוצחים, פורעים ובוזזים

”לפני עיניך הקמות מצטיירת דמות אימתנית של שילטון פאשיסטי־גיזעני המתרקם במדינת האור־לגויים“

שזוהו בוודאות על־ידי קורבנותיהם, לא הובאו לדין מחוסר הוכחות ומחוסר עדויות.

במו אוזני שמעתי מאנשים, שתפקידם לשמור על החוק ועל חיי אזרחי המדינה, דברים כגון: „מה שעשו לכפר יסיף הגיע לכפר הקומוניסטי הזה,” וכן „לא נורא, טוב שהקומוניסטים האלה ילמדו את מקומם, ולקח הפוגרום יעזור להם בכך יותר מכל דבר אחר.”

דברים אלה נשמעים בגלוי, ומגיעים גם לכפר יסיף, שם הם מוסיפים לאווירת היאוש והפחד.

עברה שנה מאז הפוגרום בכפר יסיף.

במדינה שחוקמה כמיפלט לניצולי הפוגרומים, ולמען ביטול הגלות היהודית על מוראותיה, נוצרה מציאות שהיא גלות, על כל משמעויותיה, למיעוט הערבי.

כל גינוני הדמוקרטיה, כולל האפשרות הניתנת לכמה חברי־כנסת ערביים לקרוא קריאות־ביניים בכנסת, אינה אלא מסווה מתוחכם למציאות זו. כאשר אתה מצרף לכך גם את המידע הזורם בימים אלה על מעשי השילטון וצה"ל בגדה המערבית וברצועת עזה, מצטיירת לפני עיניך הקמות דמות אימתנית של שילטון פאשיסטי־גיזעני ההולך ומתרקם במדינת האור לגויים שהתיימרנו להקים כאן.

כל בר־דעת צריך להבין כי בעוד שמדינות ותיקות ומושרשות שחלו בנגע הפאשיזם והנאציזם הצליחו להירפא מהמחלה — ולו גם בייסורים — ונשארו בחיים, הרי שאם תגבר מחלה זו במדינת ישראל, הנגועה בה כבר, גזר דינה הוא כיליון בטוח.

האם יספיק העם היהודי בישראל להבין זאת בטרם ייספה?

דוב ירמיה, נהריה

מכתבים

לי אין טראומה

הקורא טוען שהטלוויזיה לא עבדה עליו.

למרות שרון בן־ישי, בכתבה החד־צדדית שהכין על הפינוי, אמר שוב ושוב שמחזה פינוי אנשי התחיה וגוש־אמונים מימית הוא טראומטי, עלי לומר שאין לי שום טראומה.

וכי מה ראינו שם? אלף אנשים, שאין ביניהם כלל תושבי ימית, משליכים על חיילי צה״ל חול וחפצים — הפעם תודה לאל לא היו תומרי הדברה בידיהם — והחיילצ׳יקים של צה״ל נוהגים בבריונים הפאשיסטים האלה נימוס מאופק.

תושבי ימית עצמם, ותושבי המושבים — אליהם יש לי כל הכבוד. הם כנראה עברו טראומה. פירחחי־הגגות הם סיפור אחר לגמרי. הם עשו שם מעשה פוליטי מובהק, שבכל מדינת־חוק מתוקנת היה זוכה לעונשים כבדים. אבל ממתי ישראל היא מדינת חוק מתוקנת?

הטראומה היחידה שיכולה להישאר מהמחזה הזה, היא העובדה שהפירחחים האלה לא יובאו לדין ולא ייענשו על מעשיהם. טראומה אחרת אין.

אלי קרן, תל־אביב

● ● ●

האפרסק והרימה

כדאי לשים לב לדבריו של אהרון אוזן במרכז תנועת תמ״י.

אהרון אוזן אמר כי את השיטה לא הביאו, לא ממרוקו ולא מתוניס. זאת ירושה מהארץ, מכאן.

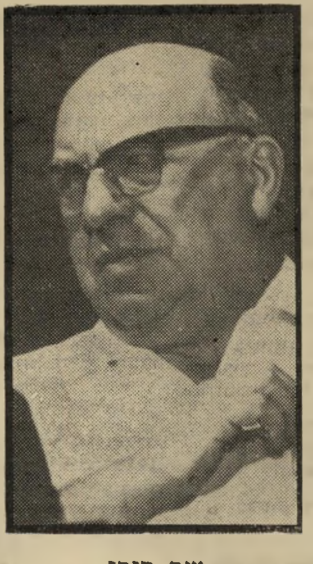

שר בורג
חסון ומחוסן

את ,,האפרסק" מלא הרימה לא הצליח הרצל שפיר לאכול. עכשיו תפסו רימה קטנה, ותולים באבו־חצירא את האשם. אנו, האזרחים הקטנים, אוכלים את הרימה, ואילו הד״ר בורג מרגיש כבתוך שלו, חסון ומחוסן לעולמי עד.

משה כהן, קריית־אתא

● ● ●

ממשלת אחדות

קריאה למערך להיכנס לממשלה.

אני הצבעתי למערך מתוך תיקווה שהוא ירכיב את הממשלה אחרי הבחירות לכנסת. אני מאמינה שכמוני היו מאות אלפים. הרבה יותר מאלה שהצביעו למערך מתוך תיקווה שהוא יהיה אופוזיציה ״לוחמת". לצער כולנו, לא כך היה, והליכוד הרכיב את הממשלה.

אך נראה לי שעתה, אחרי פינוי חבל ימית, יכול המערך להצטרף לממשלה, ולבצע לפחות חלק מן המדיניות שהתחייב לבצע לפני הבחירות. אני קוראת לשימעון פרס וליצחק רבין להתאחד ולהפעיל את כל כוח השפעתם כדי להביא לכניסת המערך לממשלה. די לנו מחוסר המעש האופוזיציוני.

עליזה גמברט, הרצליה

● ● ●

״נכון לעכשיו"

נכון או לא נכון?

לפני כשנה התחיל הסופר יצחק בן־נר בשידור בוקר בגלי צה״ל, שנקרא בפיו נכון לעכשיו. מיד התחילו מאזינים ומאזינות לערער על השם הזה. איך אפשר לומר כך בעברית? צריך לומר: אל־נכון עתה, נכון עכשיו, או דיברתי נכונה... אבל לא ,נכון לעכשיו׳. בצר לו התקשר אליו בן־נר טלפונית, תוך כדי שידור ,נכון לעכשיו׳, ושאלני לדעתי. בירכתי אותו מיד על הביטוי הרענן הזה, שהכניס ללשוננו, ואמרתי שבטוח אני שצירוף מלים גמיש וקולע זה יקנה את מקומו מהר בכותל המזרח של העברית של ימינו. לא התבדיתי.

ובאמת, אם תשאלוני, מה שער הדולאר בשקל הקודש, היום, 5 באפריל, כשאני כותב מכתב זה, ואענה לכם 19.59 ש׳; האם זהו ערכו כשיידפס מכתבי (אם יידפס) בהעולם הזה? הרי מוכרח אני להוסיף: נכון לעכשיו. וכשבתי בת השלוש־עשרה מחבקת אותי באהבה ושואלת: אבא, נכון שאתה החבר הכי טוב שלי? מה אני יכול להשיב לה בנשקי אותה, אם לא: נכון בהחלט, בתי, נכון לעכשיו.

ד״ר ראובן סיוון, ירושלים

● ● ●

החיים הדמוקרטיים. איפה?

בעית חבל ימית הסתיימה ואור הזרקורים עובר כולו לגדה המערבית.

וכאן אני, האזרח, חייב לשאול אתכם כמה שאלות.

האם אתם, העם בישראל, האם

שר־לשעבר אבן־חצירא
ירושה מכאן

את, ממשלת ישראל בהרכבה הנוכחי, האם אתם יודעים מה עומד להיווצר, לעינינו או מה שקיים כבר בגדה המערבית? האם איש אינו רואה? האם הכל מתוכנן?

המצב בגדה הוא מצב מטורף ואנטי־דמוקרטי לחלוטין. הגדה המערבית הופכת לאזור שבו חיים ערבים ויהודים כאחד. אנו חייבים להשלים עם כך. חיים שם יהודים שרואים את המקום כחלק בלתי־נפרד ממדינת־ישראל, שחיים תחת

(המשך בעמוד 16)

טיולים נהדרים
במסלולים המרתקים ביותר!
★ אירופה — 8-31 יום.
★ ארה״ב, קנדה ומכסיקו — 22-31 יום.
★ המזרח הרחוק — 23-30 יום.
★ דרום אמריקה — 31 יום.
★ דרום אפריקה — 16 יום.
● 10% הנחה למשלמים 75 יום לפני הנסיעה.
● 40% בתשלומים לא צמודים וללא ריבית.
● 10% הנחה למשתתפים בטיולינו, בכל טיול נוסף של אירופה טורס עד סוף 1985.
הארגון התכנון והביצוע ע״י אירופה טורס טל. 243227 (03)
חוברת עם פרטים מלאים והרשמה בכל משרדי הנסיעות!
אירופה טורס
EUROPA TOURS
הטיול הטוב ביותר עם
51 שנות נסיון לשרותך!
בתנאים הסבירים ביותר!
קול. המפרסם

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע״מ
מומחים להדברת תיקנים (ג׳וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח׳ מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 790114-5-6 רש׳ מס׳ 21 עסק 481/75
שמירה על בריאותך ורכושך

בעיות ולבטים בחיי המין
מאת
ד״ר מרדכי זיידמן
הוצאת רשפים

קואופרטיב דיג שבט בהקמה
החל מ־1.6 יצרף הקואופרטיב אוהבי ים ודיג להפלגות דיג לאורך חופי הארץ. ההפלגות ימשכו יום או יותר. המחיר 350 שקל ליחיד, כולל: פתיונות, אביזרי דיג, אגרת כניסה לנמל וביטוח. (אינו כולל אש״ל.)
מספר המקומות מוגבל.
המעוניינים להבטיח את מקומם ירשמו בדואר — ת.ד. 4088, ת״א מיקוד: 61040. במכתב נא לציין: שם, גיל, עיסוק ושפות. להוסיף גם שמות בני משפחה אם הכוונה לצרפם. אישור הרשמה ישלח בדואר חוזר.
אין צורך לשלוח המחאה או כסף.

תן טרמפ לחייל

קבלת מודעות לכל העיתונים
במחירי המערכת
• שרות ת.ד
ללא תשלום
• מכבדים
כרטיסי אשראי
פרסום אידיאל
אבן גבירול 100
טל: 227117

אתה ואיש הביטוח שלך.
מי בוחר את מי?

כשאתה הולך לקנות דבר פעוט כחולצה אתה בודק את האיכות ומשווה מחירים. האם אתה מקפיד כך גם בבחירת סוכן הביטוח שבידיו אתה מפקיד את כל היקר לך?
חברת הביטוח שמיר בוחרת את סוכניה לפי כללים מוגדרים מאוד. אמץ כללים אלה.
כזה הוא סוכן הביטוח הטוב:

יש לו ראש חושב

הוא חושב על מה שחשוב לך, ומעמיד לרשותך ידע וניסיון מקצועי שרכש במשך שנים.
וכשאתה זוכה בשירות הטוב ביותר - גם אנחנו זוכים.

יש לו לב חם

הוא עוסק בבני אדם. כשתזדקק לו הוא יענה ברצון. תתקל בבעיה מציקה - הוא ישמח לעזור לך בפתרונה.
רק כך נקרב אותך אלינו.

יש לו גב חזק

מילה שלו זו מילה. יש לו גיבוי מלא, וכשתזדקק לגיבוי מלא הוא יתן לך אותו.
על גב כזה תוכל לסמוך.

והוא הולך לקראתך

אתה רוצה שהוא יבוא אליך - הוא יבוא.
מגיעים לך תנאים מיוחדים - גם כאן הוא ילך לקראתך.
ברור לנו דבר אחד: אם לא נלך לקראתך - אתה לא תגיע אלינו.

שמיר-
זה ביטוח!

וכאלה הם הסוכנים שלנו.

חברה בקבוצת הסנה

דרך פ״ת 53, ת״ד 37057, תל־אביב 67138 טל. 03-286281

תשבצון 2331

מאת נדיב אבידן

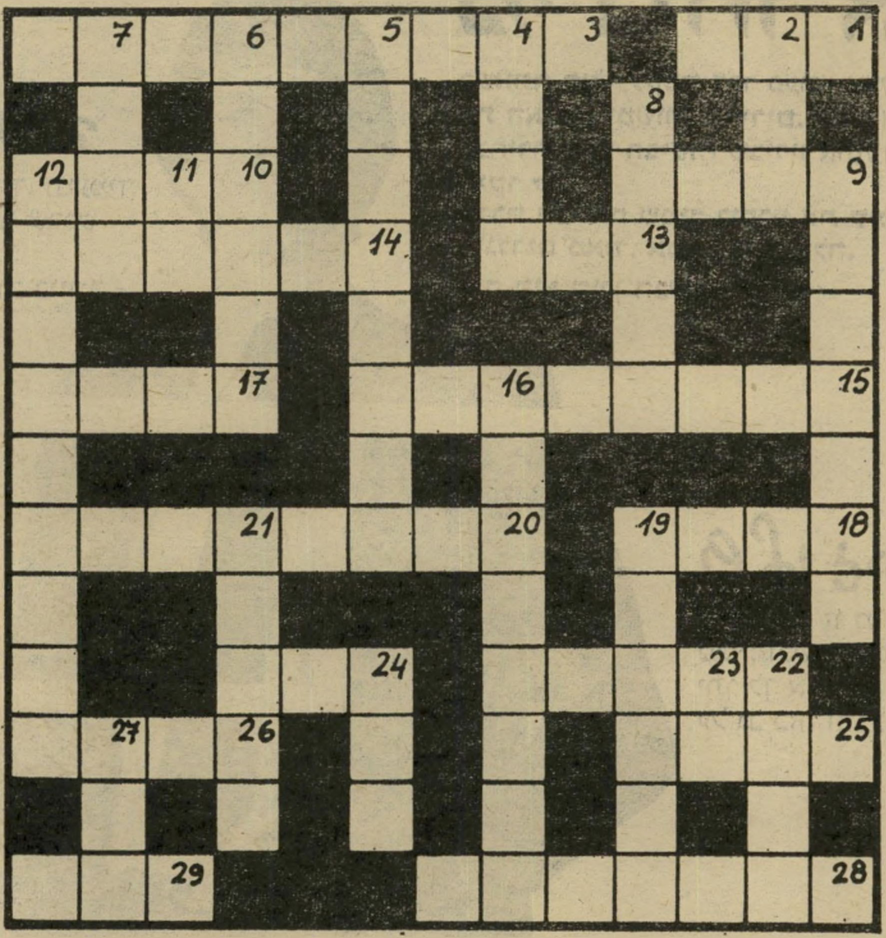

מאוזן:

1. החימום המשפחתי, איזה יופי! (3).

3. הפושע הזה נוטל בכח את כביש החוף ורחוב דיזנגוף, למשל (4, 5).

9. הנביא כסבל (4).

10. לעשות הצגה? רק הר־חק מהחוף (4).

13. כמו ש נ א מ ר — זו בסה״כ תעלה (3).

14. מאמץ משותף של תאומי סיאם? (3, 3).

15. הזמר שמופיע רק כאשר השטח נקי (3, 5).

17. חסרי מקוריות למרות ה־מקור שברשותם (4).

18. מין ציור שחוזר ברננה (4).

20. מתי חביות כאלה ניתנות להשגה בזיל הזול או אפילו בחינם? (3, 5).

22. האחריות מוטלת גם על השכנים (5).

24. אבדו מצבעם המקורי לפי סדר מוכר (3).

25. קולו מוכר לכולנו מהשי־רים (4).

26. הן שמושיות מאוד בכל משפט (4).

28. היא השתוקקה לספר שכבר קברו אותה פעם (4, 3).

29. במקום לעסוק שם בנתוח טקסי, התעורר בו רגש של רחמים (3).

מאונך:

2. למרות דרגתו הבכירה, לא תשמע ממנו אפילו מילה אחת (3).

4. הוא פרא אדם ושרץ (4).

5. נשיקה צרפתית גם באנגלית (2, 6).

6. בפרסומות האלה מופיעות בהמות בלבד (6).

7. יי נח בשבת? כך הוא ישער (4).

8. אין לי התנגדות עקרונית לוילונות (5).

9. זה מה שיוצא ממנו, כשהוא ב ז לחוקי התנועה (3, 4).

11. הופיע בקצב אחיד (2).

12. לבש ופשט תגים בחנות בגדים — זה מה שמאפיין אצ־לנו את האינפלציה (3, 6).

16. לבוא בטענות קשות — אבל לציית (4, 4).

19. כך היא מפרשת את ההיי־סל על אלכוהול (6).

21. בצפת למשל זה עניין של מסורת (מ) (5).

22. הפסיקי לישון! זה הכיסוי הפרטי שלי (4).

23. כשהרופא יעלה, אל תעשה כמוהו! (2).

24. כרגע היא לא זקוקה ל־דיאטה (3).

27. עומד מנגד, מנגד, עם מטיל ברזל בידו (3).

פתרון תשבצון 2329

מכתבים

(המשך מעמוד 14)

החוק הישראלי, שיש להם כל החו־בות והזכויות החלות על אזרח במדינת ישראל. ומולם חיים ער־בים חסרי הובות, חסרי־זכויות, נחותים, שגם זכות ההצבעה נל־

קורא יסקין
מצב מטורף

קחה מהם. עוד מעט לא תהיה להם אפילו זכות נשימה.

כיצד ייקרא מישטר כזה? האם ימציאו שם חדש לשיטה ההולכת והופכת למציאות בגדה המערבית? האם תיקרא מעתה „השמד ומ־שול״?

ארז יסקין, פתח־תקוה

● ● ●

הבונקר של יהוד

העיתונאי יוצא למיגננה על קבוצת הכדורגל הפועל־יהוד.

יצא לי לסקר כמה פעמים העו־נה את מישחקיה של קבוצת הפו־על־יהוד. נכון שקבוצה זו היא אלופת העולם בתוצאה 0:0. נכון גם שקבוצה זו פיתחה את סגנון המישחק בשיטת הבונקר כמעט לשלמות, לכן אין מה להתלהב ממישחקה. אולם, כפי שסיפרו לי ביהוד, כולם שונאים את הקבוצה משום שקשה לנצח אותה. יורדים עליהם בכל הזדמנות והם מרגי־

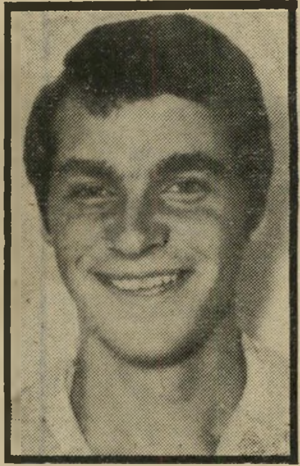

קורא רוזנברג
סיגנון האנטי

שים לחוצים בפינה, ומרגישים צורך להתנצל כל הזמן.

איני מקורב לקבוצה וגם איני חסיד סגנון מישחקה, אבל, רבותי המקטרגים, הפסיקו לרדת על קבו־צה זו, שללא כוכבים ובלי הרבה אוהדים היא מצליחה עם סגנון ה־„אנטי״ גם בגביע וגם בליגה.

גם אם תמשיכו להמטיר על הקבוצה קיתונות של אש וגופ־

(המשך בעמוד 18)

"כולם נותנים ביטוח לשנה ואני נותן עוד שנה על חשבוני.

"אצלי בחנות, תוכל למצוא טלוויזיות של הפירמות הידועות ביותר. יש לי גרמניות, יפניות, אמריקניות ואפילו ישראליות. את כולן אני מוכר. אבל רק בלאופונקט מקבלת אצלי אחריות לשנתיים. שנה אחת מהחברה ושנה נוספת על חשבוני. וזה כדאי לי, כי טלוויזיות בלאופונקט פשוט לא רוצות להתקלקל...
בדרך כלל אני לא עושה עסקים עם חברים, אבל טלוויזיה בלאופונקט אני מוכן למכור גם לחבר, בבטחון שנשאר ידידים טובים עוד שנים רבות.

א. רוזנבוים

אברהם רוזנבוים
שיוק הוגן, דיזנגוף סנטר (ליד אלסקה), תל־אביב.

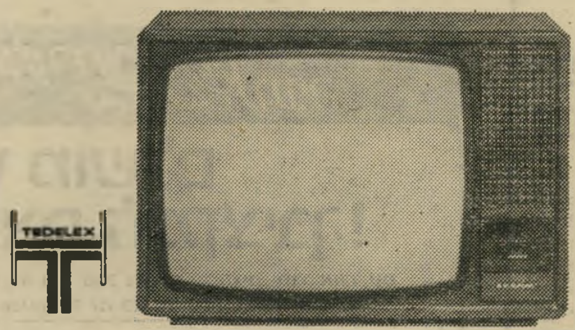

בלאופונקט - בכל מחיר.

BLAUPUNKT

היבואן הבלעדי: טרכף יבוא בע"מ, רחוב בוגרשוב 70, תל־אביב.

חתונות באוירה כפרית
בלב הפרדסים.
מסיבות גן בסגנון ייחודי.

הפרדס נס ציונה
טלפון: 054-73751

שרותי קייטרינג - תעשיות דונסקוי 1981 בע"מ
(מתפעלי מסעדות מכון ויצמן)

הצטרף לאלפי קוראי
PENTHOUSE
INTERNATIONAL MAGAZINE FOR MEN
כבר במכירה!
גיליון חודש יוני 1982
- PET OF THE YEAR PLAY-OFF.
- How To Make Love to a Woman.

ועוד מאמרים רבים אחרים
והרבה, הרבה יותר

הפצה בלעדית
סטימצקי

מלון החוף הירוק נתניה Club Hotel

נופש מושלם
ומותאם לתקציבך!

42 דונם של דשא ונוי. 200 חדרים ממוזגים, חדר אוכל עם תפריט עשיר ומגוון וכל זה בצמוד לחוף רחצה צבורי.

ילדים:
עד גיל 2 בחדר ההורים — חופשי! ● מגיל 2- 15 50% הנחה.
לקבוצות מאורגנות מחירים מיוחדים.

במלון: בריכת שחיה אולימפית ובריכת ילדים, 4 מגרשי טניס (תאורת לילה), מגרש כדורסל/עף, סאונה ואולם התעמלות, מועדון לילה עם מופעים וריקודים, רחבת משחקי ילדים כולל ארגון פעילויות מיוחדות, חוף ים צבורי צמוד וחוות סוסים.

פרטים: מלון החוף הירוק נתניה, טל: 053-44166
במשרדי קופל או אצל סוכן הנסיעות שלך

מכתבים

(המשך מעמוד 16)
רית, לא תצליחו לשבור את ה־בונקר של יהוד, אז עיזבו אותם בשקט.

אפי רוזנברג, ראשון־לציון

● ● ●

בית״ר מגלה סודות

מודעה בעיתון אמריקאי מגלה עד היכן מגיע ה־פטריוטיזם של בית״ר.

נדהמתי לגלות כי תנועת בית״ר מזמינה למחנה קיץ בישראל אנ־שים שלהם היא מבטיחה סיור מודרך במחנה סודי של חיל־ה־אוויר הישראלי. האם שרותי־הבי־טחון הישראליייים מודעים לסכנות הטמונות בכך?

או אולי יש דברים חשובים יותר לביטחון ישראל מאשר סודותיה הכמוסים — קצת פירסומת לחניכי זאב ז׳בוטינסקי, שהם במיקרה גם אנשי תנועת־הנוער של מיפלגת השילטון בישראל?

אבי ברן, ניו־יורק

מודעה בעיתון אמריקאי
„תבקר בבסיס סודי של חיל־האוויר ותיפגש עם טייסים ישראליים!״

● ● ●

הטינופת שמאחור

הקורא היה באופירה ב־ימיה האחרונים תחת ה־שילטון הישראלי, והוא קובע.

ההרס הברבארי של העיר ימית

החוף באופירה
זיהם, הרס ונסוג

היה צד אחד של המטבע. הצד השני של אותו מטבע היו הזוהמה וההרס שהותירה ישראל מאחריה בחופים הנהדרים של דרום סיני. הישראלי המכוער בא, ניצח, זיהם, הרס ונסוג.

גד ברש, חולון

● ● ●

צלב־קרס בבית־השימוש

על פריחת האנטישמיות בגרמניה של 1982.

ממשלת גרמניה מארגנת שבוע של השלום והאחווה בעולם. הטל־וויזיה מרבה לשדר כאן סרטים על השואה, סרטים ישראליים, וחומר רב על התקופה שעברה. כל זה עדיין אינו מספיק.

במיסעדה ישראלית לה בוהם, שברובע השוואבינג במינכן, מצו־יירים בחדרי־השירותים צלבי־קרס ולידם הכתובת הארסית: „יהודים, חיזרו לדכאו!״

יתכן שזו סתם בדיחה גועלית של שיכור חסר שיווי־מישקל נפשי, ואולי זהו סיפור אחר וגרוע בהרבה מזה: התחלה של תקופה שהיתה כבר, אגרסיבית ובעלת סימנים חי־צוניים ברורים: התארגנות של קבוצות צעירים חסרי סיפוק ותע־סוקה.

המחריד שבעניין הוא שאין למי לפנות, ואין עם מי לדבר.

יוכי פורמן, מינכן

● ● ●

ארצה עלינו

אמצעי התיקשורת לא מק־דישים תשומת לב מספקת לעניין העליה, טוענת ה־קוראה.

צריכות להיות יותר כתבות על העליה וסיפוריהם של עולים. כל עיתון וכל שבועון צריכים להק־דיש פינה לעולה — של מידע על מישפחות שמוכנות לאמץ עולים ולעזור בקליטתם.

מיכל אלון, רמת־גן

● ● ●

איפה רחל שפירא?

הקוראת רוצה לשמוע על המשוררת.

הייתי מאוד מעוניינת לשמוע על רחל שפירא. לדעתי ולדעת רבים הבחירה הזאת קולעת ללב־בות אנשים בשירים שלה, ממש כל שיר קליעה מדוייקת ברגשות ומחשבות אמיתיים ועמוקים. משום מה אף פעם לא שמעתי עליה בשום כתבה. שמה מוזכר, ותו — לא.

אסנת רן

● ● ●

מפירות הארץ

שאלות בבוטניקה לראש הממשלה.

ראש־הממשלה, מנחם בגין, ש־לידו מומחה בינלאומי לחקלאות, השר שימחה ארליך, הצטיין ב־הגדרת פירות הארץ. בתום הפגנת שלום־עכשיו הגדיר בגין את ה־מעשה כ„פרי ביאושים״, ואפשר להניח שאנשי התחיה וגוש־אמו־נים וחברי התנועה־לעצירת־הנסי־גה הם פירות ההילולים של אר־צנו.

אך יד הגורל מהתלת במי ש־אינו מבין בתהליכים היסטוריים ואינו יודע לקרוא את מפת ההת־רחשויות. דווקא פרי ההילולים הלזה מניב פרי ביאושים, בצורת אלימות מילולית ופיסית, התנגדות לפקודות צה״ל, גניבות, הברחות, שריפות ומה לא. ברי לכל בר־בי־רב שפרי הביאושים הוא משמ־נת הארץ, ויפי־הנפש האלה, עוד יביאו מזור למולדת ולגוו וירכו הדוויים של ראש ממשלתנו.

נראה שאבחנתו של ראש־הממ־שלה מי הוא מי ואילו פירות הם טובים, טריים ובריאים, היא משו־בשת לחלוטין.

דן יהב, תל־אביב

לידיעת הקוראים

המערכת אינה נוהגת להחזיר כתביד וחומר הנשלח אליה. הכותבים למדור זה מתבקשים לכ־תוב בקיצור, על צד אחד של הדף, ברווחים גדולים — רצוי במכונת־כתיבה.

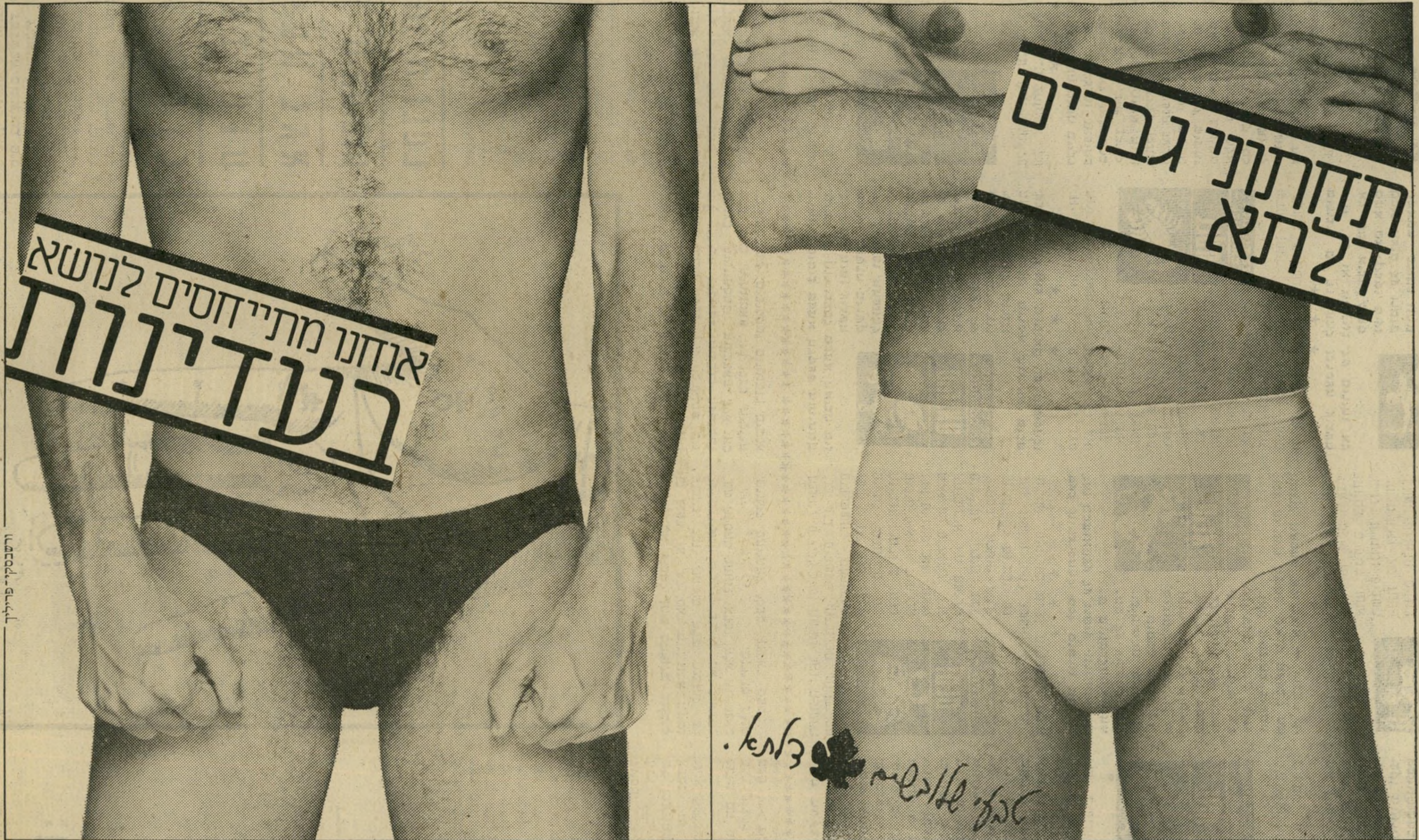

בכל העדינות! תחתוני הגברים העדינים של דלתא, מטריג SINGLE JERSEY באיכות מעולה, 100% כותנת "שמשון" סרוקה וגמישה: תחתונים עדינים כאלו מעדיפים עכשיו הגברים בכל העולם. להשיג בגזרות סליפ ומיני סליפ, בקופסה הירוקה של דלתא, בבתי הכל—בו ובחנויות ההלבשה המובחרות.

מרים בנימיני

מזל החודש: שור - הכוכב השולט - ונוס

במזל שור שולט כוכב ונוס. כוכב זה מגלם את העיקרון הנשי בטבע. הירח מסמל צד אחר באשה — תפקידיה כאם וכעקרת בית. לעומת זאת ונוס מראה את האשה כהתגלמות המין היפה, ומבליטה את כל מה שקשור לחן, ליופי לאהבה ולאמנות. ונוס חזקה במיוחד אצל אמנים, גברים או נשים. מוסיקאים, ציירים, משוררים, רקדנים וסופרים. ונוס מסמלת השראה ומראה את מידת הפתיחות של האדם כלפי החיים.

מדברים על ההשראה ככוח נשגב הנספג על־ידי האדם. האמן הוא זה המסוגל לספוג אותו ולהיפתח אליו. כדי לדעת מי מושפע בצורה חזקה מהכוכב, יש להכין מפה ולבדוק באיזה מזל נמצא כוכב ונוס, ומהם הקשרים שקושר אותו כוכב עם כוכבים אחרים.

לאלה שסקרנים לדעת האם הם ניחנו בכישרונות אמנותיים, אפשר להציע דרך פשוטה לבדוק זאת. בכף היד יש כמה סימנים שלפיהם ניתן לקבוע אם קיימות נטיות אמנותיות ואם לא. אך לפני כן יש להזכיר שרק מומחה יוכל לקבוע בוודאות אם קיימים סימנים המעידים על כישרונות אלה, וכדאי להזהר מהסקת מסקנות מהירות.

במבט ראשון, מבלי להתייחס לקווים, כדאי לחפש ראשית את מיבנה היד האמנותית. ביד זו נראות האצבעות כאצבעונים שהוארכו. היד עצמה רכה, בשרנית ומשופעת בגבעות. המאפיין העיקרי ליד כזו אלה האצבעות שמסתיימות בצורה חרוטית. בעלי היד האמנותית, בדרך כלל אנשים רומנטיים ומקסימים, מבורכים בהתלהבות, דמיון יוצר, יכולת אמנותית, כישרון כתיבה ועין חדה ליופי. הם בולטים בכישרונם המשעשע לשיחה, ואפשר לסמוך עליהם שישברו את הקרח בכל מיפגש חברתי.

הם מעריכים את חירותם, וקובעים מחיר יקר להגבלתה. המחשבה להיות קשורים לעבודה רוטינית כלשהי, עם שעות קבועות ופיקוח, מדכאת אותם. הם מעדיפים לעשות עבודה שתיהנה אותם גם אם אין בצידה שכר גבוה. הרבה מהם מבריקים

כוכב ונוס חזק במיוחד אצל אמנים - מוסיקאים, ציירים, רקדנים וסופרים

באמנויות — מוסיקה, ציור, ספרות ובעולם הבידור.

צורה אחרת שבה ניתן למצוא כישרונות אמנותיים, זו היד דמויית המרית (ספטולה). יד זו היא בעלת אצבעות שקצותיהן מתרחבים — הן רחבות יותר בקצותיהן מאשר בבסיסן. נגיעה של גאוניות עשויה להיות באנשים אלה, או שיכולים הם להיות מעט משונים. אלה אנשים מקוריים, בעלי העזה וממציאים, על פי רוב מקבלים שם של אנשים שנולדו בטרם זמן. יד כזו לא תמיד מראה שהאדם עוסק באמנות אך הוא יצירתי מאוד וגם אם הוא עוסק במשהו שונה לחלוטין הוא מבצע אותו בצורה אמנותית.

סימן נוסף לכישרונות אמנותיים זה האגודל המתכופף לאחור וגמיש בפרקו. זה מצביע על רגישות גבוהה, ועל הזד־

(המשך בעמוד 65)

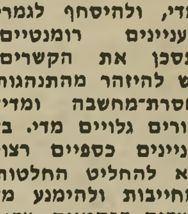

השבוע צפויות התפתחויות בשטח הרומנטי. הרגישות תהיה גדולה מאוד והנטיה להתלהב יותר מדי, ולהיסחף לגמרי בעניינים רומנטיים, תסכן את הקשרים. יש להיזהר מהתנהגות חסרת־מחשבה ומדיבורים גלויים מדי. בעניינים כספיים רצוי לא להחליט החלטות מחייבות ולהימנע מצעדים דרסטיים. עדיף להשאיר את המצב ללא שינוי. במקום העבודה צפויות אי־הבנות או סיכסוכים.

★ ★ ★

אתם עמוסים בעבודה ומרגישים מוגבלים בגלל המאמצים שעליכם להשקיע כדי להשביע את רצונם של אלה הקשורים עימכם. קשה לעזור לכם ולהקל על המצב. נדמה לכם שרק אתם יכולים לבצע את העבודה ואינכם נותנים אמון במישהו אחר. כדאי לחשוב על דרכים שונות או שיטות חדשות. פגישות עם ידידים, בני המין השני, יבהירו את המצב המעורפל, וסוף־סוף יהיה אפשר להבין מה היה הגורם שעיכב.

★ ★ ★

עייפות ומתיחות ממשיכים לאפיין את התקופה. אתם מרגישים שמוכרחים לצאת מהמצב. רצוי לתכנן בילויים ומיפגשים חברתיים. מוזרויות וקפריזות בהתנהגותכם עלולים מאוד לעייף את הסביבה. נסו לפחות להסביר לאחרים מה עובר עליכם כדי לשמור על יחסים מתקבלים על הדעת. נטיה לקיצוניות מביאה אתכם להגזמות, ביניהן החיבה למזון משובח. יש לשמור ולהקפיד על המישקל.

התקופה יותר נעימה ושוב יכולים ליהנות מפעילויות חברתיות. הקשרים בין בני המישפחה משתפרים וכבר אפשר לתכנן חופשה משותפת במקום בלתי שיגרתי. מבחינה חברתית התנאים טובים ליצור שוב קשרים חדשים, ולהשלים עם אלה שעימם היו אי־הבנות. קשרי חיבה מעניינים יביאו תועלת בעתיד. גם מבחינה כספית המצב משתפר, ואפשר להעז ולקחת יותר סיכונים. צפויות זכיות בסכומים קטנים.

★ ★ ★

בני־הזוג גורמים לכם להתפרצויות כעס בזמן האחרון. שימרו על עצמאותכם ואל תתנו להתלבטויות שלהם להשפיע על מהלך החיים. ההתחייבויות שלכם במקום העבודה או הלימודים קודמות לכל. זה הזמן לבסס ולשפר את מעמדכם, אל תתפתו לבצע שינויים השבוע, עדיף, לחכות מעט ולהמשיך בתוכנית שאותה קבעתם מראש. פגישה מעניינת צפויה השבוע — אולם לא תתפתח לרומן.

★ ★ ★

קשרים עם אנשים השוהים בחו״ל מביאים אתכם למצב של חוסר שקט ודאגה. אתם רגישים במיוחד השבוע ונתונים להשפעות של גורמים חיצוניים. הדאגנות המופרזת עלולה להשפיע על הבריאות. נסו להרבות בשינה ולהירגע. הנטייה לאלרגיות ולשאר דברים מסוג זה מתגברת השבוע. כדאי להיזהר במיוחד מתרופות. בתקופה זו תוכלו לבטא את עצמכם באמצעות האמנות או הכתיבה. עיסקו בספורט.

המתיחות שפקדה אתכם בימים האחרונים הביאה אתכם למצבי־רוח לא קלים. השבוע יהיה יותר קל. קשרים חדשים עשויים להתפתח, ופגישות סתמיות עשויות להפוך לחרבה יותר משמעותיות. כדאי להימנע מלהבטיח הבטחות שאינכם יכולים למלא. על רקע כזה עלול לפרוץ סיכסוך בלתי נעים ולגרום לאכזבה. מיכתבים מארצות אחרות יגרמו לשימחה ולהפתעה. בני מאזניים, צאו לחיק הטבע.

★ ★ ★

מצב הכוכבים מראה על תוספת של יוזמה, רצון לשתף את הסביבה בתוכניות החדשות. כדי לממש את התוכניות רצוי להאזין לזולת ולוותר מעט על דעותיכם הקבועות. בני הזוג יעסיקו אתכם למעלה מן הרגיל. התחשבות בהם הכרחית. בעבודה צפויה התקדמות מצויינת, אם כי בדרך קצת מוזרה. המגנטיות שלכם תפעל ובאותו מקום צפוי רומן חדש ומרתק. הוא יתרום להרגשתכם הטובה.

★ ★ ★

השבוע תצטרכו להתמודד עם דיבורים לא זהירים של בני־הזוג או של ידיד קרוב, שיביא למצב לא נעים ומביך. גם אתם שימרו על מוצא פיכם ונהגו במירב הטאקט האפשרי. כל מה שקשור בדיבורים אינו נוח השבוע. חובות חברתיות מעיקות עליכם. אתם נאלצים ללכת למסיבות ולאירועים מיוחדים, אך דווקא שם צפויה פגישה מעניינת, שיתכן שתתפתח לרומן. לספורטאים, הפתעות.

הקשיים שהיו בתחום הרומנטי הגיעו לסיומם, ואתם שוב חשים רצויים ונחשקים. בני המין השני אינם אדישים. לפתע קיימת בעיה חדשה — יותר מדי מחזרים וקשה להחליט למי לתת עדיפות ראשונה. בקשרים ותיקים יותר יש להיזהר מסיכסוכים ומגילוי סודות שנשמרו עד עתה. במקום העבודה ישאלו בעצתכם וישבחו אתכם על תושייתכם ועל הביצוע הטוב והמהיר של משימותיכם. רצויה תקופת רגיעה.

★ ★ ★

דליים חשים השבוע במתח, ומבצעים הכל בחיפזון ובעצבנות מסויימת. מבחינה בריאותית לא חשים כל־כך טוב, קשה לזהות מקור ההרגשה, ויתכן שהכל נובע מהמצב הנפשי שבו אתם נתונים. יש להקפיד על יחסים טובים עם הממונים עליכם או עם אלה העובדים עבורכם. קוצר רוח עלול להיות בעוכריכם. רעיונות מצויינים והברקות עשויים לשפר את העבודה, אך יש לפתח חוש דיפלומטי.

★ ★ ★

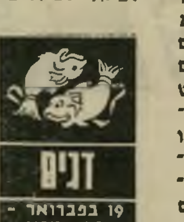

השבוע חשים צורך לשנות את השיגרה, לצאת לטיולים ולהכיר אנשים שונים במקומות אחרים. צפויות נסיעות קצרות. במקום העבודה יש לפתח מישמעת עצמית ולא לקפוץ מעניין לעניין. הצורך בגיוון יוצר הברקות ויכולת אילתור. אלה יביאו את הסובבים אתכם לידי התפעלות מכם. מבחינה כספית רצוי להימנע מספקולציות ולשמור על יציבות. שינויים אינם רצויים בתקופה זו. קשרים

אתה צמא ליותר...ספרייט
סימן רשום
Sprite
עכשיו בישראל

עכשיו-היפרשוק שלם בביתך!
תא
הקפאה
עצום
ותא מזון ענק.
* המראה השקוף
* צריכת חשמל נמוכה
* מקרר שכולו נו־פרוסט
או הפשרה אוטומטית
* מקרר שגופו פלדה
* נסיון של מליון מקררים
* שרות אמפא שרות ללא תחרות
אמקור אוורסט

אמקור אוורסט
המקרר שבפסגה!

המערכות החדשות של "וורדו" מוצגות בפניך בגאווה:

שלל צבעים
שפע דגמים
מיבחר אפשרויות
איכות גבוהה
תשלומים נוחים

שרות מצוין

את מוזמנת לבוא ולראות מקרוב את המבחר העשיר, לשאול— ולקבל תשובות, להתיעץ ולהענות, להסתייע לצורך תכנון אישי, לשתות ספל קפה בישיבה על כורסה נוחה ולמצוא את מה שאת מחפשת.

איכות עליונה

תהליך היצור חסר הפשרות נותן את אותותיו בתוצאות. כל חלק מחלקי הריהוט ניבחר בקפדנות, ניבדק היטב, טופל כהלכה ויוצר במסירות. אין כמעט או בערך. הכל—יוצא מן הכלל.

מיבחר נפלא

נסיון עשיר של 15 שנה לימד אותנו רבות. אנחנו יודעים הרבה על תיכנון רהיטים, ויכולים להציע לך היום מיבחר מהנה של דגמים בסיגנונות שונים—קלאסי, מודרני, סקנדינבי, אנגלי—לטעמך וליכולתך. רק כשתבואי לבדוק, בעינייך ובידייך, תוכלי להיווכח ביופי שמחכה לך.

וורדו
תרבות הדיור

ארדון

רמת-גן-רחוב ז'בוטינסקי 22. שעות הפתיחה: 9.00—13.00 ומ—16.00—20.00. בימים שלישי ושישי מ—9.00—13.00. במוצ"ש 18.30—21.30.

הבדיון של לטרון (2)

המשך גילויו של החוקר אריה יצחקי: בטענות לסקוב יש עלילת־דם, בן־גוריון רצה לירות ביגאל אלון, המילים נעתקו מפיו של רבין

הלוחמים
„הוא סבל כל־כך מהצמא ששתה שמן־רובים!"

חיילי גדוד 72, שאוייש בעולים החדשים, חוו את אחת הטראומות המחרידות ביותר, כאשר הם עברו תחת אש אימון־פרט מידי מפקדיהם, שנאלצו ללמדם תנועה בשטח, תפיסת מחסה והפעלה נכונה של כלי־הנשק. במהלך ההרעשה נפגעו שני מ"פים של גדוד 72. אחד המ"מים בגדוד 72 היה מרדכי יעקובוביץ' (כיום דובר חברת מקורות), המביא את סיפור הקרב:

„להשקיע יותר גוויות!"

„עוד לא עלה השחר, וכבר ספגנו הפגזה ירדנית כבדה. אמנם כבר הייתי קודם לכן בפלמ"ח והשתתפתי בכמה פעולות, אבל להפגזה כה כבדה לא הייתי רגיל.

„השפעת ההפגזה היתה קשה. כל אנשי היו עולים חדשים. הם ממש איבדו את העשתונות. גם ערבים כפריים פתחו עלינו בצליפות מאחת הגבעות הסמוכות.

„הראשון שנפגע היה מפקד־הפלוגה, יהודה הררי (מאוחר יותר אלוף־משנה ומפקדו הראשון של חיל־הצנחנים), הוא אמנם התאושש קמעא וניסה להתקדם, אך נפגע שנית וצנח ארצה. חסמתי את עורקיו וגררתיו למדרון אחורי...

„כעבור זמן קצר נשארתי עם כיתתי ללא פיקוד יותר גבוה. היו שצעקו לסגת, אחרים התחננו למים. הפצועים התבוססו בדמם. הברחש והחמסין של עמק אילון היו קשים כימעט כמו ההפגזה. כשאתה מזיע חודר הברחש לכל נקב בגופך ושורתה את זעתך.

„הנפגעים רבו והלכו... נוראה היתה קריאתם של העולים החדשים, בהם רבים מניצולי־השואה: ,וואסער! וואסער!' (מים, מים).

בעקבות ההפגזות התלקחו שדות־קוצים..."

גיבור ושמו „גוליבר"

במהלך הקרב של פלוגה ב' מגדוד 32 — היו שניים שמילאו תפקיד עיקרי. שניהם סמלים — האחד, שלום טישלר, והאחר — יצחק בן־מנחם, המכונה „גוליבר", שניהלו את הקרב. שניהם גילו אומץ־לב בלתי־רגיל, ועלו תחת אש־תופת של מקלעים לאגפים של הכוח, ומנעו מהאוייב אפשרות לכתר את הכוח. גוליבר, שפעל כמקלען, התקדם ביוזמתו, ללא כל פקודה, תפס עמדה עם מס' 2 שלו באגף המערבי של המחלקה ובאש מדוייקת הגן על מחלקתו המכותרת של אריק שרון.

שלום טישלר חיפה עם חמישה חיילים על דרך־הנסיגה של הפלוגה, ואחר־כך שלח את חייליו, נטל את המקלע, ונותר במשימת־התאבדות. הוא עיכב את התקדמות הלגיון הירדני במשך שעה שלמה, עד שאזלה תחמושתו. מעשה־גבורתו של טישלר סייע לאנשי מחלקתו להיחלץ ולהנצל מגיא־הדמים.

הצמא הנוראי, ששרר בצהרי הקרב, הציק ללוחמים, שיצאו לקרב כימעט בלא מים. מספר אחד מהמ"מים שהשתתפו בקרב, יצחק קצב: „לרגעים אחדים פסקה האש מגיזרתו של גוליבר. שלחתי מישהו לראות מה עם המיקלען, אבל הוא התאושש מיד והמשיך לירות.

„אחר־כך שמעתי שהוא סבל כל־כך מהצמא ששתה שמן־רובים. אולי אין אמת בזה, אבל כולם מי־שום מה זוכרים זאת כדוגמה קיצונית לצמא הנורא."

לחיים לסקוב התברר כבר ב־10 בבוקר שהקרב הוא בבחינת שואה. בלט שאין אפשרות וסיכוי לכבוש את לטרון, וכל שנותר הוא לחלץ את האנשים. הוא טוען כי ניסה להיכנס עם המשוריינים לשטח, אבל החום העצום מנע זאת. הוא תיאר את תחושתו באותו רגע כמו היה „סחבה רפוייה".

לסקוב מנע את כניסת הזח"למים לשטח, בשל האמונה שאש הלגיון הערבי תפגע בהם מלמעלה. על מעשה זה מעיר יצחקי: „אני סבור שלא היתה ללסקוב די נחישות. הדבר החמור ביותר היה בכך, שהם חשפו את העורף, את בית־ג'יז, במהלך הקרב, והיו אנשים שנהרגו כתוצאה מכך..."

התוצאה היתה כי לאורך ציר־הנסיגה היו מוטלים נשק וציוד שהושלכו. בעיקבות הכישלון הטאקטי הוטחה ביקורת בפיקוד חטיבה 7.

על הטענה של כמה מהקצינים הזוטרים בחטיבה 7, בדבר ריחוקו של המח"ט משדה־הקרב, הגיב מח"ט 7, שלמה שמיר, כעבור שנים: „התפקיד שלי כמפקד־חטיבה כימעט והסתיים לאחר תיכנון מערך־הקרב וחלוקת התפקידים בגזרות. כל מג"ד וכל מ"פ היה חופשי לפעול בגיזרה שלו במיסגרת משימתו לפי תפישתו הצבאית. מי מנע בעדם ליישם את התיאוריה ושיטות־הלחימה המקובלות עליהם?" דברים תמוהים ומוזרים מפיו של מח"ט, המדבר על קרב — שהפך למפלה.

הסבר מקורי למפלת לטרון מביא שמיר באותו הקשר: „הקרב הוא לא המילחמה, הוא צעד אחד בה. הניצחון במילחמה כולה — זהו היעד!"

באותו ראיון עיתונאי משנת 1968 תומך חיים לסקוב בעמדת המח"ט שלו בלטרון: „כשפוקדים עליך ,תקוף בכל מחיר' פירוש הדבר: את היעד הזה תשיג ללא קשר עם מצבך. כך הובן הדבר פעמים רבות על־ידי מפקדים בריטיים במילחמת־העולם. למרות שאין לך נשק — תקוף!"

עדות נוספת על הלך־המחשבה של שלמה שמיר וחיים לסקוב חשף, שנים

מח"ט־גיבעתי אבידן (במרכז)
„לא להסתבך בקרב הכרוך באבידות מיותרות!"

אלוף שמיר
יותר מאמץ, יותר קרבנות

לסקוב היה „סחבת רפוייה" ★ ישראל בר זייף את ההיסטוריה ★ מה אמר מח"ט גיבעתי?

(המשך מעמוד 25)

מאוחר יותר, מח"ט יפתח, מולה כהן, שחטיבתו החליפה בהמשך הזמן את חטיבה 7.

כהן הזכיר ב־1968 לשלמה שמיר: „אני זוכר כי אמרת לי בחוודה שצריך היה להשקיע יותר מאמץ ויותר קורבנות בקרב הזה. אמרת זאת באנגלית, אני זוכר Bodies (גוויות) אמרת..."

„עלילת דם" בשדות לטרון

תוצאות יום שלישי השחור לא שינו דבר עבור דויד בן־גוריון. הוא המשיך לדבוק בהשקפתו ולחץ על ביצועה של התקפה נוספת בשדות לטרון, באותה שיטה ובאותו כיוון: „הוא איבד את שיקול־הדעת מתוך החשש לנפילת ירושלים," כפי שמנסח זאת יצחקי. אלא שהתנאים היסודיים לקרב לא השתנו.

החידוש לקרב המתוכנן היה רעיון הפעלת הגדוד המשוריין של לסקוב, שהיה הגדוד היחיד בחטיבה שלא נפגע בקרב. על התיכנון של הקרב החדש, מעיר יצחקי: „לסקוב תיכנן את שתיכנן כאן לפי אותה מסורת בריטית שהוא אמון עליה, תיכנון המעיד על חוסר הבנת שדה־הקרב.

„הוא תיכנן הפעלת שיריון על יעד מישני בשטח, מישטרת לטרון, בעוד שהיעד העיקרי היה הגבעה שמעל אמאוס.

„אלא שלסקוב בכלל לא תיכנן את כיבוש היעד העיקרי. ורק לאחר המיבצע, הוא הבין את מישגהו. מאז ועד היום, הוא מנסה לטשטש את כל מה שאירע במיבצע הזה, תוך שהוא מטיל את כל האשמה ביעקב פרי (פרולוב). לטענת לסקוב, יצא פרולוב להילחם בלא רצון, ועל כן נכשלה הפעולה."

בהאשמה זו של לסקוב יש אלמנט של „עלילת דם".

כמכשיר לעלילה זו שימש סיפרם של האחים ג'ון ודייוויד קימחי משני עברי הגבעה (דייוויד מכהן כיום כמנכ"ל מישרד־החוץ הישראלי).

האחים קימחי כותבים בסיפרם, כי לשימעון אבידן, מח"ט גיבעתי, ולמג"ד גדוד 52 שלו, פרולוב, שסופח עם גדודו לחטיבה 7, היה ספק בקשר לכושר שיפוטם הצבאי של מפקדי חטיבה 7, ולפיכך הורה אבידן לפרולוב, לדברי קימחי, המשמשים בסיפרם מיבטא לשלמה שמיר ולחיים לסקוב, „שלא להסתבך בשום קרב הכרוך באבידות יתרות ומיותרות בין אנשיו. שכן אבידן היה חדור הכרה כי בתור מפקד הריהו אחראי לשלום אנשיו. בפעולה שלאחר מכן מילא פרולוב את הוראתו של אבידן..."

ל„מיבצע בן־נון ב'" החליף גדודו של פרולוב את גדוד 32 השסוע. הוא שוגר בתיכנון של מח"ט 7 למשימת כיבוש הגיזרה המיזרחית של מיתחם־לטרון, בלי קשר כלשהו לפעולה של לסקוב, למעט קשר עקיף. מה שלסקוב מנסה לעשות, בחוכמה שלאחר מעשה, זה לשדך את שתי הפעולות ביחד — ולטעון כי משימת פרולוב היתה לכבוש את לטרון מן העורף.

על טענה זו מעיר יצחקי: „זה שקר וכזב. הדבר אינו מופיע בשום פקודת־מיבצע, ולסקוב יודע זאת. למרות שהבהירו לו את העובדות כהוויתן, הוא מתעלם מהן, וממשיך לדבוק בגירסתו."

אחרי ששתי ההתקפות, הן של זחל"מי לסקוב והן של חיילי פרולוב, נכשלו — הלכו שלמה שמיר וחיים לסקוב אל בן־גוריון והאשימו את פרולוב באוזני מיקי מרכוס־סטון, שהיה מפקד החזית, הם האשימו את פרולוב גם „בחוסר רצון להילחם". מרכוס־סטון, שאימץ את גירסת שמיר־לסקוב, אמר מיד, כי הוא מוכן „לתלות את פרולוב אם יתברר שהוא אחראי לדבר הזה. לשפוט אותו ולירות בו!"

אלא שמפקד החזית לא ידע את העובדות, שעליהן מעיר יצחקי: „מי שאשם, לדעתי, בכישלון זה היה חיים לסקוב, שתיכנן תיכנון גרוע — והלך על יעד שולי!"

בהתאם לסיגנון הבריטי, לא התקרב לסקוב במהלך־הקרב אל מישטרת־לטרון, וישב במחנה־לטרון. הוא ישב בין צריפי מחנה־המעצר, ורק לקראת בוקר ניסה לחלץ את הלוחמים. הוא שלח ג'יפים לחילוצם, ובעצמו יצא עם שריונים אחדים לשטח מול המינזר והמישטרה.

על תחושתו בעיקבות אותה מפלה מחפירה סיפר חיים לסקוב כעבור 23 שנה לעיתונאי דוב גולדשטיין: „אני לא רציתי לחזור מהקרב על לטרון. לא הייתי חוזר. לא היה איכפת לי כלום, יירו — יירו. יהרגו אותי — יהרגו. לא איכפת לי. „פיתאום הגיע הצלם האמריקאי רוברט קאפה * עם מימיה מלאה בראנדי. ישבנו יחד. שתינו. אמר: ,מיקי מרכוס מצווה עליך לחזור'. לא יכולתי. אני לא יכולתי להבין שיהודים נסוגים, בורחים. לא יכולתי. ואז קאפה אמר: ,מיקי אמר לי להגיד לך שהדבר לו זקוקה האומה הזאת עכשיו הוא כבוד, יושר, וצדק (Honour, integrity and justice) תחזור!' חזרתי."

קדוש צבאי הופך למתחסד

המפלה האישית של לסקוב, זכתה לאליבי, אותו הפיצו כמה עיתונאים כמו האחים קימחי, הכתב דן קורצמן וישראל בר. אלה היו מגיניו של לסקוב על שהתרחש באותו קרב. לפי גירסה זו אמר מח"ט גיבעתי, שימעון אבידן, לפרולוב: „העסק מפוקפק, אל תתאמץ. תלך לכבוש. ילך — ילך. לא ילך — אז תנתק מגע!" כתבים אלה הגיעו לכדי כך שהאשימו את פרולוב בכך ששיגר פלוגה של טירונים מחטיבה 7 בראש, והם מוסיפים וטוענים שלא היו לגדודו של פרולוב נפגעים, למעט כמה פצועים. אבל האמת, כפי שבדקה יצחקי במקורות הצה"ליים, היא שלגדוד מגיבעתי, בפיקודו של פרולוב, היו באותו קרב 13 הרוגים.

פרשה לא־ברורה זו, שנדף ממנה ריח של עלילת־דם, פגעה בקידום הקאריירה של פרולוב (מאוחר יותר אלוף יעקב פרי) בצה"ל, למרות שהיה מג"ד מעולה. מאוחר יותר כבש את חוליקאת, כאשר הגדוד שלו הבקיע את הדרך לנגב הנצור. בן־גוריון לא סלח לפרולוב את לטרון, ועד היום דבק חיים לסקוב בגירסתו נגד פרולוב, למרות שפקודות אותו מיבצע מוכיחות את ההיפך.

לסקוב הצליח להטעות את דויד בן־גוריון, אך הוא לא הצליח להטעות את הרמטכ"ל־בפועל, ייגאל ידין, שידע היטב מיהו האחראי לכישלון זה בלטרון.

אמר ידין: „האנשים ברחו ברגע המכריע. חיל־הרגלים ברח בגלל סיבה פשוטה: הוא לא היה מאומן, לא ידע להילחם, הוא היה מוכה מהרגע הראשון שהלך ללטרון. זה היה בשבילו גיא־הריגה. כאשר כמה מפקדים הגיעו עם הזחלים למישטרה ושרפו אותה, כאשר היו צריכות שלוש מחלקות לכבוש אותה, הם פרשו אחורה. למה הוטל על חטיבה זו ביצוע פעולה שניה?" את הערתו בעניין ה„זחלים" משגר ידין לעברו של מפקדה, לסקוב.

הטעייה נוספת נעוצה בנוסח של מיברק ששיגר מיקי מרכוס לבן־גוריון, אחרי ביקורו של האלוף האמריקאי בשדה־הקרב: „נכחתי בשדה־הקרב. הארטילריה פעלה היטב. השריון מצויין. חיל־הרגלים מחפיר." למי התכוון מרכוס במילים, שלסקוב נתלה בהן, „חיל הרגלים מחפיר"? מרכוס לא התכוון לחי"ר של גיבעתי, גדוד 52 בפיקודו של פרולוב — אלא לפלוקה של גדוד 71, שברחה משדה־הקרב.

כהיסטוריון ניסה יצחק לבדוק בפעם נוספת את גירסתו של לסקוב, לאשר התרחש בשדה־הקרב: „אני מסרתי ללסקוב לקריאה את כתב־היד של הספר באמצעות ידיד משותף. לסקוב קיבל את זה בהתחלה במאור־פנים, במחשבה שהספר נכתב בידי אחד מאנשי־שלומו במחלקת־ההיסטוריה במטכ"ל. כעבור שבועיים קיבלתי את הספר באמצעות רץ, והרץ מסר לי הודעה בעל־פה: שאני מנוול, שאני משמיץ את לסקוב ושהוא אינו מוכן לכל קשרים איתי ולכל מגע, וכי הספר לא נכון ובלתי־מדוייק. אחר־כך עשה לסקוב מאמצים אדירים למנוע את הופעת הספר.

„זה לסקוב. הקדוש הצה"לי עם ההילה לראשו — האיש שתיחקר את מחדלי מילחמת יום־הכיפורים. אני חושב שהוא מתחסד. אבל עד שנתקלתי בו בעניין זה, גם אני האמנתי לאותה הילה שלראשו.

„מאוחר יותר איתרתי סיפור נוסף על לסקוב ועל לטרון. הסיפור התרחש כאשר יצחק בן־מנחם, גיבור הצנחנים „גוליבר", היה אחרי מילחמת־העצמאות בקורס־קצינים. יום אחד הופיעו בקורס האלופים

(המשך בעמוד 46)

אלוף „מיקי" מרכוס
„לשפוט אותו ולירות בו!"

אלון, חורב ורבין
„בן־גוריון, מה אתה אומר!"

אלוף פרי
„לתלות את פרולוב!"

* קאפה צלם מצטיין בעל שם עולמי, נהרג בשעה שצילם קרב במילחמת ויאטנאם הראשונה (של הצרפתים).

אוניות הקו לנוסעים ומכוניות
★ורגינה א"א★גולדן ורגינה א'

חיפה, קפריסין, כרתים, יוון, איטליה

	בתא ממוזג	במושב מטוס	לצעירים
איטליה	$217-310	$145	$85
יוון	$136	$75	$40
קפריסין	$60	$40	$20

✸

הפלגות עם רכב לאירופה

✸

יבוא אישי של רכב+הדרכה והכוונה

✸

שילוב הפלגה+טיסה ליעדים מרכזיים
באירופה במחירים מפתיעים

✸

שייט חופים עממי החל מ-$204

פרסום שבי

דרגת סיווג בטיחותית שניתנה ע"י
מנהל אגף הספנות והנמלים
"ורגינה" — ש ב 1964 א'א'.
"גולדן ורגינה" — ש ב 1967 א'

1982
העסק הנבחר

פרטים בכל משרדי הנסיעות ואצל:

י. כספי בע"מ

חיפה: רח' העצמאות 76 (פינת נתן 1), טל. 674444
ירושלים: רח' ינאי 4, טל. 247315, 244266
תל-אביב: רח' בן יהודה 1, טל. 658784, 651731

כן, אתה יכול להרשות לעצמך Nikon

5 דגמים לבחירתך
להשיג גם משקפות "ניקון"

יבואן
"הדר" אחד העם 36 ת"א

HADAR הדר

תנופה

גמור ושמור
זה ישולם לך

פרסום קרת

הצעות טובות מאלה לטיולים בחו"ל
לא תמצא

בדיזנהויז המחירים ברורים וסופיים ואין לך כל הפתעות לאחר ההרשמה.

בתכניות הטיולים "סע־קל" לשנת 1982 של דיזנהויז, תוכל השנה לנסוע כאוות נפשך ליעדים הרצויים לך במחירים ובתנאי תשלום ללא תקדים.
רק חברה גדולה, בעלת מוניטין ונסיון של 56 שנים בשרות הנוסע, יכולה להציע לך כל זאת ברמה כה מכובדת ובמגוון כה רחב.
תוכל לבחור לטייל באירופה, סקנדינביה, סקוטלנד, פינלנד וארה"ב, מתוך המגוון הרחב של תכניות מוצלחות, יעדים מקסימים במחירים ובתנאים סנסציוניים.
הנסיון הרב של דיזנהויז הופך כל טיול לחוויה וכל חופש להנאה.

5 תשלומים לטיולים לחו"ל

בלי ריבית
בלי הצמדה
"בלי טובות"

החל מחודש לאחר מועד היציאה

8% הנחה למשלמים במזומן 30 יום לפני מועד היציאה.

בתוכנית "סע־קל" של
דיזנהויז

הסדר תשלומים מיוחד למחזיקי ישראכרט.
25% בעת ההרשמה. 25%, 10 ימים לפני היציאה (לפי שער הדולר ביום התשלום). היתרה: 50% ב־5 תשלומים חדשיים, רצופים ושווים החל מחודש לאחר היציאה, בשקלים ללא ריבית וללא הצמדה.

טרנס־אירופה	סקנדינביה וסקוטלנד	טרנס אמריקה	מיני אירופה	סקנדינביה ופינלנד
26 יום, איטליה, שוויץ, צרפת, בלגיה, הולנד ואנגליה בתי־מלון דרגה א' חצי פנסיון (למעט לונדון) הטיול המפורט והמושלם ביותר לאירופה ובנוחות מכסימלית	25 יום, סיור מקיף לדנמרק, שוודיה נורבגיה סקוטלנד ואנגליה חצי פנסיון (למעט לונדון) **כולל שייט בין שוודיה וסקוטלנד באניית נוסעים מפוארת ושייט בפיורדים.**	29 יום ארה"ב וקנדה מחוף אל חוף וקנדה בתי מלון דרגה א'	16 יום: איטליה שוויץ הרביירה האיטלקית חצי פנסיון, בתי מלון דרגה א'	כל מה שיש לראות בדנמרק שוודיה פינלנד ונורבגיה כולל שייט לפינלנד ובפיורדים בתי מלון דרגה א'
$1,895	$2,190	$2,990	$1,195	$1,990

משתלם לנסוע עם דיזנהויז ולשלם בישראכרט

לחופש ונופש סע עם המומחים

הכנס לאחד מסניפינו:

דיזנהויז בשרות הנוסע מאז 1926

משרד ראשי: ת"א, רח' בן יהודה 21 טל. 652140

ירושלים, רח' שמאי 9 טל. 246868/9 | ת"א, רח' בן יהודה 33 טל. 654676 | ר"ג, בורסת היהלומים טל. 266222/3

עולם קטן

קובה: סוף לטוהר המהפכני

מישלחת בריטית, שביקרה לאחרונה בקובה, הופתעה מקבלת הפנים החמה ומהרצון המופגן של המארחים לגלות גמישות בעניינים כלכליים. 30 התעשיינים ואנשי־העסקים נפגשו עם שרים כלכליים בכירים, שהוסמכו להציע להם עיסקות רציניות וכדאיות. בפעם הראשונה מאז הלאמת התעשייה הקובאית ב־1960, הסכימה ממשלת קובה להרשות למשקיעים זרים להחזיק בעלות על 49 אחוז ממיפעלים ממלכתיים.

העיתונאי ראול סור, שיש לו קשרים רבים בהוואנה, מדווח על הצעה נוספת, סנסציונית ממש, של מנהיגי

צ'ה גווארה
מאידיאל מיליטאנטי לגיבור הוליוודי?

קובה למשקיעים ממערב־אירופה: הקובאים הציעו להם שותפות בהשקעות בלוב, באנגולה ובאתיופיה. קובה תספק את הקשרים הפוליטיים. האירופים את הטכנולוגיה המתוחכמת ואת ההון.

באירופה מריחים כבר את הפירות של עסקים טובים, בשוק הסגור לפני ארצות־הברית מסיבות פוליטיות. קיימת, כמובן, בעיית החרם האמריקאי. אוניות אירופיות שיפקדו נמל קובאי, מנועות מלבקר בנמל אמריקאי כלשהו. אבל המישלחת הבריטית, למשל, הפגינה אופטימיות רבה. רבים מנציגיה אמרו באורח פרטי, שניתן יהיה להשתמש באוניות, שיניפו דגלים של מדינות בלתי־מזדהות.

קובה עצמה רואה בקשרים עם אירופה את הדרך היחידה לשבור את המצור האמריקאי, ואולי גם את התלות בסובייטים. מעמדה הייחודי של קובה בקרב המדינות הבלתי־מזדהות נפגע בשל נאמנותה המוחלטת לברית־המועצות. פידל קאסטרו טוען אומנם, במידה רבה של צדק, שהחרם האמריקאי חישל את ארצו וגרם לה לפתח כוחות עצמאיים בלתי־מבוטלים. בחדרי־חדרים גם הוא מודה שהיתה לחרם תוצאה נוספת, פחות רצוייה: הדימוי שדבק בהוואנה כווסאל סובייטי.

חיסול הכסף. קובה סבורה, שיש לה הרבה מה להציע למשקיע הרכושני מאירופה. הפועלים הקובאים הם משכילים־יחסית, חרף הצורך שלהם ביותר מיומנות מיקצועית. רמת השירותים הסוציאליים גבוהה הרבה יותר מבכל ארץ אחרת באמריקה הלאטינית. קובה היא גם מדינה שיש בה יציבות מדינית רבה, ורמה גבוהה של תודעה חברתית־פוליטית.

ראוי לציין שקאסטרו לא ביצע מהפך של ממש בעמדותיו. הוא סבר, לפחות בעשור האחרון, שיש לשלב ראדיקליות מדינית עם גמישות רבה בתחום הכלכלי. ברוח זו יעץ לסאלבדור איינדה ב־1971 ולסאנדיניסטים בתקופה האחרונה.

קאסטרו היה תמיד חסיד גדול של הטכנולוגיה המערבית. מדינאים והוגי־דעות שמאליים במערב סברו שארצות־הברית ממש דחפה אותו לזרועות מוסקבה.

עם זאת ברור, שהמדיניות הקובאית לחלוקת בעלות על אמצעי־ייצור עם משקיעים רכושניים (אפילו אם הם אירופיים ולא אמריקאיים) מבשרת את קיצו המוחלט של העידן המהפכני האמיתי, שסומל בדמיונו של הנוער השמאלי בשנות ה־60 בדמותו של ארנסטו („צ'ה") גווארה. חיסול שילטון המאפיה בקובה יצר תגובה של אתוס חדש, של רעיונות כמו חיסול הכסף כאמצעי־תשלום, יצירת תמריצים מוסריים תחת הכספיים. ומעל הכל, יצירת דמות האדם החדש, המונע על ידי אידיאלים סוציאליסטיים.

אין כל קשר בין התוכניות ה„ארליכיות" של קאסטרו לבין הטוהר המהפכני, שהלהיב את המהפכנים הקובאים ב־1959.

גם קובה הולכת בדרך כל הארץ. קאסטרו המזדקן מפגין פראגמטיות וכושר שרידות. קשה למתוח ביקורת על כורח המציאות, וקובה הפרו־סובייטית חדלה כבר מזמן מלהיות אידיאל נייטראליסטי. אפשר רק להצטער על עולמו האבוד של צ'ה, שהפך מאידיאל מיליטאנטי מלהיב לעוד דמות נוסטאלגית שסופה להיות ממוסחרת, אולי אפילו על־ידי הוליווד, שאותה תיעב כל ימיו.

אל־סלבדור:

הצביעות חוגגת

שגריר ארצות־הברית באל־סלבדור, דין הינטון, נחשב כמעין נציב עליון בארץ זו. בוושינגטון הוא מושמץ ככישלון חרוץ. אחרי הכל, רוב תחזיותיו בכל הנוגע ל„בחירות" באל־סלבדור לא עמדו במיבחן המציאות. המיפלגה הנוצרית־דמוקרטית כביכול, של חוזה נאפוליון דוארטה, מחזיקה אומנם בשילטון בתמיכה אמריקאית מאסיבית, אבל אין לה רוב באסיפה המכוננת הסלבדורית.

שילטון הימין ברשות המחוקקת הוא מוחלט. לקואליציית המיפלגות הימניות, בעלת השם האירוני — בהתחשב בתפקידה הרצחני והאלים בפוליטיקה הסאלבדורית, „מיפלגת הפיוס הלאומי" — יש רוב ברור. הימין נחוש בדעתו לבלום אפילו את הרפורמות המוגבלות שמציע דוארטה בהשראת וושינגטון.

דוארטה רחוק מלהיות דמוקרט, ואין לו שום כוונה לבצע שינויים מיבניים מרחיקי־לכת בארצו. הוא פשוט ניסה, בעצה אחת עם ממשלת רגן, ליצור מערכת תדמיות חדשה, „נאורה" יותר, שתאפשר לאלכסנדר הייג להעביר בקונגרס את תוכניות הסיוע לאל־סלבדור. הייג רתם כמה עיתונאים אמריקאיים לתעמולה אודות דוארטה הליברל, בהצלחה בלתי־מבוטלת.

עתה מאיימת האסיפה המחוקקת הסופר־ימנית לחשוף את הבלוף האמריקאי הזה לפני הציבור, וגרוע מכך, לפני ועדת הקונגרס הכל־יכולה לענייני־חוץ. גם מנחם בגין היה נכשל בנושא ימית, אילו שלט יובל נאמן בכנסת. זהו בדיוק המצב באל־סלבדור.

מדינה ריבונית. הבחירות באל־סלבדור, שהוחרמו על־ידי כל מתנגדי המישטר, לא יכלו שלא להוביל למצב דברים זה. האגף הליברלי המסורתי במיפלגה הנוצרית־דמוקרטית נעלם לחלוטין מהשטח. מנהיגיו, שלא נרצחו בידי פלוגות הסער הפאשיסטיות, נמלטו, רובם למכסיקו, חלקם לארצות־הברית.

מערכת הבחירות, שהתקיימה תוך כדי קרבות עזים, טבח חסר־רחמים של כפריים, פועלים ואינטלקטואלים ואפילו רצח עיתונאים מקומיים וזרים, היתה מישחק מוגבל בין אנשי הימין ובין עצמם. התוצאה היתה מוכתבת מראש. המיבנה הכלכלי־חברתי הנוכחי, דיכוי זכויות־האדם, העדר חופש ביטוי ומתן זכויות־יתר למיליונרים סלבדוריים ואמריקאיים — ישאר בעינו.

הבעיה העיקרית עבור ארצות־הברית היא, כאמור, התדמית. השליטה הימנית ב„פרלמנט" הופכת את המוצר האל־סלבדורי לבלתי־מכיר.

בוושינגטון גוברת והולכת הביקורת נגד מדיניות הממשלה באל־סלבדור. שגריר ארצות־הברית לשעבר באל־סלבדור, רוברט ווייט, סבור שרגן טעה בכל הטקטיקה שלו כלפי הנוצרים־דמוקרטים. ארצות־הברית הייתה צריכה לדרוש מדוארטה לשאת ולתת עם השמאל ועם תנועות השיחרור המחתרתיות.

עתה נותרו, בעצם, שלוש אפשרויות: הפיכה צבאית נוספת, העברת השילטון לקואליציה של הימין הקיצוני ומהפכה עממית שמאלית נוסח ניקראגואה. תהליכים אלה לא יתבצעו ללא שפיכות־דמים רצינית.

אינטרנאשיונל הרולד טריביון מדווח על פעילות קדחתנית של אישים שונים בוושינגטון המחפשים פיתרון רביעי, נוח יותר לארצות־הברית. פעילותם מתבטאת בנסיון לאתר אישי ציבור „מתונים" בקרב הימין הקיצוני, המוכנים ומסוגלים להופיע ברבים בתחפושת ליברלית. הבולט ביניהם הוא רוברטו ד'אומביסון, מנהיג הברית הלאומית הרפובליקאית (דבר אחד אנו חייבים לומר בשיבחם של כל אנשי הימין באל־סלבדור, אפילו הנתעבים ביותר, הם מוצאים שמות נהדרים לחבורות הפורעים שלהם). יו"ר הוועדה לנושאים בינאמריקאיים בקונגרס, מייקל בארנס, תומך עתה בד'אומביסון. גם השגריר הינטון מגלה התלהבות.

הינטון החליט שלא לסגת מתמיכתו בהליכים שהביאו את הימין הקיצוני לשילטון באל־סלבדור. במסיבת־עיתונאים שערך בסן־סלבדור, שיבח הינטון את ה„בחירות" וטען שעל ארצות־הברית לכבד את רצונו הריבוני של העם הסלבדורי.

עוד בדיחה גרועה בשרשרת המישגים ומעשי־הפשע שמבצעת וושינגטון באמריקה הלאטינית.

לוי והרוצחים

העיתונות מבשרת שסגן ראש־הממשלה ושר הבינוי, דויד לוי, עומד להפגש עם נשיא צ'ילה, אוגוסטו פינושה.

כדאי להזכיר לשר הנכבד, שיצר לעצמו שם של מגן העניים והפועלים, את העובדות הבאות:

* פינושה עלה לשילטון בעיקבות הפיכה מזויינת ועקובת־דם. שליטה החוקי של צ'ילה, רופא־הילדים וההומאניסט סאלבדור איינדה, נרצח באכזריות.
* עם עלותו לשילטון רצח גנרל פינושה עשרות אלפי בני־אדם, בכללם אלפי פועלים ומעוטי־יכולת, שתמכו באיינדה ואף נהנו ישירות מהרפורמות הרבות שלו לטובת דלת־העם.
* פינושה עלה לשילטון בכידוני־הצבא ובתמיכת הבורגנות הגדולה, עתירת זכויות־היתר, של צ'ילה.
* עם עליית פינושה לשילטון הופסקה חלוקת חלב־חינם לילדי צ'ילה. תמותת התינוקות עלתה ב־70 אחוז תוך שנה.
* מיספר המובטלים עלה ב־400 אחוז תוך שנתיים מעליית פינושה לשילטון.
* בתקופת שילטון פינושה ירד השכר הריאלי ביותר מ־200 אחוז. פועלים ומובטלים רבים ממש רעבים ללחם. בצ'ילה חיים יותר מחצי מיליון ילדים בדרגות שונות של פיגור שכלי ומוטורי, בשל מחסור חמור בפרוטאינים. סיבלם של הילדים, יותר מכל דוקטרינה, דחף את רופא־הילדים איינדה לפוליטיקה סוציאליסטית.
* פינושה עלה לשילטון באורח בלתי־חוקי, כפה על ארצו „חוקה" שרירותית באמצעי כפייה, המעניקה לו שילטון בלתי־מוגבל. כדאי לזכור שעד הפיכת

סגן ראש־ממשלה לוי
לגיטימאציה לרצח מעוטי־היכולת

פינושה היתה צ'ילה אחת המדינות הדמוקראטיות המעטות באמריקה הלטינית.

נכון שכלי־התיקשורת בעולם מדווחים על העובדה המבישה שישראל מוכרת נשק רב לצ'ילה. די בכך שאיש כמו לוי אינו מתקומם על כך בממשלה. ביקורו בצ'ילה ופגישתו עם פינושה ישימו לאל את יומרתו לדבר בשם השכבות המקופחות.

חיים ברעם

איך אומרים ביפנית "המכונית הטובה ביותר"?

«OPEL ASCONA»

אופל אסקונה 1300 או 1600 סמ"ק היא המרווחת ביותר מסוגה. הנסיעה שלה שקטה במיוחד וצריכת הדלק שלה - חסכונית במיוחד. לבחירתך דגמים עם 4 או 5 דלתות ואפשרות להילוכים אוטומטיים.

אנשים בעולם

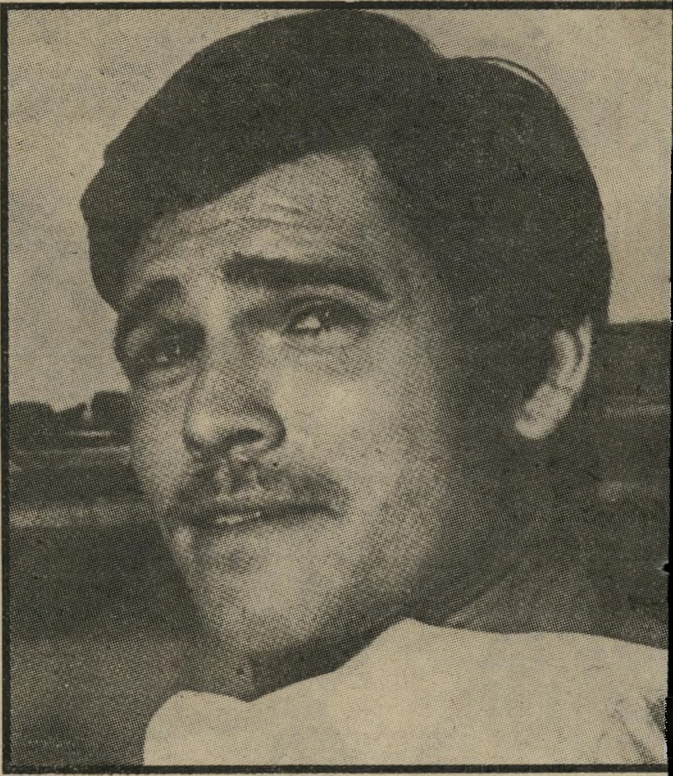

מירצ'ה קארוון:
בן־המלך או העני?

קשה שלא להבחין בדמיון המד־הים שבין הגבר הצעיר שבתמונה הגדולה, מימין, ובדיוקן המפורסם שבתמונה הקטנה, משמאל. אך האם זהו מיקרה בלבד, או שמא - רוח הקודש לבשה צורתו של **קלארק גייבל** ? הצעיר, שחקן בשם **מירצ'ה קארוון**, טוען כי הוא פרי אהבתם של גייבל ושל שח־קנית בשם **קונסטאנס קארוון**, שבילו פעם בדרום צרפת. לפי שעה מתפרנס קארוון כמפיק ב־דרום אמריקה. כבר הוצע לו, אמנם, להופיע כגייבל על הבד, אולם הוא סירב בטענה שהוא רו־צה להיות כוכב בזכות עצמו. קשה להניח שמישהו יוכל להינתק מזיכ־רון רט באטלר למראה המבט מחדר־המיטות שיש לקארוון הצעיר הזה.

איליין קווין:
ג'ינג'ית עם
מזל בוער

הג'ינג'ית הקטנה הזאת היא היום אחת הילדות הפופולריות ביותר בדרום אמריקה, בעלת מועדון מע־ריצים שרופים ושורה ארוכה של מוצרים, שעל כולם סמל מיסחרי בדמותה. **איליין** מגלמת את אנני, היתומה הקטנה ששבתה את ליבו של מיליונר והביאה אושר לכל חבריה היתומים. במשך כל השנים היתה אנני סידרה הומוריסטית ב־ירחון פלייבוי, עד שאימצו אותה לבימת ברודווי. אחרי עוד כמה שנים של הצלחה, החליטה חברת קולומביה לשים עליה את כל כספה (כמעט), ומתכוננת להצגת בכורה ענקית בניו־יורק. בעיקבותיה מק־ווים לשלוח את אנני לכל הצופים הנאמנים בעולם, כדי לעודד אותם לתרום משהו לא רק ליתומים כי אם גם למי שהשקיע את כספו בקולומביה.

קרולין ממונקו: עת למחשבה

בת 25, הדורה ובעלת הבעה מהורהרת, ספק נוגה, ספק שקולה — זוהי **קרולין** ממונקו, גרושה צעירה, בת מישפחה שהיא שריד של עולם פיאודלי שנעלם מזמן. אך מישפחת **גרימאלדי** העריכה, כנראה, את האושר האישי של קרולין מאשר את גושפנקת הכנסייה, והוריה של הנסיכה ממונקו, **גרייס** ו**רנייה** עמדו מאחוריה בשעות הקשות שאחרי הגירושין. אדם נוסף שלא מש מצידה כל העת הוא **רוברטו רוסיליני**, מי שנחשב כחתן המיועד. עד עתה אין כל אישור לנישואים הקרובים. להיפך, הנסיכה משתדלת לשקול היטב את צעדה המישפחתי הבא.

ג'ורג'יו ארמני: בחברה טובה

כבר לפני 15 שנה הפך האיטלקי **ג'ורג'יו ארמאני** לתופעה של קבע בצמרת האופנה העולמית. עתה ניתן אישור סופי למקומו בצמרת: השחקנית **ג'יין בירקין** (הנראית איתו בתמונה) חנכה בושם חדש, הנושא את שמו, והכניסה אותו לחברה טובה — דיור, לנבין, נינה ריצ'י, ועוד שמות מהוללים המריחים יקר.

אנשים בעולם

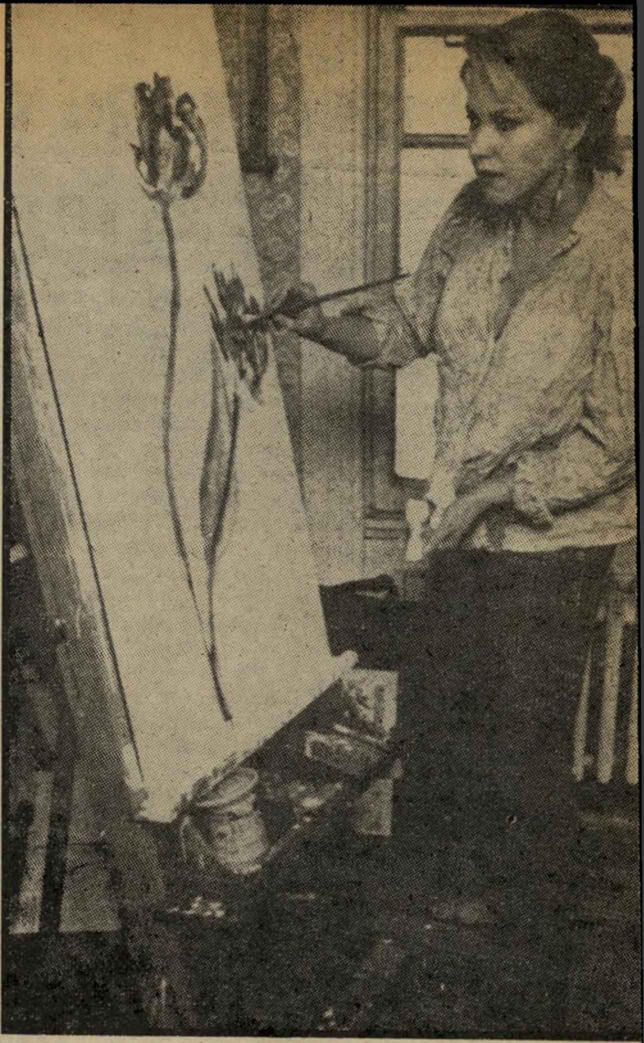

היידי הגמן: בתו של ג'יי־אר

נערה זאת לא נראתה עדיין אפילו בטלוויזיה הירדנית. היא, כן היא, בתו של ג'יי־אר. אלא שאין היא בתו בסידרה, כי אם בתו במציאות. **היידי הגמן** בת ה־24 אינה מתעניינת בנפט אלא בצבעי שמן. מצד אחד, אמנם, היא פוזלת בכל זאת לעבר קאריירה כמו של אבא, ומשמשת שחקנית לעת מצוא, אך מצד שני ליבה שייך למיכחול, והתוצאות אינן מביישות. תערוכה ראשונה שלה, הכוללת 24 ציורים — כמיספר שנותיה — זכתה בהצלחה בקרב תושבי פאלם־ספרינגס בקליפורניה, שיכלו להרשות לעצמם לקנותם במחירים שנעו בין 150 דולר ו־1800 דולר. כשנשאלה אם אביה תומך בקאריירה המפוצלת שלה ענתה: „אני תומכת בעצמי.” כך ברור לפחות שהיא מעדיפה להישאר הגמן ולא להזדקק להלוואה מיואינג.

ליז טיילור וריצ'רד ברטון: כן או לא?

על זוגות שכאלו נאמר: אי־אפשר איתו ואי־אפשר בלעדיו. רק לפני כמה שבועות הצהיר **ריצ'רד ברטון** לפני עיתונאי, שבשבילו **אליזבט** היא בסך הכל אשה־לשעבר, אמא ואגדה. „זאת גמדה שחרחורת עם כרס משתפלת וחזה שופע. היא רוצה לחזור אלי ואינה מפסיקה להתחנן אלי שאחזור ואתחתן איתה. אבל אני לא יכול לסבול אותה יותר. כבר כשהייתי בן 46 והיא היתה בת 40, הרגשתי שאני משתעמם בחברתה,” אמר. שבוע אחר־כך השתעמם כל־כך, עד שרץ לקצה העולם לחגוג את יום הולדתה ה־50. כשהשניים החליפו ביניהם נשיקת פיוס ארוכה, היה השיעמום חזק עד כדי כך, שהוא ליווה אותה לביתה ונשאר שם עד הנץ השחר לזכר ימים עברו, כשהיו קורעים זה את זו לגזרים בלשונותיהם החדות.

הם ידעו לעשות זאת באמנות ובקולניות. ספר רב־מכר, שיצא לאחרונה לאור בארצות־הברית, הנציח את דברי האהבה והקללות שהחליפו ביניהם השניים בשנים שבין נישואיהם הראשונים (1961, בתמונה למעלה) והיום (1982, בתמונה למטה). כשהתגרשו לראשונה, ב־1974, נהג לקרוא לה כשהיה בגילופין: „הסמרטוט הארור שלי.” היא היתה עונה בחן: „גם סמרטוט לא היה סופג שתוי כמוך.” כשביום אחד קרא לה, לעיני ידידים, „השמנמונת שלי” עזבה אותו והכריזה שאינה רוצה עוד שום קשר עם היחפן הבזוי הזה.

היום השתנה הטון. כל אחד מכריז: להתחתן — לא. אבל אוהב אותו ו/או אותה כל ימי.

חוליו איגלסיאס: הצמודה הנצחית

אף פעם לא שלובת זרוע, אבל תמיד צמודה אל הזמר **חוליו איגלסיאס** כמו היתה צילו. לא אהובה חדשה, גם לא מעריצה נגררת — **סטפאני קאי** היא גורילה, פשוטו כמשמעו, שומרת־ראש מיקצועית בהחלט, ויש לה גם תעודות להוכיח זאת. בתו של קבלן בניין ממונפלייה באה לפאריס כדי לעבוד במכון ליופי, אך הרגישה עודף מרץ ופנתה לקורסים להגנה עצמית. היא הצליחה בהם כל־כך, עד שהגנה לא רק על עצמה כי אם גם על נשיא צרפת לשעבר, **ואלרי ז'יסקאר ד'אסטין**.

אנשים

מילסון ציווה על הדובר ללמוד את מאמריו וראש־העיר הממונה סבור שמילסון מקים מדינה פלסטינית

■ כאשר נפגש ראש־הממשלה, **מנחם בגין**, עם אנשי סיעת הליכוד בכנסת, בעת הפגרה, הוא הזכיר להם את הסכם קמפ־דייוויד, שממנו נובעת המחוייבות הישראלית לנסיגה מכל שטח סיני, תוך הצגת הצד המישפטי, הדגיש בגין את חלקו של מי שהיה אז היועץ המישפטי לממשלה, הפרופסור **אהרון ברק** (כיום שופט בבית־המישפט העליון). כאשר חזר על שמו של ברק, וקרא לו הפרופסור **(חוסני) מובארק**. כשתיקנו אותו, חייך בגין: „הו, איזו פליטת־פה פרוידית!”

■ הצלם הוותיק של השבועון טיים **דויד רובינגר**, הצליח להרגיז את העורך שלו. הוא עזב את שטח העיר ימית ביום חמישי אחרי־הצהרים, בזמן פינוי המתנגדים שהתבצרו על גגות בתי־העיר, כדי להספיק ולשלוח חומר לעיתון עד אותו ערב. כששמע זאת העורך שלו הוא שלח לו ציור, שבא להדגים את תגובתו על מעשהו של רובינגר. בציור עומד אדם בראש צוק, וקושר לעצמו כנפיים כדי שיוכל לעוף. כל הצלמים עומדים לצידו כדי לצלמו. רק אחד עומד למטה, לרגלי הצוק וממתין לנפילת האיש. כתב לו העורך: „רציתי שתהיה הצלם הזה!” רובינגר מי שהיה בעבר צלם מערכת העולם הזה, שב לימית בשבת, אחרי שהעיר כולה פוצצה.

■ עיתונאים הבחינו שבעת פינוי האנדרטה בעיר ימית, שבה החזיקו **צחי הנגבי** וחבריו, לא נראה בשטח מפקד הכוח, שהיה אחראי על הפינוי, תת־אלוף **עודד**. התברר שגם בנו של עודד היה על האנדרטה, וכדי שלא לגרום בושות לאביו, הוא מיהר להתחמק מהמקום לפני שהעיתונאים והצלמים הרבים יצליחו לאתרו. הוא הורד למטה בכלוב, הפטנט שהמציא אביו כדי לפנות את המתנגדים ממקומות התבצרותם.

■ טייס חיל־האוויר, ד., מי שהיה תושב נתיב־העשרה בחבל ימית, זכה בתפקיד מיוחד בחבל, אחרי שעזב עם מישפחתו את המקום, בסוף חודש מרס. נודע שאחדים ממתנגדי־הנסיגה חזרו לנתיב־העשרה אחרי שהם פונו על־ידי הצבא. ד. נקרא לשרות־מילואים מיוחד. הוא עקב בהליקופטר קל אחרי המתנחלים, איתר אותם, ודיווח על־כך למיפקדת כוחות־הפינוי: על־פי דיווחיו יכלו אחר־כך אנשי הצבא לשוב למקום ולתפוס מיד את המתנגדים. ד. הוא שאיתר את מתנחלי חצר־אדר ה׳.

■ ערב תחילת מיבצע פינוי העיר ימית והריסתה פנה **ציצי גרא**, אחד מראשי התנועה לעצירת הנסיגה בסיני, לתושב ימית, **יעקב תנג׳ר**, צלם־חובב בעל מצלמת וידיאו, ואמר לו: „שמע, אתה חייב לצלם כל אירוע, כדי שיום אחד נוכל להסריט את הסרט יחד עם הסרט על מה שאירע בבאי־יאר!”

■ בעת טכס הפרידה של אחרוני המתנגדים מבית־הכנסת בימית, הופיע במקום ח״כ התחיה, **חנן פורת**, שבא מכפר־מימון כשהוא מלווה בכמאה צעירים וברב־הכותל **יהודה גץ**, שהיה לבוש בגלימה לבנה ארוכה. במהלך הטכס, שבו לא נכחו עיתונאים, אמר פורת: „לא ינקה דמם של אלה אשר נתנו את ההוראה לפנות ולהרוס את ימית!” קצין־מישטרה שעמד לידו הודיע לו שהוא עומד לעצור אותו משום שעל־פי חוק השיפוט הצבאי אין לו חסינות על אמירת דברים כאלה. לבסוף, לאחר דין־ודברים, לא נעצר הח״כ.

■ כתב־הטלוויזיה **יגאל גורן**, ששהה בימית עד להריסת העיר, סיפר שאחרי שדובר־צה״ל הודיע שהכניסה לעיתונאים אסורה, ניסה כל־אחד להתחפש כמתנגד־נסיגה, כדי שלא יורחק מהחבל. שתי חולצות היו מקובלות ביותר בקרב העיתונאים: זו של התנועה־לעצירת־הנסיגה, אל נא תעקור נטוע, וחולצות של מנופי אבי, חברת ההובלה של הבולגרים מיפו, שעסקה בפינוי הציוד שפורק מהחבל. כל מי שלבש אחת משתי חולצות אלה גילה עד מהרה שחיילי צה״ל אינם בודקים אם הוא עיתונאי. כשהחל הביקוש לגדול, הגיע מחירן של חולצות־הטריקו של מנופי אבי למאה דולר לחולצה.

■ מאזיני קול ישראל לא העלו על דעתם שכתבה ששודרה בבחצי היום, על פינוי ההתנחלות עצמונה, נעשה דרך מכשיר־הקשר של כתב־הרדיו בדרום, **ירון אנוש**, כשהוא שוכב מתחת למיטה בחדר בנות דתיות בהתנחלות. אנוש בא מחוף־הים לעצמונה וכדי שהשוטרים לא יזהו אותו, הוא קפץ דרך חלון אחד המיבנים ולתדהמתו גילה במקום בחורות שנבהלו. הוא הסביר שהוא עיתונאי, ועד שנשות עצמונה קראו לשוטרים שיוציאו את העיתונאים, הוא שידר כשהוא מסתתר מתחת למיטה.

■ איך מתכונן דובר לתפקידו? כאשר התקבל **מיכאל אורן** לתפקידו כדובר „המינהל האזרחי” בגדה המערבית, הדריך אותו הבוס החדש שלו, **מנחם מילסון**, כך: „תקרא את כל המאמרים שלי בעיון, ואז תדע מה להשיב לכל השאלות.”

■ „ראש־העיר” הממונה על אל־בירה, **מורים בר־כוכבא**, שוחח עם כתב־רדיו ישראלי ושאל אותו על המתרחש בגדה. הכתב חיווה את דעתו שפעולות „המינהל האזרחי” יחישו את תהליך הקמתה של מדינה פלסטינית. השיב בר־כוכבא: „אני חושב שאתה צודק.”

■ מאחורי־הקלעים של טכס חלוקת פרס־ישראל ביום־העצמאות: התפקיד להודות בשם כל התישעה הוטל על **זאב וילנאי**, מפני שהוא ידוע כאיש ארץ־ישראל־השלמה, ואפשר היה לסמוך עליו שלא יגיד דברים שאינם לרוחו של השר **זבולון המר**. אבל באורפן מפתיע חרג וילנאי מן הדברים שהכין, ותקף בחריפות את ההצעה להטיל פיקוח דתי על חפירות ארכיאולוגיות. אחד מאבות ההצעה הזאת הוא המר, שהקשיב לדברים בתדהמה.

■ וילנאי עורר זעם נסתר גם אצל עמיתיו, שאר חתני־הפרס, כאשר הכריז לקראת תום הטכס כי הוא תורם את כל הפרס הכספי (שהוא גדול למדי) לקרן לב״י ולחוקר מסויים. בכך הוציא את עצמו מכלל מקבלי־הפרס, אשר בשמם נאם כביכול, כי לא ניתנה להם ההזדמנות להודיע הודעה דומה, אילו רצו בכך, ומאידך ביייש אותם, אם לא התכוונו לכך.

■ טכס חלוקת פרס־ישראל ניצל ברגע האחרון מפיצוץ, על רקע שינאת־סופרים. כאשר שמע המשורר **אמיר גלבוע** שעמיתו־לפרס, המשורר **יהודה עמיחי**, יזכה בכבוד נוסף, והמקהלה שליוותה את הערב היתה צריכה לשיר שיר שלו, הוא התבטא ששירו של עמיחי יושר על גופתו. לבסוף נגנז הרעיון, והושמע שיר אחר.

■ ח״כ המערך, **חיים בר־לב**, המחלים עדיין מהפציעה הקשה שנפצע ברגלו הימנית כשנפל מסוס דוהר, גילה שלמרות שרגלו הפצועה התקצרה בשניים וחצי ס״מ, הוא לא יצלע. הוא סיפר שרגלו השמאלית קוצרה בסדר־גודל דומה, כאשר הוא נפצע בעת שירותו בפלמ״ח. הוא הבטיח שהוא מתכוון להמשיך לרכב בעתיד. אך לא הרכיבה היא הבעיה שלו, אלא ההליכה. „מאז הפציעה עדיין לא רכבתי. רק לפני שלושה שבועות הורידו לי את הגבס, אבל הרי לרכב אפשר גם בלי רגל.”

אופירה נבון מגישה לשגריר מצריים בישראל, סעד מורתאדה, פרחי אפונה ריחנית. רעיית הנשיא ביקשה שפרחים אלה יישתלו בגינת המישכן, כדי שניתן יהיה להשתמש בהם לשזירת פרחים לבית. בקבלת־הפנים שערך הנשיא (באמצע) לסגל הדיפלומטי ביום־העצמאות במעונו, שימשו פרחי־האפונה על גווניהם הרבים לסידורי־הפרחים באולם.

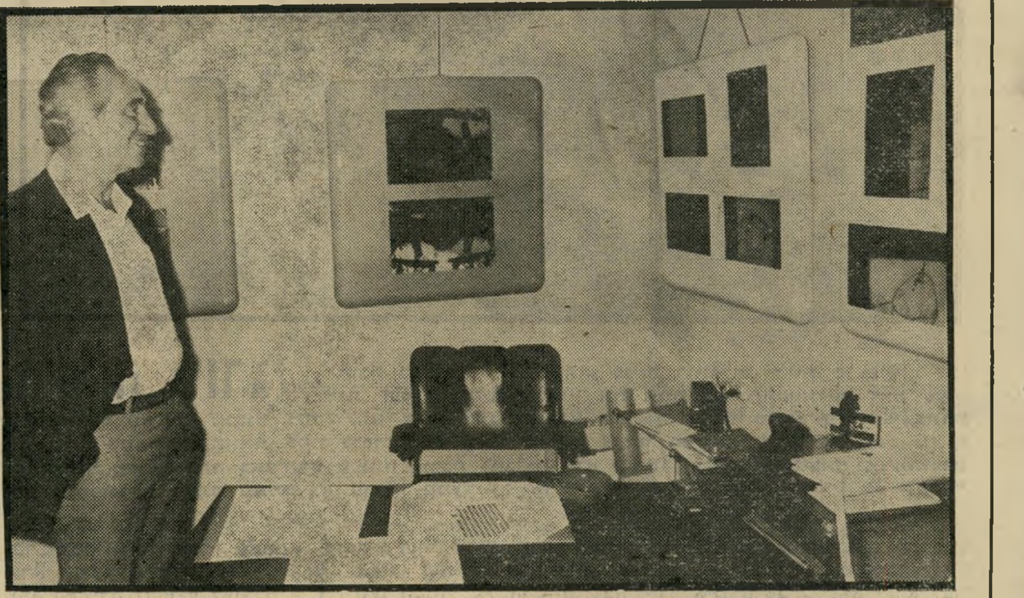

שימעון פרס מחייך מול שיבעה ציורים של איברי־מין זכריים, שאותם צייר המשורר דויד אבידן, וקרא להם „ועידת פיסגה ביולוגית”. אבידן ליווה בסיור־מודרך את פרס, שהיה בין המעטים שבאו לפתיחת התערוכה הישר מישיבת מרכז־המיפלגה. פרס התרגש מהציורים ואף אמר ש„מה שמעניין כאן זה החיבור שבין השירה, המחשב והחלל.” הוא נזהר מלהתקרב לציורים הארוטיים שנתלו על קירות הגלריה, אך יועצו בועז אפלבאום, שנכח אף הוא במקום (למטה) התקרב, ואפילו הסיר את מישקפיו כדי להיות בטוח שהוא אכן רואה מה שהוא רואה.

אופירה נבון טעמה בעצמה את כל המאכלים לפני הכנתם,

ואהרון פאפו מלמד את הערבים ביאליק וטשרניחובסקי

■ דרך מקורית לחגוג את יום־הולדתו ה־34 מצא ח״כ ה־ליברלים, **דרור זייגרמן**, ש־נולד ביום הכרזת המדינה. במסיבת יום־הולדת שערך על גג ביתו, בגיבעה הצרפתית ש־בירושלים, החלו הנוכחים לא־סוף תרומות לשירותרום, ש־שודר בגלי צה״ל. כאשר הם אספו 25 אלף לירות, הודיע זייגרמן שהוא תורם סכום דו־מה. הוא התקשר אחר־כך עם מנכ״ל הסוכנות היהודית, **אריה דולצ׳ין**, ששהה ב־אוסטרליה, וסחט ממנו התחיי־בות, בשם הסוכנות, לתרום 340 אלף לירות לשירותרום. בין תרומה לתרומה סעדו הנו־כחים, צעירי הליברלים, מאכ־לים בנוסח מרוקאי שהכינה אשת הח״כ, **אסי**.

■ כאשר היה נשאל **רפ־אל תורג׳מן**, מוותיקי ה־ישוב, שהשבוע מלאו שבעה ל־מותו, כיצד הוא מאריך ימים ושומר על בריאותו, היה מייחס זאת לסבתו, **גיטה מל־כה**, שהיתה נכדתו של **לוי יצחק מברדיצ׳ב**. תורג׳מן, בן למישפחה ספרדית מכוב־דת, ששמו התקשר עם סיפו־רי ארץ־ישראל לאורך המאה, סיפר שסבו, רבי **ישראל תורג׳מן**, רבה הספרדי של ירושלים, התחתן עם סבתו ש־עלתה לארץ מרוסיה, אחרי ש־**משה מונטיפיורי** הטיף למיזוג גלויות ולנישואין בין־עדתיים. אביו **יצחק** התמנה כמוכתר יפו, בעת השילטון העות׳מאני, וכך הם עברו ל־שפלה. בעיר מגוריו החדשה חלה רפאל במלאריה, ואחרי שגם הטיפול המקובל לא הו־עיל, הציעה הסבתא גיטה־מל־כה שרפאל ילקח לקבר רחל, ושאביו יצחק יתפלל במקום כל הלילה לאחר שייכנס בהח־בא למקום. ״עם זריחת החמה ירד החום, ומאז ועד היום לא ידעתי מחלה מהי,״ נהג רפאל תורג׳מן לספר. הוא נפטר ב־גיל 85.

■ את הכיבוד, שהוגש לדיפלומטים בטכס קבלת־הפ־נים שנערך להם בחג־העצמ־אות בבית הנשיא, תיכננה אשת הנשיא. **אופירה נבון** העבירה לאחד המלונות בירו־שלים קטלוג מפורט של מאכ־ליי־עדות, ועמדה על־כך שהוא יגיש לה דוגמות, כדי שתוכל לטעום אותן ולהחליט אם הם יוגשו בטכס או לא. שלושה ימים לפני הטכס הובא הכיבוד הרב למישכן הנשיא, ואחרי שהיא טעמה ופסלה חלק, היא אישרה את הכנת השאר.

■ תמונתו של הרמטכ״ל הראשון של צה״ל, **יעקב דו־רי**, תשמש חלק מהתפאורה של ההצגה הקיצו ורננו, ש־תועלה בתיאטרון חיפה. הסי־בה לכך היא התפאורן של ה־הצגה, **פולי רדזמסקי**, ש־הובא במיוחד מלונדון לארץ כדי להכין את תפאורת מחזהו של **קליפורד ואדסט**. הוא ביקר אצל בני מישפחתו בחי־פה, וסיפר להם שהוא זקוק לתמונות משנות השלושים של ילדים גלותיים. המארחים, בני־מישפחתו של דורי, שלפו תמונות של הרמטכ״ל הראשון כשהיה ילד בן שנתיים, לפני שעלה לארץ מרוסיה. התמונות הוגדלו והם מתנוססות על ה־מיזנון, שהוא חלק מהתפאורה.

■ העיתונאי **אורי אלו־ני**, יזכור עוד זמן רב את נסיעתו לאנגליה, לתחרות ה־ארוויזיון. כאשר היה כבר במ־טוס הוא גילה שהוא שכח את פינקס־הטלפונים החיוני שלו, ואת הארנק שבו היו כרטיסי־אשראי שונים. כשנחת בלונדון, הוא נאלץ לבזבז את יומו הראשון שם בשיחות־טלפון עם ישראל, לשם ביטול כרטיסי־האשראי. כשחזר לא־רץ הוא מיהר למיסעדת נמל־התעופה בן־גוריון, אך לא מצא שם את ארנקו ולא את ספר־הטלפונים שלו. הוא אר־מר שכרגע הוא אינו יכול לעבוד כלל.

■ למרות — ואולי מפני — שאינו עובד, סיפר אלוני בדי־חה על בעל שאשתו באה אליו וסיפרה שהיא איבדה את כר־טיס־האשראי שלה. הבעל לא דיווח על־כך לבנק, ולשאלת אשתו מדוע אינו עושה זאת, ענה: ״מי שגנב את הכרטיס שלך מבזבז בכל חודש הרבה פחות ממך!״

■ השופט **בנימין כהן**, נשיא בית־המישפט המחוזי ב־תל־אביב, מצא עצמו נאלץ להרגיע את עורכת־הדין **מאיה ורשבסקי**, שייצגה את המל־חין **קובי אשרת** והתמלי־לנית **שימרית אור**, בתביעה שהוגשה נגד השניים על־ידי **דליה קובלסקי**, שטענה ש־היא חיברה את מילות השיר הללויה (ראה כתבה). כהן העיר לה כמה פעמים. אחר־כך אמר לה בקול שקט: ״ראי עצמך כנזופה.״ כש־היא המשיכה להפריע לעורכת־הדין של קובלסקי, **אלינור דורון**, לא התאפק כהן ואמר לורשבסקי: ״שתיקה לפעמים טובה מדיבור.״ בהמשך הוסיף: ״גברתי, את רואה את העולם בשחור־לבן. או שאנשים הם רוצחים וגנבים לגמרי, או ש־הם לבנים כשלג. לא, לא גברתי, העולם הוא אפור!״

■ כהן פנה לאלינור דורון בכינוי: ״ילדה שלי.״ אחר־כך התברר שדורון היתה המתמחה של כהן, לפני שהתחילה לע־בוד במישרד פרטי.

■ עיתונאית שאלה את קובלסקי, לפני שנודע שהיא הפסידה בתביעה, מדוע אין שומעים עליה, אם היא כל־כך מוכשרת. המשוררת אמרה ש־היא חושבת שהיא אינה שווה כלל, ושאין לה יחסי־ציבור. אמה של דליה, שעמדה לידה, התערבה ואמרה: ״מה איתך, למה אתביישנית? את מוכ־שרת כמו **נעמי שמר**, ואת יכולה לעשות קאריירה יותר גדולה ממנה!״

■ בוועד־הפועל של רשות־השידור מתבדחים שלמרבה ה־מזל יש פגרת־כנסת. בדיון ש־קיים הוועד נכח גם ח״כ־חרות **מאיר שיטרית**, שישב במ־קום במשך מחצית זמן הישי־בה. אומרים עליו, בבדיחות־הדעת, שבדרך־כלל אינו יכול להופיע לישיבות משום שזקו־קים לו במועצה המקומית יב־נה, שהוא עומד בראשה, או בכנסת, ומישהו אף הציע שתהיינה פגרות ברשויות המ־קומיות, כדי להבטיח את הש־תתפותו בישיבות.

■ במיקרה התברר שמנ־כ״ל רשות־השידור, **יוסף** („טומי״) **לפיד**, ומנהל הטל־וויזיה, **טוביה סער**, מבלים את סוף־השבוע שלהם בתל־אביב. היה זה בעת דיון ב־וועד־המנהל של הרשות, שבה גילו השניים שהם אינם רואים כלל, לפני שידורו, את יומן השבוע, משום שבשעות אלה הם נמצאים בדרכם לתל־אביב.

■ עורך־הדין **אהרון פאפו**, הידוע בדיעותיו ה־לאומניות הקיצוניות, מספר ש־יש לו חברים ערבים, אפילו בני אותו מיקצוע. ״אני אומר להם שזוהי הארץ שלנו, וכל מה שהם יקבלו זה שיוויון־זכויות. יש לי תוכנית לקרב אותם להימנון, ואפילו לדגל הלאומי. מה יש אם הם ילמדו את **חיים נחמן ביאליק** ו־**שאול טשרניחובסקי**? אני לא למדתי בבולגריה את המ־שוררים הלאומיים שלהם, **אי־וון ואזוב** ו**וביל לבסקי**? אני פשוט אומר להם את ה־אמת. היחסים בינינו לא נפג־עים, והם שמחים לדבר איתי, משום שאני בעיניהם לא מפא״יניק.״

■ המשורר **יהונתן גפן** הציע לשנות את תחזית מזג־האוויר החותמת כל מהדורת חדשות בטלוויזיה לנוסח הבא: ״בהיר עד מעונן חלקית עם פיצוצים ביהודה, שומרון ו־חבל־עזה.״

■ דרך סוציולוגית לאב־חן את קהל מבקרי הסרט נועה בת 17, העוסק במשבר בקי־בוצים בתחילת שנות ה־50, מצא בימאי הסרט, **יצחק** („צפל״) **ישורון**: ״הקהל שלי מורכב ממפגיני שלום עכשיו.״

■ עורך־הדין **דויד יפ־תח** מייצג את **הרצל אבי־טן** במישפטיו כבר מזה הרבה זמן. הוא גם מייצג את חברתו של אביטן, **אורית ארביב**, הנמצאת בהריון מתקדם. גם אשתו של יפתח נמצאת בה־ריון, ועומדת ללדת יחד עם אורית. הרצל אביטן כבר הב־טיח כי הוא יקרא לבנו על שם הסניגור שלו, אבל יפתח אינו חושב כי הוא יקרא לבנו הרצל.

■ לפני ימים אחדים קיבל חבר־כנסת **יוסי שריד** מיכתב מאת המלחין־זמר **מתי כספי**, בעניין מסויים, ובו ביקש ממנו הזמר ששריד יודיע לו תשובתו. שריד חיפש במיכתב את מיספר הטלפון של כספי, אך לא מצא אותו. הוא התקשר לשירות 14, ושם הסבירו לו שמספר הטלפון של כספי הוא חסוי, ולמרות שהוא ח״כ אי־אפשר לתת לו את המספר. לעומת־זאת הציעו לו את מיספר הטלפון של שכ־נה, שגרה באותו בניין, וש־ריד יוכל להתקשר אליה. אח־רי שהמרכזנית מסרה לו את המיספר היא הדגישה שהמדובר בבית רב־קומתי, שאליו עבר כספי להתגורר לאחרונה, ולא ידוע לה מה המרחק בין ה־שכנים.

■ כשנשאל הסכסולוג **עמי שקד** עד היכן מגיעה המתירנות המינית בארץ, הוא מספר את הבדיחה הבאה. שני ילדים בגיל גנון משוחחים ביניהם, ואחד אומר לשני: ״אוי, תראה אתמול מצאתי קנדום ליד ה־גזוסטרה.״ שואל אותו חברו הקטין: ״מה זאת גזוסטרה?״

חיקווה ג׳ורג׳ יושבת בכיסא־נוח ליד בתה, פנינה רוזנבלום. השתיים נפגשות מדי שבת, ופנינה נוהגת להזמין את אמה לארוחת־צהריים, ואת שעות אחר־הצהריים הן מבלות ביחד. ״זה שינוי בשבילה. אני מוציאה אותה מפתח־תיקווה.״ באחת השבתות לקחה פנינה את אמה לכפר־הנופש קיסרית, ושם צולמו השתיים לראשונה. האם נמנעת מלהראות בחברת בתה באירועים שפנינה עורכת לחבריה, ולא נראתה, למשל, במסיבות יום־ההולדת של בתה. פנינה טוענת שאמה לא מרוצה ממעשיה: ״היא רוצה שאני אתחתן, ושיהיו לי ילדים.״

מנפרד כץ בעל שרשרת־מיסעדות בישראל ובגרמניה, עומד להתחתן בשנית. חברתו החדשה לחיים היא סילביאן זילינסקי משטראסבורג, שהגיעה איתו לארץ.

אנשים

פסוקי השבוע

● **ראש־הממשלה מנחם בגין,** בתשובה לשאלה לשם מה היה צריך להרוס את ימית ומי נתן את ההוראה: „על השאלה השניה אין לי שוב חובה להשיב. לגבי השאלה הראשונה — מסיבות ביטחוניות מכריעות.”

● **הנ״ל,** על ציפיות אנשי־המערך בעת הפינוי: „הם חשבו שיישפך דם. היו כאלה ביניהם שציפו לדם.”

● **הנ״ל,** על היכולת הטכנולוגית של ישראל: „המוח של עם ישראל הוא תמצית המחשבה של 120 דורות של הוגי־דעות, של מחפשי אלוהים ומוצא. כוח־ההמצאה של מוח זה — גדול האוצרות הטיבעיים — הוא בלתי־מוגבל.”

● **הנ״ל** על הנ״ל: „המדע הצבאי שיהיה מבוסס על המוח העיברי יהיה מן המפורסמים בעולם. כוח יהיה לנו, כוח רב. באשר מוח לנו, מוח חושב, מוח ממציא.”

● **הנ״ל** על התנהגות הצבא בימית: „שום צבא בעולם לא היה מתנהג ככה. אני יודע איך צבאות אחרים היו נוהגים במיקרים כאלה. היו מציבים מכונות־יריה מול גגות מלאים אנשים, היו נותנים אולטימטום לשעה לרדת, ולא? כעבור שעה היו פותחים באש. כולם היו יורדים, אבל גם היו מתים ופצועים. לא כך נהגנו.”

● **המשורר דויד אבידן:** „ימית לא פוגתה בדם, אבל פוגתה במכות יבשות וגם קצף נשפך שם. מה שלא הספיק להישפך שם, נשפך הפעם מקצוות פיו של ראש־הממשלה.”

● **הרב מנחם הכהן:** „על השלמת הנסיגה במועד ועל פינוי החליטו ראש־הממשלה ושר־הביטחון של מדינת ישראל. על הרס העיר והיישובים החליטו מפקד האצ״ל ואריק שרון.”

● **העיתונאי עמום קינן:** „יש לעקור את אריק שרון מחיינו, בטרם נעקר כולנו.”

● **הד״ר גדי יציב:** „ימית נולדה בחטא, נוסדה על עוול וגוועה בבריונות.”

● **האלוף (מיל׳) שלמה גזית ראש־אמ״ן לשעבר:** „בעבור סיני קיבלנו מילחמה, ובעבור סיני קיבלנו שלום. הבחירה בידינו.”

● **סגן־השר־המתפטר, חיים דרוקמן** אחרי פינוי ימית: „טרם הספקתי להתאושש ולשקול את מצבי, ואם אני בקואליציה או באופוזיציה.”

● **סגן שר־החוץ, הד״ר יהודה בן־מאיר:** „כמומחה לסטאטיסטיקה אני אומר שכל סקר שמופיע בעיתון הוא חסר־משמעות.”

● **שר־התיקשורת מרדכי ציפורי** בתשובה לשאלה אם הוא יכול היה להחזיק בתיק נוסף: „הייתי לוקח אם השר יוסף בורג היה מואיל בטובו לשחרר איזה תיק.”

● **ח״כ־הליכוד אמנון לין** על תקופת שירותו בצבא בחוליית חבלה: „הייתי טרוריסט קטן!”

ג׳ין אדלר מנתח־לב הופיע למסיבה במועדון בתל־אביב, כשמיטפחת מקופלת מקיפה את ראשו המקריח. הרופא המזוקן, בלבוש זרוק, לא הפסיק לרקוד ולהשתולל.

בלונים

מאת דניאלה שמי

ח״כ שלמה הילל

פרופסור האנס קרייטלר, הפסיכולוג הקליני
חוסני מובארכ, כדי להשיב על השאלה

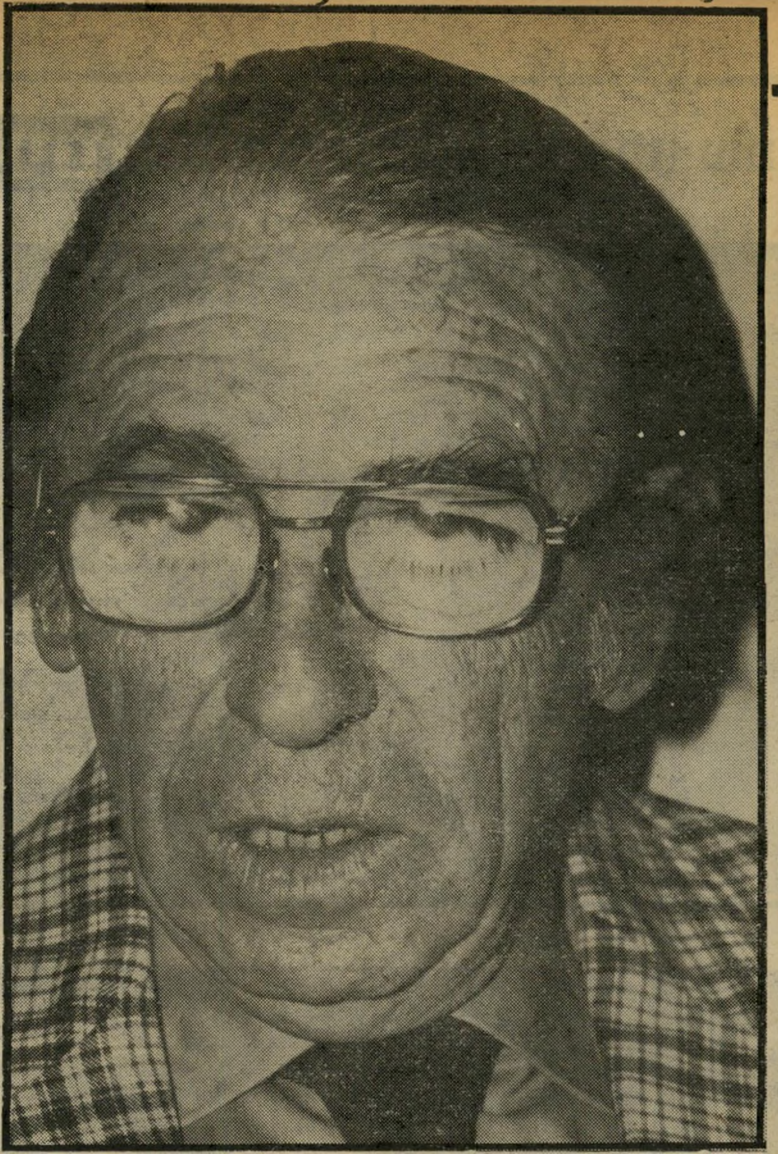

פרופסור קרייטלר
מדינאים אינם בני־אדם רגילים

לסמוך על מובארכ

הפרופסור האנס קרייטלר, הפסיכולוג הקליני הנודע, התפרסם לאחרונה גם בזכות מחקריו המנסים לבחון תופעות פוליטיות במכשירי הפסיכולוגיה.

השבוע ריאיין אותו „העולם הזה" לגבי השאלה המעסיקה ברגע זה כל אדם בישראל: האם אפשר לסמוך על הנשיא חוסני מובארכ?

● **פרופסור קרייטלר, האם אפשר לסמוך על נשיא־מצריים, חוסני מובארכ?**

זוהי שאלה נאיבית, המניחה כי אדם אינו משתנה עקב מצבים משתנים. והיא גם אינה מגדירה את המשמעות המדוייקת של „להאמין לאיש".

השאלה היא: האם קיים בכלל אדם שבכל התנאים האפשריים יהיה נאמן לתוכניותיו? קשה להעלות על הדעת שקיים איש כזה.

אולם לכל אחד יש תווים יותר קבועים, כמו אישיות ואופי.

● **האם מדינאים הם בני־אדם רגילים?**

למען האמת, לא. מדינאים הם מעין מוסד. נשיא־מדינה אינו מייצג רק את עצמו, אלא את מדינתו על כל השינויים הפוליטיים המתחוללים בה.

● **כיצד ניתן, אם־כן, ללמוד על אישיותו של מובארכ?**

במיקרה של מובארכ קיים קושי. החומר העומד לרשות הפסיכולוגים על האיש אינו עשיר, ובהחלט אינו יכול להתחרות בחומר שעומד לרשות פסיכולוג מטפל.

החומר הנמצא בידי הוא חומר שנלקח מתוך דברים שהאדם אמר בפומבי, ושהוא היה מעוניין שיבואו לידיעת הציבור, ולא דברים שאמר באופן פרטי. חומר זה נלקח מתוך שלושה ראיונות שמובארכ נתן לעיתונות. אולם דווקא משום שראיונות אלה יבשים, ואינם מכילים חומר אישי, דעתי היא כי ניתן מהם ללמוד יותר על האדם העומד מאחוריהם.

● **מה, אם כך, אתה מסיק משלושת הראיונות העיתונאיים**

הנשיא המצרי הנו איש קפדן, דייקן ושונא שינויים. לבטח אינו מהפכן

שקראת לגבי אישיותו של הנשיא המצרי?

כמו הנשיא אל־סאדאת, גם מובארכ הוא בן למישפחה לא־עשירה. גם הוא, כסאדאת, בא ממקום קטן, עיירה או כפר. אין פרטים על ילדותו, אך אין מה להצטער על זה. בין כה וכה זה לא אומר הרבה על מובארכ המבוגר.

● **אתה סותר פה תאוריה פסיכולוגית, האומרת כי ילדותו של אדם קובעת את אישיותו כמבוגר?**

אני מתכוון לכך שכאשר את קוראת על אדם, והוא מספר שגדל בלי אבא, אינך יכולה להסיק מכך מסקנות, אלא אם האדם שוכב על ספת־הטיפולים של הפסיכולוג.

ניקח מיקרה של אדם שגדל בלי אבא — ואפשר להניח שבערך 8—15% מילדי העולם, בעיקר כושים — גדלים בתנאים כאלה. באספקלריה פסיכולוגית מסויימת ניתן להסיק כי מפני שהאיש גדל בלי אב, הוא חושב בגיל מאוד מוקדם שהוא הגבר, אין לו מתחרים, הוא הכל־יכול בבית, ולכן יש לו ביטחון עצמי מאוד גדול. לפי פרוש אחר אותו אדם חושב שמפני שהוא גדל בלי אב, הוא נחות, לא־שווה, והוא יפתח מאוויים להיות חשוב, להיות חזק. ויש עוד חמש שש אפשרויות אחרות. כך שגם אם יש בידנו ההיסטוריה של הילדות, איננו יכולים להסיק מסקנות לגבי אישיותו של האיש, מכיוון שחסר לנו מידע על הצורה שבה עיבד האיש את כל החוויות והסיק מהן מסקנות שעיצבו את אישיותו. לכן, לא המצב קובע, אלא המשמעות האישית של המצב. לגבי מובארכ — כאשר קראתי את הראיונות איתו, ממש ספרתי את המילים, ספרתי צורות של דיבור, וקיבלתי לפחות שני אישורים למסקנות שהסקתי. הרבה חומר לא מצאתי, מכיוון שלא דיברתי איתו אישית.

■ ■ ■

● **מה ידוע לך עליו?**

ידוע לי משהו על הקאריירה הצבאית שלו. ידוע לי שהוא היה מאוכזב ומתוסכל בעיקר ממה שקרה ב־1967.

● **הרבה מצרים היו מתוסכלים ומאוכזבים ממה שקרה ב־1967.**

אבל במיקרה של מובארכ יש משהו מיוחד בתיסכול. הוא לא מזכיר שהוא היה מתוסכל מהניצחון הישראלי, אלא ממה שקרה לחיל־האוויר המצרי במהלך מילחמת 1967.

ב־1967, הוא מספר, היו לחיל־האוויר המצרי תוכניות טובות מאוד, ולמרות מיתקפת חיל־האוויר הישראלי ניתן היה, לדבריו, לבצע חלק מהן. אבל הצבא לחץ על חיל־האוויר לשנות תוכניות, כדי לעזור לצבא, וחיל־האוויר נאלץ לעשות אילתורים על־סמך מידע כוזב. זוהי אכזבתו הגדולה. בכל הראיונות מתלונן מובארכ על כך שחיל־האוויר קיבל מהמודיעין מידע מטעה. במילים אחרות — שיקרי.

● **איך הוא מסביר את זה שהמודיעין שיקר לחיל־האוויר?**

הוא טוען שזה היה הרגל. הוא מספר שב־1973, כאשר היה מפקד חיל־האוויר, וסאדאת שיתף אותו בתוכניות לפתיחת מלחמת־אוקטובר, שאל אותו סאדאת אם הוא מסוגל לבצע את הפעולות שהוטלו על חיל־האוויר. הוא השיב, שהוא מסוגל לכך בתנאי שסאדאת יהיה נוכח בחדר הפיקוד כדי למנוע לחץ על חיל־האוויר לסטות מתוכניותיו. הוא כל־כך לא סמך על המידע שקיבל, עד כי כאשר שאל אותו סאדאת על מידת ההצלחות של חיל־האוויר, הוא לא השיב לסאדאת תשובה מדוייקת. הוא חשש שהמידע שוב אינו מדוייק, ואמר לסאדאת כי מידת ההצלחות היא 80%, בעוד שהמידע דיבר על 90%. הוא לא אמר את זה מתוך צניעות, אלא מתוך פחד ששוב קיבל שקרים תחת מידע מדוייק.

בראיון שנתן כשהיה עדיין סגן־נשיא, הוא סיפר כי מכל תפקידיו, התפקיד האהוב עליו ביותר היה תפקיד מפקד בית־הספר לטיס.

● **מדוע?**

הדבר ברור. במיסגרת זאת היה יכול לשלוט בכל הגורמים, והרגיש ביטחון שאם הוא רוצה לבצע משהו, הוא יכול לבצע אותו בשלמותו, כלומר: בדייקנות.

הדייקנות מאוד חשובה לו. צריך לזכור שהוא טייס, איש החי מביצוע מדוקדק. יש כאן עוד פרט המעיד על דייקנות שמרנית, אולי כפייתית. מובארכ מספר על הערב שבו הוזמן על־ידי הנשיא סאדאת לביתו, וסאדאת הציע לו להיות סגן־נשיא. מובארכ חשב שזו תהיה שיחה קצרה. הוא לא העלה בדעתו מה עומד הנשיא להציע. ואילו סאדאת האריך בדיבור.

מובארכ היה מוזמן באותו ערב לארוחת־ערב אצל ידידים. מצד אחד היה לו מאוד קשה להפסיק את הנשיא ולהגיד לו: סלח לי, אבל אני מאחר לארוחת־ערב בבית ידידי. מצד שני, כל זמן השיחה הוא היה מאוד מוטרד מהעובדה כי ייאלץ לאחר לארוחת־ערב בביתם של חברים קרובים. הוא מזכיר בראיון יותר את הפרט הזה מאשר את החווייה הגדולה שעברה עליו, כאשר סאדאת הציע לו להיות סגן־נשיא.

יותר מזה, כאשר הגיע לבית חבריו הקרובים, לא סיפר להם מאום על ההצעה, מכיוון שעדיין לא היה אישור רשמי למנוי, האדם היחידי שהוא גילה לו את הצעתו של סאדאת היה אשתו.

מכאן אפשר ללמוד על האדם. מנהיגים בדרך־כלל מדברים על הקריירה שלהם.

כאן יש נקודה מעניינת. אם סופרים את המילים, מסתבר שמובארכ אמר את המילה שינאה, רק בשני הקשרים. אחד מהם שהוא חוזר אליו שוב ושוב: שחיתות. התקבל הרושם, לפי הראיונות, כי הקרב נגד השחיתות התחיל אצל מובארכ בגיל צעיר מאוד.

כאשר התבקש לעזור בקידום בנו של איש חשוב שלא היה ראוי לקידום, הוא סירב בכל תוקף, דבר שלא היה מקובל

אפשר לסמוך עליו שיכבד את ההסכמים עד לפרט האחרון שבהם

בצבא המצרי, למרות לחצים ואיומים שהופעלו עליו. הוא כמעט נעצר בקאריירה שלו בגלל עקשנותו. היה זה, אגב, סאדאת שנחלץ אז לעזרתו.

הקרב הזה נגד השחיתות קרוב לליבו, והוא מדגיש זאת יותר מכל אידיאולוגיה, שאינה קיימת כמעט, בדבריו.

בכלל, הוא עושה רושם של איש מאוד מסודר, קצת שמרני.

באיזו הזדמנות הוא משתמש במילה שינאה? כאשר הוא מספר עד כמה הוא שונא להחליף דירה, להחליף מקום־מגורים. הוא מספר כי כל תפקיד חדש שדרש ממנו שינוי־מקום הפך לגביו לדבר מאוד לא־נעים, עד כדי־כך לא נעים שאפילו לא רצה בתפקיד החדש.

הנודע, מנתח את תכונותיו של נשיא מצריים המטרידה בימים אלה את הישראלים

לכל אחד יש סיגנון מסויים של צניעות, מדומה או לא־מדומה. הנשיא סאדאת הציג את עצמו כאיש שלא שאף למנהיגות, אבל דיבר על ההשראה ועל כך שאלוהים נתן לו את הזכות הגדולה לכרות שלום עם ישראל, רמז לכך שיש לו רגש של שליחות. זה נשמע יפה. האיש הקטן והצנוע, שהיתה לו הזכות המכובדת והקשה לבצע שליחות גדולה. אצל מובארק אין זכר לכל זה.

הוא מספר כי פעם אמר לו סאדאת שהוא רוצה להתפטר, ורמז לו שהוא רואה בו יורש. והוא ענה, וטוען שכזאת היתה אכן כוונתו: „אם אתה הולך, גם אני הולך!” אני מאמין לו. זה מתאים לו מאוד. הוא לא אוהב לשנות תפקידים. הוא לא אוהב לעבור מתפקיד לתפקיד.

יש באופיו משהו מאוד לא יומרני. וכשהוא מדבר על הרגע שבו הפך לנשיא־מצריים כעל רגע קריטי, הוא מסביר שהסכים כדי למנוע אי־שקט. הוא מסביר שההחלטה היתה חייבת להיעשות מייד, בו במקום. הוא לא מדבר על אידיאולוגיה ושליחות, ולא עושה רושם של איש המרגיש כי הוא נושא רעיון גדול. אין לו הערות רגשניות של אדם הממלא שליחות עליונה, שאלוהים או הגורל הטילו עליו. הרבה יותר קל לדמיין כי סאדאת

אנוור אל־סאדאת, ג׳יהאן ובגין
דוחק את האלמנה לפינה

היה מסוגל לשנות את הקו עקב עלבון ישראלי מאשר כי מובארק עושה זאת.

מובארק אינו איש של רעיון. הוא לא אידיאולוג. הוא איש פרגמטי לחלוטין, שישקול כל דבר לפי התועלת שבו.

■ ■ ■

● **מהי, לדעתך, המשימה החשובה ביותר בעיני מובארק?**

הוא אינו בן־דורו של גמאל עבד־אל־נאצר. לכן רעיון הפאן־ערביות הוא מבחינתו צדדי לחלוטין. לדעתי, הדבר החשוב לו הרבה יותר אפילו מהשלום עם ישראל היא בעיות־הפנים של מצריים, וביעור השחיתות, שהוא טוען כי גם כעת ישנה במצריים יותר מדי.

יש תופעה שסוציולוגים, פסיכולוגים ואנשי מדע־המדינה חוקרים אותה מאז שנות ה־50. התופעה הזאת נקראת „התנהגות ראי”. למשל: במילחמה קרה, צד אחד עושה משהו ומייד הצד השני מגיב באותו דבר,

אצל מובארק, למרות ההירהורים והסתפקות שהשמענו במשך ביצוע חוזה־השלום, לא ראינו תגובות כאלה. זה לא אומר שלא נגמרה לו הסבלנות, ושלא כעס פה ושם. אבל הוא שלט בעצמו ולא נפל למלכודת החיקוי של הצד השני.

● **לפי אופיו, המצטייר מדבריך, יש להניח שהוא יעמוד בכל ההבטחות ובכל ההסכמים שנעשו עם ישראל בעיקבות חוזה־השלום.**

הוא מדגיש כמה פעמים את הרצון שלו שמצריים תהיה לארץ תעשייתית מערבית, שמצריים תתקרב לעולם המערבי. יש סיכוי שאלה אינם רק דיבורים. צריכים לזכור כי האיש הוא אדם המסוגל להבדיל בין אף־16 למיג־25. הוא יודע משהו על הטכנולוגיה המערבית. ולמרות שהוא לא מזכיר זאת, סבל לבטח מהתנהגות הקצונה הרוסית, שכפי שידוע התנשאה לא־מעט כלפי המצרים.

לפי כמה הערות שהוא העיר, חשוב לו מאוד הרושם שמצריים תעשה על העולם המערבי. בשביל איש כמובארק רושם טוב זה עיקביות והתנהגות לפי הספר. הוא לא האדם שעושה מחווה נדיבה. הוא אדם המבצע חוזה עד לנקודה האחרונה.

אפשר בהחלט לראות אותו כאיש יציב, ויש להניח שהוא אמנם ייעמוד בהבטחות ובהסכמים, אלא אם כן התנאים ידרשו התנהגות לגמרי אחרת, או שתהיה מצידנו הפרה גסה של חוזה קמפ־דייוויד ועל זה הוא יגיב באופן הרבה יותר חמור מאל־סאדאת.

לפי נטיותיו הוא יכול להסתדר יפה מאוד עם סעיפי החוזה ועד עכשיו חוזה קמפ־דייוויד וסעיפיו היו ברורים ואפילו המשא־ומתן על האוטונומיה אינו מהווה בעיה שלא יוכל להתמודד איתה. הבעיה תהיה בעוד חמש שנים, מכיוון שכאן יש סעיף סתום, הקובע כי המעמד הקבוע של הגדה והרצועה צריך להיות מוסכם על־ידי כל הצדדים המעורבים. מה יקרה אם לא תהיה הסכמה כזאת? מה יעשה איש קפדני, קצת כפייתי, במצב כזה?

■ ■ ■

● **האם לא יתכן כי העובדה שמובארק לא השיב באותה מטבע כאשר היו לנו הירהורים והיסוסים בביצוע חוזה־השלום, נבעה מכך שהוא עדיין חדש בתפקידו, ולכן הוא נוהג מישנה זהירות?**

אינני יודע אם זו היתה זהירות או פרגמטיות. אנו צריכים, כמובן, לזכור ולהדגיש שוב כי למובארק יש התחייבות למלא את הסכמי קמפ־דייוויד. אין לו נסיון פוליטי, כי כסגן־נשיא לא היה לו תפקיד מובהק של מדינאי. הקושי העומד לפניו הוא ליצור משהו סגולי, כדי להיות נשיא בזכות עצמו, ולא יורש מיקרי. כקצין גבוה, כאיש שבעצם בילה את רוב חייו בצבא, הוא יודע — ואומר זאת כמה פעמים — שמילחמה אינה מקדמת את האיטרסים של מצריים. הוא אולי גם יודע, על סמך היותו איש־צבא, כי ההרפתקנות הפאן־ערבית של נאצר רק גרמה נזק. מכאן אפשר להניח שהסגוליות שלו לא תתבטא בכך שיחפש פתרונות לבעיה הפלסטינית, אלא בראש וראשונה לבעיות פנים של מצריים. לפי ההיגיון שלו הוא שייך לדור חדש, לא דור של אידיאולוגים אלא של טכנוקראטים.

סאדאת הרגשן יכול היה לשנות את הקו בגלל עלבון ישראלי, לא מובארק הפרגמטי

● **אם כך, הוא יתקשה ביצירת קומוניקציה עם בגין, הרואה עצמו כאידיאולוג, איש־חזון.**

משום־מה יש עדיין הרעיון שאם שני מנהיגים אוהבים זה את זה, או אם יש ביניהם קומוניקציה טובה, כי אז הקשרים בין ארצותיהם מתפתחים טוב יותר. אני מניח שסאדאת, בגלל אופיו, היה עושה, למשל, מחווה בטאבה. לעומת זאת, העובדה שהוא היה יותר פגיע, יותר רגיש, היתה בעיני חיסרון, כי כפסיכולוג אני סומך יותר על העקביות של מובארק מאשר על העיקביות של איש כל־כך רגשני כמו סאדאת.

אישים כמו סאדאת — ואין לנו הרבה כאלה, איש גדול היה — יכולים לפתח פיתאום רעיון חדש, ואוי ואבוי אם לא יימצא לו הד. הסכנה לא כל־כך גדולה לגבי מובארק. יש הרושם שהוא רוצה לפתח את מצריים, ולא את העולם הערבי.

● **אם כך, אין סיכוי שהוא יסכים לוותר על טאבה?**

למה שיוותר? מאחר שיש חוזה, הוא יילך עם החוזה עד הסוף. ואם ישראל תתעקש, הוא יילך לבוררות בינלאומית, מכיוון שיש כאן ויכוח על מפות, וכאשר יימצא הסדר על־ידי בוררות בינלאומית, הוא יכבד את תנאי ההסדר הזה.

■ ■ ■

● **מובארק הוא סוג חדש של נשיא מצרי, לא נאצר, בעל החזון הפאן־ערבי, ולא אל־סאדאת, בעל חזון השליחות. אלא, כדבריך, איש פרגמאטי, טכנוקרט. מהם סיכוייו של איש כזה להחזיק מעמד בזירה הפוליטית?**

הייתי אומר שתחת לשאול: האם אפשר לסמוך על מובארק, שאלה שפסיכולוג אינו שואל, הייתי אומר מה שהייתי אומר לאם, כשהיתה שואלת אותי אם אפשר לסמוך על הבן שלה.

לאמא כזאת אני אומר: תנסי ליצור תנאים שבהם תוכלי לסמוך עליו. אנשים משקרים אם הם מוכרחים. אנשים מרמים אם אין להם ברירה. משמע, כמו שההתנהגות הישראלית תלוייה במידת־מה במצריים, כך גם להיפך, ואף יותר.

אם מצריים רוצה להפוך למעצמה מערבית, ושאיפתו של מובארק היא להפוך

(המשך בעמוד 46)

מובארק עם אל־סאדאת
„אם אתה הולך, גם אני הולך!”

סוזאן מובארק ובגין
יחס שמרני לנשים

בינוי ושיכון

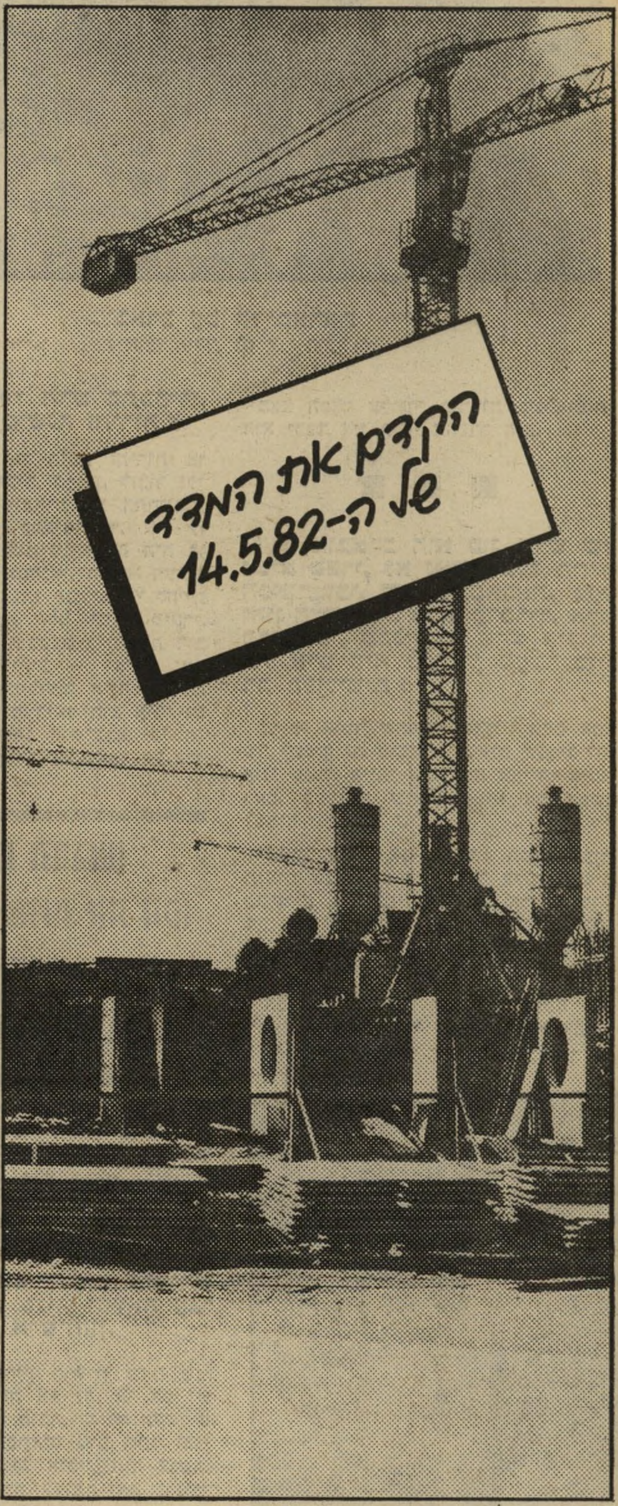

אתר בניה בגילה ירושלים

נצרת עילית

במכירה חופשית ול״זכאים״

	חדרים
כרמיאל	4
נצרת עלית	3-4

חיפה

מכירה חופשית ול״זכאים״

חדרה	3
קרית־ביאליק אפק	3
גבעת עמוס	3
קרית־ים	3
רמת־הדר	3

לזכאים בלבד

קרית ביאליק (צור שלום)	3-4
גבעת עמוס	4

ת״א והמרכז

במכירה חופשית ול״זכאים״

אור יהודה	4
בת־ים רמת הנשיא	4
נתניה קרית נורדאו	4
רמלה שכ׳ בן־גוריון	4
חולון ג׳סי כהן	3½
יהוד	3-4
רמת־גן	3-4
רמת־אביב	4½
כפר־סבא	5
חולון קרית שרת	3-3½
לוד	3 4
ת״א נוה הטייסים	4
אשדוד	4

לזכאים בלבד

ת״א נוה הטייסים	3
אשדוד	3

ירושלים

במכירה חופשית ול״זכאים״

גילה	4-4½-5
רמות	2-4

לזכאים בלבד

מעלה אדומים	2-4
גילה	3

באר שבע

במכירה חופשית ול״זכאים״

באר־שבע שכונה ט׳	3
באר־שבע שכונה י״א	4
באר־שבע שכונה ג׳	3-4
דימונה	3
אופקים	2

חנויות ומשרדים

ירושלים	
גילה	חנויות ומשרדים
קרית מלאכי	חנויות ומשרדים
קרית ארבע	חנויות
טבריה	חנות
כרמיאל	חנויות
צפת	חנויות ומשרדים
נצרת־עילית	חנויות
מגדל העמק	חנויות
עפולה	משרדים
מעלות	חנות
קרית-ביאליק - (אפק)	חנויות
שלומי	חנויות
כפר־מכר	חנויות
ערד	חנויות
דימונה	משרדים
אילת	חנויות

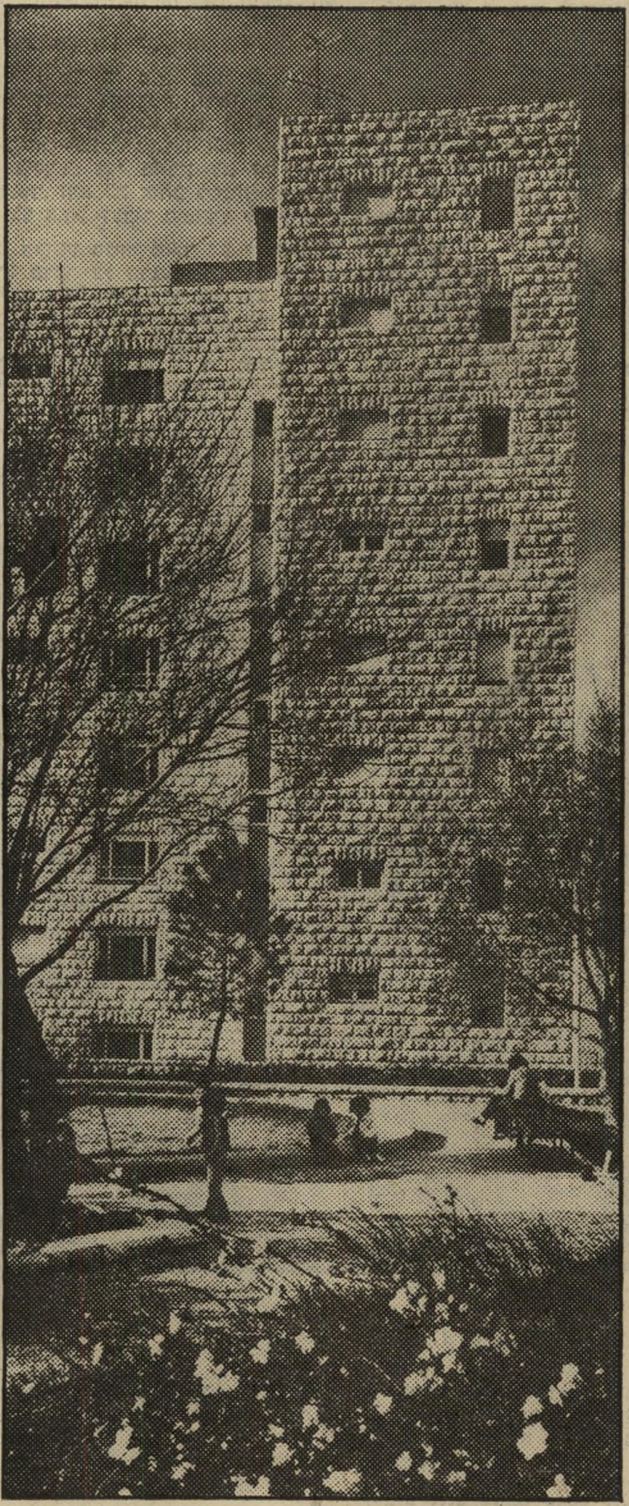
פינה יפה בגבעה הצרפתית בירושלים

וטיפוח ופיתוח

פרטים ותנאי מכירה:

סניף נצרת עלית — נצרת עילית מרכז מסחרי
סניף חיפה — חיפה, רח׳ י.ל. פרץ 32
סניף ת״א — ת״א, רח׳ הארבעה 18א׳
סניף ירושלים — ירושלים, בן־הלל 15
סניף באר־שבע — באר־שבע, מרכז הנגב שד׳ הנשיאים

דירות וחנויות בכרמיאל — כרמיאל, מרכז מסחרי

שעות קבלת קהל: בימים א׳־ו 8.00 — 12.00
בימים א,ב,ד גם 15.00 — 17.00

לדירות בגילה — במשרדנו בגילה רח׳ הרוזמרין 240
בימים א,ג,ה, 8.30 — 12.30, 15.30 — 17.00
בימים ב,ד,ו, 8.30 — 12.30

לחנויות באילת — אילת, רח׳ לוס אנג׳לס פינת ששת הימים
בימים א,ב,ד,ה, 8.00 — 12.00,
בימים א,ד, 17.00 — 19.00

לדירות באשדוד — אשדוד, רח׳ אילת 4
בימים א׳־ה 09.00 — 12.00

שיכון

דירה טובה בחברה אמינה

לשכת הפרסום הממשלתית

מדי צה"ל

אין עוד מנוס משאלה נוקבת, שכולנו השתדלנו להתחמק ממנה:

האם צבא־הגנה־לישראל הוא עדיין אותו הצבא שהכרנו?

האם זהו אותו הצבא שנשבעתי לו אמונים ביום שקם, ביוני 1948? האם זהו אותו הצבא שעמד במרכז האירועים ובמוקד רגשותינו בימי־העצמאות הראשונים של המדינה?

האם זהו עדיין אותו הצבא — או שזהו צבא שונה לגמרי?

■ ■ ■

אני נאלץ לפתוח כאן בווידוי אישי. **אהבתי את צה"ל.**

מכל התוארים שזכיתי בהם בחיי, התגאיתי יותר מכל בתואר של מס־כף בצה"ל, שבו זכיתי בשדה־הקרב.

יש לי מניית־יסוד בצה"ל, וקניתי אותה בדם.

בני־גילי לא יכלו להתייחס אל צה"ל כאל מוסד העומד מולם, בבחינת „אנחנו וצה"ל". אנו היינו ב ת ו ך צה"ל. אנו ה י י נ ו צה"ל.

שבועון זה היה תמיד קרוב מאוד לצה"ל, גם כאשר התנגשנו עם שרי־ביטחון ורמטכ"לים, היו לו ידידים רבים בקרב אלופי־צה"ל, בני דורי, ובצר להם פנו לא פעם אלינו. בעיות צה"ל העסיקו אותנו מאוד.

מעולם לא הייתי פאציפיסט בנוסח מוהנדס גאנדי. איני מאמין כי אי־ההתנגדות האלימה לתוקפן תקטין את ממדי האלימות בעולם, אלא להיפך. הייתי איש־שלום לפני שהתגייסתי לצה"ל, ודגלתי בהשתלבות ישראלית־ערבית לפני שקמה מדינת־ישראל.

מעולם לא ראיתי ניגוד בין זיקתי לצה"ל ובין דיעותי המדיניות.

לא פעם האשימו אותי ידידים ויריבים בכך שאני שוחר־צבא מוסווה, מיליטריסט מתחת לסף ההכרה. הם ייחסו זאת למוצאי הגרמני, או לחוויותי באצ"ל או בצה"ל. אני אוהב מנגינות־לכת והתמחיתי בתורת־המילחמה ובהיסטוריה צבאית.

יתכן כי וידוי זה היה דרוש כדי שדברי הבאים יובנו היטב.

■ ■ ■

זיקתנו לצה"ל היתה כרוכה ומותנית בזיקתנו לצדק.

נשאנו נשק, היינו מוכנים להרוג וליהרג, מפני שהאמנו בכל לבנו, מעבר לכל צל של ספק, שהצדק עימנו.

היה זה הצדק של „אין ברירה".

כאשר לחמנו את מילחמת־העצמאות, שלוש שנים אחרי מילחמת־השואה, ידענו שאנחנו פותחים את השערים לפני שארית־הפליטה. ידענו שאנחנו לוחמים על קיומנו כאומה עצמאית, בת־חורין, ובארץ שבה הקמנו את ישותנו הלאומית החדשה. ידענו כי מנהיגינו הסכימו לפשרה, לחלוקה, וכי הצד השני דחה אותה.

יתכן כי בדורות הבאים יפקפקו ההיסטוריונים בצידקתה המוחלטת של אמונה זו, מבחינה אובייקטיבית. אבל חשוב להבין ולזכור כי מבחינה ס ו ב י י ק ט י ב י ת, מבחינת הרגשת ליבנו, היינו בטוחים לחלוטין כי אנחנו לוחמים בשורותיו של צבא צודק, מוסרי, טהור.

לא רק אנו האמנו, העולם כולו האמין.

כאשר ניצחנו, הריע לנו העולם. הוא לא הריע רק מפני שניצחנו, אלא גם — ובעיקר — מפני שהאמין ש ה צ ו ד ק י ם מ נ צ ח י ם, תופעה שאינה שכיחה בעולם. העולם יכול היה להריע לצה"ל, ולמחוא כף להישגיו, מפני שהוא ראה בחייל העיברי החדש אדם שהוא גם אמיץ, גם צודק, גם לוחם בחזקים למען החלשים, גם חייל הנמנע מזוועות והשומר על טוהר נישקו.

ושוב: לא חשוב אם תיאור זה התאים לגמרי למציאות. חשוב שכך ראה אותנו העולם, כאשר מיטב אנשי־המצפון ברחבי־תבל, ושתי מעצמות־העל, וכימעט כל מדינות־אירופה, התייצבו לימיננו.

■ ■ ■

מה נותר מתדמית זו של החייל העיברי, מתדמית זו של צה"ל?

העולם רואה את צה"ל מדי יום ביומו על מירקעי הטלוויזיה שלו. רואה ומתחלחל.

האגדה של דויד וגולית התחלפה בצורה אכזרית. לא עוד הנער העיברי, המתייצב מול הענק הפלישתי החמוש כשאין בידו אלא קלע — אלא נער פלסטיני, ובידו אבן, מול הענק הצה"לי, החמוש מכף־רגל ועד קודקוד.

העולם רואה את לובש המדים של צה"ל יורה והורג, יורה ופוצע, יורה ומכה, ומתנהג כמו קלגסים קולוניאליים, מהגרועים שבהם, בארצות אחרות. העולם רואה את הנערות והנערים, היודים אבנים בחייל זה, תוך סיכון חייהם, ולב העולם יוצא אליהם.

אפשר לראות מחזה זה פעם־פעמיים, מבלי שהדברים ייקלטו. אך כאשר רואים מחזה זה עשר פעמים, מ א ה פעמים, ערב אחרי ערב, משהו מוכרח להשתנות.

ואכן, משהו השתנה. מתה התדמית של החייל הישראלי הצודק, המוסרי, הטהור, המגן על החלשים והמתייצב מול החזקים. במקומה באה התדמית של הקלגס הישראלי המרושע והגס, הלוחם בנשים ובילדים, המתנפל בפצצות מיצרר ונאפאלם על מחנות־פליטים, המפעיל את עליונותו הכמותית האדירה נגד שכנים חלשים וחסרי־ישע.

לתדמית כזאת אין רק השלכה מוסרית או

הראשונים: האם זה אותו הצבא?

אף אסתטית. יש לה גם השלכה מדינית ממדרגה ראשונה. כי ההמונים הרואים מחזות אלה הם הבוחרים בארצותיהם: והם יכוונו, בסופו של דבר, את המדיניות של ממשלותיהם.

■ ■ ■

אך לא התדמית בעיני העולם היא העיקר. העיקר הוא מה רואים א נ ח נ ו.

יכולה הטלוויזיה הישראלית (או מה שנשאר ממנה) להעלים את התמונות מעינינו. יכולים כתבי־העיתונות לנסות לייפות את המצב. אך הטלוויזיה של עמאן דואגת להראות לנו את אשר רואה העולם, התמונות המצולמות על־ידי צוותות אמריקאיים ובריטיים וצרפתיים. ואנחנו רואים את הדברים במו עינינו, בבואנו אל הגדה, או שומעים אותם מפי שכנינו ובניהם, אנשי הצבא הסדיר והמילואים.

האם יכולים אנחנו לשמוע ולראות את הדברים, מבלי להזדעזע? האם יחסנו לצה"ל ולמדיו יכול לעמוד בזעזוע יומי זה, מבלי להשתנות, בהכרה או בתת־ההכרה?

אנחנו שומעים על הבריונים, הקרויים מתנחלים, חלקם מופרעי־נפש וחלקם קנאים בגבול השפיות, המתרוצצים בערי הגדה ובכפריה, כשהם מחפשים הזדמנויות להפגין את גבריותם המפוקפקת על־ידי יריות בנערים ובנערות בלתי־חמושים. והם לובשים את מדי צה"ל.

אנחנו רואים כיצד אנשי־מילואים — בשר מבשרנו! — יורים אל תוך חצר של בית־ספר והורגים שניים, בתירוץ המיפלצתי־ממש שנאלצו לירות מפני שחייהם נתונים בסכנה. וגם אלה לבשו את מדי צה"ל.

מדי צה"ל — מה הם מסמלים עתה?

את מדי צה"ל לבשו אחינו גיבורי־התהילה, אשר גופותיהם פזורות ברחבי הארץ, ואשר ביצעו מעשי־גבורה אשר הדמיון אך בקושי יכול לקלוט את עוצמתם. ואת אותם המדים לובשים עתה פחדנים ארורים אלה, היורים בילדים נושאי־אבנים. מה מסמלים עתה המדים?

אני גאה עד עומק־נפשי בכך שלבשתי את אותם המדים כמו מגיני נגבה, לוחמי גיבעת־התחמושת, הטנקיסטים של יום־הכיפורים. ואני בוש עד מעמקי־ליבי על שלבשתי את אותם המדים כמו קלגסיו של מנחם מילסון.

אני יודע שברגע זה לובשים את מדי צה"ל אנשים נהדרים, המסוגלים לבצע מעשים עילאיים של תושיה והקרבה עצמית בים, ביבשה ובאוויר. ואני יודע שברגע זה לובשים את המדים האלה אנשים שאיני מוכן אף להשתייך עימם לאותו המין האנושי.

ונפשי קרועה.

■ ■ ■

לחיילים יש מפקדים. ולמפקדים יש קצינים הממונים עליהם.

איני יכול לדבר על החייל הבודד, הרוצח נערה באמתלה של פעולה צבאית, ולהתעלם מן העובדה שהאיש הזה (אם אפשר לקרוא לו איש) קיבל פקודה ממישהו, שקיבל פקודה ממישהו.

(מה זה מזכיר לי — „קיבלתי פקודה"?).

הלוואי ויכולתי להימנע ממחשבה זו. אבל איני יכול: מי שנתן את הפקודה אחראי יותר מאשר ממלא־הפקודה. מי שמונע כל חקירה וענישה, מקבל על עצמו את מלוא האחריות לפשע. מי שקבע את המדיניות — מקומו על ספסל־הנאשמים ליד מבצעיה.

זכיתי להכיר מפקדים בצה"ל. הערצתי את מפקד חטיבתי, שימעון אבידן, כדמות מוסרית אצילה. הערצתי את יצחק שדה, המחנך הצבאי הדגול. אהבתי את דדו, כאדם וכמפקד. (פעם, כשנאמתי בכנסת על טוהר־הנשק בצה"ל, ירד מיציע־האורחים, לחץ את ידי ואמר: זהו, זהו בדיוק צה"ל!) הערכתי את יגאל אלון ויצחק רבין, כדמויות של חיילים ישראליים שאפשר להתפאר בהם.

ואני מסתכל ביורשיהם.

אלוף פיקוד הצפון, האיש האחראי לפרשה ה„ברבארית" של דיכוי קומץ הדרוזים הבלתי־אלימים (להם התהילה!) ברמת־הגולן.

אלוף פיקוד המרכזי, המנצח יום־יום על ההרג בשטחים.

אלוף פיקוד הדרום, גיבור סירטוני־הקיטש, שבכה בחיקו של מלך המתפרעים בימית, בהצגה שיכלה להעלות קבס ממש.

האם אלה הם יורשיך, יצחק שדה? מבחינה אנושית, חיילית, פיקודית?

■ ■ ■

פעם. לפני הרבה שנים, שאל אותי עיתונאי זר, מהגדולים בעולם, לגבי הודעות צבאיות. היו מונחות לפניו שתי הודעות — של דובר־צה"ל ושל דובר יריב — שסתרו זו את זו לחלוטין. הוא שאל למי להאמין.

עניתי בלי כל היסוס: אתה יכול להאמין להודעתו של דובר־צה"ל בעיניים עצומות. לא יתואר שדובר־צה"ל יפרסם דבר־שקר!

זה היה נכס כביר. נכס שלא יסולא בפז. מאותם נכסים הנוצרים במאמץ של הרבה־הרבה שנים, ושאפשר לשברם תוך שניה.

צר לי לאמר כי איני מאמין עוד למילה אחת של הודעה צבאית. ראיתי עשרות, מאות, מאות רבות של הודעות שיקריות, שנמסרו על־ידי המוסדות המוסמכים של צה"ל. איני מאמין עוד להודעה כלשהי אלא אחרי שבדקתי את הדברים וראיתי במו עיני את ההוכחות.

וזה נורא. ואולי נורא מכל הוא שמי שגרם למצב הזה, לפשע הזה, כלל אינו מודע לדבר הנורא שהוא עולל לנו.

■ ■ ■

יהיה מי שיאמר: מה אתה רוצה? כל צבא בעולם הוא ימני. כל צבא פוזל לעבר הלאומנים הקיצוניים, אויבי הדמוקרטיה, ושונא את אנשי־השלום. זוהי דרכם של קצינים. כך זה בארגנטינה, באל־סלוואדור, בצרפת, בפולין, בברית־המועצות. זה בלתי־נמנע.

האמנם? צה"ל נולד בקיבוצים, באוהלי פלמ"ח. „קצינינו" הראשונים היו אנשי ההתיישבות העובדת, נושאי־האידיאלים של הומאניזם שיוויוני, קוראי טולסטוי, בנים של בוני־אוטופיות. האם נגזר על צבא זה שתוך דור א ח ד יהיו בו קצינים אשר יכלו לאייש חונטה בצ'ילה או מישמר מהפכני באיראן?

לא, זה לא היה בלתי־נמנע, ואני רוצה להאמין שאין זה בלתי־נמנע גם כיום.

אך אם המצב בשטחים הכבושים יימשך כך עוד כמה שנים, ואולי רק עוד כמה חדשים, צה"ל יינזק ללא תקנה, דבר שיתבטא בכל מיבחן גורלי בעתיד. צבא שלא יאמין עוד בצידקתו, שלא יהיה מבוסס על קונסנזוס עמוק ומוצק, שמפקדיו לא יעוררו הערכה, שהודעותיו לא תהיינה אמינות — איזה כוח לוחם יהיה, ביום־מיבחן?

ואם זהו לבדו המחיר של החזקת השטחים הכבושים, האם לא כדאי להיפטר מהם מייד?

...ראלים בחו"ל

...שה בצמרת

ישראלים ופלסטינים
...המגיעים לארצות־הברית
למסע הסברה למען
השלום, מגלים שיש
אגודה אמריקאית למען
שלום ישראלי־פלסטיני.

...ר אבי עוז והד"ר סלים תמ־
...האם הם שני ישראלים — או
...אלי ופלסטיני? 200 אמריק־
— ביניהם גם ישראלים וער־
...השוהים בארצות־הברית —
...שזוהי בעייה פוליטית.
...ז ותמרי הופיעו לפני הקהל
...עדון גולדן־גייט שבניו־יורק.
...הוא מרצה לתיאטרון באוני־
...יטת תל־אביב, ותמרי הוא
...ה לסוציולוגיה באוניברסיטת
...זית. הם באו לארצות־הברית
...לדווח על המתרחש בימים אלה
...ה המערבית. היוזמה היתה
...הוועד לסולידריות עם ביר־

...**יהודי ברוקלין.** את ה־
...זה בניו־יורק אירגן אלן סלו־
...ב, יהודי־אמריקאי. הוא הריץ
...שני האורחים במסע מפרך
...י אל חוף, שהגיע לשיאו ב־
...זה בווילג'.
...אשר נשאל תמרי מה יכולים
...ודים בארצות־הברית לעשות
...להקל על מצבם של התוש־
...בשטחים הכבושים, השיב:
...י יודע מה הם יכולים לעשות,
...אני יודע מה אסור להם לע־
... לפעמים נדמה לי שכל יהודי
...קלין נמצאים בהתנחלויות
...' הגבעות שמסביב לאוניבר־
...ת ביר־זית."
...מסע האמריקאי של עוז ותמרי
...ע במקביל להתארגנות של

אגודה אמריקאית למען שלום ישראלי־פלסטיני — מקבילתה של המועצה הישראלית. מרי אפלמן, אזרחית אמריקאית, היא שייסדה את האגודה. בין מייסדיה יש רבנים, פקידים בכירים לשעבר במישרד החוץ האמריקאי, כמרים ופעילי־שלום. נמצאת שם גם הסופרת רחל (ברקיע החמישי) איתן. השבוע הוזמנה מישלחת מטעם האגודה לפגישה עם פקידים בכירים במישרד־החוץ האמריקאי.

אילת

אל יתהלל חוגר כמפתח

אופירה פונתה
בקול דממה דקה,
עתה מציב המלונאי
לזיכרה חצוצרה.

מי שאיבד בחודשים האחרונים מפתח במלון הסלע האדום באילת יכול למצוא אותו על שלושה פסלים מעשי ידיו של איש המלון, רב־סרן (מיל') משה ינוקא. כי מאז ששמע ינוקא כי תושבי אופירה מתבקשים להחזיר את מפתחות דירותיהם, צץ במוחו רעיון, והוא החל יוצר שלושה פסלים המסמלים, לדעתו, את הפינוי.

הרעיון של ינוקא היה לאסוף כמה שיותר מפתחות, כי המפתח לדעתו הוא עצם רב־שימושי. אין הוא מתבייש להודות שהרעיון אינו שלו, אלא של מורו ורבו, סלבדור דאלי.

לנצח נצחים. במשך ארבע חודשים אסף ינוקא 3000 מפתחות. הוא ליקט אותם אצל חברים, אצל לקוחות המלון, אצל בתי־מלון שערכו חידוש־מלאי. כל מי שהכיר אותו טרח לשלוח מפתח אישי משלו, כדי שיהפוך לפסל.

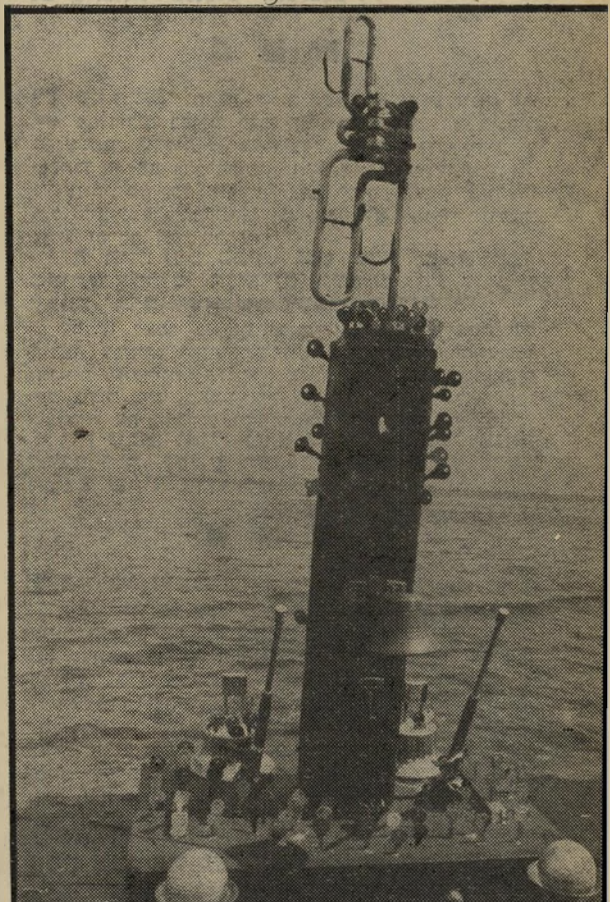

הפסל של ינוקא
מפתחות באופירה

שלושת הפסלים של ינוקא, בגובה של מטר והצי כל אחד, מסמלים האחד את אופירה, השני את סיני והשלישי את ימית.

הפסל של אופירה הוא המרשים מכולם, אולי מכיוון שינוקא קשור בכל מאודו אל המקום. הפסל מורכב מגבס בצבעי זהב וכסף, מפעמון המסמל את השלום ומחצוצרה — סמל לכך שאופירה נעזבה ללא תרועת־חצוצרות, בקול דממה דקה.

את התערוכה מתכוון הפסל לעת־מצוא להציג בעוד כחודשיים בכפרו של רפי נלסון. אחר־כך תנדוד התערוכה לתל־אביב ותחזור שנית אל הכפר של נלסון. שם, לצידו של עגל־הזהב, כשפניהם דרומה, יעמדו הפסלים לנצח־נצחים ודור ודור, תחת שלטון ישראלי, מצרי או רב־מדינתי.

קריאה של איש־רוח פלסטיני, מאנשי אש"ף,

אל כוחות־השלום בישראל:

כשבוע שעבר פירסם העיתון המיזרח־ירושלמי, „אל־שעב" („העם"), מיסמך מיוחד־במינו: קריאה לעם ישראל, הכתובה בצורה של מיכתב אישי. באותו גליון מפרסם העיתון תרגום מאמרו של אורי אבנרי, „הכרבארים", שהופיע בגליון האחרון של „העולם הזה" (2330).

הפרופסור הישאם שראבי הוא היסטוריון נודע באוניברסיטת ג'ורג'טאון בוושינגטון. הוא נמנה עם הפרופסורים הפלסטיניים הנודעים (ביניהם ואליד חאלידי ואדוארד סעיד) הידועים בהשתייכותם למחנה המתון באש"ף, הדוגל בהקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, לצד ישראל. שמו גם הוזכר ב־1977, ערב ביקור אנוור אל־סאדאת בירושלים, כאשר הסתמנה מגמה לכנס מחדש את ועידת־ז'נבה. הוצע אז שהעולם הערבי ייוצג בה על־ידי מישלחת כל־ערבית משותפת, שבה ייוצגו הפלסטינים על־ידי פרופסורים כמו שראבי. הוא חבר מערכת כתב־העת רב־היוקרה „עיונים פלסטיניים".

שראבי השתתף בשעתו בוועידה שכונסה בוושינגטון על־ידי מערכת כתב־העת הישראלי „ניו־אוטלוק". הוא נפגש לא־פעם עם אישים מתנועת־השלום הישראלית, וביניהם מתי פלד ואורי אבנרי. לפני ימים מעטים שוחח עם אורי אבנרי בטלפון הבינלאומי.

„אל־שעב" פירסם את „מיכתבו של שראבי" במקום המאמר הראשי, שנפסל על־ידי הצנזורה. הוא ציין שקיבל את המאמר „באמצעות הטלפון מוושינגטון". אגב, „אל־שעב" גם פירסם את הראיון שנתן עיצאם סרטעווי, איש אש"ף, לשבועון הסעודי „אל־מג'לה". אך מכיוון שלא יכול היה להשיג את המקור הערבי, תירגם את הראיון מגליון „העולם הזה" חזרה לערבית.

להלן הקריאה של שראבי במלואה:

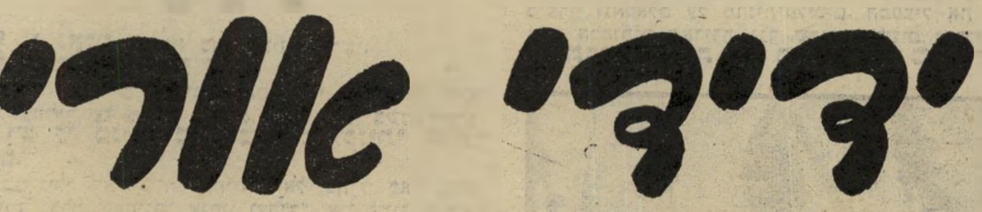

אני כותב אליך כדי לומר לך שמה שמתרחש עתה בגדה המערבית, ברצועת־עזה וברמת־הגולן לא ישנה את הידידות והאחווה הקיימת בינינו. נהפוך הוא, היא יביא לחיזוק הקשרים שבין הכוחות בשני עמינו, החותרים לשלום ולדו־קיום בארץ.

בישראל יש כיום הרוצים, לעיני העולם כולו, בתקופה שאחרי חיסול הקולוניאליזם, לשעבד עם שלם, לכבוש את ארצו ולמנוע ממנו לממש את זכויותיו. הם אומרים בגלוי שהם רוצים להרוס אותנו בלבנון, לשחוק אותנו בגדה וברצועה, ולפתור את הבעייה הפלסטינית בכוח הנשק. ואני שואל אותך: האם זהו סתם טימטום או שיגעון של החלש הרואה עצמו לפתע ככל־יכול?

האין הדוגלים באלימות מבינים שהכוח שברשותם הוא כוח מושאל, ושמקורו ייבש באחד הימים, ואולי אף בקרוב? האין הם מבינים שהמשועבדים על־ידם היום יתחזקו בעתיד ויהיו הכל־יכולים מחר?

הם שכחו שמי שחי על החרב ייכחד בחרב. ההיסטוריה מלאה בדוגמות לכך.

כאן, באמריקה, סוערים האנשים, ביניהם רבים מהיהודים, למישמע הידיעות על הדיכוי והאלימות שמבצע צבא סדיר נגד עם חסר־נשק, שילדים חמושים באבנים מגינים עליו. הסתיימה ההתפעלות מהלוחמים המנצחים, ואת מקומה תופסת, בייחוד אצל יהודי אמריקה, הרגשה של חשש ופחד מפני הצפוי בעתיד כתוצאה מהפראקטיקה המטורפת הזאת.

עוד יבוא יום והמאמינים בעליונות הכוח ייווכחו שפיתרון הבעיה הפלסטינית לא יוגשם על־ידי נסיון לדכא את העם הפלסטיני, לחסל את קיומו הלאומי ולדון אותו להיעלמות לאומית.

העם הפלסטיני חיה יחיה! שני המיליונים שבתוך הארץ, ושני המיליונים שמחוצה לה, יחיו! הם יחיו, גם אם תנסה ישראל ללכת בדרך זו.

יש קבוצות נרחבות בישראל, הדוחות את הנסיונות לחסל את קיום העם הפלסטיני, והן תעמודנה על המישמר מול כל נאציזם חדש. הן מבינות כי ביטחון ישראל אינו טמון בהתפשטות ובדיכוי, וכי יובטח רק על־ידי כך שהעם הפלסטיני יממש את זכותו להגדרה עצמית ולהקמת מדינתו העצמאית על אדמת מולדתו.

העם הפלסטיני פותח את זרועותיו לישראלים העומדים לצידו במאבקו להגשמת השלום והדו־קיום בארץ. המאבק הוא אחד, והגורל הוא אחד!

הכותרת ב„אל־שעב"
„הרגשה של חשש ופחד..."

פרופסור שראבי
„העם הפלסטיני פותח את זרועותיו..."

לראשונה בישראל

פוד פרוססור פרוסמן 510W עם המנוע החזק מכולם ועם שתי מסחטות משוכללות לכל המיצים שבעולם.

עידן חדש במטבח עם מעבד המזון החדש של שרף־פרוסמן.

מנוע הפועל בעוצמה של 510W מבטיח ביצועים מושלמים בכל מיגון פעולותיו.

מרסק אגוזים חותך גזרים ומלפפונים

פורס תפוחי אדמה קוצץ בצל

לש בצק, טוחן בשר מגורר גבינה

מערבב רטבים או גלידה, מערבל מזון לתינוקות בלעדי:

2 מסחטות מיץ חשמליות משוכללות, המותאמות רק לפוד־פרוססור פרוסמן 510W (ניתן לרכוש בנפרד).

1. מסחטה למיצי הדרים, 2. מסחטה למיץ גזר ועוד.

הפעילי את דימיונך, והתפריט המורכב ביותר יהפוך לעניין פשוט, קל ומהנה.

פוד פרוסספר פרוסמן 510W עם המנוע החזק מכולם.

היבואן: מ. פרוסמן בע"מ
להשיג: שקם, משביר לצרכן, מת"מ, כל-בו שלום.
ארגוני קניות של הקיבוצים ובחנויות החשמל המובחרות.

מרכזי תצוגה ושווק: בית-שרף פרוסמן, ת"א, דרך השלום 22, טל. 03-337035/6• ב"ש, רח' הדסה 53, טל. 057-38668 • ירושלים, רח' יהודה המכבי 5 טל. 02-244623• חיפה, רח' התיכון 19, טל. 04-229837
רשת מעבדות שרף-פרוסמן המשוכללות: 02-537636, 03-337035/6, 04-229837, 057-33272, 059-74852

קשר בראל & שותי

יש הבדל בין לראות את העולם ו

בקמפינג מכירים את העולם-בכיף

למה? כי טיולי הקמפינג שונים באופיים מטיולים אחרים. הקמפינג עצמו מכתיב את רוח הטיול.

כשאתה מגיע לשטח רחב המצוי בתוך חורשה, ליד שפת אגם או על גדה של נהר, שטח שכולו דשאים, מוקף נוף משגע ואשר בו גרים באהלים חבר'ה בגילך, שהגיעו מכל רחבי העולם, זוהי כבר התחלה טובה. כאן אינך כבול למסגרות נוקשות כמו בבתי מלון או לצורת בילוי „מרובעת" למדי. מלבד האהלים המרווחים בהם גרים המטיילים, אהלים האטומים למים ובעלי רצפת פלסטיק עבה, מצויים בקמפינג שרותים סניטריים נקיים ומסודרים, סופרמרקט, מכונות כביסה ויבוש אוטומטיות, דיסקוטק ובריכת שחיה. בקיצור אפשר לעשות כיף. ועוד איך.

„קמפינגטורס" בחרה עבורך את הקמפינגים המשוכללים והטובים ביותר באירופה. כולם נמצאים בקרבת העיר שבה תבקר או ממש בתוכה.

רואים לא רק מה שמראים לתיירים.

כיוון שב„קמפינגטורס" לוח הזמנים גמיש, האפשרויות כמעט ואינן מוגבלות. פגשת טיפוסים מעניינים ואתה רוצה להשאר במונמארטר עוד שעתיים – למה לא? בדרך בין מפלי הריין ועיר הסטודנטים יש כפר ציורי מעניין- אפשר לעצור, לראות, ולפתח שיחה עם בני המקום. גם למלווים של „קמפינגטורס" יש מה לתרום בענין. מלבד האתרים הידועים, ההיסטוריה, האמנות ואורח החיים, הם מכירים כל פינה באירופה ובאמריקה. הם עצמם חבר'ה נעימים ומעניינים, התורמים למורל של הקבוצה. אחרת לא היינו בוחרים בהם מלכתחילה.

חוזרים עם חברים – לא רק מהקבוצה שלך.

במקום חופשי ופתוח כמו הקמפינג קל יותר ליצור קשרים מאשר במסגרת נוקשה של בתי מלון.

להכיר את העולם. קמפינגטורס.

יתר על כן, רוב הקבוצות המגיעות לקמפינג, מכל רחבי תבל, הן בגילים שלך. אתה לומד להכירם ובאווירה הבלתי „מכופתרת" אתה רוכש לך ידידים חדשים ומבלה איתם. הנהלות הקמפינג דואגות ליצור מפגשים חברתיים בין קבוצות מארצות שונות ע"י מסיבות ריקודים בדיסקוטק, תחרות תחפושות וכו'. הכל פתוח. השאר תלוי בך.

אף פעם לא מפסידים ארוחה.

בקמפינג מחכה לך הארוחה בכל שעה שתגיע. למעשה, חברי הקבוצה קונים את האוכל לפי טעמם. יש הרבה הנאה בעריכת היכרות אישית עם מוצרים שונים בארצות שונות. "קמפינגטורס" היא גם החברה היחידה המצרפת טבח מעולה לכל אחד מטיוליה. הטבח הוא האחראי על אוהל המטבח וציודו, ומאפשר הכנת ארוחות מהירות וטעימות.

גם המחירים לא כמו של תיירים אחרים.

מחיר הטיול נמוך בהרבה בהשוואה לכל טיול אחר, וכולל בתוכו הרבה יותר. תוכל לקחת אתך יותר כסף לחו"ל ולהחליט שם איך לבזבז אותו. כל דמי הכניסה לטירות, מוזיאונים וכו' כלולים ואין „הפתעות" במשך הטיול. 2 ארוחות מלאות (בוקר וערב) במשך כל הטיול (למעט לונדון) וכמובן כל ציוד הקמפינג (למעט שק שינה). לכן, אם אתה רוצה להכיר את אירופה או אמריקה, לא רק על פני השטח, עם „קמפינגטורס" תעשה זאת. ועוד איך.

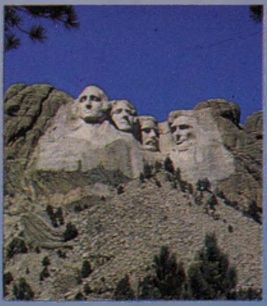

לבחירתך 7 מסלולים שונים לאירופה וארה"ב.

כל אירופה – 30 יום 1200$ ללא טיסה

אמריקה – 40 יום 1750$ ללא טיסה.

לנרשמים עד ה־15 במאי, הסדר תשלומים ללא ריבית וללא הצמדה.
פרטים והרשמה בכל משרדי הנסיעות.

קמפינגטורס.
להכיר את העולם. ועוד איך.

1982

קמפינגטורס
Campingtours
חברה מס. 1 בטיולי הקמפינג

ירמי יעקבסון טמיר

טנט Pending איטלקי. מיוצר בארץ ע״י נאות.

איפה משיגים אותה?

כל־בו שלום ת״א, רשת אבנעל בכל הארץ, רשת שקם בכל הארץ. תל-אביב: נעלי סנדי, דיזנגוף 162; נעלי צבי, רח׳ העליה 20. חולון: נעלי שער-שלום, רח׳ סוקולוב 58. הרצליה: נעלי אריה, רח׳ סוקולוב 102. ירושלים: נעלי בגין, רח׳ יפו 48; נעלי פריימן-ביין, רח׳ יפו 50. חיפה: נעלי צוריאנו, רח׳ הרצל 29. עכו: נעלי צבי, רח׳ בן-עמי 30. אשקלון: נעלי ספירמן, רח׳ העצמאות

ניקמת החריגים

מבין כל המלל שליווה את הנסיגה מחבל־ימית נתקע לי בראש מישפט אחד. אחד מאותם הכתבים שהתחרו אז על כתר־השמאלץ באליפות־הקיטש, תיאר את השיירה הישראלית האחרונה שעזבה את החבל, וקונן על יחס הבדווים.

הבדווים האלה, כך מסתבר, היו כל הזמן נחמדים. אך כאשר התקרב הכיבוש הישראלי אל סופו, הם החליפו את עורם, ממש בן־רגע. הם נופפו בהתלהבות בדגלים מצריים וקראו קריאות־גנאי לחיילי־צה״ל הנסוגים.

והמסקנה, שלא נאמרה בפה מלא: איך אפשר לסמוך על ערבים? הם כפויי־טובה! אתה אך מפנה להם את הגב, והם מוכנים לנעוץ בך סכין.

שהרי ברור כי הבדווים היו צריכים להזיל דמעות חרישיות, כמו הקאצ'קעס־במדים של צה״ל שהחלו לשפוך דמעות ברגע שהמצלמה כוונה אליהן.

ולמה לא? האם לא היתה הקמתה של ימית חגיגה לבדווים?

האמנם?

כדי להקים את ימית ואת בנותיה, גורשו הבדווים מאדמתם, שעליה ישבו מדורי־דורות. הפעולה היתה כה אכזרית, עד כי מפקדה — אריאל שרון, אלא מי? — גונה בהודעה נדירה של ממשלת־ישראל, שקראה למיבצע שלו בשם „חריג״? הבארות נסתמו, העצים נגדעו, הנשים והילדים גורשו במכות, האוהלים הושמדו.

על האדמה ששוחררה בצורה זו הוקמה ההתנחלות היהודית בפיתחת־רפיח. הוקמה על־ידי אותם הבדווים עצמם, שהוחזרו על־ידי המתנחלים כדי להקים את בתיהם, לנטוע את מטעיהם, להקים את חממותיהם ולשרת אותם בעסקיהם. כדרכם של הבדווים, הם הרכינו ראש, חתמו את הבעת פניהם והמתינו בסבלנות.

בשביל הבדווים האלה, סילוק המתנחלים היה הגשמת חלום של נקמה, מעשה־צדק של אללה. האדמה חזרה אליהם. יתכן שאף בירכו על השמדת העיר ימית בידי הישראלים עצמם, כי „הריג״ חדש זה של אריאל שרון מחק את זכר חריגיו הקודמים.

לכתב ישראלי דרוש מוח עקום מאוד כדי לראות משהו מוזר בשימחת הבדווים ביום שנראה להם, בלי כל ספק, כיום־הגאולה. אילו נהגו אחרת, זה היה מוזר.

להבין את קד'אפי

איך צומח איש כמו מועמר אל־קד'אפי?

הייתי לא מכבר בווינה כמה ימים אחרי שביקר שם המנהיג הלובי, שהזמין את עצמו לבירת אוסטריה. דיברתי עליו עם אוסטרים רבים. הם נדו בראשיהם בבוז, ואמרו בנימה של עליונות: האיש תמהוני. הוא מטורף. אנשים כמונו — האירופים — אינם יכולים להבין את נפשו המעוותת.

יתכן שייטיבו להבין אם יראו את הסרט ארי המידבר על עלילותיו של עומר מוח'תאר, לוחם־השיחרור הלובי.

המאה ה־20 ידעה פשעים רבים — החל בשואה הנוראה של הנאצים, דרך מילחמות־הזוועה באלג'יריה ובוויאט־נאם, וכלה בג'נוסייד שביצעו התורכים בארמנים. ברשימה הארוכה של הפשעים, כמעט נשכח אחד מפירקי־הזוועה: מעללי האיטלקים בלוב.

יש הסבורים כיום כי הפאשיזם האיטלקי היה ממש הומאני, בהשוואה לנאציזם הגרמני. בניטו מוסוליני מצטייר כמעט כאיש טוב, לעומת אדולף היטלר. הוא לא היה אנטי־שמי, ובשנים הראשונות של שילטונו ממש פינק את היהודים. אחד הגנרלים העיקריים שלו, נאמר, היה יהודי־למחצה. בקיצור, אדם חיובי, שסטה מן הדרך ונתן בטעות את ידו לאשמדאי הגרמני.

מוח'תאר (בסרט) *

האמת שונה לגמרי. הפאשיזם האיטלקי, ממש כמו החיקוי הגרמני שלו, היה מישטר רצחני, שהפעיל טרור אכזרי מבית ורצח־עם בחוץ. יתכן כי השילטון האיטלקי בלוב היה השילטון הקולוניאלי האכזרי ביותר באפריקה. המוני־אדם נרצחו בדם קר, אוכלוסיות שלמות גורשו כדי לפנות מקום להתנחלות איטלקית. הלובים בכלל, והבדווים בפרט, נחשבו כתת־אדם, שהגזע האיטלקי העליון רשאי ומצווה לשעבדו. כל זה תוך הסתמכות על זכות־אבות, שהרי לפני 2000 שנה שלטו הרומאים בלוב, ועל כך שהאיטלקים „מפריחים את השממה״ ושמכך נהנים גם הערבים.

עומר מוח'תאר היה מורה, אחד מאותם גאונים צבאיים טבעיים ומנהיגים כאריזמטיים העולים לגדולה במילחמות־שיחרור. במשך עשרים שנה הנחיל לאיטלקים מפלות בלתי־פוסקות במילחמת־גרילה עקשנית, עד שנתפס ב־1931 והוצא להורג. תליינו היה הגנרל גראציאני, הזכור לשימצה.

---

* אנתוני קווין, עם אוליבר ריד, המשחק את הגנרל האיטלקי גראציאני.

הסרט בא ללמד ששום כובש אינו יכול לשעבד לאורך־ימים עם שלם. הוא יכול להרוג, לדכא, לנצל, לגזול אדמות, לגרש. אך סופו ליפול ולהעלם, ואילו עם־הארץ נשאר. למרבה הצער, נראה ששום כובש אינו מסוגל ללמוד זאת מנסיונו של זולתו. כל כובש מאמין, משום־מה, שהוא שונה מכל שאר הכובשים, קשוח יותר, נחוש יותר, חכם יותר, ערמומי יותר. אך ההיסטוריה חוזרת על עצמה בחדגוניות מדכאת.

כדאי לישראלי לראות סרט זה, כדי לחדור לעולמם הרוחני של העמים הערביים, ולראות את החוויה ההיסטורית שעיצבה את רוחם בימינו. אם אכן הסיכסוך הישראלי־ערבי הוא התנגשות בין טראומות לאומיות, כפי שטען פעם עמוס קינן, מוטב להבין את הטראומה שלהם. אחרי סרט זה ניתן להבין אף את מועמר אל־קד'אפי.

ציפור ברוח קרחונית

מי שצפה בתחרות האירו־ויזיון — אפשר לקרוא לזה גם אירו־ביזיון — יכול היה לקבל את הרושם שאיש אחד כתב כמעט את כל השירים. לעיתים היה נדמה לי שאיש אחד גם מנצח עליהם. מנצחי המדינות השונות דמו זה לזה להפליא. שחקן טוב אחד יכול היה לשחק את כולם, תוך שינויים קלים בשפם ובשיער.

מה היה יווני בשיר היווני או הקפריסאי? מה היה פיני בשיר הפיני המיסכן, שלא זכה אף בנקודה אחת? מה היה שווייצי בשיר השווייצי?

השיר הישראלי, שהוא עלוב למדי, בלט מתוך השלולית הזאת מפני שהיה שונה במיקצת. על כן זכה בכמה עשרות נקודות נוספות מצד השופטים המשועממים בארצות השונות. אך זה היה רחוק מן השיא — הוא לא זכה אף בשני שלישים של הנקודות שבהן זכה השיר המנצח. מדוע? מפני שהשוני שבשיר הישראלי היה קיטש לאומני, חסר תוכן לאומי אמיתי. הוא מבטא את האופנה השוררת בישראל, אך זה נוגד לחלוטין את האופנה השוררת עתה באירופה ובמערב.

השיר שזכה בתחרות אינו רק יפהפה ומיוחד מאוד, אלא יש בו מסר אמיתי, מסר כלל־אנושי עדין ונוגה. איני יודע כמה מן השופטים באירופה הבינו את מילותיו, היכולות להרטיב את עיניו של אדם רגיש. הוא מבטא את רחשי־הלב של הנוער האירופי הטוב: הגעגועים לשלום (התרגום הנכון אינו „קצת שלווה״, אלא „קצת שלום״) ולחיים יותר יפים, והפחד מפני השואה הגרעינית המטילה עתה את חיתתה על אירופה.

כמו פרח בראשית החורף,
כמו ציפור ברוח קרחונית,
כמו בובה שאיש אינו חפץ בה עוד,
כך אני מרגישה בימים רבים...

ההבדל בין שני השירים — הגרמני והישראלי — אינו רק כהבדל בין הפשטות הנוגעת־ללב של הצעירה הגרמניה ובין ההו־הא של הלהקה הישראלית. זהו ההבדל בין הדור הצעיר הישראלי, ההולך ימינה־ימינה, ובין הדור האירופי הטוב כולו, הנוהר בהמוניו אל תנועות־השלום ה„ירוקות״ (של שומרי איכות־הסביבה) והדתיות.

קצת שלום, קצת שמש,
כדי שהאנשים לא יבכו כל־כך הרבה,
כדי שלא אאבד את התיקווה...

ואלה הגבולות

להלילה ומחר

הפורנוגרפיה היא עניין של גיאוגרפיה, אמר סאקיני במחזה בית־התה של ירח אוגוסט.

אצלנו, הפוליטיקה היא עניין של מטאורולוגיה.

כאשר קמה המדינה, סירב דויד בן־גוריון להגדיר את גבולותיה בחוק. הוא רצה שהגבולות יהיו גמישים, כמו מסטיק, כדי שניתן יהיה לשנותם מדי פעם (לטובתנו), לעת מצוא.

ואכן, הדחף הבן־גוריוני פועל מאז ללא־הרף. הגבולות התרחבו ב־1948/9, ולאחר מכן זמנית ב־1956, כאשר בן־גוריון הכריז על „מלכות־ישראל השלישית״ שהתקיימה רשמית בהוד ובהדר במשך 31 שעות ו־13 דקות, עד שבן־גוריון הודיע על פירוקה. השטח עצמו הוחזר כעבור חצי שנה. לאחר מכן התרחבו הגבולות ב־1967, והצטמקו בשלוש השנים האחרונות, ומתפשטים בצפון.

בקיצור, המדינה מתנהגת כמו אמבה, המטיילת לה על המפה, פעם אנה ופעם אנה.

אז איך יודעים היכן נמצאת המדינה ברגע כלשהו?

לא על פי המפות, כי המפות הן עניין של מצב־רוח וחשק אידיאולוגי. איש־איש ומפתו.

גם לא על פי החוק, כי על פי החוק ירושלים המיזרחית ורמת־הגולן שייכות למדינת־ישראל, על פי השיפוט והמישפט, אך לא כן יפו ועכו. הן לא סופחו מעולם כדין.

אבל יש מישדר, המלמד את הישראלים מדי יום היכן נמצאת מדינתם ביממה זו. זוהי פינת מזג־האוויר.

זוהי פינה מרתקת, יותר אף מהדיווח על תנודת המניות בבורסה או המצב בטבלת הליגה לכדורגל — שני התחביבים האחרים של הישראלי המצוי.

הנה: צפון־סיני נעלם לפתע, ובצינעה, מתחזית מזג־האוויר בטלוויזיה. הנגב נשאר מיותם, והוא מופיע עתה לבדו, ממש בעירום. אבל מיפרץ־אילת נשאר במקומו, בלי מיפרץ־שלמה. ובעיקר: נוספו „הרי שומרון״, שזכו עתה בקיום עצמאי ובמקום משלהם בתחזית. (זוהי, אגב, טעות. יש לאמר: „הרי השומרון״, כמו הרי הגליל.)

גם ברדיו הולכת וגדלה המדינה, בשעה שהיא מצטמקת בשטח. רמת־הגולן התחלקה לשניים, ויכולים אנו להבחין עתה בבירור בין מזג־האוויר בצפון רמת־הגולן ובין עמיתו בדרום רמת־הגולן. ואילו בין השפלה וחוף־הים שגבלו זו בזה במשך אלפי שנים, חדר עתה, במיבצע מזהיר של פלישה מטאורולוגית, השומרון.

כך, כשאזרח הרצליה־פיתוח או בת־ים רוצה לדעת מה יהיה מזג־האוויר אצלו בבית, הוא נאלץ עתה להאזין לרשימה ארוכה של נופים ואזורים, שאינה נופלת (כך נדמה לי) מזו שמאזין לה אזרח אמריקאי או אזרח סובייטי, שלא לדבר על שכננו, האזרח המצרי, הגר בארץ המשתרעת לאורך אלפיים קילומטרים.

אני חרד למה שיקרה למזג־האוויר כאשר נחזיר את הגדה והגולן. השרון יתחלק אז לשלושה חלקים, כמו גאליה בימי יוליוס קיסר, ונלמד להבחין מטאורולוגית בין עמק־יזרעאל המערבי ועמק־יזרעאל המיזרחי.

אגב, מדוע אין טאבה זוכה עדיין באיזכור עצמאי בתחזית מזג־אוויר? האם מעיד הדבר על חוסר־נחישות של אריאל שרון בדבקותו בפיסה זו של מולדתנו הקדושה?

נחמה באיי־פוקלנד

אני מוצא נחמה גדולה במילחמה סביב איי־פוקלנד.

אני אנגלופיל. לדעתי, הבריטים הם העם המתורבת ביותר בעולם. מאות שנים של תחושת־ביטחון, באי שהיה מחוסן מפני כל התקפה, טיפחו בהם לא רק חוש־הומור נהדר, אלא גם איזון נפשי נדיר בעניינים פוליטיים.

תאצ'ר

והנה, פופ — הכל התנדף בן־רגע.

זוהי מילחמה לקאריקטוריסטים. המנהיג בבואנוס־איירס הוא קאריקטורה של עריץ פאשיסטי. הפלישה לאיי־פוקלנד היתה קאריקטורה של הפלישה לפולין. התגובה הבריטית היא קאריקטורה של התגובה הבריטית אז. מארגרט תאצ'ר, God Bless Her היא קאריקטורה של וינסטון צ'רצ'יל.

במשבר עליון זה מתנהגים הבריטים כאילו מתקרבת הארמאדה שוב לחופיהם, או כאילו ריכז נפוליון שוב את כוחותיו בעברי התעלה. גל של התלהבות לאומנית מציף את האי. שוב חבים כה רבים כה הרבה לכה מעטים. דם, יזע ודמעות. אנגליה מצפה מכל אחד לעשות את חובתו.

הקריאה לשפיות־הדעת הן מעטות וחריגות. האופוזיציה נסחפה בגל הלאומני כמו הימין הקיצוני ביותר.

אותו הדבר קרה, כמובן, בארגנטינה. שם שולט מישטר פאשיסטי מגואל־בדם. אנשים נעלמים בלילות, אסירים נרצחים בעינויים. אך בהישמע קול הדם, האומה כולה התייצבה מסביב לגנרלים המגוחכים.

בקיצור, הם מתנהגים בדיוק כמונו! ולנו, לפחות, יש התירוץ שבעיותינו הן קצת יותר רציניות.

אם תרצו, זוהי נחמה.

הבזיון של לטרון

(המשך מעמוד 26)

שמיר ולסקוב וסיפרו לצועריס על קרבות לטרון. הדור היה דור שלא ידע את לטרון. ואז קם גוליבר, ובלי חוכמות ירד על שמיר, ושאל אותו שאלות מביכות, בנוסח של ,מה קרה באותו יום־שלישי השחור ?' והותיר את האלוף בלא תשובות. אז קם לסקוב, ושאל את גוליבר : ,תסלח לי, מה הדרגה שלך, ומה היית בקרב על לטרון ?' גוליבר השיב ,הייתי סמל'. לסקוב המשיך : ,אז מה סמל מבין ? האם אתה יודע מה היו השיקולים בקרב הזה ? הרי הייתי סמל קטן ליד המיקלע !' גוליבר לא ויתר, ואמר ,אני יודע מה קרה, אני תיחקרתי לוחמים רבים מאותו קרב...' ואז שיסעו לסקוב ואמר : ,קודם תהיה מח"ט בצה"ל, ואז נדבר.' כך עשה לסקוב לכל מי שניסה לגלות את האמת על קרב לטרון. זאת שיטת לסקוב לחקר האמת..."

בגירסותיו השונות על קרב לטרון מתעלם לסקוב מעוד כישלון שלו באותו קרב : ניסיון־הפריצה של הזחלים לחצר מישטרת לטרון. מעיר על כך יצחקי : „חיילים של לסקוב, שתיחקרתי אותם שנים מאוחר יותר, בלטרון, האשימו את לסקוב במה שהם כינו ,הטימטום של הלהביורים'.

„לסקוב, הרכיב להביורים על חי־זחלים. לטענתם : ברגע שהלהביורים פעלו, הם הדליקו את כל השטח, והאירו אותו באור של יום. ברגע זה הפכו הזחלים למטרות, והלהבות איפשרו ללגיון הירדני לראות את מה שמתרחש בשטח."

פרט נוסף שגילה יצחקי במחקרו חושף את האופן שבו משנה לסקוב את גירסותיו על הנסיגה מלטרון. בגירסות הראשונות הוא ציין כי הבחין בעובדה שהמצב קריטי, ולכן ביקש פקודת־נסיגה. אבל בשנים האחרונות הוא התחיל לספר כיצד חשב על הפרת פקודת־הנסיגה, ולבסוף היה זה אלוף מיקי מרכוס (שנהרג זמן קצר לאחר מכן) שאמר לו לסגת.

טעות גורלית בניווט

יגאל אלון, מפקד הפלמ"ח, סירב בעיקרון להיכנס למלכודת של לטרון. הוא שידר על אותו גל עם ייגאל ידין. הרעיון של אלון היה שנגד הלגיון הערבי יש לפעול בצורה סופר־עקיפה. לא באיזור לטרון — אלא לכבוש את הגדה־המערבית מצפון, מכיוון ביקעת־הירדן. הדבר מראה מחשבה צבאית מקורית ומתקדמת מאוד, לעומת רעיון ההתקפה החזיתית של מפקדי חטיבה 7, חניכי הצבא הבריטי. אלון הקדים את זמנו. אבל הוחלט לשגר את חטיבת יפתח למלכודת של לטרון.

הכותרת לצירוף הפלמ"ח למלכודת־לטרון היתה ,מיבצע יורם', שנערך בלילה שבין ה־8 וה־9 ביוני.

אין ספק שסיגנון הפלמ"ח היה מתוחכם יותר. מטות חטיבות יפתח והראל עסקו בתיכנון המיבצע — מיבצע שזיכרו הושתק. למשל, ב„ספר הפלמ"ח" הוא מוזכר רק בכמה מישפטים, ובמקביל : נעלמו מארכיון צה"ל כל התעודות של הפיקוד־העליון על מיבצע זה.

הפרק בסיפרו של יצחקי העוסק במיבצע־יורם הוא פסיפס שנעשה על־סמך שיחזורים, בצירוף קטעים מתוך ארכיונו הפרטי של אפרים פורת מקיבוץ מעברות. מתוך פסיפס זה, מתברר כי הפלמ"ח, בניגוד לקודמיו, הלך למיבצע שהיו לו סיכויי־הצלחה. מפקדי־המיבצע איתרו את ה„תפר" שבין שני גדודי הלגיון הערבי (בדומה ל„תפר" בין שתי הארמיות המצריות במילחמת יום־הכיפורים). בניגוד לכוונות לסקוב ושמיר היתה כוונתם לתקוף את היעד החיוני של המיתחם הירדני — מישלט י"ג — וזאת בהתקפה צבאית מודרנית.

אלא שמיבצע יורם נכשל בגלל חוסר־מזל. בגלל טעות־ניווט חמורה של הפלוגה שבראשה עמד זיווי צפריר (שנפל במילחמת 56'), ואי־תיאום עם גדוד אחר, גדודו של משה קלמן. גדוד זה, לדברי הכל, „לא גילה נחישות !" דבר זה טושטש בכל הספרים והמחקרים על לטרון. לוחמרי הפלמ"ח, למרות שכבשו את היעד העיקרי, הפסידו בקרב זה.

אלוף שלמה שמיר ניסה לנגח בעניין מיבצע־יורם את יגאל אלון, תוך שהוא מעורר שוב את אותו מאבק בין אסכולת הפלמ"ח לאסכולת הצבא הבריטי. הניגוח של שלמה שמיר היה בבחינת ניסיון לנצל כישלון סביר לשם הצדקת כישלונותיו שלו כמפקד חטיבה 7.

האמת היא כי בעוד שחטיבה 7 לא הצליחה להגיע למגע עם מיתחם האויב (בקרב הראשון לא הגיעו כלל, ובשני הגיעו לשולי האויב) הרי שהפלמ"ח כימעט וכבש את היעד העיקרי.

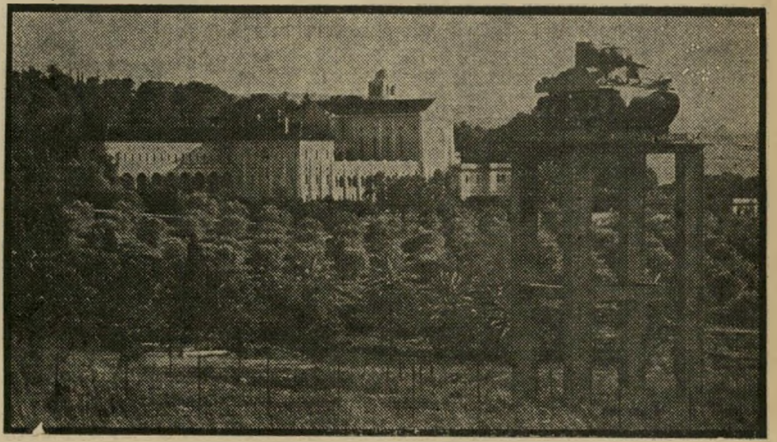

האנדרטה ללוחמי לטרון על רקע המינזר
התעודות נעלמו ממטה הפלמ"ח

„יש לירות ביגאל אלון !"

בעיקבות כישלון מיבצע יורם הגיע ב־10 ביוני יצחק רבין, מי שהיה קצין המיבצעים של החזית, למטכ"ל, ומסר הערכת־מצב בישיבה שנערכה בהשתתפות ראש־הממשלה בן־גוריון. הישיבה ארכה מספר שעות.

רבין הבהיר באותה ישיבה כי האלוף מרכוס ויגאל אלון באו לכדי מסקנה כי פעולה נגד לטרון לא תיתכן בליל ה־10—11 ביוני.

על שהתרחש מיד לאחר דבריו, בישיבת המטכ"ל, מספר יצחקי : „שוב בערה חמתו של בן־גוריון : ,מדוע לא נאמר לי אמש במיברקך שאין כוונה לתקוף את לטרון ?' רבין השיב : ,אינני יודע. הוטל עלי להביא לפניך את הצעתם של סטון ואלון. לטרון אינה מקום מקודש. להתקפות עליה תכלית אחת — להבטיח את הקשר לירושלים. אם אפשר להשיג מטרה זו בדרך אחרת — מדוע יש להקיז דם על לטרון ?' אך זעמו של בן־גוריון לא שכך : ,מדוע אלון לא דיווח לי, שהכוונה היא לא לתקוף את לטרון?'

„לשיא הגיעה התפרצותו של בן־גוריון כאשר אמר : ,צריך לירות ביגאל אלון !'

„רבין ממשיך : ,הייתי המום. המילים נעתקו מפי. בקושי מילמלתי : „בן־גוריון, מה אתה אומר ?!" ולא חזר בו : ,כן, מה ששמעת...'."

בן־גוריון פקד בעיקבות זאת על קצין־המיבצעים, ייגאל ידין, לבצע את הפעולה תוך עקיפת כל הסמכויות. ידין אמר לו ,כן !' וכעבור זמן קצר פעל לשיכנועו של בן־גוריון לדחיית הפעולה.

בסיגנון זה פעל ידין, בעזרת קצינים אחרים במטכ"ל, פעמים רבות, כדי לשכך את זעמו של בן־גוריון.

התחזקותו של צה"ל במהלך חודש הלחימה אחרי הכרזת המדינה ופלישת צבאות־ערב, ובימי ההפוגה הראשונה, איפשרו לראשונה פיתוח מחשבה של מיבצעים יזומים גדולים נגד צבאות־ערב. אחד המיבצעים הראשונים שתוכננו היה מיבצע „לרל"ר" (מיבצע לכיבוש ליד, רמלה, לטרון רמאללה), שעליו היה צריך לפקד יגאל אלון.

אלון החליט להחליף את שם המיבצע ל„מיבצע דני", על שמו של סגן מפקד הגדוד השישי של הפלמ"ח, דני מס, שנפל בראש הל"ה, „מחלקת הר". המיבצע נועד ללילי ה־9—10 ביולי. אלא שמיבצע זה התמקד בעיקר בכיבוש רמלה ולוד.

במערך לטרון נערכו עוד כמה עימותים בעלי עוצמה חלשה בין צה"ל לירדנים, אך פריצת „דרך בורמה" שינתה את המעמד האיסטרטגי של לטרון.

כל השגיאות האפשריות

את מכלול קרבות לטרון, והפקת לקחי הקרב מתוכם, מסכם אריה יצחקי עבור העולם הזה :

„לטרון היה הכישלון הגדול ביותר של צה"ל, כולל מילחמת יום־הכיפורים.

„ליקחי לטרון לא נלמדו במהלך השנה של מילחמת־העצמאות. צה"ל חזר ותקף את היעד הזה בגישה ישירה, וגם מיבצעי הפלמ"ח בלטרון היו בבחינת ואריאציה על גישה ישירה.

„קרב לטרון הוא הכישלון החמור של השיטות הבריטיות שאומצו בצה"ל. עוד שנים לאחר מכן סבל צה"ל מהדוגמות הבריטיות — עד שיצחק רבין מונה כרמטכ"ל והפך את צה"ל לצבא מודרני — ולאחר רבין שב צה"ל והפך לשעטנז. לא זה ולא זה.

„מיספר ההרוגים בכל קרבות לטרון בתש"ח מתקרב למיספר הרוגי מיבצע־קדש. צה"ל ביצע בלטרון את כל השגיאות האפשריות במילחמה. והלקחים שנלמדו מקרבות אלה עם הזמן היו, שיש לבצע את ההיפך מכל מה שנעשה בלטרון. מלטרון למדו שהפיקוד צריך להיות קדימה, יש חובה למנוע את עירוב המנהיגות הפוליטית עם המהלכים הטאקטיים.

„אלא שלא כל הלקחים הופקו מלטרון, מפני שקרב־לטרון לא נחקר עד הסוף על־ידי צה"ל. רק בחדרי־חדרים ידעו את הסוד, והכירו את כל הפשלות וכל הביזיונות. אבל אלה הועלמו, כלא היו.

„אין ספק שהטישטוש נעשה בעיקרו על־ידי דויד בן־גוריון, כדי להפוך את כישלונו בלטרון לניצחון. הוא בנה תיאוריות שלמות מסביב לכישלונו, וסייעו בעדו אנשים כישראל בר *, שביצע שיכתוב של היסטוריה.

„מאמרו של בר על הקרבות בלטרון — הוא דגם קלאסי לכל מי שרוצה לזייף היסטוריה. זה נעשה בתיחכום רב.

„גם אלוף שלמה שמיר השקיע ממיטב יכולתו כדי להעלים את חלקו במפלת לטרון, ורב־אלוף חיים לסקוב עשה בעניין זה מעל ומעבר. משום־מה הצליח לסקוב להתחמק בין הטיפות ולצאת נקי בעיני הציבור, כמי שעשה עבודה יפה בלטרון. גם הפלמ"ח אינו נקי, והעלמם של מיסמכי מיבצע־יורם מחשיד במידה רבה את מטה הפלמ"ח, שגם הם דאגו לייפות את ההיסטוריה שלהם.

„תולדות הקרב על לטרון, שפורסמו עד כה, היו בבחינת מסכת אחת וגדולה של טישטוש כללי. עד היום לא נכתב מחקר צה"לי ואובייקטיבי על הקרב העיקרי של מילחמת־העצמאות. אומנם, אלחנן אורן חיבר מחקר על מיבצע־דני, אבל על תקן של מחקר־מטעם, ולא ייאמן עד כמה שהוא אנס את העובדות כדי להתאימן לתיזות שלו. אני עבדתי כעוזרו באותו מחקר, וראיתי כיצד הוא מסלף את העובדות ומתאימן לכוונות שלו, שאותן פירסם כהיסטוריה ,חצי רשמית'.

„אגב, אלחנן אורן חיבר גם את ההיסטוריה הרשמית של מילחמת יום־הכיפורים, פירסום שרק קצינים מדרגת אלוף־מישנה ומעלה רשאים לעיין בו, ואני יכול להעיד, שגם בפירסום זה הוא ערך תרגילים של ,יפוי' ו,ניפוי'.

„ידוע על כמה קצינים שאיימו על אורן ועל הצוות הכותב, וכתוצאה מכך שופרו תדמיותיהם של המאיימים.

„בקיצור, בצה"ל ממשיכים בשיטות אלה של ,יפוי' ו,ניפוי', ודבר לא השתנה מאז הקרב על לטרון ועד לחיבור ההיסטוריה הרשמית של מילחמת יום־הכיפורים."

דן עומר

* ישראל בר נשפט לאחר־מכן כמרגל למען ברית־המועצות ונפטר בכלא.

לסמוך על מובארכ

(המשך מעמוד 37)

אותה לכזאת, יש להניח, כי מסיבות אסטראטגיות חשוב לו שישראל תהיה חזקה. במילים אחרות הצלחתו תלויה במידה ניכרת במדיניותנו.

● דיברת קודם על כך שמובארכ אינו אוהב לעבור ממקום למקום. רוב האנשים אינם אוהבים לעבור ממקום למקום.

אבל רק מעטים מאוד מזכירים את זה בראיון שהם נותנים לעיתון צרפתי.

● כיצד אתה מסביר את יחסו של מובארכ לאלמנת סאדאת ?

אני מניח שאלמנת סאדאת מזכירה לו את עידן סאדאת, עידן שהוא לא מעוניין להזכיר לקהל, וזו הסיבה שהוא דוחק אותה אל הפינה.

יחסו אליה נובע משיקולים פוליטיים. קשה למלא את מקומו של סאדאת, כאשר כולם מדברים עליו. הוא לא יכול להרשות לעצמו שבני העם המצרי יזכרו כל הזמן את סאדאת. ולכן אני מניח שלקבר סאדאת, ביום הפינוי, הוא הזמין את בנו, שלא עמד מעולם באור הזרקורים, לא את ג'יהאן סאדאת, שעמדה תמיד במרכז.

● מה דעתך על יחסו לאשתו סוזאן ? העובדה שהיא כמעט שאינה מופיעה בפומבי, ושהוא אסר עליה להעניק ראיונות עיתונאיים ?

אני מנסה להרגיש את האדם הזה, עם המעט העומד לרשותי. אני חושב שהוא די שמרני. הוא רוצה כנראה שהבית שלו יהיה בית, והוא חושב שנשים לא צריכות לעמוד במרכז. הוא קצין. הוא איש־צבא.

● גם סאדאת היה איש־צבא.

הרבה פחות זמן ממובארכ, ולגמרי מסוג אחר.

● מבחינה חברתית יכול להתקבל הרושם כי למרות רצונו להתקרב לעולם המערבי, השמרנות שלו תצעיד את מצריים צעד אחד אחורה.

נראה את הרפורמות שהוא יעשה. אבל אני יכול לתאר לעצמי מדבריו כי התקדמות חברתית חשובה בעיניו פחות מסדר. כאמור, מדובר באיש המתנהג לפי הספר, עם נטיות כפייתיות, וזו הסיבה שהוא סולד כל־כך משינויים.

● ברשותך, נחזור למערכת־היחסים בגין־מובארכ. האם אתה רואה, על סמך אופיים המנוגד באופן קיצוני, אפשרות לקומוניקציה ביניהם ?

אם אצל עם מסויים אין פולחן של ידידות, הכימיה בין מנהיגים אינה אומרת הרבה.

איני יודע מספיק על התרבות הערבית. אך אני יודע כי בתרבות הגרמנית, למשל, ידידות בין גברים מאוד חשובה.

הוא לא אידיאולוג. אפשר לסמוך עליו שיילך לפי הספר ויכבד את ההסכמים

להיטלר היה חבר. קראו לו מוסוליני. הוא ראה אותו כאח, ועשה הכל כדי לשמור עליו, ולא תמיד לטובת העניין.

העובדה שצ'רצ'יל לא סבל את דה־גול לא גרמה לכך שהוא דפק את צרפת. בכלל לא. הקשר הטוב בין צ'רצ'יל וסטאלין לא מנע מסטאלין לעשות את כל הרמאויות שרק אפשר להעלות את הדעת.

במיקרה של משא־ומתן פנים אל פנים, האווירה קובעת, למרות הקשר הכביכול־טוב בין סאדאת ובגין, זה לקח לסאדאת הרבה זמן עד שאמר „ידידי בגין", ואני לא מטיל ספק בכך שהיתה ידידות שבאה כתוצאה מעבודה משותפת ושעות קשות בקמפ־דייוויד. אבל למרות הידידות, סאדאת היה מגיב באופן הרבה יותר קיצוני, והיה הולך מעבר לתועלתיות הפוליטית היומיומית, אילו היינו פוגעים באינטרסים שלו. אני חושב שלמובארכ אין די השראה ללכת אל מעבר לחישוב הפוליטי היומיומי. הוא לא אידיאולוג. אפשר לסמוך עליו שהוא יילך לפי הספר, יכבד את ההסכמים עד לפרט הקטן והאחרון שבהם.

הפשע מתוחכם
ספקיוריטי עוד יותר

מערכת הגנה מושלמת ב-19 שקל ליום*

***מוקד אלחוטי ממוחשב * ניידות סיור פרטיות * אנשי אבטחה מאומנים כלבי תקיפה * קשר מיידי למשטרה**

נסיון פריצה לביתך או לעסקך? אל דאגה.

3 שניות מרגע שיתחיל להתבצע נסיון פריצה לביתך או לעסקך יהיו כבר בדרך אליך ניידות הסיור האזוריות של "ספקיוריטי". אנשי אבטחה מאומנים (יוצאי עילית של צה"ל שעברו אמונים מיוחדים) וכלבי תקיפה יהיו במקום הארוע, קרוב לודאי, לפני שבני הבית יהיו ערים למתרחש וימנעו את הפריצה. שכן "ספקיוריטי" מפעילה מוקד אלחוטי אלקטרוני וממוחשב, יחיד במינו בישראל, המפעיל במהירות הבזק את יחידות האבטחה, שנועדו להגן על היקר לך מכל.

חברת "ספקיוריטי" בטוחה כל כך ביעילותה של מערכת ההגנה שלה, עד כי היא מעניקה לך התחייבות חסרת תקדים: כיסוי הנזק הראשוני עד מליון ל"י במקרה של נזק, שעלול להיגרם, עד שניידת ספקיוריטי תגיעה למקום. יתרון בלעדי זה מאפשר לך אבטחה באמצעים המעולים ביותר ויוזיל את פוליסת הביטוח שלך בכ־50%.

כל המערכת המשוכללת הזו תעמוד לרשותך במחיר של 19 שקל ליום ותספק לך ולבני ביתך שקט נפשי ובטחון אמיתי.

התקשר עוד היום למוקד "ספקיוריטי" ונשמח להסביר לך (ללא כל התחייבות כמובן) את יתרונות המערכת ומה היא מבטיחה לבני ביתך ולעסקך.

"ס.ה.ק. - ספקיוריטי"
מקבוצת "חברות ספקטור"
רח' הרכבת 22 בית הדר ת"א,
טל. 615088,622676

בלעדי לספקיוריטי
עד מליון לירות
על חשבוננו
במקרה של נזק

* לפי מחירון אפריל – 19 שקל לדולר.

גיתם מערכות תדמית

לא כל יום מזמינים אותך ליום שייט ביאכטה חינם.

זה קורה כשנופשים עם ארקיע באילת.

ארקיע הכינה לך באילת חופשה של הפתעות:
יום שייט ביאכטה — חינם עם ארוחת־צהריים למרגלות אי האלמוגים.
או לחילופין, תוכל ליהנות חינם מאחת האפשרויות הבאות לפי בחירתך:

- מכונית צמודה חינם ל־3 ימים (לא כולל קילומטרז׳ וביטוח)
- טיול חינם באוטובוס ממוזג — באתרים מרתקים באזור אילת.
- קורס מזורז בגלשן רוח — כולל גלישה להנאתך.

אתה משלם רק 2,411.- ש׳ ומקבל הכל!

טיסה הלוך ושוב מת״א או ירושלים ואירוח 3 ימים (2 לילות) באילת

במלון 3 כוכבים: אמריקנה או בקעת הירח.
תוספת 256.- ש׳ לכל התקופה במלונות 4 כוכבים: קיסר, נפטון, גלי־אילת או הסלע האדום (מ־1.5 גם בגני־שולמית ומוריה אילת).
ארוחות בוקר כיד המלך.

- מחיר עיסקת הנופש למשתתף בחדר זוגי.
- המבצע עד ה־31.5.82.
- אפשרות לטיסה מחיפה בתוספת מחיר.

arkia ארקיע קוי תעופה ישראליים בע״מ

צלצל ארקיע הקו שלך לחופשה

הרשם בהקדם בסניפי ארקיע: ת״א נופש 03-413222-3-4-5, עסקים 03-426262
ירושלים: 02-225888, חיפה: 04-643371, נתניה: 053-23644,
ראש פינה: 067-35301, ובכל סוכנויות הנסיעות.

PANTEN

VITAMIN HAIR TONIC

מי השיער הידועים בכל העולם להכראת השיער ולמלחמה בקשקשים ונשירת שיער.

מיוצר על־ידי פנטן שוויץ, מקבוצת חברות הופמן לה־רוש.

סובארו 1400

סטיישן מודל ׳65

יד שנייה

80 אלף ק״מ

מצב מצויין!

אלי —

טל. 04-942954

POMPADOUR

תה פירות וצמחים בשקיקים

למלחמה בהצטננות:

FIXBUTTE
תה שושנים

FIXLINDE
תה תרזה (טיליה)

לראשונה בישראל

50.000 דולר יוענקו למלכת הדוגמניות של 82

לראשונה בישראל

סוכנות הדוגמניות הניו-יורקית איילין פורד ונציגתה בישראל לאה פלטשר, בחסות השבועון אנשים מזמינים אותך להשתתף בתחרות הבינ-לאומית שתתקיים באטלנטיק-סיטי, ארה״ב. אם את נאה, תמירה, אלגנטית ואינטליגנטית — זהו האתגר שלך.

את עשוייה לייצג את ישראל בתחרות הדוגמניות היוקרתית ולהצטרף למועדון הדוגמניות של סוכנות איילין פורד, יחד עם לורן האטון, מרגו המינגווי, אלי מקגראו וקנדיס ברגן.

זהו מבצע מיוחד של אולפן לאה פלטשר ושל „אנשים״. עד כה לא השתתפה ישראל בתחרות זו.

פרטים נוספים בגליונות הקרובים של „אנשים״. התחרות הישראלית הארצית תיערך לקראת חודש יוני הקרוב.

את צריכה להיות

בת 22—17, מ-173 ס״מ, נאה, תמירה ואלגנטית. לקביעת ראיון, פני לאולפן לאה פלטשר — אבן גבירול 50, תל-אביב, טל. 03-267682, בשעות הבוקר בלבד.

ההרשמה מסתיימת ב-10.5.82

תן טרמפ לחייל

קולנוע

סרטים

האחרון של ברגמן?

בימים אלה סיים אינגמר ברגמן את צילומי סרטו ה־42, פאני ואלכסנדר. זה הסרט היקר ביותר שעשה עד היום (כ־7 מיליון דולר) והארוך ביותר. אחרי עריכה הוא יימשך על מסך הקולנוע בין שלוש וארבע שעות. בד־בבד מכינים כבר גירסה טלוויזיונית, שבה שישה פרקים בני שעה.

אמנם, זאת שוב עלילה המתרחשת בתחילת המאה (כמו פני המכשף, זעקות ולחישות ורבים מסרטיו האחרים) ושוב מדובר בשתי מישפחות. מישפחות אקדאהל היא מישפחת שחקנים: האם שחקנית אלמנה, הבן מנהל תיאטרון, אשתו גם היא שחקנית. מזכיר קצת את חיוכי ליל קיץ. מהצד השני, הכומר אדוארד ורג'רוס (שם שהופיע כמה פעמים אצל ברגמן, כך נקרא הרופא הספקן בפני המכשף וגם גיבורת תשוקה). בתווך שני ילדים, אח ואחות, פאני ואלכסנדר, שהם הפתיל המצית את הדראמה. יש בסרט, כך מדווחים עתוני שוודיה, אפילו התגלמות גשמית של אלוהים, בכבודו ובעצמו, בדמות בובה ענקית ומאיימת בגובה ארבעה מטרים, הנצבת בכיכר העיר.

„יש לי ידיד, שאינו יכול להבין מדוע אני עושה סרטים מדכאים כל־כך, בעוד אני אוהב את החיים כפי שאני אוהב אותם,” אמר ברגמן באחד הראיונות. „הפעם, הוא בוודאי יופתע.” את הסרט הוא מגדיר כ„סיפור שליו ומפחיד, מאקאברי ומצחיק עם קורטוב של רומנטיקה. זו יריעה רחבה שבה אנשים, ספינות, בתים, יערות, מערות ולילות שטופי־ירח.”

בית־בושת מעודן. יותר משנה הכין ברגמן את הסרט, וצילומיו נמשכו לא פחות מחצי שנה, במהלך החורף הקשה של שוודיה. ברגמן בן ה־64 דרש מכל אנשי צוותו לקבל את כל החיסונים האפשריים נגד שפעת, הצטננות או כל מחלה אחרת, ומספרים שנכנס להיסטריה בכל פעם ששמע מישהו משתעל. זה, כמובן, לא מנע מחשמלאי ליפול מן הבימה, שעה שהצילומים נערכו בתיאטרון העירוני של אפוסלה (הסרט כולו צולם בעיר אוניברסיטה זו, שבה נולד ברגמן), מצלם להתקל בכבל־חשמל, ומברגמן עצמו להצטנן לקראת סוף הצילומים.

יש בסרט משהו מכל המאפיין את יצירתו של ברגמן. תיאטרון, המציג בין היתר גם את האמלט, עם בני מישפחת אקדאהל בתפקידים הראשיים, יש בו בית־בושת מעודן ומסוגנן לפי מיטב הטעם הבורגני, ויש בו סיוטי לילה של איש הכמורה, שכדברי ברגמן, אינם שונים בהרבה מן הסיוטים הפרטיים שלו.

יש בו אפילו יהודים. שמה של הגברת אקדאהל, לפני שנישאה לבעלה, מנהל התיאטרון, היה הלנה מאנדלבאום גם זו אינה תופעה חדשה אצל ברגמן, לזוכרים את מגעים או את מחיי המאריונטות.

בקיצור, זה נשמע, בינתיים, כסרט סיכום. ברגמן עצמו טוען שזה יהיה סרטו האחרון. „צריך לפנות מקום לצעירים”, הוא הכריז, אלא שבינתיים לא הצמיחה שוודיה שום צעיר הראוי למקומו. „זאת הנקודה הסופית”, הוא הוסיף, כשהוא מזכיר כי הקולנוע אינו העניין היחיד שיש לו בחיים, ועבודתו בתיאטרון נותנת לו סיפוק באותה המידה. אולם ברגמן כבר מאיים 30 שנה שיחדל לעשות סרטים. למרבה המזל, היו אלה, עד היום לפחות, איומי־סרק.

תדריך

חובה לראות

תל־אביב — פאדרה פאדרונה, מרכבות האש, אדומים, אהובת הקצין הצרפתי, נועה בת 1, גאליפולי.

תל־אביב

★★★★ **אדומים** (רב־חן, ארצות־הברית) — חמש שנות חייו האחרונות של העיתונאי האמריקאי ג'ון ריד, כאשר ברקע תיאור לידת שמאל אמריקאי חדש, תנועות אנארכיסטיות, מילחמת העולם הראשונה. מהפכת אוקטובר. מעל לכל —

אסקימו על גלגלים

מירוץ מחוף אל חוף (הוד, תל־אביב, ארצות־הברית) — הסרט משול לאסקימו: מים קפואים עם צבע־מאכל. זה נמס עוד לפני שזה מגיע אל פיך, ותוך חמש דקות לא נודע כי בא אל קרבך.

עיקר הסרט הוא המים. מעשה במירוץ מכוניות המתחיל בחוף המיזרחי של ארצות־הברית ומסתיים בחוף המערבי. התחרות פתוחה לכל סוגי כלי־רכב. כדי לזכות בה לא די בנסיעה מהירה, צריך לדעת, יותר מכל, כיצד להערים על נציגי החוק במדינות השונות, אשר מתפקידם למנוע נסיעה במהירות מופרזת.

כל אחד מהמשתתפים פותר את הבעיה הזאת לפי דרכו. יש המתחפשים לכמרים, יש השואלים אמבולנס, יש נערות המפגינות חמוקיים כדי לסנוור את עיני השוטרים, יש יפאנים המציידים את המכוניות שלהם בכל חידושי האלקטרוניקה, כדי להבחין בראדארים ובשאר המלכודות, ויש רוג'ר מור שגרר עימו, מסרטי בונד, מודל ישן של „אסטון־מארטין”.

אלה המים. צבע־המאכל הוא הכוכבים הרבים, הלוקחים חלק במירוץ. לא כולם זוהרים באותה המידה, ואיש מהם אינו בשיאו. אבל לא חשוב — העיקר שיש הרגשה כי מסתובבים בין מכרים ותיקים. דין מארטין נראה כאילו שלפוהו מארון הנפטלין, כדי להתחפש עם ידידו הוותיק, סאמי דייוויס, לכומר הנותן עינו בכוס ובמחשוף; ופארה פוסט זקוקה לנתחים משמעותיים יותר מתפקיד חטופה מרצון, כדי להציל את הקאריירה הצולעת שלה. רוג'ר מור וברט ריינולדס מלגלגים שניהם, כביכול על עצמם, דום דה־לואיז נוטל על עצמו שוב את דמותו של אוויל המישפחה, שעה שג'קי צ'אן, היורש המוקיון של ברוס לי, זוכה להזדמנות הנאותה להפליא מכות קונג־פו בכנופיית אופנוענים קשוחה.

ריינולדס ומרטין: הומור גימניסטי

העזה נוסח צרפת

אב חורג (לימור, תל־אביב, צרפת) — לבימאי ברטראן בלייה יש כנראה בעיה עם קטינים. בסרטו הקודם, „הכינו את הממחטות”, העדיפה קארול לור נער בן 12 על פני שני הגברתנים שנישמתם יוצאת אליה — פאטריק דוור וז'ראר דפארדייה. הפעם מתנקם דוור, ומעדיף נערה בת 13 על פני כל הנשים הנקרות בדרכו. למען הדיוק, אין זו בחירה מודעת מראש, אבל כשזה קורה, הוא מקבל את האהבה בברכה.

דוור מגלם כאן פסנתרן במועדוני־לילה, שחי עם אשה נאה ובלונדית (ניקול גארסיה) ועם בתה (אריאל בס). יום אחד נהרגת האשה בתאונה, ואילו האב החורג נותר לבדו עם הבת הצעירה, המסרבת לעבור אל אביה הטיבעי, ומעדיפה להישאר עם המאהב המבין הרגיש של אמא. השניים מנחמים זה את זו, ומרוב ניחומים נכנסת הילדה למיטת הגבר, מתגברת על מחאותיו הצדקניות, והופכת אותו למאהבה הרשמי.

כדי לחפות על המבוכה הבלתי־נמנעת, גדוש הסרט דיבורים עד בלי די, ובכלל, נראה כאילו דוור הופך להיות הפטפטן הראשי של פאריס. הכל מוסבר בעל־פה ובפירוט, כדי שהצופה לא יילך אף רגע אחד לאיבוד בתוך המסה המוסרית הזאת. עבודתו של סאשה ויארני (הצלם ברוב סרטי אלן רנה) היא מלוטשת להפליא, ופיליפ סארד עוטף את הכל במוסיקה, שבמיקרה זה יש לה תפקיד גדול מן הרגיל, בשל מיקצועו של האב החורג.

אשר ללקח של הסרט — יש בו משהו בלתי־צפוי, אם אכן שמרו, בהפצה הכללית, על הסיום שהוצג בפסטיבל קאן, שבו ייצג הסרט את צרפת. שם, אחרי שהפסנתרן מתחיל לקשור קשרים עם אשה בת־גילו (נאטאלי באיי), נרמז בפירוש כי הפרשה יכולה לחזור על עצמה, מאחר שלנאטאלי — גם היא פסנתרנית — יש ילדה בת חמש.

דוור ובס: מנחמים קטינות

סיכופוניית הישבנים

יפות בג'ינס (אסתר, תל־אביב, ארצות־הברית) — אחת הקומדיות המטופשות והאוויליות ביותר שהוציאה הוליווד לאור בשנים האחרונות. רמת ההומור שלה הולמת בהחלט את סרטי הבורקאס הישראליים, ותהילתם של שחקנים מנוסים כמו ראיין או'ניל, מאריאנג'לה מלאטו, ג'ק וורדן אינה עוזרת במאומה.

מעשה ביצרן־בגדים יהודי מן השדרה השביעית, שנקלע לצרות כי הוא מפגר אחרי האופנה. הוא מלווה כסף בריבית מכריש של העולם התחתון (ריצ'ארד קיל, בלי מלתעות המתכת מן „המרגל שאהב אותי”), אינו יכול לשלם בחזרה, ונאלץ להיכנע לדרישת הכריש, הדורש שיביא לעסק את בנו, החי בתוך חממה אוניברסיטאית בעיר שדה, שם הוא מלמד ספרות השוואתית.

בהמשך מסתבך השלומיאל האינטלקטואלי עם אשת הכריש. כאשר הוא נמלט ממיטת אהובתו מגלה במיקרה אופנה חדשה של ג'ינס, עם הישבן בחוץ, והופך את אביו למיליונר. כל זה משובץ בבדיחות מתוחכמות, המבוססות בעיקר על מימדי הענק הגמלוניים של ריצ'ארד קיל.

אנדריו ברגמן, שביים את הסרט, היה בעבר תסריטאי שהתמחה בקומדיות (הוא עזר למל ברוקס לכתוב את „אוכפים לוהטים”), אולם זה סרטו הראשון כבימאי — מכאן אפשר ללמוד פעם נוספת, כי למרות חשיבות התסריט, השחקנים, הצלם וכל היתר, הבימאי הוא זה שנותן לסרט את צורתו הסופית ואת טעמו האמיתי. וזה בדיוק מה שהיה חסר כאן.

או'ניל ומלאטו: יותר מדי חורים

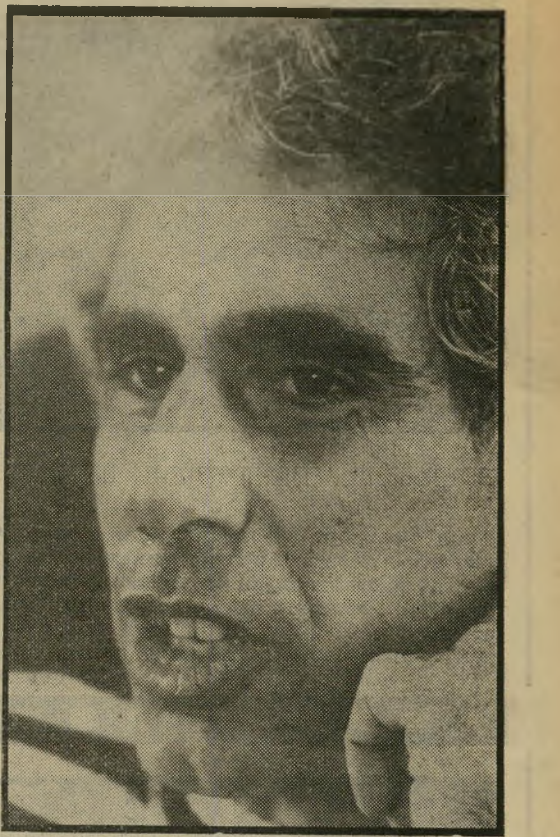

ישראל גודוביץ:

„האנדרטה בימית לא מעניינת אותי יותר!"

אחד הגיבורים של השבוע שעבר היה האדריכל ישראל גודוביץ׳. באותו שבוע שבו הפך כוכב בתל־אביב, אחרי שתיכנן דיסקוטק יוקרתי חדש, נהרסה האנדרטה שעיצב לאוגדת־הפלדה בימית. גודוביץ׳ ראה במו עיניו את הדחפורים הורסים עמוד אחרי עמוד.

● **איך הרגשת מול האנדרטה הנהרסת?**

כשהגעתי לימית הכל היה הרוס סביבי. האנדרטה היא לא הדבר היחיד שעשיתי שנהרס בחבל. גם העבודה שעשיתי בשדות — המרכז המיסחרי ותוכנית המיתאר — הכל היה הרוס.

לא האמנתי למראה עיני. קראתי, שמעתי, אבל עד שלא ראיתי את ההרס והאדמה החרושה במו עיני, לא האמנתי. זה היה נורא.

● **מה דעתך על הסטודנטים בראשות צחי הנגבי, שפלשו לאנדרטה?**

אמרת בעצמך — זו היתה פלישה, פשוט פלישה. חדירה לתחום — אני לא רוצה להגיד קדוש — אבל בהחלט לא שלהם. זו היתה התחושה שלי בתל־אביב, כשראיתי את זה בטלוויזיה. אבל אחר־כך, במקום, כשראיתי את הבולדוזרים הורסים, את „הרב" כהנא ממלמל, את החיילים מפנים ואת הסטודנטים יושבים על האנדרטה, הבנתי שהאבסורד מקבל לגיטימאציה.

● **יש לי הרגשה שאתה מתחמק מלהשיב איך הרגשת מול האנדרטה.**

כשחזרתי לתל־אביב ביום שישי השחור — אני אומר שחור בגלל תימרות העשן השחורות שעלו מעל ימית — עצרתי ליד האנדרטה החדשה בכרם־שלום. נכנסתי לראות אם יש בעיות. אחר־כך נסעתי לבד והתחלתי לחשוב ביני וביני במשך שעה וחצי, מה היחס שלי לאנדרטה החדשה שאני בונה.

הרגשתי כמו שאדם מרגיש כלפי ילד חורג, ילד לא שלו. נכון, הוא ילד והוא זקוק לאהבה, לחיבה, ליחס טוב. אבל זה לא כמו ילד אמיתי שאתה ילדת.

אני לא חושב שמישהו עבר אי־פעם דבר כזה. בשום מקום בעולם לא היה דבר כזה שמישהו צריך להרוג את ילדו במו־ידיו ולעשות ילד אחר תחתיו. מה אגיד? אין לי יותר שימחת יצירה.

● **למה באת לימית?**

לא רציתי לבוא, הנסיבות אילצו אותי. לא היה מי שישגיח על האנדרטה. לא צריך היה להרוס הכל, אפשר היה לקחת את שלט האבן — הרי לא אעשה אותו שוב. אפשר היה לקחת את שילטי־הברונזה עם שמות הנופלים וסימלי־החטיבות. לא היה לזה אבא, הייתי חייב להשגיח.

● **האם שרת את ההימנון עם כולם?**

השתגעת! זו היתה בעיניי צביעות והתחסדות. אי־אפשר להחזיק את המקל בשני הקצוות.

מבחינתי, העסק גמור. אותי האנדרטה בימית לא מעניינת יותר.

אבי פרחן:

„אני מאוכזב מהמדינה, אני מאוכזב מהכל!"

מכל גיבורי ימית, ששכחתי כבר את שמותיהם, נשארו שניים — אבי ולורה פרחן. אתה יכול להסכים איתם או לא להסכים איתם, אתה יכול לבוז להם או להעריץ אותם, דבר אחד בטוח — הם לקחו את עניין הנסיגה בשיא הרצינות. ברצינות כל־כך תהומית עד כי כמעט והרסו את חיי־המישפחה שלהם. סיפורים שאבי פרחן הולך ומאבד את שפיות־דעתו הפכו חלק מההווי היומיומי של ימית שלפני הפינוי. ילדי המישפחה הוזנחו למען המטרה הקדושה. לורה היתה חסרת סבלנות ועצביה בגדו בה לא אחת. עיתונאים ראו אותה צורחת ומכה את ילדיה.

מישפחת פרחן הלכה עד הסוף, והיא ודאי תשלם את מחיר ההיסטריה. גם ההליכה לירושלים היה בה משהו פאנאטי, מטורף — שני אנשים מבוגרים, ילדה בת 12, צידנית, מימייה ודגל ישראל.

כעת נגמרה ההצגה, פרחן יהפוך, כמו האחרים, לשם שיישכח עם הזמן. הצלחתי להחליף אתו כמה מילים.

● **אבי, מה יהיה עכשיו?**

אני לא יודע, אני מאמין שעוד נשוב לחבל ימית. זה לא סוף־פסוק. התנועה לעצירת הנסיגה תמשיך לפעול.

● **מה איתך, עם אשתך, עם ילדיך — לאן אתם הולכים?**

אני לא יודע, לא ברור לי. בינתיים נתגורר בבית אמי בנווה־שרת. אני לא יודע שום דבר, לא חשבתי על זה. אני לא יודע איך להתחיל מחדש.

● **אתה מאוכזב מכך שראש־הממשלה לא הסכים להיפגש אתך?**

אני מאוכזב מראש־הממשלה לא מפני שלא הסכים להיפגש איתי. אני מאוכזב מראש־הממשלה, אני מאוכזב מהמדינה, אני מאוכזב מהכל. עזבי אותי עכשיו במנוחה.

תמרה יובל:

„אנדרטה בשימלה שקופה לנשים בגיל 85!"

מזה שבועיים מוצגת בגלריה „שלוש־עשרה וחצי" ביפו תערוכת בובות בלתי־שיגרתית, הנקראת „מסיבת־החתונה של הרוזנת צ׳פצ׳ולה." האמנית אירה רייך־וורגר עיצבה את הבובות, האופנאית תמרה יובל הלבישה אותן.

התערוכה זוכה להצלחה בלתי־רגילה: קהל עצום ממלא את הגלריה וצופה בהשתאות בבובות ובבגדים. צוות צלמי „פלייבוי", המכין כתבה על יפהפיות ישראל, בחר לצלם את פנינה רוזנבלום על רקע הבובות. תמרה, כדרכה, לא התלהבה.

● **תמרה, זוהי תערוכה יוצאת־דופן. מהו הרעיון העומד מאחוריה?**

רציתי תערוכה של בגדים, לא כל־כך ידעתי איך לממש את הרעיון. בגדים על קולב זה בנאלי ולא מעניין, בובות של חלון־ראווה זה קר וחסר־אישיות.

פגשתי את אירה, דיברנו והיא הציעה שנעבוד ביחד. התחלנו ליצור דמויות לבובות — דיברנו על פרצוף, גובה, סטריאוטיפ. לי היה ברור פחות או יותר מהם הבגדים שאני רוצה להלביש בהם את הבובות, וביחד יצרנו דמות שעליה הלבשנו אותם.

● **למה דווקא הרוזנת צ׳פצ׳ולה?**

לשם היתול, כדי להתרחק מיומרות אמנותיות, כי אחרי הכל, מדובר רק בבגדים. אם פתחת ביום השישי את עיתוני הערב בו ודאי ראית את הזקנה בת ה־85, שנישאה לנער בן 19. כל־כך צחקתי!

התערוכה שלנו מוקדשת לנשים כמותה, כאלה הממשיכות להתחפש גם בגילן, כאלה החשות אופטימיות עד הסוף. התערוכה שלנו היא לכבודן, זוהי מעין אנדרטה בשימלת שיפון שקופה לנשים הנצחיות האלה, שאינן מאבדות את נשיותן גם בגיל 85.

● **האם מישהו קנה בובה?**

כל מיני מיליונרים ידועים התעניינו, אבל לא הראינו התלהבות. למען האמת, אני חושבת שזה יהיה נחמד להעביר את התערוכה ממקום למקום.

● **את מאמינה שמישהו ירכוש בובה ויעמיד אותה אצלו בסלון?**

ייתכן, אבל יהיה לזה מומנט הומוריסטי.

● **איך אפשר לשמור על הבובות?**

זה קשה, כי צריך לאבק ולגהץ. זה לא פרקטי. אבל אני לא רוצה שאנשים ישמרו על מה שיצרתי לנצח־נצחים. יצרתי הפנינג, אירוע.

● **בכל־זאת, השקעתן כסף. אינכן רוצות לכסות את השקעה?**

אני תמיד עושה את זה, תמיד חשוב לי לעשות משהו שמתחשק לי. אני לא מרגישה שאני מפסידה מזה. זה נותן לי המון, מוציא לי תיסכולים של שנים.

צפי הלפרין:

„אופנת החזרה למקורות עוזרת למכור סנדלים!"

בדרך־כלל נמנע „העולם הזה" לעשות פירסומת־חינם. אך יש עסק אחד בארץ, שכמעט כל מי שנולד בה גדל איתו — „סנדלי נמרוד". כשהייתי ילדה בירושלים, לפני חג הפסח היתה נוסעת כל המישפחה לתל־אביב, לרחוב דיזנגוף, כדי לקנות סנדלים ב„נמרוד". אחר־כך נהגנו לאכול גלידה בקפה „שטרן" הסמוך.

מאז הפכתי תל־אביבית, ואני ממשיכה במסורת — בכל פסח קונה לבתי סנדלי „נמרוד".

אבל נמרוד של היום זה לא מה שהיה פעם.

את הגוון החום המסורתי של סנדלי התנ"ך החליפו אדום, ברונזה וכסף של דורין פרנקפורט. אחרי שנוכחתי אפילו בתצוגת אופנה במלון תל־אביבי יוקרתי, החלטתי שהעניין הזה טעון בירור.

פגשתי את צפי הלפרין, בתו של צבי רוזנבליט, אחד האחים־המייסדים של „נמרוד". צפי, הנשואה לצלם האופנה יקי הלפרין, היא כיום אחת מבעלי־המיפעל — צעירה שטרם מלאו לה 30, וכבר אחראית על גילגול הכספים של המפעל הוותיק. יחד אתה מנהלים היום את המפעל עוד שלושה מבני הדור השני, כולם מתחת לגיל 30: אחיה, זוהר רוזנבליט, שהוא המעצב, בת דודתה, ליאורה לאסר, האחראית על השיווק המקומי, ובן־דודה, אורן רוזנבליט, שהוא מנהל המיפעל.

● **צפי, מנין השם „נמרוד"?**

הזקנים הגיעו ארצה מהולנד, שם היתה חנות נעלים ידועה בשם רובינזון קרוזו. הם חיפשו ציד עברי ומצאו את נמרוד.

● **היה קשה לשכנע את הזקנים לשנות את הסיגנון?**

הם נורא התעקשו, אבל הבינו שאין דרך אחרת, אלא להכניס את הצעירים לעסקים. אנחנו דרשנו להתרחב, הם רצו להישאר באותה מתכונת — חנות אחת בתל־אביב, הם אמרו שזה מספיק להם.

● **ולמה לכם זה לא הספיק?**

כי עסק מגיע למצב שבו או שהוא גדל, או שהוא מת. הזקנים לא הבינו שאין לנו יותר בלעדיות על סנדלים תנ"כיות. יש תחרות שלא היתה קודם, תחרות שנוצרה מכיוון שהזקנים השאירו את השוק פתוח, כשהתעקשו לשווק את הסנדלים רק בתל־אביב.

● **במה מתבטאים השינויים?**

קודם כל, בכך שלקחנו את דורין פרנקפורט, שהיא אמנם מעצבת סנדלים תנ"כיות, אבל יותר מעודנות.

● **מה רע בעיצוב הקודם?**

הבעיה היא שנשים הפסיקו לנעול נמרוד, בגלל התדמית התנ"כית. מאז שדורין התחילה לעצב סנדלים, זה ממש נחטף. היתה לעסק תקופה קשה, אבל ייתכן שבגלל האופנה של חזרה למקורות העסק עומד שוב על הרגליים. עכשיו אנחנו פשוט מוכרים טוב.

ג'ודי קראוז:

„לחוש החיים דרך האדמה השתלטנית!"

כפר־מלל, רמות־השבים, מגדיאל וכפר־הדר הפכו בשנים האחרונות למושבת הבוהמה. אם התושבים הוותיקים של איזור השרון רוצים לבוא בטענות אל מישהו בגלל העובדה הסוציולוגית הזאת, הכתובת היא הציירת ג'ודי קראוז, מחלוצות ההגירה התל־אביבית לכפרי השרון.

ג'ודי עברה לרמתיים לפני שש שנים. היא והציירת בתיה אפולו היו הראשונות. בעקבותיהן באו שמות מפורסמים יותר ומפורסמים פחות.

ג'ודי, הנשואה ליגאל קראוז, האח הצעיר לבית קראוס, מתרחקת מאור הזרקורים, מדירה רגלית כמעט לחלוטין מהעיר הגדולה וחיה לה בבדידות מזהרת, בבית קטן בכפר־הדר, יחד עם בעלה ושתי בנותיה, מילי ויעל. היא מסתגרת בסטודיו שלה, הצמוד לבית, וכל כמה שנים יוצאת בתערוכה.

בשנים הקודמות הציגה בגלריות בתל־אביב, הפעם התרחקה עוד יותר, ובחרה להציג בגלריה קטנה ברמתיים.

● **למה אינך מציגה בגלריה תל־אביבית, למה ברמתיים?**

אני חיה כאן, לא בתל־אביב. יותר חשוב לי שהאנשים פה יראו את עבודתי, מאשר אנשים ממקום אחר.

● **מדוע את מתרחקת ממרכזי התרבות והאמנות בארץ?**

אני לא רוצה להיות מושפעת יותר מדי, כדי שלא יבלבלו לי את המוח. אני נמנעת מלקבל יותר מדי הדרכה איך לצייר ומה לחשוב. לגור הרחק מתל־אביב ולא להיות מעורבת — זו הבחירה שלי. הרבה יותר קל לי להיות מרוחקת ולהביט על הכול מהצד. אני צריכה להיות קרובה לאדמה, שהיא מאוד שתלטנית, ונעים לי להיות קרובה אליה. דרך האדמה אני מרגישה את עונות השנה, כל מה שקורה באוויר מרגישים על האדמה.

● **את מציירת בהשפעת הכפר?**

מאוד. כל החורף הסתובבתי עם כן של ציור, על הגב או באוטו. ציירתי פועלים בשדה, ציירתי זריחות, שקיעות, חילופי־עונות, שמש, אור — כל מה שראיתי וכל מה שהרגשתי. זהו, בעצם, נושא התערוכה.

● **למה את מציגה לעתים כל־כך רחוקות?**

אין לי הרבה עבודות. אני עובדת לאט. יש לי בעל, בית, ילדות. זה תמיד הולך האחד על חשבון השני. אם אני מציירת כל הזמן — הבעל והילדות סובלים, אם אני מקדישה את רוב הזמן לבעל ולילדות — הציור מוזנח. אין לזה פיתרון.

● **קשה לך להיפרד מציורים?**

לא, זה כמו חוויה ריגעית. כשאני גומרת ציור, אני זקוקה לו עוד יום, כדי להרגיש אותו ממש. אחר־כך אין לי קשר אליו עוד.

אורי זמברג:

„רציתי לשבור את מסורת הפטישים!"

מי שעבר ברחוב דיזנגוף ביום החמישי בערב היה צריך לשפשף את עיניו יותר מפעם אחת, כדי להאמין שאינו חולם. בקטע שבין הכיכר המכוערת ובין שדרות בן־גוריון יכולת לפגוש אנשים מאושרים, פרצופים מחייכים. יותר מזה — יכולת לראות שוב מעגלי הורה וריקודי־עם.

עם־ישראל יצא לרחובות למחרת יום־העצמאות כדי לשמוח. בכל פינת רחוב היו בימות בידור. בית־הקפה „כסית" העניק מקום ואיפשר לשחקני „התיאטרון הקאמרי" לשיר משירי אלתרמן, יורם פולק הצחיק את התל־אביבים בעזרת תיאטרון הבובות שלו. ארבעה פונים גררו עגלה שעליה תיזמורת, חנוך רוזן הרביץ הופעת פנטומימה בחלון־ראווה של חנות בגדים וארבע בובות־קש הרקידו את הקהל לצלילי דיסקו.

על כל העסק היפה הזה היה אחראי צעיר בן 30 בשם אודי זמברג, מנהל מדור הפסטיבלים של מחלקת האירועים בעיריית תל־אביב. הוא הפיק את החגיגה היפה ביותר שידעה העיר העברית הראשונה מזה זמן רב.

● **כשהתחלת לתכנן את מידרחוב יום־העצמאות, איך ראית את זה?**

דיזנגוף הוא הרחוב מס' 1 של תל־אביב ושל ישראל. יש לו הדינמיקה המיוחדת שלו, השונה מדינמיקה של כל רחוב אחר. ניסינו להתאים את האירוע לדינמיקה. רצינו לשבור את מסורת הפטישים ולעשות משהו תרבותי, להכניס תרבות טיפין־טיפין.

לקחנו, למשל, את להקת בת־שבע, אבל גם את זמר סוני ריי, לקחנו את להקת השחורים מדימונה, אבל גם את נגן הגיטארה הקלאסית דני בלאושטיין. לקחנו תיזמורת ג'ז של אילן מוכיח ואת שחקני התיאטרון הקאמרי, והעסק עבד, פשוט עבד.

אגב, הקרדיט לא מגיע רק לי, הוא מגיע גם לעוזרת ההפקה שלי, שהיא בעצם מפיקה בזכות עצמה — יונית קורנפלד, אשה בת 26 שעבדה כמו חמור במיבצע הזה.

● **איך הצלחת להשתלט על כל ההפקה?**

כמו בצבא — נתתי פקודה ואנשים ביצעו אותה. בכל בימה היה מנהל־בימה, ובכל קטע היה מנהל־קטע. הם היו כפופים למטה, שעליו פיקחתי. במטה היו מפות ומכשירי־קשר. בסך הכל עבדו 15 איש בכל המבצע.

● **איך התנהג הקהל?**

זה לא היה הקהל של יום־העצמאות. זה היה קהל תל־אביבי תרבותי, שעמד בכל הבימות, מחא כפיים והשתתף באורח פעיל במופעים. כשראיתי את הקהל עומד מול מופע פנטומימה של יורם בוקר ודורש הדרן, ממש התרגשתי.

● **בעיריה יושבים פקידים. האם ראש־העיריה נתן לכם גיבוי, עזר לכם?**

עזבי את זה.

שידור

שקר בימית

במהדורות חדשות־הטלוויזיה של צהרי יום־העצמאות, במהלך דיווח מטקס של קבלת החיילים המצטיינים בצה"ל על־ידי נשיא־המדינה, פנה כתב־הטלוויזיה, **אבי גוט**, אל אחד החיילים המצטיינים אשר השתתף בפינוי ימית, ושאלו על תחושותיו בימי „הטראומה של ימית".

גוט חזר בשאלתו על המגמה אשר איפיינה את הטלוויזיה בחודשיים האחרונים — היסחפות בידי גורמים שילטוניים לשם יצירתה של „טראומה לאומית" שלא היתה ולא נבראה. למרות טענתם של ראשי הטלוויזיה, כי הטלוויזיה אך ורק דיווחה על המתרחש בימית ושכנותיה — היה זה דיווח שיקרי בעיקרו, שהשתתף בפועל בפיברוק האווירה ההיסטורית.

הוויכוח על השאלה אם לפוצץ את ימית או לא, לא הגיע כלל אל המירקע. הוא פשוט לא היה קיים בעיניו של המסקר העיקרי **יגאל גורן**. גם הדיווח על ההצגה הגדולה של עוצרי־הנסיגה היה חלקי, והגיע לשיא הגיחוך כאשר נראה אותו המתנחל צועק כמה פעמים מעל לגג: „אל תגעו באשתי... זה ביתי... אני מתגורר בו כבר חודשיים..." הכתב המדווח לא ניחן בכוחות־שכל להבין כי אינו מדווח על „טראומה" אלא על הצגה — מבלי להציג זאת כהצגה. גם תמונות־הזוועה, שבמהלכן נראו המתבצרים בימית מתעללים בחיילי צה"ל — דווחה בהתאם למסורת הדיווח הנוצרת במחלקת־החדשות של הטלוויזיה — כהתנגדות פאסיבית.

לשיאה הגיעה הצגת ימית ב„עימות הטלוויזיוני" בין מפקד פיקוד־דרום, האלוף חיים ארז, ובין רבה של ימית, הרב אריאל. קטע ההתחסדות, שבו מחל הרב־הלאומן לאלוף בשל דמעות שנראו בעיני האלוף — סימלה את הגרוטסקה של בורא־המיתוסים מהטלוויזיה הישראלית.

פרט אחד שכחו כתבי הטלוויזיה: בימית היה מדובר באנשים שהתקוממו נגד מרותה של הממשלה החוקית בישראל — דבר שנעלם משום מה מעדשות מצלמותיהם.

אחד השפויים שנותרו במחלקת החדשות הגיב על חיזיון זה במילים: „מי שברא מיתוסים — גם יאכל את המיתוסים."

כתב־מועמד גוט
„אל תגעו באשתי!"

צל"ש

גיבעת התחמושת

● לבימאי **חיים שריר** על סירטו אוי לי שזכיתי לכך, שבו הביא בערב יום־הזיכרון את סיפור הנופלים בגיבעת־התחמושת, ירושלים, במילחמת ששת הימים. בסרט זה, בניגוד לסרטי זיכרון ומילחמה אחרים מהשנים האחרונות, הגדושים בתישפוכת לאומנית וסיסמות חלולות, הצליח הבימאי לשמור על המימד האנושי ועל דמות האדם כנשק בה"א הידיעה של ישראל.

אנשי הדממה

● לתוכנית חיים שכאלה, שאירחה ביום־העצמאות אחרי־הצהריים את אלוף (מיל') **יוחאי בן־נון**, תוך שהעלתה פרשת־חיים מרתקת, אשר חשפה אל מול המצלמות האלקטרוניות את גזע אנשי־הדממה, את לוחמי הקומנדו הימי. התוכנית חשפה את דיוקנו של אלוף בצה"ל

אלוף (מיל.) בן־נון
כנות וחרדה

וגיבור־ישראל — השונה מאוד־מאוד מהתדמית של אנשי־הצבא בעשור האחרון. הכנות והחרדה, אשר אפיינו את הופעתו של בן־נון — כמו חשפו אמת של דור שלם, המעדיף את העשייה היומיומית על דברי־רהב. חסרונה היחיד של התכנית היה קולו המאנפף של מפיקה ומגישה, **עמוס אטינגר**, שהיווה ניגוד משווע לחיים שכאלה שהוצגו לפני הצופים.

צל"ג

העצמאות כמערבון

● להנהלת הטלוויזיה הישראלית, אשר אינה מסוגלת להתמודד, בכלי המופקד בידיה, בנושא עמוק ומורכב כעצמאות ישראל, והמעדיפה למצוא פתרון קל, באמצעות שני סרטים הוליוודיים, זולים למדי ולא־מדוייקים על מילחמת־העצמאות כפיתרון. הסרט המטופש להחריד הטל צל ענק והסרט חרב במידבר, שהיוו את גולת־הכותרת של מישדרי יום־העצמאות בטלוויזיה, היו בבחינת מערבונים אמריקאים רדודים, שהציגו את מילחמת־העצמאות, ואת עצמאות ישראל — כקיטש סכריני. הבאת סרטים אלה למסך הקטן מסמלת את הרדידות, חידלון־היצירה, אי־האיכפתיות והנפילה המאפיינים את הטלוויזיה הישראלית, השוקעת במהירות, בפרוס השנה ה־34 למדינת־ישראל.

מאחרי הקלעים

רק לא בשבת ובחג

משהו לא טבעי מתרחש בחדר־החדשות של הטלוויזיה הישראלית. מישהו חושש לעורו מפני אימתו של חבר הוועד־המנהל, **אהרון פאפו**. הנזרמות הדיווחיות הטבעיות חדלו לשמש אורים ותומים במחלקת־החדשות של הטלוויזיה הישראלית.

בשבוע שקדם ליום־העצמאות, בלט חידלונה של מחלקת־החדשות בטלוויזיה, בעיקר בכל הקשור לדיווח על המתרחש בגדה המערבית. התנגשויות יומיומיות בין תושבי הגדה המערבית לבין כוחות צה"ל, אשר דווחו בהרחבה בעולם — וששודרו בין השאר בטלוויזיה הירדנית, בכתבות של רשתות־השידור האמריקאיות הגדולות — לא הוקרנו לתושבי־ישראל.

ניסיונו התוקפני של פאפו להוציא את כתב־השטחים **רפיק חלבי** ממעגל כתבי הטלוויזיה, הטיל אימה על מישהו, שהעדיף לשמור על נוכחותו של חלבי בפרופיל נמוך. פרופיל זה של חלבי הצטרף לימי סוף־השבוע והחגים, שבהם הוא נח בכפרו בכרמל — ימים, שבהם הטלוויזיה התרגלה שלא לדווח את המתרחש בגדה המערבית בכלל — והשטחים הכבושים נותרו בלא דיווח מינימלי. גם כשדיווח חלבי — כמו ברפיח — היה ברור שגם עליו נפלה האימה.

מצב זה של אי־דיווח בשבתות ובחגים — הגיע לשיאו במהדורות החדשות של יום־העצמאות, אשר העדיפו להמחיש את מדיניות בת־היענה, הטומנת ראשה בחול, ולדווח אירועים חגיגיים בלבד, החל בזיקוקין די־נור וכלה בשיגור כתבים אל חניוני־יער, שבהם ערך עם־ישראל פיקניקים המוניים. בעוד שצוותי טלוויזיה זרים סיקרו ביום־העצמאות תקריות־דמים שהתרחשו בגדה המערבית וברצועת עזה, ואלה נראו על מסכי־עמאן — הרי שהדיווח הישראלי המצולם השתלב במחולשדים הפטריוטי הנלוז, שהרעיד את מנורות מסכי־הטלוויזיה בישראל.

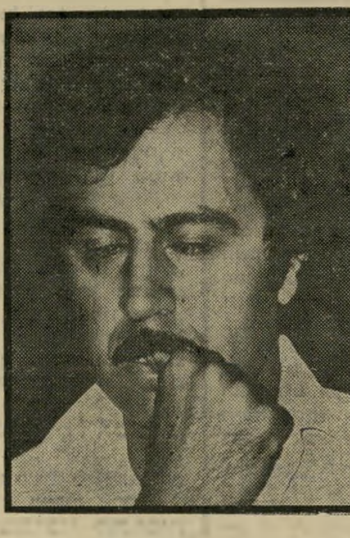

כתב־שטחים חלבי
פרופיל נמוך מאוד

תחזית פוליטית

פינויו של מידבר־סיני בידי צה"ל ומסירתו לידי מצריים — לא הותירו את המירקע בלא ניתוח פלאסטי. צופים חדי־עין הבחינו עד מהרה, כי הטלוויזיה הישראלית יוצרת גבולות וממסדת אותם במהירות העשוייה לעורר את קינאתם של כמה מדינאים.

סירטוני תחזית־מזג־האוויר של מבט שירתו את הפוליטיקאים והפכו תחזית מדינית. את התמונות שתיארו את „צפון סיני" ו„אופירה" המירו תמונות המתארות והמדווחות על מזג־האוויר ב„השומרון", לנוחיותם של המתנחלים באיזור זה (ראה יומן אישי).

כאשר נשאל מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, על מפת מזג־האוויר החדשה, השיב: „מזמן רציתי לשנות את סרטי מזג־האוויר ולעדכנם. הזדמנות נאותה לכך היתה מסירת סיני למצריים. התאמנו את סירטוני המזג־אוויר גם לעידן הצבע של הטלוויזיה. אין כל משמעות מדינית לתוספת הדיווח על הרי־שומרון."

הסבר פחות נאיבי לתחזית הפוליטית הביאה דוברת רשות־השידור, **אריאלה רבדל**, שהבהירה בגילוי־לב: „לפני יותר ממחצית השנה היו חברים של מליאת רשות־השידור, שהעלו את נושא אי־הכללת השומרון בתחזית מזג־האוויר של הטלוויזיה. הוחלט להמליץ על הכנסת תחזית זו, לאחר שנוסף על כך הגיעו למישרדי רשות־השידור מאות פניות מתושבי הרי־שומרון, על אי־הכללת איזורם בסירטוני תחזית מזג־האוויר של הטלוויזיה. ניצלנו את החזרת סיני, כדי לממש המלצות אלה."

פסקול

הסולחה

כתב־הרדיו **דויד ויטסטום**, זכה במיכרז־הרדיו לאיוש נקודת בון, במקומו של **צבי לידר**, העומד לשוב בקרוב ארצה ●● במהלך סיקורו את פינוי ימית, החליט קצין־הביטחון של רשות־השידור להפקיד שני שומרי־ראש על כתב הטלוויזיה **יגאל גורן**, בשל איומים שהופנו אליו מטעמם של אנשי עצירת־הנסיגה־מסיני. לא ברור מדוע אלה לא היו מרוצים מגורן, ששירת אותם היטב ●● המחלוקת התוקפנית בין ראש השולחן הצבאי בטלוויזיה, **רון בן־ישי**, ובין כתב־המישטרה, **דן סממה**, יושבה ערב יום־העצמאות בלישכתו של מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, אחרי שהמנכ"ל הפשיר את הקרח בין שני הנצים. בסופה של אותה פגישה הבהיר בן־ישי כי השתכנע שאין בסיס מוצק להאשמותיו על קשריו של סממה עם סוכנות הידיעות הצרפתית. יחד עם זאת, לא ברור מה יש בכוונת הנהלת רשות־השידור לעשות בעניין דליפת הסקופים מחדר־החדשות של הטלוויזיה ●● סרט הטלוויזיה גולדה, שהוקרן בשבוע שעבר בארצות־הברית על שני חלקיו, יוקרן בקרוב בארץ. מפיק הסרט, **הארווי בנט**, החליט להעניק מישדר זה במתנה־ללא־תמורה להנהלת הטלוויזיה הישראלית ●● עיריית ירושלים שוקלת את האפשרות להיות העיר הראשונה בישראל שתתקין תקנות בדבר התקנת מערכות־תשתית לטלוויזיה־בכבלים בעיר, במיסגרת סלילת כבישים חדשים ●● בדיחה שנפוצה בין העובדים הזוטרים של הטלוויזיה מספרת על תשדיר־שירות דימיוני שהטלוויזיה יכולה להפיק, שבו ייאמר: „משלמי החצי השני של אגרת הטלוויזיה — יזכו בשידור שני של תוכניות־טלוויזיה ישנות" ●● **התנצלות**: בידיעה שפורסמה בשבוע שעבר במדור זה על מנהל־הטלוויזיה, **טוביה סער**, כאילו הוא משחק דומינו במערכת התל־אביבית של הטלוויזיה, היה אי־דיוק. הבהיר סער: „מזה שנה איני משחק דומינו במערכת־הטלוויזיה בתל־אביב. אין זה נאה שמנהל־טלוויזיה ישחק דומינו עם עובדי־הטלוויזיה, ובוודאי שאין הכרעות טלוויזיוניות נחתכות במישחקי־דומינו שאינם מתקיימים. פעם, בעבר הרחוק, בהיותי ראש־מערכת־תל־אביב של הטלוויזיה, נהגתי לשחק דומינו עם העובדים, מתוך מטרה חינוכית בלבד..."

ראש־שולחן בן־ישי
אין בסיס להאשמות

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 5. 5

● **סידרה קומית: האסטרונאוטים (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סידרה אנגלית המתארת בהומור אופייני את קורותיהם של שלושה אסטרונאוטים, שני גברים ואשה, ולצידם כלב העונה לשם בימבו, אשר נשלחים בחללית משוכללת לחקר תופעות שונות בחלל החיצון.

● **סידרה פופולרית: דאלאס (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** מותו של ג׳וק בתאונת מסוק מנחית מהלומה כבדה על מישפחת יואינג. ג׳ייאר לוקה בדיכאון עמוק, מתמכר לשתיה ולנשים ומזניח את עיסקי־החברה. ריי, הבן החורג, מתרחק משאר בני־המישפחה, ואף מסרב להיענות להזמנת מיס אלי לארוחת־ערב מישפחתית. גם יחסיו עם אשתו, דונה, מגיעים למשבר. לוסי, מתפתה להצעה לשמש דוגמנית־צילום, אך דמותו של סבה אינה נותנת לה מנוח. בובי נכשל במאמציו לשכנע את אמו להעביר לידיו את ניהול החברה, ולבסוף הוא מצליח להוציא את ג׳ייאר מדיכאונו ולהחזירו לפעילות שוטפת.

יום חמישי 6. 5

● **בידור: כישרונות (6.50 — ערוץ 3 — שידור בצבע, מדבר ערבית).** צעירים וצעירות בעלי כישרונות בתחום השירה, הריקוד, המישחק והחיקוי, מפגינים את יכולתם בהופעה לפני קהל.

● **קומדיה: אחת ממיליון (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** יו״ר מועצת־המנהלים של חברת־ענק אמריקאית, אדם ערירי בן 82, נפטר לפתע, ומשאיר את כל הונו — כולל מניותיו בחברה — בשווי 200 מליון דולר, לשירלי סימונס, נהגת־מונית ניו־יורקית שחורה, שנהגה להסיעו במוניתה, ופיתחה איתו קשרי ידידות. סגנו השאפתן של היו״ר נכשל בנסיונו לשכנע את הנהגת לקבל את שווי המניות במזומן ולהסתלק, ושירלי הופכת ליו״ר מועצת־המנהלים של החברה.

יום שישי 7. 5

● **קומדיה: אהוב את שכנך (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** קומדיה של סיטואציות בתחום היחסים הבין־גזעיים. זוג צעיר שחור וחביב, ביל וברבי ריי־גולדס, עובר לגור בשכונה של לבנים, מול דירתו של זוג מתנשא, אדי וג׳ואן בות׳. הסידרה תוקפת את בעיית הגזענות באנגליה, ברוח של הומור ובדיחות הדעת.

יום שבת 8. 5

● **קומדיה: האצילות מחייבת (8.30 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרקים חדשים בסידרה הקומית, המוקרנת אף באותו יום עצמו, אך בשעה מאוחרת יותר, בטלוויזיה הישראלית.

● **ספורט: היאבקות (9.40 — ערוץ 3 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** תחרויות היאבקות בשיטת „תפוס כפי יכולתך", לפני קהל חסר־מעצורים. המתאבקים נוהגים במידה רבה של קשיחות ואף באכזריות כלפי יריביהם, כשסיסמתם היא: הכל — או כמעט הכל — מותר, למען הנצחון בזירה.

יום ראשון 9. 5

● **סידרה לנוער: מר מרלין (6.30 — ערוץ 3 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** נער צעיר, תלמיד־תיכון (השחקן קלארק ברנדין) מתיידד עם אדם מבוגר בשכונת מגוריו, העוסק בקסמים כתחביב. הוא לומד ממנו את יסודות המיקצוע, שאותם הוא מנצל כדי להרשים נערות, או למען שעשוע תמים. את תפקידו של מר מרלין בסידרה מגלם השחקן הוותיק ברנרד בוגוס.

● **דרמה: דרך הפלמינגו (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** לורימאר, החברה שהפיקה את דאלאס, מגישה סידרה המתרחשת אף היא בדרום האמריקאי, אך הפעם בעיירה קטנה הנקראת טרודו. זוהי סידרה עלילתית אשר במרכזה נערה מפונקת ונצלנית, שאומצה בילדותה על־ידי מישפחה עשירה בעיירה. הסידרה שזורה אינטריגות, רומנים, בגידות ומאבקי־כוח. בתפקידים הראשיים: הווארד דאף, קווין מקארתי, ברברה רש, מארק הרמון ומורגן פירצ׳יילד.

יום שני 10. 5

● **תוכנית לילדים: סיפורים מן העולם (6.15 — ערוץ 3 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** תוכנית המביאה בכל פעם סיפור ילדים מארץ אחרת, בציור ובאנימציה.

● **סידרת־מתח: קאסי ושותפיה (10.15 — ערוץ 6 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סידרת־מתח בכיכובה של השחקנית אנג׳י דיקנסון. אנג׳י משמשת בסידרה זו חוקרת פרטית ובעלת מישרד־חקירות, המעסיק חוקרים ובלשים ופותר תעלומות שוד ורצח. בהיותה אשה היא נתקלת ביחס הניזון מדעות קדומות. אולם בסופו של דבר, היא מצליחה להוכיח כי אשה אינה נופלת מגבר, גם בתחום זה.

יום שלישי 11. 5

● **מישדר אינפורמטיבי: שיעור תחת כיפת השמים (6.35 — ערוץ 3 — שידור בצבע, מדבר ערבית).** קבוצת נערים ונערות מלווה על־ידי מדריך בגיאוגרפיה, מבקרת מדי שבוע באתר בעל חשיבות היסטורית, ושומעת הסברים מפורטים על המקום ותולדותיו.

יום רביעי

5. 5

● **סידרה בידורית: ספינת האהבה (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק נוסף בסידרה הקומית, שבה נרקמים קישרי אהבה במהלך מסע שיט בים הקאריבי.

● **סרט קולנוע: הנער מסינסינטי (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** מהמר צעיר וקר מזג, המתמודד במרתון קלפים עם מי שנחשב לגדול המהמרים של אמריקה. את גדול המהמרים מגלם השחקן אדוארד ג׳יי רובינסון ואת המהמר הצעיר סטיב מקווין.

יום חמישי

6. 5

● **קריאה: סיפורים בראש (6.00 — שידור בצבע, מדבר עברית).** פרק נוסף בסידרה העוסקת בספרי ילדים. בין הספרים: 35 במאי מאת אריך קסטנר; הדיסקוטק המלכותי מאת נורמן הנטר ומעשה בחתוליים מאת ע׳ הלל.

● **תעודה: פרשת קסטנר — חלק א׳ (9.30 — שחור־לבן, מדבר עברית).** חלקו הראשון של הסרט התיעודי העוסק בפרשת קסטנר. הסרט מביא את מהלכי מישפט קסטנר, תוך העלאת שאלות כמו: האומנם שיתף קסטנר פעולה עם הגרמנים? האם הציל את המעטים והסגיר את הרבים? בין המשתתפים: חיים כהן, אורי אבנרי, יהודה באואר ואחרים המשחזרים את הדראמה שהסעירה את המדינה בשנות ה־50׳. השחקן אברהם רונאי מגלם את דמותו של קסטנר.

● **בידור: ספר השירים של הקפטין וטניל (10.30 — שידור בצבע, מדבר ומזמר אנגלית).** צ׳רלי דרגון וטוני טניל מגישים מופע מיוחד הכולל שירים ואילתורים מוסיקאליים. בתוכנית מתארחים: אלה פיצג׳רלד, גלן קמפבל וביבי קינג.

יום שישי

7. 5

● **הנפשה: מיקי ודונאלד (3.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סרטים מצויירים בצבעים בהשתתפות הדמויות האהובות של וולט דיסני.

● **בידור: שעה טובה (9.15 — שידור בצבע, מדבר עברית ואנגלית).** תוכנית בידור שבה מתארחים הפעם „הזוג המוזר" — ולתר מתיאו וג׳ק למון השוהים בארץ.

● **סרט קולנוע: שנה טובה לאוהבים (10.15 — שידור בצבע, מדבר צרפתית).** סירטו של הבימאי היהודי צרפתי קלוד ללוש בכיכובם של לינו ונטורה ופרנסואז פאביאן. העלילה מורכבת מסיפור מתח וסיפור אהבה, המתרחשים בריביירה הצרפתית.

שבת

8. 5

● **סידרה בידורית: בנסון (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).**

● **מותחן: המיקצוענים (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק מהפכנים הוא האחרון בסידרה זו, המתארת את מעללי יחידת הביון מ־5. את מקומה של סידרה זו תחליף הסידרה בלש על הגל.

יום ראשון

9. 5

● **סידרה: דאלאס (9.35 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** בפרק אשת המנהל מעודד ג׳ייאר את אביו להשלים עיסקה, בידיעה המלאה שהיא עומדת בסתירה לתוכנית ההשקעות של אחיו. העיסקה תעמיד את חברת־הנפט של מישפחת יואינג לפני בעייה קשה של נזילות כסף, תחת הנהגתו של בובי יואינג. בינתיים חשה פאמלה שהיא מישנית בחשיבותה בעיני בעלה בובי, השקוע רובו־ככולו בעבודתו. היא מתחילה לקבל את תשומת־הלב החסרה לה ממקור אחר. לוסי מערערת את שלוות המישפחה בהודעה על כוונת נישואין.

● **מותחן: לא יאומן כי יסופר (10.50 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** רון מודי מופיע בתפקיד ריצ׳ארד פראט, חובב ייננות רברבן, המהמר על כל הידע שלו כדי לזכות באשה יפה, לואיז פרינגטון. מייק סקופילד הוא ספק היין והשותף בהימור.

רומיילי וגיפרי: בעבור שירות נאמן
יום שלישי, שעה 10

יום שני

10. 5

● **סידרה לנוער: הטירה המכושפת (5.50 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סידרה דרמטית חדשה בת שישה פרקים, המבוססת על סיפרה של אדית נסבית.

● **סידרת טלוויזיה: אופנהיימר (10.05 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק ראשון בסידרה דרמטית, העוסקת בחייו של אבי פצצת המימן, ד״ר רוברט אופנהיימר.

יום שלישי

11. 5

● **דראמה: בעבור שירות נאמן (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** מחזהו הנודע של הסופר סומרסט מוהאם, שהועלה על בימת התיאטרון הלאומי הבריטי וצולם לטלוויזיה. העלילה מבוססת על ניסיונו ותחושותיו של מוהאם, ששימש נהג אמבולנס במילחמת העולם.

לקראת שידור: הם יורים גם בסוסים

השנה היא 1932, תקופת השפל הכלכלי בארצות־הברית, אנשים משתתפים במרתון ריקודים כדי לזכות במעט כסף. רוברט (מייקל סראזין) נקלע לאולם־הריקודים במיקרה, שם מציע המנחה, רוקי (גיג יאנג), שיצטרף לגלוריה (ג׳יין פונדה), שבן־זוגה נפסל. השניים מצטרפים לשאר הזוגות, ומיום ליום מתפתחת

הם יורים גם בסוסים
יום שישי (14.5), שעה 9.15

ביניהם ידידות, בעוד שכוחם פוחת והולך. אחרי דראמות אישיות וחברתיות, מבקשת גלוריה מרוברט שיירה בה — והוא מסכים לבקשתה. לאחר מכן הוא מסביר לשוטרים את מעשהו: „הם יורים גם בסוסים — לא כן?" סרט מעולה זה, שהופק על פי סיפורו של הוראס מק־קוי, יוקרן ביום השישי, 14.5 בשעה 9.15 בערב.

מסיבת הפינוי

רוע הגזירה!

„אפילו הסכין מתקשה לחתוך את רוע הגזירה," אמר ג'רי חכים (משמאל) ממפוני ישוב נאות־סיני, המאכיל את חברו המפונה פיני ג'קסון בעוגת הפינוי. צופה בהם מימין יורם סבג. באמצע מחזיק את העוגה, אהרל'ה בן־אהרון מבעלי מועדון „קיסר".

מרה בשטח

היא הדוגמנית בת־שבע פכט, הלובשת בגד־גוף הדוק ומנומר. אריאלה מיכלין למטה משמאל), חברתו הקבועה של עורך־הדין צבי לידסקי, הפתיעה את כולם כאשר הגיעה לבושה במכנסי מיני נפוחים, נועזים במיוחד.

„מתי כבר יגיע הזמר **אנריקו מאסיאס** למסיבה?" נשמעו ה־יחשושים מכל עבר. כשנפתחה דלת ובפתחה נראה **שמואל פלאטו־שרון**, ציפו כולם לר־ות את הנכנס אחריו. פלאטו וא שהבטיח את הפתעת־הערב: ופעת הזמר המפורסם אנריקו אסיאס. פלאטו נכנס בלווי מלכת־יופי של צרפת לשעבר, **דני אזן**, ובעלה, שהוא בעל מיפעל מים מינרליים. בעבר היה לשניים ית אופנה בפריס, שעם לקוחותיהם מנו ג'יהאן אל־סאדאת ואנוור אל־סאדאת עצמו. „אין דבר," העיר ישהו, „זאת לא ההבטחה הרא־ונה שהבטיח פלאטו־שרון ואיננו קיים, נסתדר ונשמח גם בלי אנריקו מאסיאס!" ●●● מאוחר יותר עזב פלאטו את המסיבה. הוא נעלב על שלא שמרו לו שולחן־כבוד ●●● היעדרו של אנריקו מאסיאס לא העיב על שימחת החוגגים במועדון היוקרתי קיסר, שבו ערך העולם הזה, בשיתוף המועדון, את מסיבת הפינוי. כש־הגעתי בשעת חצות למועדון, ראיתי כמאה אנשים צובאים על פתח דלת המועדון ומבקשים להיכנס. **בארי מור**, אשת יחסי־הציבור של המועדון, התנצלה שהמקום כבר מלא, אולי בפעם אחרת ●●● כשהצלחתי סוף־סוף להיי־דחס פנימה, קידמה את פני מוסיקת דיסקו, אנשים הלבושים במיטב מחלצותיהם, כשהמיני שולט ב־כיפה. האורחים כובדו בגבינות ובסיגרים מארוקאיים, והשמפניה זרמה כמים ●●● על רחבת הריקודים זיהיתי את היהלומנים **ריאון קליינמן** ו**חיים שפר**, ואת מישפחת **יוסי חכמי**, מ־הפניקס הישראלי ●●● בפינת המועדון זיהיתי את **יקי מלין**, מנהל חברת אליטליה בארץ. על רחבת הריקודים השתולל **איציק נוביק**, חשב צי"ם ●●● את עולם הכדורגל ייצג במסיבה **אבי כהן**, שחזר אלינו מן הכפור של ליברפול, יחד עם אשתו המקסימה **דפנה**. אבי, שהגיע רעב, סעד את ליבו בסיגרים ובסטייקים ויצא לרקוד. מסתבר שהוא יודע לא רק לבעוט בכדור, אלא שהוא גם רקדן מצויין ●●● משיכמו ו־

מסיבת השבוע עם נרה גל

מעלה בלט גם שחקן הכדורסל המפורסם של מכבי תל־אביב, **ארל ויליאמס**, שנראה נהנה מאוד מחברתה של חברתו החדשה, **מרלין**. ארל היה נציגה היחידי של מכבי, אחרי שבאותו ערב היא הפסידה לקבוצת הפועל רמת־גן בהפרש של 10 נקודות ●●● הזמר **צביקה פיק** בא למסיבה בחברת אשתו, העיתונאית **מירית שם־אור**, והתנצל על שאין הוא יכול לרקוד כי יש לו חום גבוה ●●● צביקה פיק לא החליף אף מילה אחת עם פלאטו־שרון. בעבר הציע לו פלאטו־שרון חוזה פירסום לתנועתו הפוליטית, והעניין הס־תיים בתביעה מישפטית ●●● בשולחן פינתי הבחנתי בקבוצה שקטה שלא הפגינה מצב־רוח עליז במיוחד. ישבו שם מפוני מושב נאות־סיני. זיהיתי ביניהם את **שלום אלימלך**, מנהל המיכבסה

לחי אל לחי

מצמידים הבדרן־הפנטומימאי ג׳וקי ארקין וידידתו החדשה ריבקה קיפניס, סולנית להקת בנות הג׳ז של ג׳וקי. ריבקה קצוצת השיער בסיגנון הפאנק.

של נאות־סיני, את **פיני ג׳קסון**, שבא במכונית מפוארת, **ג׳רי חכים**, שהיה הדובר של נאות־סיני, **יורם סבג**, שהיה יושב־ראש הוועד של המושב. „אנחנו יושבים במסיבה עליזה, אבל לא מסוגלים ליהנות. אנחנו עצובים.״ קבלו הארבעה. „אנחנו יוצאים לבלות

התרוממות

שחקן הכדורסל של הפועל רמת־גן, קורקי נלסון, מנסה להרים אל על את מלכת המים אילנה סיבוני. תוך כדי הרמה, התרוממה שמלת המיני של אילנה.

דרור לרגליים

נתנה סמדר דרור, שלבשה מיכנסי מיני מעור, מגפיים מסומרות וגרבי רשת. איתה בתמונה שלום פנסטר, דוקטור למחשבים. אשת החברה יונה לחוביץ׳ (למטה) מונפת בעזרת סטיב מלוביק (מימין), ניל קורקי (באמצע) ואהרל׳ה בן־אהרון

בלילות מכיוון שאין אנו מסוגלים להירדם. בהתחלה לעגו לנו וכינו אותנו סחטנים. היום, אחרי השו... למת הפינוי, טופחים לנו על השכם בהבעת רחמים.״ ●●● בהמשך הערב הם פתחו את סגור ליבם והתחילו לספר כמה היו עשירים עוד קודם, לפני מתן הפיצויים, כשנאות־סיני שיגשגה והביאה לכל משפחותיה רווח נאה של 7 מיליון לירות בשנה ●●● פיני ג׳קסון סיפר שכמיקדמה לפיצויים קיבל 30 מיליון לירות. „את כל הכסף הזה אני מתכונן להשקיע עתה יחד עם חברי, באתר תיירות ש... נקים בכינרת. קשה לנו להתרגל לחיי העיר. היינו רגילים לא לנ... עול את הבתים, כל אורח שרצה נכנס, אכל וישן. אנחנו לא מתרג... לים לאינטרקומים ולרעש.״ ●●● לפתע הצטרפו לשולחן השחקן **אילי גורליצקי** שבא למסיבה יחד עם **בועז אפלבאום**, עוזרו של **שימעון פרס**. השניים ישבו במשך כל הערב וביכו את מו... גורלם, על כך שלא היה להם שכ... לרדת להתיישב בימית בזמן ו... להפוך עשירים גדולים ●●● אילי גורליצקי, הנח עתה, אחרי שההצגה ברנשים וחלומות ירדה מהבימה, סיפר שהוא עומד להשת... תתף בהפקה מחודשת של ההצגה שלמה המלך ושלמי הסנדלר, ש... תועלה בספטמבר, יחד עם **יונה עטרי** והצוות המקורי. האווירה החלה מתלהטת, היין זרם ותקליט... הדיסקו הכריז בקולי־קולות וקר...

(המשך בעמוד 56)

יעקב שרת / איש ממאדים
גודו גודו בגדה

הם מתגודדים. לא, חס־וחלילה, מפגינים. נדרשו כמה עשרות שנים, אם אינני טועה, עד שהמונח „מרד 1936־39" קנה שביתה במוחנו המזרח־תיכוני, ומכאן שתידרש סבלנות עד הואילנו להכיר, כי הם פשוט מפגינים, ולא מתגודדים. ואם לא איכפת לכם, הם לא מפירים סדר אלא מתקוממים.

אולי זה טוב ואולי זה רע — טוב להם או טוב לנו, רע להם או רע לנו — אבל קודם־כל, אם לא איכפת לכם, עובדות כהווייתן. לעובדות ולהגדרתן, כפי שגילו אפילו בנות־היענה במרוצת התפתחותן רבת האכזבות, נודע ערך חיוני ממדרגה עליונה לצורך הגעה להערכות־מצב נכונות. והערכת־מצב נכונה, אומרים, היא תנאי לקבלת החלטות סבירות. זה לא מחייב תמיד את העומדים ליד הגה השילטון, ובוודאי שזה לא מחייב אחרים, אבל בהגיע היום, בהתחוור המחדל התורני, מה אתם תגידו לילדיכם? מה תגידו לעצמכם? שחבל שלא ראיתם, לא הבינותם, לא קלטתם מה באמת התרחש — מה היו העובדות?

טוב ויפה. מהן איפוא העובדות?

העובדות הן שהעימות הישראלי—פלסטיני נמצא עכשיו על סף הפיכתו להתנגשות אלימה בין מתקוממים וכובשים — ואולי כבר חצה את הסף הזה.

הלוואי שאני טועה. הלוואי שאני טועה, מפני שאז אולי עדיין אפשר למנוע מרחץ־דמים. הרושם המתחזק והולך שלי הוא שאנו כבר בדרך.

מדוע? מפני ששני הצדדים מוכנים לכך.

נכון, יש בתוכנו אנשים המכירים בעובדות כמות שהן בשטח, אבל מפרשים אותן אחרת או מתחכמים לנצלן דווקא להחרפה נוספת של העימות הדו־לאומי, כדי לחולל את מרחץ־הדמים אשר לדידם של אחרים הינו חזון־זוועה. אנשים אלה, החותרים לחיסול הישות הפלסטינית באופן פיסי, לא פוליטי בלבד — על־ידי רצח וגירוש וגרימת בריחה רבתי — יודעים היטב־היטב את העובדות, אך דווקא משום כך הם מחפים עליהן, שכן הם מבקשים שאנו כולנו נעמוד לפני העימות בדרגתו החריפה רק באורח פיתאומי. הבנת התהליך האמיתי, הערכת־מצב נכונה כבר עכשיו — הן האוייב הגדול ביותר של זוממי הטבח והגירוש לפלסטינים. משום

— עם שלא מסוגל לפתור בעיה דמוגרפית במיטה, עלול לעשות זאת במטווח.

פי"ן ימית

„מקום התפכים יתאחדו בשורשם," כתב ביאליק בשירו „הציץ ומת", ואני דווקא הצצתי ולא מתי, אבל התפכים אכן התאחדו בשורשם, שכן כאשר קראתי את המודעה „למה נחרב חבל ימית?" שפירסמו „תושבי חבל ימית" המיסתוריים, שאני נכון להניח כי אינם אלא ראשי „התחיה", שנטלו לעצמם תואר נוח יותר, הייתי מוכן ומזומן לחתום עליה.

מפני שבמודעה המתוחכמת הזאת „תושבי חבל ימית" לא רק שאלו שאלה נכוחה — „למה נהרס חבל ימית?" — אלא גם עשו מה שאני עבדכם ביקשתי לעשות לפניהם, אבל מאחר ש„העולם הזה" אינו יומון, הדבר נבצר ממני — ועשו על הצד הטוב ביותר — בהביאם עשרה תירוצים שונים שהשמיעו דוברי מימסד שונים להצדקת ההריסה הברברית של יישובי ימית.

כידוע, ככל שרבים התירוצים כן רבים הספקות באמינותם. טלו למשל את התירוץ האידיוטי, שימית נהרסה כדי שלא לאפשר הסתננות אנשי „התנועה לעצירת הנסיגה" לבתיה (אם לפני בוא המצרים ואם אחר־כך). כלום באמת נבצר מצה"ל האדיר למנוע הסתננות שכזו? כלום היה נבצר מן המצרים לשים להסתננות זו קץ אחת ושתיים? שטויות.

לכן אני חוזר ואומר, כי הריסת ימית לא באה בגלל נימוק „הגיוני" כלשהו. היא באה בגלל סיבה שלא מתחום ההגיון.

רק מוח מטורף של שליט כל־יכול מסוגל להגות הרס עיר לשמו — ולבצע זאת על חשבון הקופה הלאומית. ואתם יודעים למי אני מתכוון. כן, לאריאל שרון.

אז למה הוא עשה זאת? אילו הגננת שלו היתה בחיים, הייתי שואל אותה אם הוא היה אוהב להרוס בנייני־קוביות שהקימו חבריו או אויביו שם, בגן־הילדים. כרגע אין לי כיוון הסברי אחר

מי שאינו רוצה להיות רוצח ברשיון מדי
צה"ל - חייב להכיר שלפניו מתקוממים

כך יש למנוע הבחרה הדרגתית של העובדות. רק אם העם יתעורר לפתע, וימצא את עצמו המום משאון תופים מחרישי־אוזניים, מעשן פצצות מעוור־עיניים — בתוך מילחמה ממש — הוא יהיה מסוגל לתמוך במחשבה ובמעשה בטבח ובגירוש, שכן אז הוא כבר יודרך אוטומטית על־ידי יצרים עדריים קמאיים של מילחמת־קיום, ההופכים כל אדם לרוצח ובלבד שישרוד.

יש בינינו אנשים לא מעטים, שהמאכלות כבר טמונות תחת גלימותיהם. הם שוכנעו כבר מזמן, כי בסופו של דבר זה „או אנחנו או הפלסטינים". אבל הם יודעים יפה, כי המשימה הגדולה מעבר לכוחם־הם. הם יודעים יפה, כי להרוג שני מיליון פלסטינים או אפילו רק לגרשם זוהי מלאכה שרק צה"ל, כלומר העם כולו, יכול לבצעה. הבעיה היא איפוא להכשיר את צה"ל, כלומר את העם כולו למלאכה, כלומר היות שצה"ל הוא העם, צריך להפתיעו בהלם אמיתי — לא הלם מפוברק נוסח ימית אשר כבר נשכח כלא היה — אשר יפיק מבלוטות האדרנלין הלאומיות כמות כה גדולה של הורמון־תוקפנות עד שכל בחור וטוב יאחז בנשק — ויאללה, לעבר־הירדן!

לכן, לפי שעה, הם רק מתגודדים. הם רק מפירים סדר. זה לא נורא, זה משהו מחזורי, זה גל עולה ואחר־כך יורד. אין בעיות. העניין בשליטה.

מי שלא רוצה להתעורר ביום בהיר אחד ולמצוא את עצמו לא עוד יורה באוויר לפיזור מתגודדים, לא עוד פוצע והורג ילדים „שנקלעו" למקום הפרת־סדר, אלא רוצח ברשיון המדים של צה"ל, מכוח העמדתו פיתאום מול מרד כללי, שאינו מותיר ברירה אלא פשוט לצאת למילחמה על הפלסטינים, חייב להתחיל לחשוב על כך מייד.

כל הפעמונים — במחנה הכובשים ובמחנה הכבושים גם יחד — מצלצלים.

הפתעות

— רצה אריק שרון לנאום כמו בן־גוריון — ויצא כמו מוסוליני.

— כשגאולה כהן התרוצצה שם למטה ברחוב, חסרה לי נעמי שמר שם למעלה על הגג.

— והיכן היה משה שמיר לעת כזאת?

— חנן פורת הודיע, שהוא יישאר שם לעולם. הוא עוד שם?

— „לא תהיה נסיגה!"

— נמל עמוק־מים בקטיף, זה מה שבאמת חסר לנו. פשוט אין כבר מאין לייצא רעיונות.

— אלן גודמן לא הועמד למישפט צבאי כדי למנוע ממנו חנינה?

— הציונות — כך שמעתי באומרים — חייבת עתה לבחון את דרכה. אני שמעתי. אבל הציונות?

— עיתונאי שרוצה לשכנע אותי בסיכוי סביר להיות אופטימיסט, צריך לכתוב בשנה לא 364 מאמרים פסימיסטיים מצויינים ומאמר אופטימיסטי מצויין אחד ליום העצמאות, אלא להיפך.

— ביום העצמאות הבא — „עוזי" יורה ואינו־נראה.

(חוץ מזה שהבאתי פה לפני שבוע, ועניינו הבושה על איוולת ימית מראשיתה, וההשתוקקות למחותה מעל פני־האדמה).

עכשיו, אם המצרים יקימו כדבריהם את העיר החדשה „סאדאת" על חורבות ימית ובין אם לא, חרפת העיר ההרוסה לא תחלוף. העיר שאיננה — ישנה. אנדרטה הרוסה עדיין היא אנדרטה. כשם שמקדש הרוס עדיין הוא מקדש, ואולי אף יותר, שכן כל דבר חי, נושם, פעיל, משתנה, פושט ולובש צורה — מתמלא ויוצר תכנים חדשים. חורבות נשארות כפי שהן, ומנציחות את הרגע האחרון במלוא משמעויותיו.

לעולם לא!

- לעולם לא יפונה ישוב יהודי אחד בארץ־ישראל!
- לעולם לא תיפול קטיושה על ישוב יהודי!
- לעולם לא תיפול שערה מראש יהודי!
- לעולם לא יהיה עם פלסטיני!
- לעולם לא ננוצח במילחמה!
- לעולם לא נטעה!
- לעולם לא!
- לעולם!
- לא!

ממתי כבר אסור להבטיח?

דרום־אפריקה

שמעתי באומרים, כי האלוף ישראל טל מתיימר בגילוי אמת פשוטה, ואפשר שאין הוא מתיימר אלא באמת מחדש אובזרווציה מקורית, והיא שמעולם — מעולם! — לא נלחמו שתי מדינות דמוקרטיות זו בזו. במלים אחרות, אם שתי מדינות נלחמות זו בזו, הרי שאחת מהן בוודאי אינה דמוקרטית.

זה רעיון המפתה לחשוב עליו, וכל הרוצה יעשה זאת על אחריותו. פה רצוני לנסות לפתח רעיון נוסף באותו כיוון, פחות או יותר, והוא שמדינה דמוקרטית אינה יכולה, לאורך ימים, לשלוט במדינה אחרת או בעם אחר, בניגוד לרצון תושבי אותה מדינה או בני אותו עם. למעשה, שום מדינה דמוקרטית אינה יכולה לשלוט על מישהו בניגוד לרצונו מאז תום מילחמת־העולם השנייה והאוניברסליזציה של עיקרון ההגדרה העצמית.

אם זה נכון — ואני חושב שזה נכון מאוד — האם ישראל דמוקרטית?

בעיה.

כי הלא מצד אחד אנחנו הדמוקרטיה היחידה במזרח־התיכון כולו, אבל מצד אחר אנחנו שולטים בעם אחר בניגוד לרצונו. אז מה קורה פה?

התשובה לשאלה זו פשוטה: אנחנו דמוקרטיה יוצאת מן הכלל. לא. לא כל־כך יוצאת מן הכלל. שכחתי את דרום־אפריקה.

מסיבת הפינוי

(המשך מעמוד 55)

לאורחים להצטרף לריקודים. „אתם מצטלמים עתה לעיתון העולם הזה במצלמה נסתרת," התלוצץ התקליטן ולקול צחוקו של הקהל החלו יפהפיות המסיבה להצטרף לרחבת הריקודים, והתחרו ביניהן מי תעשה פוזות מצחיקות ונועזות יותר. ●●● הדוגמנית **קארין דונסקי** באה לבושה בשימלת כלולותיה, הדוגמנית **סמדר דרור**, שלבשה מכנסיים קצרצרים וגרביים שחורים, גנבה את ההצגה כשערכה הצגה של ריקוד נערת גוגו ובידה טמבור, כשכל העיניים ננעצות בזוג רגליה המחוטבות להפליא ●●● במהרה הצטרפה לריקוד השחקנית **חנה עדן**, הנמצאת בביקור־מולדת. חנה, שהספיקה, לדבריה, לשחק ב־160 סדרות־טלוויזיה, באה למסיבה בחברת הד"ר **ג'ו אדלר**, שהוא מנתח לב, וסיפרה שפרשה כליל מ־המישחק ועתה היא נוסעת מסביב העולם כדי לפרסם את ציוריו של אביה, הצייר **מנחם מסינגר** ●●● בשעה 3 בלילה בערך, ביקש אהרל'ה מבעלי המועדון ל־הפסיק לרגע את המוסיקה. מ־המיטבח הובאה עוגת־קרם ענקית, שעליה נרשמו בקצפת המילים „נאות סיני". בקול שירה אדירה הניח אהרל'ה את העוגה לפני

קינאה בועז אפלבאום, עוזרו של שימעון פרס, מעשן סיגר ומהרהר בקינאה במפוני חבל ימית שהתעשרו.

החבר'ה של נאות־סיני, והמחווה הצליחה סוף־סוף להעלות חיוך על פניהם. כשסכין בידו, החל ג'רי חכים לבצוע את העוגה כשהוא ממלמל: „אפילו הסכין מתקשה לחתוך את נאות־סיני ואת רוע הגזירה" ●●● למרות זאת נחתכה העוגה, והחברים האכילו האחד את השני בקצפת, כשהפעם הם צוחקים בפה מלא, וג'קסון אפילו תפס אומץ והזמין את חברתו אל רחבת הריקודים ●●● שני שחקניה הענקיים של קבוצת הפועל רמת־גן, **סטיב מלוביק** ו**ניל קורקי**, הפגינו את שימחתם כשהרימו באוויר את מלכת־המים של העולם הזה, **אילנה סיבוני**. אחריהם הניף גם ארל ויליאמס את חברתו באוויר, למרות הפסדה של מכבי באותו ערב ●●● ארל ויליאמס היה עסוק במשך הערב בהתערבויות על כך שבשנה הבאה תזכה קבוצת מכבי בגביע אירופה ●●● סמוך לשעה 3 אחר חצות יצאנו, ענת הצלמת ואני, מפתח המועדון. הספקנו להתלהב ממכוניתו המפוארת של ג'קסון מנאות־סיני, והירהרנו שאולי גם אנחנו היינו צריכות להתיישב בימית, אבל החלטנו שאנחנו מוכנות להסתפק במסיבות מוצלחות שכאלה.

השופט קבע: שימרית אור כתבה את השיר!

„ה תובעת (דליה קובלסקי) אינה מוערכת על־ידי כמי שבאה לרמות בזדון, אך היא חייבת להיות מרמה בזדון, אם לא שלחה לנתבע 1 (קובי אושרת) בשעתה, שום פיזמון הנושא את השם הללויה," כתב בפסק־דינו השבוע השופט בנימין כהן.

„התובעת היא עקרת־בית מתוסכלת או משוררת מתוסכלת. מפעם לפעם היא כותבת שירים (פיזמונים). מתקבל על הדעת, שערכם האובייקטיבי אינו קיים, אולם בליבה בוערת ההכרה ששיריה הינם בעלי־ערך, ואין ציבור שייהנה מהם.

„יש אנשים, אשר פסטיבל־הזמר — קל־וחומר האירוויזיון — הוא שיא מאווייהם. התובעת, אחרי שחששה כמה שחששה והתלבטה, אזרה לדעתי אומץ הפעם ושלחה לנתבע 1 איזה שיר, כנראה את השיר הנושא את השם הללויה. הנתבע, כדרך מלחינים בעלי־מוניטין, כאשר לא מצא בשיר חפץ — פשוט זרק אותו לסל הניירות מבלי לדקדק בנימוסים, אשר אולי היו מניעים אותו לענות, אפילו בסטנסיל.

„שנתיים חלפו, והנה השיר הללויה זוכה בפסטיבל ובאירוויזיון. ייתכן שהנתבע 1 אפילו לא זכר את המיכתב — כלומר את השיר ההוא — ואף לא את כותרתו. לעומת זאת יכול להיות שזכר את המילה הללויה...

„יכול להיות שלא הנתבעת 2 (שמרית אור) העלתה את השם הללויה בראשה, אלא הנתבע 1, המלחין, הכניס אותו לראשה... בין כך ובין כך, אני רחוק מלהיות משוכנע דיי שעל התובעת לזכות, אפילו זכר הנתבע 1 את השם מתוך השיר שקיבל, ואפילו הציע לנתבעת 2 מילים אשר מתבקשות מן השם הללויה. השם לבדו עדיין איננו שיר, קל וחומר שם כהללויה, אשר מנבכי זכרוני קראתיו בספר התנ"ך."

זהו רק חלק מפסק־הדין שנתן השבוע השופט בנימין כהן, במישפט סנסציוני, שבו נתבעו המלחין קובי אושרת, מחבר הלחן של השיר שזכה בתחרות האירוויזיון בשנת 1979, והתמלילנית שמרית אור, שחיברה את מילותיו. התובעת, דליה קובלסקי, טענה, כי היא זו אשר חיברה את מילות השיר. בכתב־התביעה שהוגש לבית־המישפט באמצעות עורכי־הדין צבי לידסקי ואלינור דורון, תבעה דליה קובלסקי זכות יוצרים על השיר, ותבעה לחייב את הנתבעים, להגיש לה חשבונות על כל הרווחים שהרוויחו בגין זכיית השיר בתחרות האירוויזיון, לחייבם לשלם לה מחצית מרווחים אלה.

הללויה ובראוו

בעדותה בבית־המשפט השבוע, גוללה דליה, אשה נמוכת קומה ואם לשלושה ילדים, את סיפורה: „אני עקרת־בית שתחביבה כתיבת שירים. פעם אחת אזרתי אומץ ושלחתי שירים למלחין אלברט פיאמנטה. ראיתי שאין תגובה והפסקתי. בסוף 1977 ישבתי בחנות כשהודיעו ברדיו על תחרות לכתיבת שירים לתחרות האירוויזיון. קיבלתי השראה, ואחרי התייעצות עם גיסתי שושנה, החלטנו על שני נושאים מתאימים לשירים. האחד נשא את השם הללויה, והשני בראוו."

דליה נשאלה על־ידי עורכת־הדין מאיה ורשבסקי, שייצגה את הנתבעים, „אם ידעה שהזמר צביקה פיק הלחין שיר הנושא את השם בראוו, שלח אותו לפסטיבל והשיר לא התקבל?" על כך ענתה דליה: „כן, אני יודעת." בנקודה זו לא התאפק נשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב בנימין כהן והעיר בצחוק: „אוי ואבוי, שרק המישפט על השיר בראוו לא יגיע אלי!"

דליה המשיכה בעדותה: „את השיר הללויה כתבתי לאט־לאט. השיר בראוו נשאר רק כרעיון. „חיפשתי מלחין מתאים, עד שיום אחד ראיתי תוכנית טלוויזיה הנקראת, ראש כרוב, שקובי אושרת היה מנהלה המוסיקאלי. סיגנונו המישפחתי, מצא־חן בעיני, והחלטתי לשלוח לו, כחמישה חודשים לפני הפסטיבל של שנת 1978, את שני השירים, הללויה ובראוו.

„שמתי אותם במעטפה ושלחתי אליו את ההעתק היחידי, כשבידי נשארה טיוטת הנוסח האחרון. חיכיתי שלושה שבועות ולא זכיתי לתשובה. כשהגיע מועד שידור הפסטיבל של שנת 78', נוכחתי לדעת שהשיר אינו ברשימת השירים, ושכחתי ממנו.

„בשנת 1979 בפסטיבל הבא, הופיע לפתע השיר ברשימת השירים. נדהמתי לראות ולשמוע בטלוויזיה את השיר שאותו שלחתי לקובי שנה קודם לכן. אחותי ואני ניסינו להתקשר לקובי הביתה, אבל חודשים רבים לא מצאנו אותו בבית.

„בצהרי יום שידור תחרות האירוויזיון באתי לביתו של קובי יחד עם אחותי. קובי לא היה אז בבית אבל אשתו קיבלה אותנו. סיפרתי לה את הסיפור ואמרתי לה שלקחו את התינוק שלי. מכיוון שלא קיבלתי ממנה כל תשובה מהותית, החלטתי להגיש נגד קובי ונגד שמרית אור תביעה על השיר שאני כתבתי."

הללויה

תובעת קובלסקי
„אני אפס מאופס!"

נאשמה במירמה

בחקירתה נשאלה דליה על־ידי עורכת־הדין של הנתבעים, איזה מישקל רצתה לתת לשיר, מלעיל או מילרע, ותשובתה היתה: „איני יודעת."

לשאלה כיצד היא מגדירה את השם הללויה, ענתה: „זה שיר שמחווה דיעה, שיר הודיה לאלוהים על כך שהעולם נפלא."

שאלה: בתצהיר כתבת פעמיים „הללויה על מה שהיה יה." מה זה יה?

תשובה: יה, הכוונה לאלוהים.

שאלה: מה זה „הללוה על הכל?"

תשובה: „הכוונה לאשת חיל מי ימצא. התכוונתי לאמא שלי."

כאשר נחקרה שמרית אור באשר לכוונת המילה יה, ענתה:

„לא התכוונתי כלל למילה אלוהים. היתה חסרה הברה במנגינה, לכן חזרתי על ההברה האחרונה של המילים „ומה שהיה־יה."

עורכת־הדין של הנתבעים הטיחה בפניה

לא

של דליה קובלסקי שאלה, אשר עירערה לרגע את שיווי מישקלה:

„האם נחקרת כבר פעם בעוון מירמה?"

דליה הודתה שהיא נחקרה פעם במישטרה בעוון מירמה, כאשר העלילה על ה־תופרת שלה שזייפה צ'ק שלה. על פרשה זו כתב השופט בפסק־דינו: „...תקרית מבוטלת בערכה, אבל בכל זאת עשויה להשליך משהו על אישיות התובע... יותר משמעניינת אותי הפרשה, מעניין אותי הסיפור אשר יצא מפי התובעת. סיפור על מחשבות שהתפוצצו במוחה, שלא היתה בטוחה אם הצ'ק הוא אכן שלה. סיפור על התייעצות עם חברותיה, כשהן מייעצות לה מה לעשות. בקיצור — הרבה חוסר ביטחון."

דליה קובלסקי הסכימה להיחקר במכונת־אמת, כדי לתת יתר תוקף לטענותיה. אך היא טענה שבשל התרגשותה הרבה נתן לה רופאה כדורי הרגעה, ואין היא יכולה לזכור את מילות השיר שכתבה.

נתבעת אור
„אגיש תביעת־נזיקין!"

נגנב

„הנתבעים הוסיפו קצת שקר"

על כך הגיב השופט כהן: „גם אצל מפעיל הפוליגרף היתה התובעת מלאת התרגשות ומבוכה, עד שלפי המחשבה שלי לא רצתה שתישאל או תיחקר על מילות השיר."

השופט קבע: אחרי ששקלתי את העניין בזהירות, אינני מוכן לומר שהנתבעים גזלו את המילים מן התובעת, ושהמילים לא חוברו על ידי הנתבעת 2 בעצמה, אך עלה בראשי הירהור, שמא הנתבעים אמרו לעצמם: אם נספר לשופט את האמת בלבד, אולי האמת לא תיראה לו. כדי להגיע לאמת הוסיפו הנתבעים קצת שקר בעניין האופן שבו הגיעו אל השם הללויה."

בסיום פסק־הדין קבע השופט: „בסך הכל, לא שוכנעתי דיי שהשיר חובר על־ידי התובעת ולא על־ידי הנתבעת 2. אני גם נוטה לחשוב שהשיר אכן חובר על־ידי הנתבעת 2. לפי עדות התובעת השיר עוסק בהלל לקדוש־ברוך הוא. אי־אפשר להבין כיצד נדחקות לשם לפתע המילים הללות שכוונתה לאם הבנים. מה עניין אם הבנים לשיר אי אפשר להבין. התביעה נדחית, והתובעת תשלם לנתבעים 7500 שקל הוצאות המישפט, כולל ריבית והצמדה."

אין ספק שנשיא בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, בנימין כהן, למד פרק בהילכות הזמר הישראלי. „מה שיפה במיקצוע שלי," העיר השופט בחיוך, „הוא שרגע אחד אני עוסק ברצח, רגע שני במערבל חשמלי ורגע שלאחריו בענייני שירים."

כשנשאלה שמרית אור לתגובתה, אחרי פסק־הדין שבו יצאה מנצחת, אמרה:

„הרגשתי היא שהמישפט היה מיותר. אף פעם לא הייתי בבית־מישפט. הייתי צריכה להוכיח דבר שהוא מובן מאליו. אני שוקלת הגשת תביעה על נזקים, עוגמת נפש, הטרדה, בילבול מוח והוצאות."

כשנשאלה דליה קובלסקי על עצמה ענתה: „אני שום דבר, אני אפס מאופס."

נירה גל

MAKE LOVE NOT WAR

צחי הנגבי וחברתו רנדי
לכל סיר יש מיכסה

לפני שלושה שבועות סיפרתי לכם על **רנדי**, החברה הסטודנטית של **צחי הנגבי**. גיליתי לכם שהיפהפיה הבלונדית, שהיא עולה חדשה מארצות־הברית, מט־פסת אחרי החבר הימני־קיצוני שלה עד למרומי האנדרטה שבימית. שם הם יכלו לתפוס קצת שלווה ולאהוב זו את זה, וגם את ארץ־ישראל השלמה.

כשירדו לבסוף צחי והכנופיה שלו מן האנדרטה, לפני שפוצצה, היתה רנדי לצד חברה. או אז ניתנה לצלמים הזדמנות הפז להנציח את מראה פניה של הסטודנטית בת ה־21, שהנעימה את זמנו של צחי למעלה. היא לבשה, כמובן, חולצה של התנועה־לעצירת־הנסיגה בסיני, מה ש־מוכיח שלא רק אהבה יש לה בראש, אלא גם אידיאולוגיה. ועוד זה מוכיח, שלכל סיר יש המיכסה שלו.

ועכשיו אפשר להבין למה היה צחי כל־כך עליז שם למעלה, ועשה לאמצעי־ה־תיקשורת העולמיים הצגה גדולה שכזאת. אבל אני לא מבינה מדוע הוא היה צריך לנגן דווקא את התיקווה. סלואו שקט ואינטימי היה הרבה יותר מתאים. וחוץ מזה יש לי הצעה לבן של הח״כית ולחברתו: Make love not war!

העיתונאית והטייס

יש לי סיפור על **עיתונאית** ישראלית, מאוד־מאוד ידועה, וגם מאוד־מאוד נשו־אה. העיתונאית, הכותבת באחד היומונים היותר גדולים בארץ, נסעה לא מזמן יחד עם **בעלה**, לניו־יורק. שם עובד הבעל בשליחות של מוסד אקדמי, ואילו גיבורה הסיפור שלנו אוספת חומר לכתבות שונות, שאותן היא שולחת מדי פעם לעיתונה. עד כאן הכל שפיר. אבל תישמעו מה קרה:

יום אחד פגשה הכתבת בישראלי, **טייס** לשעבר בחיל־האוויר, שכיום לומד ב־אחת האוניברסיטות בארצות־הברית. בין השניים התפתח רומן סוער, שיצר תיסבו־כת שלמה בחיי המישפחה של הז׳ורנא־ליסטית. הטייס הזה כל־כך סובב לה את הראש, שהיא עזבה את הבעל בבית, ועב־רה לגור עם אהובה.

מסתבר שראשו של הטייס, שלמענו היתה מוכנה ליצור קרע בחיי המישפחה שלה, לא הסתחרר כל־כך. העובדה הזאת התבררה לעיתונאית ערב אחד, כאשר הלכה איתו למסיבה. בין שיחה לריקוד הכיר הבחור חתיכה גרמנית, שכנראה מצאה חן בעיניו יותר מבת־לווייתו. עוב־דה: באמצע המסיבה הוא הסתלק לו יחד עם הגרמניה, והשאיר את הכתבת המומה לגמרי.

היא פשוט לא ידעה מה לעשות. והכי גרוע: לא היה לה איפה להעביר את הלילה. לבסוף, בשיברון־לב ובבושת־פנים, חזרה באמצע הלילה אל בעלה. כשראה הבעל את מצבה, התעוררו רחמיו והוא הסכים לקבל אותה בחזרה. בני־הזוג הגיעו ביניהם להסכם שישקמו את חיי־הנישואין שלהם, כששני הצדדים מתחייבים שלא לבגוד. אז כל עוד לא תישמעו ממני יותר סיפורים על העיתונאית, תדעו שההסכם מחזיק מעמד.

שלומית לא בהריון

הדוגמנית **שלומית אמיר** מבקשת להודיע באמצעותי לכל עם ישראל, שהיא לא בהריון. לפני חודש היא הכריזה באוזני בדיוק את ההפך. והיא גם הסבירה לי את הסתירה הזאת.

שלומית, הנשואה לצלם־האופנה הצר־פתי, **מישל מסייה**, ניסתה במשך זמן רב להיכנס להריון ולא הצליחה. במשך ארבע שנים, שבהן עבדה בצרפת, היתה בטיפולו של הפרופסור **ז׳אן כהן**, המת־מחה בהפריה מלאכותית, ושהוא גם הרופא המיילד של אשתו של מלך מרוקו, **חסן**. כשחזרה הדוגמנית, שגדלה בעיירה הדרו־מית נתיבות, לארץ, היא המשיכה כאן בטיפולים.

לפני יותר מחודש, נתגלו סימנים שיכלו להעיד על כך ששלומית בהריון. מכיוון שהיא רוצה מאוד־מאוד בילד, נתנה שלומית דרור לתיקוותיה, ובשימחה רבה סיפרה, שהנה אר־טו־טו מתגשם חלומה. כדי לקבל את האישור הסופי לכך, נסעה במיוחד לפרופסור כהן לפאריס. שם נכונה לה אכזבה מרה: הבדיקות העלו ששימ־חתה היתה מוקדמת מדי, ושהיא אינה בהריון.

כאילו לא היתה זאת מכה קשה מספיק, נתקלה הדוגמנית בבעיה נוספת עם שובה לארץ. בעיקבות הפירסומים על הריונה, ביקשו חברות־הפירסום לבטל עימה חוזי צילומים, וסירבו להחתימה על חוזים חד־שים. כל זאת מכיוון שחששו שההריון יפגע בגיזרתה החטובה של שלומית. אז כדי להקל על מצוקתה אני מודיעה לכולם: אין מקום לדאגה. שלומית נשבעה לי שהיא לא בהריון.

שלומית אמיר
שימחה מוקדמת

חתונה בצחוק ואהבה ברצינות

תראו איך משטות יכול לצאת דבר רציני:

יום אחד בשבוע שבער, בקול ששון ובקוה שימחה, השיא ה״רב״ **יצחק („צ׳רצ׳יל״) קלפטר**, את הדוגמנית **סיגי סלע**, לצלם־יח״צן **אבי דיין**. טקס החתונה נערך במועדון הפקולטה של צ׳רצ׳יל, ואחד מאורחי מועדונו התנדב לתרום את הטבעת ההכרחית. השדכנית היתה האופנאית **ציפי חן**, שאת דגמיה מדגמנת סיגי. היא אירגנה את כל העניין מתוך רוח ליצנות, שנחה עליה לפתע פיתאום.

אבי, שהיה בודד מאז שחברתו **רות אדלר** עזבה אותו, ניצל את ההזדמנות עד תום. הוא הזמין את „אשתו״ לבלות עימו את ליל־הכלולות בביתו כדת־וכדין. סיגי דווקא לא התנגדה לרעיון. כשקמו השניים למחרת בבוקר, הם גילו שיש ביניהם הרבה יותר מאשר בדיחה. מאז נשארה סיגי לגור אצל אבי, והשניים ממש מאוהבים.

מי שהכי מאושרת מכל העניין היא ה־שדכנית. „כבר הרבה זמן חשבתי שהם מתאימים,״ סיפרה לי ציפי חן, „אבל הם לא היו כל כך משוכנעים בכך. החתונה הזאת הסירה את המחסום שהיה ביניהם, ואז התפרצו כל הרגשות החוצה.״

אני רואה את כל העניין בכיוון קצת

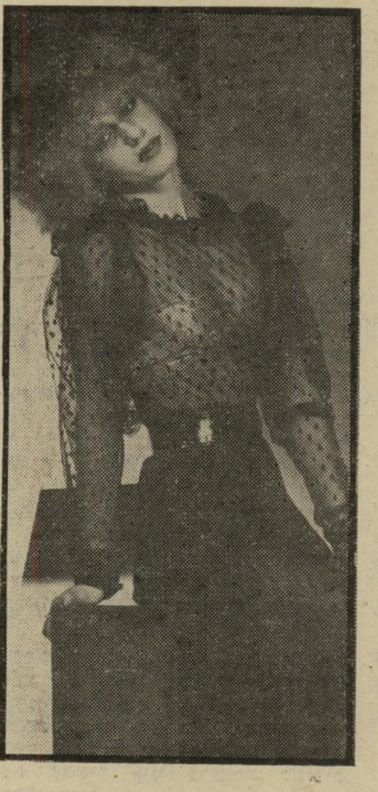

סיגי סלע
כמו שהיה פעם

אחר: לפי ההערכות שלי, כבר עברו הרבה־הרבה שנים מאז יכולתי לספר לכם על זוג שניכנס למיטה רק אחרי החתונה. אז הינה לכם זוג אחד, כדי שלא תשכחו איך זה היה פעם.

האורחת של אלכס

אלכס גילעדי
קצב אירועים

אני לא ראיתי אותם, אבל כל מיני אנ־שים מתעקשים על־כך שהבחינו על ה־מירקע ב**אלכס גילעדי** וב**לאה זהבי**, יושבים ביחד בין הקהל בתחרות האירוויז־יון, שהועברה אלינו בשידור ישיר מאנג־ליה. בכל־אופן — היו בקהל או לא — אני החלטתי לבדוק מה קורה ביניהם באופן כללי. תוצאות הבדיקה מראות כדלהלן:

אלכס, שהוא כיום ראש מחלקת־הספורט באירופה של רשת הטלוויזיה האמריקאית אן־בי־סי, בא לפני שבועיים לביקור בארץ. כאן הוא פגש בידידתו הוותיקה, לאה, שהיא עוזרת־הפקה של התוכנית שעה

רחל מרחלת על כל העולם

ורמוס מתגרש

עדיין לא ברור אם חבר־הכנסת חיים דרוקמן מתגרש מהמפד"ל או לא, אבל דבר אחד כבר בטוח: **דני ורמוס**, מזכ"ל המפד"ל, כן מתגרש. ולא מה־מפד"ל, אלא מאשתו. זה בדוק. מאיפה אני כל כך בטוחה? אשתו, **נעמי**, אישרה את הדבר מאוזני.

את תגובתו של המזכ"ל פשוט לא הצ־לחתי להשיג. נראה לי שהוא ניסה קצת

דני ורמוס
ללקק אצבעות

להתחמק מפני, למרות שאני לא מבינה מדוע. מה יש, לחבר מיפלגה דתית אסור כבר להתגרש?

ממה שהצלחתי לברר, עומד מאחרי הגירושין סיפור פיקאנטי מאוד. מישהו ממקורביו של ורמוס גילה לי שהעסקן המיפלגתי הבכיר תפס את אשתו עם מישהו אחר, וזה מה שהעלה את חמתו והביא אותו להחלטה הגורלית. עד כמה שהבנתי, הוא ממש רתח מזעם, ועד היום קשה לו להירגע מהגילוי המרעיש הזה.

לנעמי יש גירסה שונה לחלוטין. היא סיפרה לי שיש לה כבר די הרבה זמן שיחות עם בעלה בקשר לגירושין. לדבריה הם דחו את העניין מפעם לפעם, עד של־אחרונה, באופן שקול וללא כל ריב, הח־ליטו סופית להתגרש. ומה אם התיק ברבנות וההאשמות כביכול של דני כל־פיך? „אני לא יודעת על זה שום דבר," השיבה, „החלטנו שאנחנו רוצים להתגרש ללא כל קשר למישהו שלישי."

כן משולש או לא משולש — בדבר אחד אני משוכנעת: יריביו של ורמוס מהמפד"ל כבר מלקקים את האצבעות למשמע הסיפור הזה.

רומן או לא רומן?

דליה שימקו ויפתח קצור
ציפיות גבוהות

מכל עבר זורם אלי מידע על רומן חשאי בין השחקנים **דליה שימקו** ו**יפתח קצור**. המקורות שלי היו מוכנים להישבע שיש אהבה בין כוכבת נועה בת שבע־עשרה ופיצעי בגרות, ובין כוכב יוצאים קבוע ושיפשוף נעים.

אבל אני, כמובן, לא קונה חתול בשק. טילפנתי ליפתח, והבחור הכחיש את הסיפור מכל וכל. בכל זאת, הקשיתי עליו, הרי רואים אתכם בכל מיני אירועים ביחד? „אה," גימגם קצת חברה לשעבר של השחקנית **איבון מיכאלי**, „זה בגלל שהצלמים ביקשו מאיתנו לעמוד האחד ליד השני." אז תגידו אתם: להאמין לו או לא?

שימקו וקצור, שאגב עדיין לא הופיעו ביחד, נחשבים כיום לעתיד הקולנוע הישראלי. השניים כל־כך מתאימים זו לזה, עד שנראה לי שגם אם עדיין אין ביניהם משהו רציני — ואני לא כל כך בטוחה שאין — אז בעיקבות הציפיות הגבוהות זה עוד עשוי לקרות. בכל אופן, אם תתבשרו בקרוב על התפתחויות כאלה, זיכרו שאני הייתי הראשונה שדיווחתי על כך.

מוקד והמתחילות

ד"ר גבריאל מוקד, מרצה בכיר לפילוסופיה באוניברסיטת בן־גוריון ועורך כתב־העת הסיפרותי עכשיו, מרבה להת־כחש למוניטין שיצאו לו, כמי שמקובל על משוררות מתחילות. אבל מה לעשות, עובדה, גם לאהבה הנוכחית שלו, למרות שאינה חורזת חרוזים, יש קשר לעולם הסיפרות. קוראים לה **זוהר**, והקשר שלה לתחום התמחותו של החבר שלה, הוא התעניינות אישית, ואפילו אישית מאוד.

השניים הכירו בין דוכני שבוע־הספר האחרון. זוהר ניגשה למוקד, והתעניינה בכל מיני דברים שהוא כותב. אבל הפי־לוסוף, לעומת זאת, התעניין דווקא בה.

לפתע גילתה המתעניינת, שגם לה יש עניין באיש שמאחורי נושא התעניינותה. מאז הם ביחד.

למוקד חברים רבים מקרב הסופרים והמשוררים בארץ. האולימפוס האקדמי, שאליו טיפס, אינו מפריע לו לנהל אורח־חיים בוהמי למדי. הוא מרבה לבלות ב־קפה שטרן, ברחוב דיזנגוף בתל־אביב. את חבריו הוא נוהג להפתיע בכל פעם מחדש, כשהוא מופיע בלווית חתיכה חדשה.

לפני שהכיר את זוהר, הסתובב מוקד עם המשוררת והמספרת המתחילה **א. דורית**, ולפניה היו לו עוד כל מיני מת־חילות כאלה. הרומנים הקלילים האלה הם שעוררו את הרינונים, שלעורך כתב־העת יש משיכה מיוחדת למשוררות צעירות.

גבריאל מוקד
משיכה למשוררות

למוקד יש לכך הסבר משלו. „היו לי בחיי עשרות חברות," סיפר, „שאחדות מהן כתבו בעכשיו. אבל הן בהחלט חלק קטן בכל הבחורות שהכרתי. גם החברה הנוכחית שלי, שאמנם יש לה סגולות גופניות ורוחניות נעלות, אינה עוסקת בכתיבה. היא פסיכולוגית."

המזכירה של רייסר

לשרה פרנקו, מזכירתו הזוהרת של חבר־הכנסת **מיכה רייסר**, יש סיפור עם **יהלומן צעיר**, שהוא בן של יהלומן מאוד ידוע ומאוד עשיר. הסיפור הזה הוא ממש טרי. הם הכירו רק לפני שבועיים, באחד מהמועדונים היותר אכסלוסיביים בעיר. את שמו של היהלומן הזה עדיין אי־אפשר לפרסם, בשל התחייבויות אחרות שמהן לא השתחרר סופית.

שרה פרנקו
יודעת ליהנות

לפרנקו, העובדת כבר שנתיים וחצי עם הח"כ הצעיר, יש יחסים תקינים מאוד עם הבוס שלה. השניים גם נראים ביחד באי־רועים מיפלגתיים שונים. לעומת זאת, עם היהלומן זה עניין של אהבה.

לגברת הזאת, שהיא חברת חרות, יש גם סגנון. לא מזמן היא התעייפה קצת מן העבודה שמעמיס עליה רייסר, הרימה טלפון והזמינה כרטיס טיסה למונקו. כש־חזרה ארצה נחתה הישר למסיבת הפתיחה של דיסקוטק חדש בתל־אביב. משם עברה למועדון אכסלוסיבי, והופ — תפסה אהבה. לא בחינם אומרים עליה שהיא יודעת ליהנות מן החיים.

טובה של מני פאר. והזמין אותה לבלות חופשה באירופה. הוא לא היה צריך לבקש פעמיים. מייד כשסיימה לעבוד על התוכ־נית האחרונה, ארזה את המיזוודות וקפצה לשבועיים לאלכס, המתגורר עתה בלונדון.

מספרים לי שאלכס, שלפני שעזב את הארץ כיכב אצלי במדור כימעט כל שבוע, נותן לאורחת שלו גוד־טיים אמיתי. לאה, שגוייסה גם לעזור בהפקת תחרות הקדם־אירוויזיון בארץ, נזקקה למעט מנוחה. אבל על־פי קצב האירועים שאלכס מכתיב לה שם, נראה לי שהיא תחזור לארץ תשו־שה עוד יותר.

לאה זהבי
תשושה יותר

חשבון עובר ושב

מאת שלמה פרנקל

צלעות

היום הגדול הגיע. ערב נורא־הוד הת־חיל לרדת על מידבר יהודה. במערב צנח כדור־השמש הענק מעבר להרים, ורוח צוננת נשבה בבלוריות. לא פחות מאלפיים איש ואשה ישבו על יציע המוזמנים הענקי, שהוקם במיוחד לצורך זה על־ידי יחידת חיל־ההנדסה של צה״ל. כל חברי־הכנסת היו שם, ואין צורך לומר — כל השרים. מישלחת מאת בית־המישפט העליון היתה, וצמרת צה״ל. נציגי ההסתדרות, נציגי התאח־דות־התעשיינים ולשכות־המיסחר. היו שם גם נציגי תנועות־הנוער והסוכנות, ראשי־ערים וראשי מועצות מקומיות, רב־נים ואברכי־משי, נציגי תפוצות־ישראל בגולה ושגרירי מדינות זרות. הקיצור: שמנה וסלתה של האומה.

מתח חרישי עמד באוויר. כולם הרגי־שו שמשהו חסר־תקדים עומד להתרחש. בזה אחר זה נדלקו זרקורי הטלוויזיות, ואז נחת מסוקו של ראש־הממשלה. מר בגין, נשען על מקל מצד אחד ועל יועצו לענייני־תיקשורת מן הצד השני, התנהל לאיטו ותפס את מקומו בשורה הראשו־נה של היציע.

בינתיים הנעימה תיזמורת צה״ל את זמנו של הקהל, ומדי פעם שרה להקת הרבנות הצבאית שיר חסידי אחד או שניים. כתב אחד, שהצליח לחדור מבעד לטבעת שומרי־הראש, ביקש מראש־הממ־שלה הצהרה כלשהי. „מעולם לא היה יום היסטורי כזה בתולדות עמנו הגדול. תודתי העמוקה נתונה לצה״ל, לשר־הביטחון ולרב גורן, שאיפשרו את האי־רוע הזה. את ביתר לא נשכחה.” אמר בגין.

יו״ר מיפלגת העבודה, שימעון פרס, מחה ממיצחו את הזיעה הקלה במט־פחת כותנה ורדרדה ואמר ליועצו: „אנחנו היינו עושים את זה בצורה יותר מכובדת. גם העיתוי שלהם לא כל־כך טוב.”

ממש מול יציע המוזמנים הענקי, ב־מרחק של כ־30 מטרים, היה פרוש (על מישטח שהוכן במיוחד לצורך זה על־ידי בולדוזרים של צה״ל) מרבד קטיפה כחול־לבן ענק, מקופל לשניים. מעבר למרבד היתה בימת ההופעה, שם יתחיל בעוד דקות מעטות החיזיון האור־קולי האדיר.

ואכן, הרגע הגדול הגיע.

החשיכה כבר התחילה יורדת, ואל זרקורי הטלוויזיה הצטרפו זרקורי המו־פע רבי־העוצמה, שכוונו ישירות אל ה־שמיים. ואז, לפתע, כמו משום מקום, הופיעו שלושה מסוקים צבאיים ענקיים שטסו במיבנה דמוי־חץ.

על הבימה תפסה את מקומה התיז־מורת הפילהרמונית, ואילו מן המסו־קים, שחגו מעל לבימה, שולשל מישטח ענק, ששלושת המסוקים תפסו אותו בשלשלות־ברזל. על המישטח היה פסנ־תר כנף גדול, שלידו ישבה, היא ולא אחרת — נעמי שמר בשימלת משי שחו־רה כפחם, שמגיני־דויד קטנים ומוזהבים רקומים עליה.

הקהל נאלם דום מרוב התפעמות. נעמי שמר הרימה לרגע את ידיה השמנ־מנות, והורידה אותן בחבטה אדירה על המקשים, כשהתיזמורת הפילהרמונית מלווה אותה בנעימת כינורות חרישית.

ואז פצחה המשוררת, בקול הדבש והזהב אשר לה, בשיר שחיברה במיוחד לכבוד האירוע, ועיני הקהל זלגו דמעות ונהרה פתאומית עלתה על כל פנים.

עצמות במידבר
הרבה הרבה צלעות

בכישרונה הגאוני נטלה את המילים, שיחקה בהן, הפיחה בהן רוח ותחיינה. יאללה ביתר יאללה, שרה המשוררת, יאללה ביתר יאללה / אלוהים גוד או אללה / בניקרות צורים ובמחילות / בימים ובלילות / אבוא במינהרות וב־מצדות ובמערות / ואלפי רומאים ב־חרבות צרות / טובחים טבח חורגים הרג / וילבינו כל שדות הפרג / ולוחמי בר־כוכבא אחת דתם / כנחלים וכנהרות ניגר הדם / ויכום לפי חרם עד העצם / ותישאר רק עצם, רק עצם, רק עצם!

ואז בכה הקהל ויתייפח. וכשם שהת־חילו כך סיימן כינורות התיזמורת ה־פילהרמונית ביבבה עולה ויורדת ונמוגה ברוח המידבר.

ואז הופנו הזרקורים אל הבימה ש־מעבר למרבד הכחול־לבן, שם ניצבה לפני התיזמורת להקת הגבעתרון, קי־בוצניקים חסונים ובעלי שפם, וקיבוצ־ניקיות שמטלטלות צמה מוזהבת, ועימם שרהל׳ה שרון בשימלת מקסי מקסימה.

בעוד הקהל מוחה חרש את דמעותיו, ביטאו אנשי תנועת־העבודה את רוח האופטימיות של ארץ־ישראל המתחדשת, את קול הטרקטורים שבשדות העמק, את משק הרוח בחיטים, ואת איבחת חרב הנח״ל המתהפכת. כמו שכתב אחר־כך עיתונאי אחד נפעם: „הם ביטאו את ההמשכיות, את המעבר הדרמטי מן העבר אל העתיד דרך ההווה, את ה־תיקווה שיש למצוא גם בטקס הקבו־רה!”

בעוד הם מסיימים לשיר, כבר הגיעה להקת המחול הנהדרת של הסטודנטים, הנערים היפים במיכנסי משי מתנפנפים, והנערות היפות בחצאיות מתנופפות גם חן, ולב הקהל רחב למראה הרגלים השזופות והשיער הפורץ מכל אבר!

ואז — כשליבו של הקהל חישב להתפוצץ מעוצמת הרגשות, חשכו לפתע ה־זרקורים לרגע אחד, ויהי כאשר שבו והאירו, כבר לא היה איש על הבימה, מבילעדי איש אחד.

במרכז הבימה הוא ניצב, הרב ה־ראשי שלמה גורן, עטוף בגלימה לבנה כשלג וטלית מכסה את ראשו, וספר־הספרים בעטיפת כסף בידו.

הרים הרב את ידו, והנה לנגד עיניו של הקהל גחנו תריסר נערות בבגדי לבן, והרימו את שולי המרבד, ובתנועות קלות וחינניות מאין כמותן פסעו אל עבר הקהל כשהן מסירות את הלוט ומג־לות לפני עיני האנשים את אשר היה בתוך המרבד — היא עילת הטכס ה־מופלא הזה כולו:

מאות־מאות של עצמות לבנבנות, גול־גלות ועצמות שוק, גרוגרות ועצמות ה־אגן, עצמות שיכמה וצלעות, צלעות ל־רוב!

„אלה עצמות גיבורינו, מתי ביתר ולו־חמי בר־כוכבא, והיום נביאן אלי קבר ישראל סבא!” הכריז הרב גורן בקולו המייבב קצת, וההתרגשות הלוא היא רשומה על פניו, ועיניו בורקות וורידי צווארו מחשבים להתפוצץ, „ואני אקרא לכם את הדבר אשר אין מתאים ממנו לרגע הזה!”

לרגע החריש הרב גורן, ואכן, העיתוי היה מופלא: מאי־שם עלה לפתע קול מטחי התותחים, 21 במיספר. ובהידום קול התותחים נשמע קול הלמות התו־פים, מתגבר והולך ולפתע תם ונשלם.

ואז הניף הרב גורן את ימינו אל עבר העצמות המונחות על המרבד ויקרא מן הספר אשר בידו:

„היתה עלי יד אלוהים ויוציאני ברוח אלוהים ויניחני בתוך הביקעה והיא מל־אה עצמות.” והרב גורן נשא את עיניו מן הכתוב והתבונן בעצמות אשר לפניו, ואחר־כך המשיך וקרא:

„והעבירני עליהן סביב־סביב, והנה רבות מאוד על־פני הביקעה, והנה יבשות מאוד.” ושוב נשא הרב את עיניו מספר יחזקאל, התבונן בעצמות הרבות שעל מרבד הקטיפה והמשיך:

„ויאמר אלי, בן־אדם, התחיינה העצ־מות האלה, ואומר, אדוני אלוהים, אתה ידעת. ויאמר אלי הינבא אל העצמות האלה ואמרת להן העצמות היבשות, שימעו דבר אלוהים!”

בשלב זה עלה קולו של הרב גורן לטונים גבוהים, והקהל עצר את נשימתו. מאי־שם במרומי השמים הבריק ברק פתאומי, וכבר היו כמה וכמה התעל־פויות: התעלפה הגברת לאה רבין, והת־עלפה גם הגברת סוזי אבן. ואילו מן האגף האחר של המפה הפוליטית הת־עלף ח״כ אברהם שפירא, ואילו זוגתו של שר־התחבורה היתה על־סף ההתעל־פות, אך בעלה הציל אותה בעוד מועד בסטירה עזה על לחייה.

והרב גורן המשיך:

„כה אמר אדוני אלוהים לעצמות ה־אלה, הנה אני מביא בכם רוח וחייתם. ונתתי עליכם גידים והעליתי עליכם בשר...”

עוד הרב גורן קורא, והנה לנגד עיניו הקמות של הקהל אירע מחזה אשר לא נראה כמוהו: על העצמות הלבנ־בנות והיבשות הללו שעל מרבד הקטיפה הגדול התחיל לעלות בשר!

תחילה אפשר היה לראות רק התע־בות קלה, כאשר הסחוס צמח והתפתח מסביב לפרקים. אך לא חלף זמן רב — אולי כמה שניות חלפו — והנה הגידים מצמיחים ועולים, ורודים קצת, מתוחים וקשים, ועוד זה קורה, וכבר התחיל הבשר לעלות. על הצלעות ניכר הדבר לראשונה. שכבות שכבות של בשר אדום התחילו להצטבר מסביב לצלעות.

בנקודה זו כבר אי־אפשר היה לשלוט במתרחש. מן הקהל נשמעו צרחות מק־פיאות־דם. גברים ונשים קרסו תחתיהם בלי הכרה. הרב גורן, שהרים סוף־סוף את עיניו מן הכתוב, פלט יבבה עזה מאוד, ואז התעוררתי, וראיתי שלא חלמתי חלום.

דם יהודי

מורי ורבותי חברי־הכנסת. ברשותכם אקדיש את הדקות הראשונות של נאומי להבהרת נקודה מסויימת. רכילאים זריזי־לשון מצאו להם עניין לתקוף אותי, על אשר הודיתי לשר־הביטחון ולרמטכ״ל וגם לרב גורן ולרב כהנא, שסייעו למנוע שפך־דם, ואפילו טיפה אחת של דם יהודי לא נשפכה בימית. מדוע הוא אומר דם יהודי? שאלו המלעיזים הללו. וכי יש הבדל בין דם יהודי ובין דם גויים?

אכן, הבורות תמיד גובלת ברישעות, מורי ורבותי חברי־הכנסת, ואין טוב מן המיקרה הזה כדי להוכיח. הנה, כאן אני מראה לכם תרשים אשר הכין למעני הפרופסור כרם בן־דויד מאוניברסיטת בר־אילן, ותרשים זה, הרשו לי להבטיח לכם, נעשה על־פי מחקרים מדעיים מפורטים. אחר־כך יחלק לכם יועצי הטוב, אורי פורת, את התרשים הזה למען תראו במו־עיניכם ומקרוב.

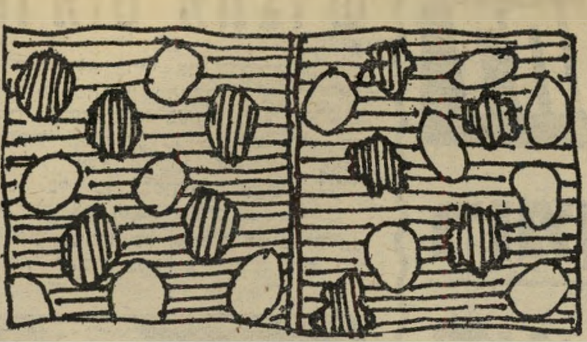

כדוריות אדומות ולבנות
מימין: דם יהודי. משמאל: דם גויי

אני אומר כאן, מורי ורבותי, אך את עיקרי הדברים: על־פי המחקר יש הבדל ברור בין צורת הכדוריות האדומות של הדם היהודי ושל הדם הגויי. מכיוון שמדובר בכדוריות האדומות, ולא בלבנות, קשה להבחין בדבר בעין בלתי־מזויינת. אך בעזרת מיקרוסקופים רבי־עוצמה, המצויים בשירות המדע היהודי, אפשר לראות את ההבדל בלי שום קושי מיוחד.

הכדוריות האדומות אשר לנו היהודים הן קצת משוננות יותר בקצותיהן, והייתי אף מרחיק לכת ואומר שיש בהן שמץ־צורתו של מגן־דויד. כדבר הזה לא תמצאו, מורי ורבותי חברי־הכנסת, בכדוריות האדומות של הדם הגויי. הנה כן־כן, בצדק אמרתי מה שאמרתי. ועכשיו אעבור ברשותך, אדוני יושב־הראש, לעניין הבא.

Rosi
רגליים לוהטות
נעלי רוזי– אופנת קיץ 82'

ZivAniL
קפקפיות
קפקפיות זיונית - עוד לא קנית?
קפקפיות זיוונית – קלילות, נוחות, נושמות ויפהפיות.
בשלל צבעים מרהיבים, ובמחירים מפתים.
חשוב! רק קפקפיות עם תוית קפקפיות זיוונית –
הן קפקפיות אמיתיות.
תוית קפקפיות זיוונית –
היא הערובה שלך לאיכות ולאחריות.
להשיג: בחנויות הנעליים,
בחנויות האופנה וברשתות השווק הגדולות.
ADMARK

יצחק כהן נוסע בכל יום כ-300 ק"מ כדי להבטיח שכל אחד ימצא אוטובוס שיסיע אותו ליעדו.

התחביב של יצחק כהן הוא צילום.

כשיצחק כהן (צוציק) נכנס השכם בבקר למכוניתו הוא אינו יודע באיזו שעה יצא ממנה. צוציק הוא פקח תנועה של אגד ובתוקף תפקידו עליו לסייר שעות רבות לאורך כל נתיבי הנסיעות של אגד באזור באר-שבע. יום יום הוא נפגש עם מאות נוסעים בתחנות ובאוטובוסים, מטה אוזן קשבת לשאלות, לבקשות ולתלונות. צוציק מייעץ מכוון ומעדכן אותם בכל הנוגע לסדרי התנועה של אגד. יום יום הוא נפגש עם רכזים סדרנים ומנהלי סניפים, ראשי ערים ומועצות ומנהלי בתי-ספר ומפעלים באזור. רבים בדרום מכירים את צוציק. הוא הכתובת שלהם באגד. וכשצוציק ישוב בשעת לילה מאוחרת, לביתו-יהיה זה רק לאחר שווידא כי יום נוסף של נסיעות באגד עבר עליך בשלום.

טל-ארווי

אגד האדם הוא המניע

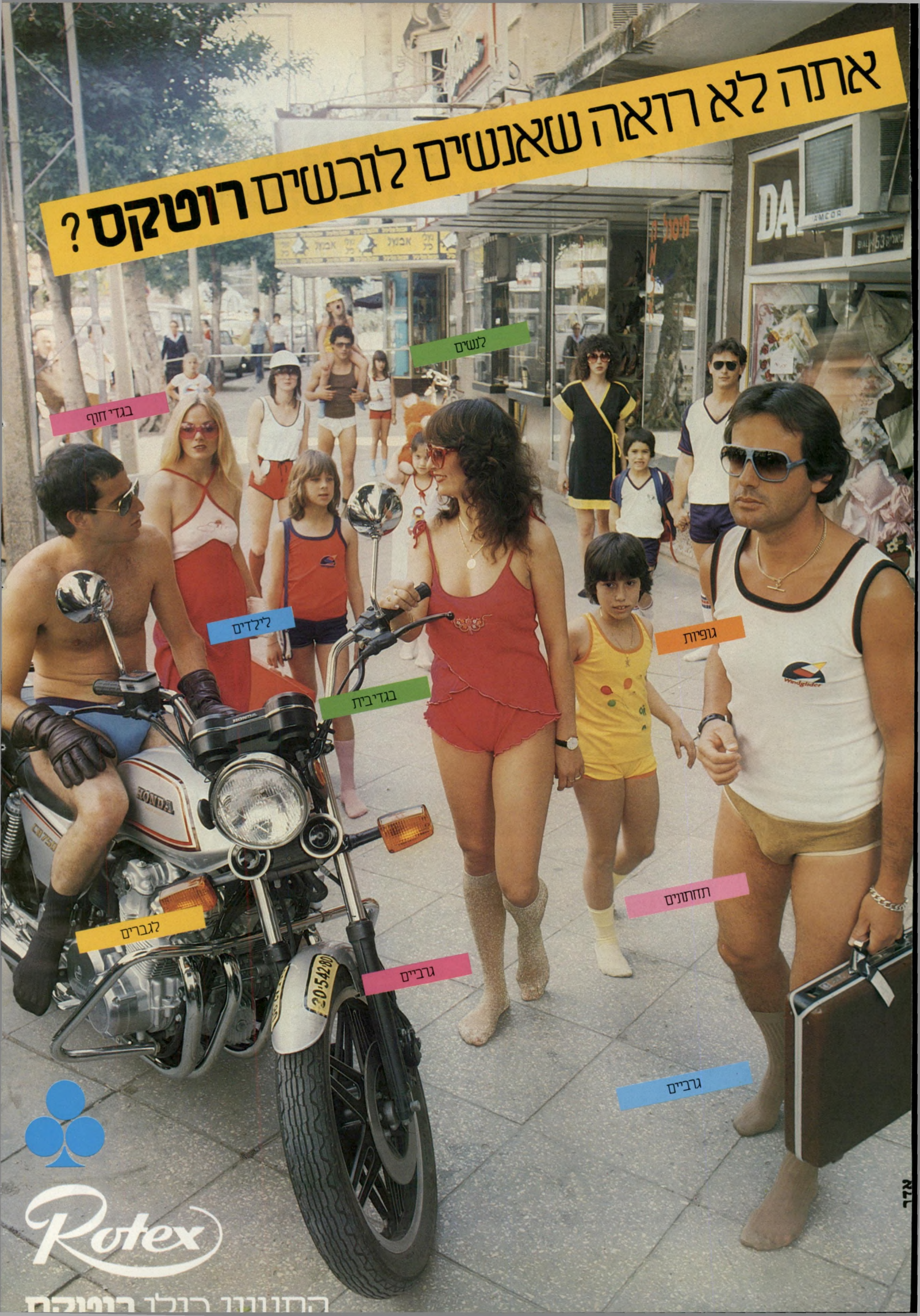

אתה לא רואה שאנשים לובשים **רוטקס**?
לנשים
בגדי חוף
לילדים
גופיות
בגדי־בית
תחתונים
לגברים
גרביים
גרביים
Rotex
אדר

(המשך מעמוד 20)

הות חזקה עם הזולת, וכן על כישרונות אמנותיים. בעל אגודל כזה בדרך כלל אדיב ובעל לב חם. קשה לו לסרב לבקשה לסימפטיה או לכל בקשה אחרת. לעתים קרובות הוא מנוצל על־ידי אחרים. הכסף נמוג מבין אצבעותיו, יש לו טעם מעודן ואם הוא נתקל במשהו שמוצא־חן בעיניו אין הוא נעצר לשאול „האם אני יכול להרשות לעצמי,” הוא פשוט קונה אותו.

אין בו צרות אופק ודעות קדומות. אגודל כזה מגלה לעתים קרובות קיומם של כישרונות בשטח המוסיקה המחול והדראמה. גם בשאר שיטחי האמנות ניתן למצוא את בעלי האגודל הגמיש. אגב, אגודל שלקצהו צורה חרוטית גם אם אינו גמיש הוא מראה על אדם ששדה האמנות אינו זר לו.

האצבע השלישית (קמיצה) כשהיא ארוכה ישרה ונוטה להתרחב בסיומה מראה על כישרונות בולטים בשטח המוסיקה. ביחוד כאשר סימנים נוספים מראים זאת, (גבעת ונוס גבוהה, אגודל וזרת מתאימים). כאן מדובר על אדם שיש לו כישרון ניצוח או קומפוזיציה.

בכף היד ישנם כמה סימנים המורים על נטיות אמנותיות

אצבע שלישית גבוהה שמסתיימת בצורה חרוטית מתאימה לאלה שהקאריירה שלהם קשורה בבידור הקל — זמרי פיזמונים, קריינים, אנשים העוסקים בפירסום וכל אלה שניחנו בכישרון למשוך תשומת־לב הקהל אליהם, ולרכוש תהילה לעצמם, ללקוחותיהם או למפיקיהם.

הזרת הארוכה זו שעוברת את החוליה השניה של שכנתה (קמיצה) מצביעה על הצורך של בעליה לבטא את עצמו, ואם היד מגלה מהם הכישרונות, האדם יוכל להביע את עצמו בצורה מעניינת ומושכת. לשחקנים, מימקאים, סופרים, מוסיקאים ואף בעלי כישרון לשפות תהיה אצבע זרת ארוכה. במידה והזרת מסתיימת בצורה חרוטית הדבר מדגיש כישרונות אמנותיים. זרת עם גמר מרובע מראה על יכולת ארכיטקטונית וכישרון פיסול.

גבעת ונוס — היא הגבעה שנמצאת בבסיס האגודל. כל הסימנים שהוזכרו עד עתה אינם מספיקים, אם גבעה זו אינה גבוהה. גבעת ונוס חשובה ביותר וזה שמרגיש שהוא ברוך כישרונות אמנותיים אך בידו לא נמצאת גבעה גבוהה, יהיה מתוסכל מפני שלא יוכל לבטא את עצמו. כדי להיות יצרני נחוץ שתהיה לו גבעת ונוס גבוהה וחזקה.

קו הראש המשתפל לכיוון גבעת הירח, מצביע על דמיון רב וכישרונות אמנותיים, אך לעתים קורה שדווקא אלה שלהם קו מסוג זה אינם מגלים די יוזמה, ומעדיפים לשגות בחלומות מאשר להעיז ולבצע את רעיונותיהם המעניינים.

לי

לה

לו

מיד־ליד

★ **בצרפתית.** למכירה ספרי קריאה וירחונים בצרפתית. לכתוב אל יוסף מסיקה, ת״ד 2114, עכו.

★ **יש פולקסווגן, רוצה פורד.** למכירה חיפושית (פולקסוואגן) 1972, 1300, במצב מצויין, טסט לשנה, יד שלישית, 90 אלף שקל. מעוניינת בפורד אסקורט משנת 1977 במצב טוב מאוד. טלפון 04־536856.

★ **עדיף לנשים.** מעסה „פיבקו” חדש, רב־שימושי, עדיף לנשים, במחיר מציאה. טלפון 03־243129, רונית.

החלפות

★ **או שווה ערך.** סופר 8 סאונד, קודאק ואגפא. רוצה להחליף בציוד לאולימפוס או בשווה ערך. רמי, טלפון 03־482338.

★ **קצף.** מוכן למסור לרשות צה״ל את כל כמות הקצף שיזדקק לה לצורך פינוי קריית־ארבע ואריאל. רוצה בתמורה שלום. סולו.

מה הולך

★ **מלצרית.** מחפש בדחיפות מלצרית שאוהבת את העבודה ומחייכת לפעמים אל הקליינטים גם כשהטיפ לא ענק. שמוליק. טלפון 03־451131.

★ **טרייר אנגלי.** למסירה לרציניים בלבד: טרייר אנגלי מבית טוב, מחפש בית יותר טוב. כלב נחמד, מסביר פנים ומנומס. טלפון 03־448314.

★ **גורים.** גורי חתולה ביתית בני שלושה חודשים למסירה. טל. 04־535573.

★ **הלך הבוקסר.** אבד כלב בוקסר חום, חזה לבן ואף עם פס לבן. ענד רצועת חזה כסופה. עונה לשם סקוש. אבד בסביבות כיכר המדינה בתל־אביב. המוצא יפנה אל עדי הררי, טלפון 03־457295, רחוב משה שרת 33, תל־אביב.

דובר איטלקית

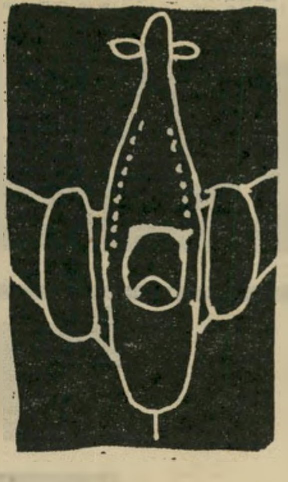

מחפשת שותף המתכנן טיסה לאיטליה — דובר איטלקית. טלפון 03־283108.

★ **מעורבת נהדרת.** למסירה לבית טוב בלבד כלבה מעורבת נהדרת. טלפון 052־91544.

חידה ופיתרון

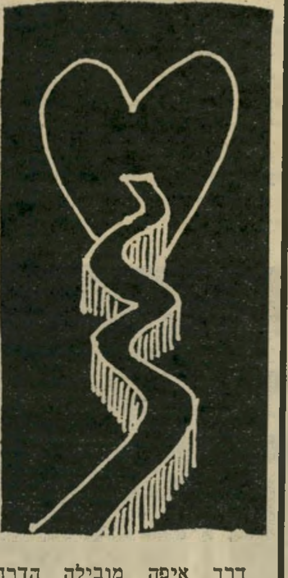

דרך איפה מובילה הדרך לליבו של הגבר?
נכון, דרך הקיבה.
ודרך איפה מובילה הדרך לקיבתה של האשה?
נכון, דרך הפה.
שלומכו

נוגע ללב

★ **רציני.** אלמנה נאה ואירופאית 48/165 מעונייינת ברציני. ת״ד 3166 ירושלים.

★ **שונה.** צעיר מאוד מעוניין ב„שונה” לנישואין. ת״ד ג. 3014 ירושלים.

חתיכים

עיצרו! אם אתם שני חתיכים משכמכם ומעלה עם עודף מרץ אנו הכתובת! שתי צעירות (22) נאות מחכות לכם ב־03־311923.

★ **נאות ונחמדות.** נאה ונחמד בן 22, גובה 180 מעוניין להכיר בנות 17 עד 22 נאות ונחמדות. ת״ד 1290 חולון, מיקוד 58361.

צירופים אפשריים

★ **פעמיים בשבוע.** תרבותי, מבוסס ונדיב מעוניין ביפה וחורשנית (לא שמנה!) לידידות דיסקרטית. פגישות — פעמיים בשבוע. למתאימה — תמיכה נדיבה! אפשרי גם סיוע במגורים. ת״ד 30161 תל־אביב, מיקוד 61302.

אגודה

להקמת אגודה של S & M נא לכתוב לת״ד 161, קריית־אתא.

★ **תומכות מבוגרות.** סטודנט (25) מעוניין ביחסים דיסקרטיים עם תומכות מבוגרות. נא לציין טלפון. לכתוב לת״ד 3182, מיקוד 49131 פתח־תיקווה.

★ **דו־מינית.** מעניין להשכיר הדר בדירתי בצפון תל־אביב לבחורה חופשייה, רצוי דו־מינית. ת״ד 5288, רמת־גן.

מוסיקה

רופא נאה, 35, תפוס רישמית אך פנוי ריגשית מעוניין בידידה חושנית וחובבת מוסיקה. ת״ד 8741, חיפה.

★ **התכתבות אירוטית.** נאה ונשואה 28, אוהבת נשים, מעוניינת בהתכתבות אירוטית עם אשה חושנית. כתבי לי מיכתב ארוך ומפורט (כמה שיותר!) לת״ד 22395 תל־אביב, מיקוד 61223.

★ **חבר צעיר.** בחור בן 24 נאה ונחמד מעוניין בחבר צעיר. המעוניין יפנה לת״ד 93, חיפה.

נעשה לו ילד

אם בעלך עקר הבה נעשה ילד ביחד. כתבי עוד היום לכלכלן בעל עיניים כחולות ותביאי שימחה ואושר לביתכם. יונתן, ת״ד 21083 תל־אביב, מיקוד 61210.

★ **חמה.** לא פנוי (34) מוכן לתמוך במידת האפשר אם את חמה (בגלל הקרה שבבית). גיל לא משנה. ת״ד 48135 תל־אביב, מיקוד 61480.

★ **הנאה ובריאות.** מסג׳יסט נאה וגברי מעניק טיפול מיוחד (לנשים בלבד!). נשים המעוניינות בהנאה ובריאות מתבקשות לפנות לת״ד 4434 רמת־גן. סודיות מובטחת.

ברכות

★ **לאריה.** תמשיך לרקוד ריקודי עם, להיות הלאה חמוד והכי חשוב: תמשיך להיות החבר הכי מתוק מכולם! האוהבת אותך, איריס.

★ **לפלסטיק.** כל הכבוד לשופרסל בבן־יהודה. כתבתי, כתבתי, ובסוף החלפתם את שקיות הפלסטיק. הידיות כבר לא נקרעות! אבל זה עדיין לא אידיאלי. אפשר לעשות יותר חזק גם מזה! מדינה.

★ **למוטי.** אני אוהבת אותך, אני אוהבת אותך, אני אוהבת אותך, אני אוהבת אותך, אני אוהבת אותך. דנק׳ה.

★ **לפאפי.** אתה הכי גדול מכולם. אתה הכי טוב מכולם. תישאר שלי. ורד.

שיקוצים

★ **ליצרני הסרדינים.** אלה ענ השם האקזוטי. לא מספיק שאתו מחזיקים סרדינים מכוערים, יש לכו שם גם מוכרת שנותנת לקוניו הרגשה שהם מיותרים. הלוואי ש הקונים יבינו סוף־סוף שגם אתו מיותרים. משרה.

★ **למקום ההוא** בנווה צדי — לא מגיע לכם שיבואו אליכם אתם לוקחים הרבה כסף ונותניו אוכל מיקרוסקופי. אנחנו לא נבו: יותר. החברה מהטלוויזיה.

★ **לשמוליק.** עומד לי על קצו הלשון — ולך במקום אחר... אצ השמנה משירותי הבנק. מהחולניו

חינם אין כסף!

אז אם יש לך מה לחודיע, להציע, לבקש, לברך, לספר בדיחה טובה, ואפילו לקלל — קדימה!

- **כל הודעה יכולה לכלול עד 20 מילים.**
- **מי שרוצה לצרף תמונה — הכלב האבוד, עגלת־הילדים המוצעת, הדירה המוצעת לחילופין, הרווק המציע את עצמו להיכרות — יכול לעשות זאת. במידת היכולת, תפורסם גם התמונה.**
- **ההודעה תיכתב על גבי גלויית־דואר, למערכת „העולם הזה”, ת״ד 136, תל־אביב (אלא אם כן מצורפת לה תמונה. במיקרה זה יש להשתמש במעטפה). לא תתקבלנה שום הודעות בעל־פה, בטלפון או בביקור אישי.**
- **הגלוייה תכלול את שמו, כתובתו ומיספר הטלפון של בעל־ההודעה.**

תוצאות מישפטו של אבו־חצירא מיקדו מחדש את תשומת־הלב הצי־בורית ברגשי התיסכול, המרירות והזעם של המהגרים מהארצות הערביות. ביולי 81 טען שלמה צדוק בלהט: „אני שחור — אני דפוק! אין לי עבודה.” דוקטור סמי סמוחה הוא סוציולוג, ארז ביטון — משורר, אבי ברדוגו — עורך־דין, דודו אלהרר — זמר ומפיק, תמי בן־עמי — דוגמנית, דויד הגואל — פקיד בכיר ואשר ביתן — מוציא לאור. במושגים של החברה הישראלית הם אנשים שהצליחו. חלקם ילדי מעברות, חלקם לא. מה עבר עליהם בדרך אל ההצלחה?

מהמעברה אל הצמרת

הבטחתו של דויד בן־גוריון בשנות ה־50׳, כי בתוך דור יעמוד בראש צה״ל רמטכ״ל תימני, סימלה יותר מכל את מעמדם החברתי של יוצאי הארצות הערביות בישראל.

רק למי שמצוי בתחתית הסולם החברתי נוהגים להבטיח הרים וגבעות — בעתיד הבלתי־מוגדר. רק מי שנחשב סביל, בלתי־בשל, נחות, זוכה ביחס פטרוני מתנשא.

גם היום, 30 שנה אחרי גלי ההגירה ההמונית, אחרי הטראומה של ואדי־סאליב וקריאת־התיגר של הפנתרים השחורים, איש עדות המזרח המשמש קצין בכיר, מרצה, בנקאי, סופר או משורר, הוא בגדר תופעה המושכת תשומת־לב, הראויה לציון.

לפני שנה טען שלמה צדוק בלהט: „אני שחור — אני דפוק. אני משכיל ואין לי עבודה.” האם צדק, או שייחס כישלונות אישיים לצבע עורו?

ארז ביטון, דודו אלהרר וסמי סמוחה היו ילדי מעברות. פירוש הדבר: צפיפות איומה, עוני, תת־תנאים ומצוקה כלכלית ונפשית. אבי ברדוגו, תמי בן־עמי ואשר ביתן נולדו בארץ. כולם סיפורי הצלחה בתחומם, לכולם משותף המוצא הלא־אירופי, הקרוי בטעות מיזרחי.

האם זכו בילדותם באותן הזדמנויות כמו ילדים ממוצא אשכנזי? האם מסלול חייהם מאשר את הטענה כי כישלון או הצלחה קשורים רק ביכולתו האישית של כל אחד?

ארז ביטון, 40, הוא משורר עיוור. על המפה הספרותית בארץ עלה בעזרת שני ספריו: מנחה מארוקאית וספר הנענע. הוא גם כתב את מרבית השירים ללהקת הברירה הטבעית. בשיריו הוא מתאר עולם של זיכרונות, המעוגנים בתרבות המאגרב. הדגש ביצירתו הוא על ריחות, תחושות וטעמים. הכתיבה שלו נובעת מליבו, נשפכת, מסתלסלת.

בגיל 6 הביאו אותו הוריו ממארוקו למעברה בלוד. קראו לו אז יעיש. כששיחק עם חבריו בשדה הפתוח, הם מצאו חפץ שלא עמדו על טיבו. יעיש החזיק אותו, והחפץ — רימון־יד — התפוצץ בפניו. יעיש התעוור.

מאז השתנה עולמו של הילד בן ה־10.

„עד אז, המיפגש שלי עם העולם החיצון היה עם החנווני, המכולת והשכנה. כילד עברתי חוויה מעורבת של נוף מארוקאי בתוך נוף ישראלי. מצד אחד — הטעמים, השפה של אבא ואמא, מאכלים ומנהגים מארוקאיים, ומן הצד השני — הפרדסים שהובילו אל עולם אחר. המורים בבית־הספר היו כולם אשכנזים. ברור שהם היו דמויות נערצות, דוגמה לחיקוי. כבר אז הרגשתי שהמורים הם המייצגים של החברה הישראלית. רק אחרי שנפצעתי פגשתי את העולם האחר. החוויה של הניתוק התמזגה אל תוך החוויה של הזרות.”

משורר ביטון
החליפו לי זהות

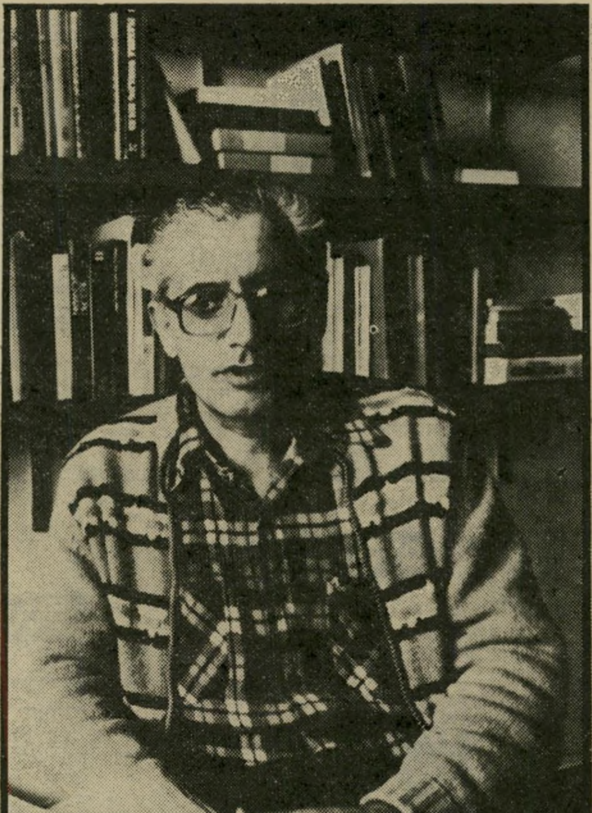

סוציולוג סמוחה
אסרו עלי לדבר ערבית

ארז ביטון:
להתעוור כדי לראות

הפציעתו היתה נקודת־מיפנה בחייו לא רק משום שהתעוור. כל עולמו השתנה כשנשלח לפנימייה. בבית־חינוך־עיוורים בירושלים עבר עליו המכבש הישראלי.

„בבית־חינוך־עיוורים שונה שמי לארז. נתנו לי בגדים, סירקו אותי, החליפו לי זהות. התחלתי לחוות תרבות חדשה, להסיר מעלי את הדברים המארוקאיים. ניתקתי קשרי עם המישפחה, המאכלים, הלבוש, השפה.

„הייתי המארוקאי היחיד במוסד. השם החדש היה בשבילי כמו צעצוע מבריק, מצוחצח. לגבי ההורים אני עדיין יעיש, אישיות שלמה קודמת.”

רק במוסד התחיל ארז להרגיש שלהיות מרוקאי זה דבר־מה פסול: „התחושה הזאת, שהאשכנזים יותר טובים מהמארוקאים, עברה אלי גם קודם, דרך האבא שלי. כל אלה שהיו בעמדות מימסדיות ושהיה צריך לפנות אליהם כדי להסתדר, היו אשכנזים. בבית־החינוך התחלתי לדבר ולחשוב כמו האחרים, התחמקתי מלענות מאיפה אני בא. בגבורת־הסתגלות של ילדים התחלתי לסגל לעצמי את מה שנראה לי ישראלי. למדתי את זה מהר מאוד. התחלתי לדבר בחית רגילה. רציתי להיות נכון עד הסוף, והתפארתי בזה: הנה, לא מרגישים שאני מארוקאי. חושבים שאני צבר.”

בבית־החינוך עבר ארז ערבוביה שלמה של חוויות. מצד אחד מצוקה ריגשית ובדידות, מצד שני גירויים אינטלקטואליים, שלא היה חשוף להם קודם.

„קודם הייתי פרא, פרוץ לריצת רחוב. בבית־החינוך פגשתי את התרבות המערבית ואת החוויה האסתטית המערבית. בגיל 14 כבר התחלתי לכתוב. נעשיתי יותר מדוד והתחלתי לשוטט בתוך עצמי. זיכרון הראייה התחיל לכבות בתוכי, ותחתיו התחילה לצמוח תחושה של עיוורון. יותר שמיעה, מישוש, רגישות באמצעות הנפש. השירים היו מעין ריצה אל תוך עצמך וגם נסיון לפרוץ הסגר פיסי, לרוץ אל המרחב.”

כשהיה בן עשרים, עבר ארז לירושלים ולמד פסיכולוגיה ועבודה סוציאלית באוניברסיטה. מטרתו המוצהרת: לטפל באנשים שבאו מרקע דומה לשלו. בד־בבד התחיל לכתוב שירה. „באוניברסיטה, בתהליך מזורז, הפכתי אקדמאי — ישראלי עם דוד מלא מלים לועזיות. תפסתי את העיקרון לפיו כמה שתצעק יותר מלים לועזיות, תהיה יותר תרבותי ויותר מתקדם.”

סמי סמוחה:
„לצאת משם!”

גם סמי סמוחה, שהיה בן 9 כשעלה מעיראק, זוכר ילדות קשה מאוד. הפגישה שלו עם המציאות הישראלית היתה מלווה זעזוע עמוק.

1951 היתה שנה של גשמים עזים ושיטפונות. סמי שוכן יחד עם שיבעת אחיו והוריו באוהל, במעברת כפר־אונו. ממול, מהעבר השני של הרחוב, התנוססה שורת בתים בודדים, מרווחים ויפים, שמסביבם גינות מטופחות.

סמי היה ילד מעברה. הוא דיבר ערבית ולא כל־כך הבין למה אבא, שהיה מנהל תחנת־רכבת בעיראק, עומד כל יום בתור בלישכת־העבודה. לסמי, שלמד בבית־הספר במעברה בכיתה שרוב התלמידים בה היו „מיזרחיים” — שחומי־עור, שחורי עיניים ושיער, לא היו הרבה סיכויים.

היציאה מתוך שורת האוהלים הפרוצים לרוח, מבין המיטות המסודרות בצפיפות, מצילו של אב מר־נפש המחליף עבודה חדשות לבקרים היתה בבחינת חלום. לכל

היותר, יכול היה להתקדם למעברת שיכונים אחרת.

היום סמי הוא בן 40, מרצה בכיר לסוציולוגיה באוניברסיטת חיפה. סמוחה יצא משם, אך לא שכח את האנשים שהשאיר מאחור. היום הוא חוקר את בעיית העדות, ומצליח להרגיז במסקנותיו את המימסד האקדמי.

הוא למד מהר מאוד שהוא בן מה שקרוי עדות המיזרח, ושהוא שייך לקבוצה נחשלת. אם ברצונו להיקלט ולהתקדם, ידע, עליו לעבור קודם כל תהליך של טמיעה, לרכוש השכלה והכשרה מיקצועית. כל זאת היה עליו ללמוד מאלה שהיו כאן קודם לכן — „האשכנזים".

במבצע קורת־גג של הסוכנות נשלחו ילדים מן המעברה לפנימיות. גם סמי היה ביניהם.

„בתוך תישעה חודשים ניסו להפוך אותי לישראלי. כמובן, שהם קבעו מה זה ישראלי. למדתי עברית, מולדת, היסטוריה יהודית של היישוב, השואה. אסרו עלינו לדבר ערבית.

„עברתי קורס מהיר של ישראליזציה, שהשפיע עלי מאוד. התחלתי להבין שיש כאן שני עולמות. היתה לי תחושה, שאני שייך לעולם אחר. בוודאי שרציתי להיות כמוהם. נוצר מצב של שתי מערכות ערכים. הרגשתי שאני מציץ לעולם אחר."

אחרי תישעה חודשים חזר סמי למעברה. „כשחזרתי, הרגשתי שימחה לחזור הביתה, אך גם הבנתי שאני חוזר למקום די נחשל. בבית־הספר, כשהיינו מפריעים, כינה אותנו המורה: 'חסרי־חינוך וחסרי־תרבות.' אז הבנו שאנחנו חסרי־חינוך וחסרי־תרבות."

שמו של סמי שונה לסביון סמוחה. רק בכיתה ח' הוא החליט שאינו מרגיש נוח עם השם החדש, וחזר אל שמו הקודם.

„אנחנו היינו במעברה, ומהעבר השני שכונה של ויילות. אנו היינו הנחשלים של הישוב. אי־אפשר היה להגיע למעברה בלי לעבור דרך הווילות. זה היה קיטוב חריף בין שני עולמות. התפתחה בי תחושת קיפוח חריפה מאוד: להם יש כל התנאים, ואילו אתה, עם שמונה אחים באוהל קטן, אין לך שום דבר."

השהייה בפנימייה השפיעה על סמי חזק: „זה יצר בי אתגר לצאת מהעולם שבו חייתי, כולל השפה, המנהגים והמאכלים.

„במעברה הייתי זרוק. הייתי חייב להיאבק לבד. היה ברור שאם אתה רוצה להצליח, אתה חייב להתנכר למורשת שלך, לשלול את כל הוויתך הקודמת. היה עלי ללמוד להשתמש בכללי־מישחק חדשים, על מיגרש שהיה זר לי לחלוטין. מה שהמקום החדש דרש ממני היה לעבור תהליך של חיקוי מתוך התבטלות, וכינה מעבר נפשי זה בשם מיזוג־גלויות."

סמי היה תלמיד חרוץ ושקדן, שהצטיין בלימודיו. כל קיץ עבד במושבים הסמוכים בחקלאות. שוב היה זה מיפגש עם עולם אחר: „אני עובד בשדה של מושבניק, רואה את התנאים שבהם הוא חי ואת התנאים שאני בא מהם. היתה כאן תחושה כפולה של שוני תרבותי ושל פיצול מעמדי חזק."

תמי בן־עמי:

מיסכנים באו לכאן

תמי בן־עמי, 27, שחומה, נאה ו־אכזוטית. מלכת הדוגמניות. מלכה אפריקאית. נולדה בארץ, ברמלה. יש לה עוד חמישה אחים ואחיות. הוריה היגרו ממארוקו ב־1948. השאלות ביחס למוצאה מצחיקות אותה.

„היתה לי ילדות מאוד רגילה: גן, בית־ספר. הכל היה מאוד ישראלי. גם בבית האווירה היתה מאוד ישראלית."

תמי לא מוציאה מכלל אפשרות שיש הבדל בינה ובין ילדה בגילה, שהגיעה ממארוקו. „נכון שהרקע שלי הוא מארוקאי והדם שלי הוא ספרדי. אוכלים אצלנו אוכל מארוקאי ושומרים על המסורת. אך הורי אינם מדברים ערבית, וכך גם אני."

אמה עקרת־בית, לאביה מרפדיה למכוניות. המצב הכלכלי בבית היה בינוני. „במיקרה שלי לא הצרו את צעדי מפני שאני מארוקאית, ולא הצלחתי יותר או פחות בגלל הרקע שלי. אבי מדבר שמונה שפות. הוא איש פתוח. אף פעם לא דיברו בבית על אשכנזים או ספרדים. הרגשתי כילדה ישראלית, שהוריה עלו ממארוקו. בדיוק כמו שההורים של ההיא באו מפולין, או רומניה. היה ברור לי, שזו מציאות חדשה, שאני שייכת לדור חדש, בלי תסביכים. מעולם לא הרגשתי אפלייה."

בן־עמי מודה שהיא שמה לב לכך, שרוב המצליחים בארץ הם אשכנזים. היא מסבירה זאת בכך, שרוב יהודי צפון־אפריקה המצליחים עקרו לצרפת. „האשכנזים באו לארץ בגלל הרדיפות שסבלו באירופה. לנו היה שם טוב. הספרדים יכלו לבחור לאן ללכת, והם הלכו לארץ של אפשרויות. רוב המיסכנים באו לכאן." הדוגמנית סבורה, כי „זה עניין של הישגים. נכון שיש עליך ההשפעה של ההורים, הסביבה ועצמך. במיקרה שלי, זו היתה הסביבה." היא גם אינה מבינה מדוע אלה המרגישים

דוגמנית בן־עמי
אני שייכת לדור חדש, בלי תסביכים

(המשך מעמוד 67)
מקופחים, צועקים. „שיוכיחו את עצמם!" אמרה.

אשר ביתן:
כל אחד לעצמו

גם אשר ביתן אינו מבין על מה הצעקה. הגבר בן ה־43, שנולד כאשר ביטון, הוא מו"ל ידוע, נשוי, אב לבן ובת, בעל וילה ברמת־השרון, מכונית מרווחת, סירה במרינה. הוא מרבה בנסיעות לחו"ל. ביתן־ביטון נולד בירושלים. על ילדותו הוא מספר: „באתי ממישפחה מסורתית־דתית. למדתי בבית־הספר אליאנס. אף־פעם לא הרגשתי שמישהו מתנכל לי מפני ששמי ביטון, או שאני ממוצא ספרדי. לא בבית, לא ברחוב, לא בבית־הספר. אף פעם לא שמעתי את המילה: פרענק.

„רק כשביקרתי את מישפחתי בחתונות, שמחות ואבל, הרגשתי שאני מארוקאי. אני מבין מארוקאית, אך לא יודע לדבר בה. אני יודע שאם השגתי משהו, אז זה רק בזכות עצמי."

ביתן בהיר־העור ובעל העיניים הכחו־לות, מודה שבבית לא היה כל דחף להישגיות. הוא זוקף את הישגיו והשכלתו לשנותיו בתנועת־הנוער. „כל הזמן הרגשתי ישראלי בכל רמ"ח אברי. הדחף להישגיות בא מהתנועה. קיבלתי הרבה חינוך ארץ־ישראלי, הרבה שירים על הארץ, ספרות. עד היום רוב החברים שלי הם חבר'ה

מו"ל ביתן
הצלחתי רק בזכות עצמי

מהתנועה. בצופים אמרו לנו, שכל אחד יעשה ויגיע בזכות עצמו. כל אותם בני עדות שיושבים ומחכים שיתנו להם, הם כמו ילד מפונק שלא מתאמץ. אפשר לעזור, אך אם לא תעזור לעצמך, אף אחד לא יעזור לך.

„אני לא מסתיר את זה שאני מארוקאי, אבל אני לא מרגיש כמארוקאי כלל. אני לא מרגיש שאני צריך ללכת לשכונות ולדחוף אותם. זה צריך להיות אצל כל אחד בתוכו."

בצבא שירת בנח"ל, באוניברסיטה למד ראיית־חשבון והיה יושב־ראש אגודת־הסטודנטים בתל־אביב.

„נקראתי אשר ביטון, וזה אף פעם לא הפריע לי להיבחר או להתקדם. האמת היא, שכל מי שרואה אותי חושב שאני פולני. כשאני אומר שאני מארוקאי הם נדהמים."

המיפגש הכי חריף על רקע עדתי אירע לו כשהיה ראש הוועד לחילופי סטודנטים. „בטיול אמרה לי אחת הסטודנטיות: 'אני לא סובלת פרענקים. אני מריחה אותם.' והצביעה על שני הספרדים שנכחו בקבוצה. כשאמרתי לה שאני מארוקאי, היא כמעט נפלה מהאוטו."

„ראיתי את הצביעות"

גם סמי סמוחה אינו זוכר שסבל מאפליה אישית. רק בהמשך הוא נזכר באפיזודה, שאירעה לו עם סיום בית־הספר היסודי.

בילד החרוץ והשקדן התפתחו אמביציות עזות לעזוב את העולם שבו גדל. הוא הבין שלשם כך עליו לרכוש השכלה. „היתה לי תעודה מבריקה. בעידודם של שני עובדי־סוכנות, שבאו למעברה לעודד מסיימי כתה ח' להמשיך ללמוד, החלטתי ללכת לבית־הספר תיכון חדש בתל־אביב.

„כשהגעתי להרשמה, הייתי לבד. הר־גשתי שזה מוזר, כי כולם באו עם ההורים. כשהצגתי את התעודה שלי לפני המנהל והמורים, שהיו מבוני הישוב, ראיתי שהם מסתכלים עלי בצורה מוזרה ביותר. הם הסתכלו בתעודה ונראה שהם לא האמינו. הציונים היו יותר מדי גבוהים ואחידים. אחר כך שאלו אותי איך אסתדר אם אתקבל, ואם אוכל לשלם את שכר הלימוד. עניתי שאסתדר.

„המנהל לקח אותי הצידה והתחיל לש־

ביתן (מימין) במעברה
אני לא מרגיש כמארוקאי

ביתן (מימין) בנח"ל
הדחף להשגיות בא מהתנועה

אול אותי שאלות אלמנטריות מהתנ"ך, ברמה של כתה ה'. נפגעתי קשות. הרגשתי ממש דחייה. זה היה למטה מכבודי ל־התייחס לשאלה שלו. הרגשתי שהוא לא נותן אמון בתעודה שלי, שהוא סבור כי אני לא מסוגל לעמוד בדרישות של בית־הספר, כאילו פגעתי בסדרים שלהם ובצ־יפיות שלהם בכך שבכלל העזתי לפנות אליהם."

סמי לא התקבל לבית־הספר. הוא למד בתיכון עירוני בבני־ברק, הסמוכה לפרדס־כץ, שכונת־מצוקה שאליה עקרו הוריו. שם, בניגוד למעברה, הרוב המכריע היה אשכנזי.

„הרגשתי זר ויוצא־דופן. אך היחס אלי היה יחס של כבוד, כי הייתי תלמיד מצטיין. ליוותה אותי תחושה שכדי להת־קדם ולהצליח אני צריך ללמוד ולעבוד חזק מאוד."

בתיכון הוא הלך כמו כולם לתנועת־נוער, אך גם שם הרגיש מנוכר. „אף פעם לא הרגשתי שייך. כל רעיון ההגשמה לא דיבר אלי. ידעתי כבר אז, שרובם המכריע של אלה שהאמינו בזה, לא ישארו שם.

„גם כאן המיפגש עם הצד השני היה מאוד חזק. הם הציגו ערכים שהם לא האמינו בהם. הם דיברו על חלוציות ו־ויתור, בעוד שהיו שוחרי קאריירה. כבר אז ראיתי את הצביעות."

חוץ מהאפיזודה בתיכון חדש, סמי לא זוכר מקרה של אפליה נגדו, להיפך. „בכל מקום שבאתי אליו, הדלתות היו פתוחות. התייחסו אלי אישית, לנתונים שלי. הכירו ביכולת שלי גם בצבא, שם הייתי פסיכולוג בדרגת קצונה, וגם באוניברסיטה. הם היו מודל החיקוי שלי, והם גם התייחסו אלי כאל יוצא־מן־הכלל, כי הייתי יותר דומה להם."

דודו אלהרר:
כוס אמק הקיבוץ

דודו אלהרר היה בן חמש כשהוריו הגיעו לכאן ממארוקו. יחד עם שבעת אחיו והוריו הם נשלחו ללוד. במארוקו היתה אימו זמרת ושיחקה בתיאטרון יהודי. אביו למד מכונאות. בארץ הפך אביו אזרח עובד צה"ל, ואילו האם יצאה לעבוד כעוזרת בית כדי לפרנס את שמונת היל־דים. הוריו, שלא יכלו לעמוד בנטל הכל־

„איפה שהייתי הייתי צריך להילחם על מקומי. תמיד הייתי אחר"

כלי, שלחו את דוד בן השש לישיבת חב"ד. „בישיבה כל התלמידים היו בני עדות־המיזרח והמורים היו חסידים אשכנזים. אז לא חשבתי על זה שהמורה הוא אש־כנזי."

בכיתה ו' הוא חזר אל חיק מישפחתו, שעברה לבאר־יעקוב. „כולם היו מעדות המיזרח. בבית, בכיתה, בשכונה. „האחיות שלי ידעו כבר בגיל 9 לבשל ולהחזיק בית. אחותי בת ה־10 כבר טיפלה בילדים. היא לא הלכה לבית־הספר כי אמי היתה צריכה ללכת לעבוד."

היום דודו מפיק הצגות, תקליטים וספ־רים. מאחריו הופעות כשחקן וזמר בשלא־גרים רבים. הוא העלה את הברירה הטב־עית, גילה את האסיר־המזמר שושי ז"ל, וכן הפיק את הכבש השישה־עשר, 14 אוקטבות ואחרים. כיום הוא מופיע במופע משותף עם חנן יובל, הקוסקוס והסאראפן, ערב שבו מנסים השניים לגשר בין שתי התרבויות.

במישרדו המרווח והיפה בצפון תל־אביב, נזכר דודו: „אני למדתי לנצל את זה שאני מארוקאי. כבר בגיל צעיר מאוד, כשיצאתי מן הישיבה, הישוועצתי עם השכל. אילו נולדתי בוורשה, לא הייתי צריך לה־ראות לכולם שאני בסדר, שאני פיקח, שאני לא פרחח. תמיד הייתי עירני ודרוך. אני לא יכולתי להרשות לעצמי להירדם. כל הזמן הרגשתי שאני צריך להוכיח את עצמי. ועד היום זה קיים."

דודו יושב על כסא מנהלים. מאחוריו ספריית תקליטים וספרים שהפיק. על ה־שולחן המישרדי הגדול מאפרה מכסף עם פיתוחים, עבודת־יד מארוקאית. „תמיד זה היה פוגע בי כשאמרו לי: 'לא מרגי־שים עליך שאתה מארוקאי'. ידעתי: לא אברח מזה לעולם. ורציתי לברוח. כי זה לא היה סטנדרט שכדאי לעמוד בו."

„תל־אביב היתה קרובה לבאר־יעקב, אך רחוקה ממנה כרחוק מיזרח ממערב. כש־הגעתי לתל־אביב, הרגשתי שיש זרימה אחרת. עמדתי מול כסית והיצצתי בגניבה, באלתרמן ובשלונסקי. הלכתי הלוך וחזור, ולא העליתי על הדעת שתמורת עשר לירות גם אני יכול לשבת שם."

כשנשלח לקיבוץ אשדות־יעקב, במיסגרת חברת־הנוער, הוא נתקל בישראל אחרת, יהירה ומתנשאת. „בחברת־הנוער היינו 40 נערים בקבוצה. רובם בני עדות המיזרח. אנו כמובן לא היינו עם בני הקיבוץ. בני המשק לא למדו אתי בכיתה. הם נסעו לכנרת, בית־ספר אזורי של כל העמק. שם הם עשו טיולים שנתיים ומחנות. הרגשתי יותר נחות, אבל קיבלתי את הדברים. אני נחות. ככה."

דודו שהה שם רק שמונה חודשים. יום אחד, כשהרגיש שאינו יכול עוד לשאת את ההתייחסות של החברה שדברה אליהם במונחים של סוציאליזם ושיוויון, אך דאגה להפריד בינם לבין היתר, הוא שלח מיכתב למדריך. במיכתב היו כתובות ארבע מלים: „כוס אמק אשדות־יעקב." דודו עף מהקבוץ.

„ואז התגלגלתי בתל־אביב בעשרות עבודות: מסגריה, נגריה, שליחויות, מוסך, בניין. אך כל הזמן הזה האמנתי וידעתי שאעבור לפסים אחרים." את העובדה שיתר בני גילו הלכו לבית־ספר תיכון, בשעה שהוא עבד, הוא למד להפוך ל־יתרון.

„כשראיתי את בני הכיתה שלי לומדים בתיכון וקורעים את התחת על כל מיני קישקושים, אני טיילתי במידבר יהודה. תפסתי טרמפים והסתובבתי איפה שהתחשק לי. תמיד ידעתי שבסופו של דבר מה שיעבוד זה הכישרון. והעבודות הזמניות האלה לימדו אותי שמיומנות זה דבר שנרכש, ושאני יכול להיות כל דבר ש־ארצה אם אתמיד בו. איפהשהו תמיד ידעתי שיבוא יום ואני אנגן ואשיר.

„הרבה מהחבר'ה שלי מצאו פיתרון אחד, היחידי שיכלו למצוא — כדורגל. שם לא צריך תעודת־בגרות. שם צריך רק רגליים. אך אני באתי מישיבה, והיה בי צימאון עז ללמוד ולדעת. אלתרמן ושלונסקי היו קבוצת ההתייחסות שלי."

עד שהתגייס לצבא הוא טייל ברחבי הארץ והרגיש כציפור־דרור, אך מכל מקומות־העבודה שאליהם פנה הוא זוכר חוויה מרכזית אחת: „כשהייתי בא למקום־עבודה חדש, המראיין היה אומר: 'שב', ומביט בקורות חיי. הוא קרא אלהרר, וידע מייד שאני מארוקאי. הייתי יושב לפניו והוא כבר ידע שאני מבאר־יעקב, שאבא שלי לא דוקטור ושאני ממארוקו. מלכתחילה ידעתי שאין לי סיכויים.

„תמיד כשהייתי נכנס למקום כזה, השתייכתי לקבוצה גדולה מאוד, שההת־ייחסות אליה היתה אחרת. הייתי צריך מייד להוכיח שאומנם אני שייך אליהם, אבל אני יודע עברית נהדרת, בקי בתנ"ך ובארץ־ישראל. לאט־לאט למדתי מה הם אוהבים לשמוע, והייתי מוכר וקונה הר־גלים, מנסה סגנונות."

דודו, שאהב לשיר ורצה לשחק ולהופיע, לא העז לגשת לבחינות ללהקה הצבאית. „חשבתי: מה פיתאום, מי בכלל יקח אותי? אין סיכוי שיקחו אותי כי אני לא שייך." הוא גוייס לגולני. „החיילים היו כמעט כולם שחורים, הקצינים והמ"כים היו קיבוצניקים. בצבא יש בלוף של שיוויוניות. לכאורה כולם שווים, אך ה־אמת היא שנקודת המוצא לא שווה אצל האנשים. אם בא נער בלי בגרות, בלי השכלה פורמלית, ההתייחסות אליו היא אחרת. לא התייחסתי לגנרלים, התייחסתי לנהגים ולטבחים. ידעתי שהם הפרצוף האמיתי של המדינה."

דויד הגואל:
מאבק במיסגרת

דויד הגואל, בן 50, היה קצין בכיר בצבא. הוא השתחרר בדרגת תת־אלוף, כשתפקידו האחרון היה מפקד הגדה המע־רבית. היום הוא יו"ר דירקטוריון פעיל של חברת־החשמל. הוא גם בוגר הפקולטה למישפטים, בעל תואר מוסמך. מתגורר בירושלים, נשוי ואב לשניים. אשתו והבן מישפטנים אף הם, הבת סטודנטית למדעי היהדות.

הגואל היה בן שנה כשהוריו הגיעו לכאן מלוב.

„אנחנו שישה אחים. גדלתי בשכונת מונטיפיורי בתל־אביב. למדתי בבית־ספר תחכמוני, בית־ספר מסורתי־דתי. הבית היה מסורתי מאוד. לא הדלקנו אש, שמרנו על שבת, הבשנו כיפה, אבל היתה פתי־חות."

הגואל זוכר שהאווירה בבית היתה מיזרחית, אך אט־אט הפכה העברית לשפה השלטת. „בשכונה היתה מרוכזת קהילה של יוצאי טריפולי, והורי היו מישפחה לובית טיפוסית. בטריפולי היה אבי סגן־מנהל של חברה מיסחרית, ובארץ עבד בכל דבר שיכול היה: סלילת כבישים, טכסטיל. אמי היתה עקרת־בית. חלק מ־ההווי המיזרחי, מלבד המאכלים והשפה הערבית, היו האורחים הרבים שבאו אלינו הביתה. האווירה המיזרחית בחתונות, חגים

והלוויות. כל הילדים והנכדים באו בחגים אל ההורים, וזו היתה התכנסות של 40—50 איש. לא הפריע לי שדיברו ערבית בבית. כמו שאחרים דיברו יידיש או פולנית, אצלנו דיברו ערבית. כל הזמן הירגשתי ילד ספרדי. גם היום אני ילד ספרדי גדול."

הגואל התחיל לעבוד כבר בגיל 12, כי הרגיש שהוא צריך לעזור להוריו. אך הוא לא הרגיש כתוצאה מכך תחושת קיפוח. „כבר אז זה היה יוצא־דופן ש־הלכתי לעבור בגיל 12. אבל אני התגאיתי בזה. מאז אני עובד ולומד כל הזמן."

בבית־הספר הדתי שבו למד, היתה ה־חברה מעורבת. והגואל הרגיש שהוא חלק ממציאות חדשה שנוצרת בארץ־ישראל. בביתו שמו את הדגש על ההשכלה. האב היה תלמיד־חכם, בקיא בתורה ובכתובים, ודחף את בנו ללימודי הגמרא, מקורות ופיוטים. הילד העירני הרגיש סקרנות וצימאון לדעת עוד ועוד. „האמביציה שלי נובעת מסקרנות עזה ולא ממיזרחיותי. ספגתי את מה שקרה בבית. אהבתי זאת. קיבלתי דחיפה חזקה ללימודי דת, וזה היה הבסיס לסקרנות שלי. לקחתי את עצמי בידיים, הייתי אוטו־דידקט. אך גם כל אחי המשיכו ללמוד, וכל אחד הצליח ב־תחום שהוא בחר לעצמו." את הכיפה הוא הוריד מראשו אחרי הבר־מיצווה. „הבנתי שהפער היחידי ביני ובין החברה שאני פוגש הוא ההשכלה."

בגיל 16 כבר היה בקורס מ"כים בהגנה. „בעולם האחר הזה הייתי מאוד דומיננטי, וכל הזמן קיבלתי תפקידים ומשימות ל־ביצוע. הרגשתי שאני יוצא־דופן. הבנתי שאם אקח את עצמי בידיים, אוכל להגיע להישגים ולרמה מתאימה."

הגואל מצא את מקומו בצבא. „אף פעם לא נעצרתי במסלול הקידום, עד תת־אלוף. נתנו לי להתבטא בתפקידי פיקוד ומטה. אמנם הייתי כל הזמן בהתמודדות, כי יש תחרות, אך אם אתה עושה זאת לגופו של עניין, אז ההתמודדות הזאת מובילה להתפתחות ולרכישת השחלה וידע."

הגואל לא הרגיש שהוא חי בין שני עולמות שונים, להיפך. תמיד שמח לחזור הביתה. „המיפגש עם המישפחה היה תמיד חגיגי וטוב. עד היום אנו חוגגים את הסדר ואת ראש־השנה עם כל המישפחה. היום זה כבר בסיגנון עכשווי — מיזרחי עם עברית. מעולם לא ניסיתי לברוח מהמוצא שלי, כי לא היה לי ממה לברוח.

מנכ"ל הגואל (כתת־אלוף בצה"ל)
אני ילד ספרדי גדול

זמר־מפיק אלהרר
להיות מארוקאי זה לא היה סטנדרט

פרקליט ברדוגו
להם היתה חמאה, לנו היתה מרגרינה

הבית היה חם ואוהב. בצבא, במחתרת ובלימודים מעולם לא הרגשתי שמישהו יותר חשוב או יותר טוב ממני. אף פעם לא הרגשתי נחות, להיפך. אף פעם לא הרגשתי 'פרענק־תורן' מצליח, ומעולם לא היה קשר בין המוצא להתקדמות.

„כשעזבתי את תפקיד מפקד הגדה ו־היתה התנגשות ביני ובין עזר וייצמן, רבים ניסו לקשר זאת למוצא. מעולם לא עלה על דעתי שזה בגלל זה, אלא בגלל הבדלים בהשקפות ובתפיסת התפקיד.

„הייתי מנכ"ל מישרד האנרגיה במשך שלוש שנים וחצי. אני יודע שחברים אחרים, אשכנזים או ספרדים, נשברו ב־מעבר מהצבא לאזרחות. לי לא היו קשיים."

הגואל מודה שלא יכול היה שלא לשים לב שבצבא 90 אחוז מהקצינים הבכירים הם ממוצא אשכנזי. „אז ניסיתי לעזור לבני עדות המיזרח ולהגן עליהם. ב־51' הייתי מ"פ בגולני. באותו זמן היתה עלייה מעיראק. קיבלתי פלוגה שכל כולה דוברי ערבית, פרט לצבר אחד. חלק גדול מן הפקודות ניתנו בערבית. הרגשתי שאני עושה מעשה גדול. קולט קבוצה של עולים מארצות־ערב.

„נלחמתי שלפני כל תוכנית לאימון יתנו להם שלושה חודשים של לימוד שפה ו־ארץ־ישראל. שיידעו איפה הם חיים. וזו היתה הפלוגה הראשונה בצה"ל שישבה שלושה חודשים ולמדה עברית וציונות.

כשנתתי הרצאות לנוער־שוליים ראיתי ש־90 אחוז הם עדות המיזרח. גם היום אני מודע לכך שרוב נוער־השוליים וחסרי ההשכלה הם מעדות־המיזרח. בתור קצין בכיר היתה לי הזדהות עם בני עדות־המיזרח, אך היו לי מיגבלות. לכן באותה קבוצה השתדלתי מאוד לתת דוגמות ול־עודד התקדמות. המסר שלי היה: קודם תבסס את עצמך. תלמד, ואז תגיע."

שם המישפחה הקודם שלו היה ג'ויל. ב־48' הוא שיעבר את שמו „כי זו היתה האווירה אז. זה לא נבע מרצון להתכחשות או לברוח מעצמי. תמיד ידעו את מוצאי. אנשים יודעים בדיוק מאיפה אני בא, ואיפה גדלתי. מעולם לא התביישתי במוצאי או הסתרתי אותו. כשפרצו פרעות ואדי־סאליב זה הכאיב לי. לא הרגשתי מנוכר. תמיד הדגשתי את השתייכותי לעולם הזה."

לפני כחצי שנה היה הגואל בין יוזמי ומארגני מיפגש יהדות לוב בהיכל התר־בות. „ניסו לעשות מזה אקט פוליטי. נל־חמתי בכך. אותי עניין המיפגש החברתי. אני נגד הסתגרות עדתית. הפיתרון אינו בדרך של ניכור והתבדלות, אלא במאבק בתוך המיסגרת. אני מסמל זאת בדרך חיי. כי אני מימשתי את עצמי במאבק רצוף בתוך מיסגרות מעורבות, והצלחתי להוכיח שאני מסוגל להתמודד עם האחרים."

„לא גדלתי במעברה. המצב הכלכלי היה בינוני. מבחינה זו אני משוחרר, כי אני לא מרגיש דפוק"

אבי ברדוגו: שם אחר

עורך־דין אבי ברדוגו: שיער בהיר, עיניים ירוקות צוחקות, מישקפיים עגולים דקי־מיסגרת. בשש השנים האח־רונות הוא מישפטן. נולד וגדל בקרית־חיים, לאב ממוצא מארוקאי ולאם ילידת מצרים. אביו מסגר ואמו עקרת־בית. יש לו עוד שתי אחיות.

כשהיה ילד, חלם להיות עיתונאי, אך קיווה שפעם אולי יהיה פקיד. בבית־הספר המורה אמרה לו: „ממך ייצא בירִיון." הוא נחשב כפרחח. ילד קשה עם בעיות־מישמעת חמורות.

אבי התגלגל בעשרות עבודות, עד שהיה לעורך־דין, ובכך הדהים את כל מי שהכיר אותו כילד. „כשסיימתי את האוניברסיטה, אבא שלי שיפשף את עיניו וסירב להאמין.

„בקריית־חיים היתה אווירה סוציאליס־טית אמיתית. גדלתי בשיכון־ותיקים, שכונה שלא היו בה כמעט פרענקים. הרוב היו אשכנזים ממעמד הפועלים." לידם היתה מעברת קריית־שמואל. כולם למדו באותו בית־ספר, והכיתה היתה חצי ספרדית וחצי אשכנזית: „היתה לי ילדות חצוייה. מצד אחד הייתי בתנועה המאוחדת עם האשכ־נזים ה'יורמים', אך היתה לי שפה משו־תפת עם ילדי־המעברה. הרגשתי שאלה הם החברים שלי. היתה לי אליהם קירבה נפשית."

ברדוגו הילד שנא את בית־הספר. „נח־שבתי לאחד מחמשת המופרעים של ה־כיתה. המורה היה אומר: 'ברדוגו החוצה! בוקר טוב ילדים.' בבית־הספר אף מורה לא היה פרענק. לא היתה לי שום שפה משותפת עם המורים. הם דיברו אלי בשפה שלא הבנתי. גמרתי כיתה ח' עם חמישה שליליים."

הילד השובב קיבל מכות מהוריו, מכיוון שהיה חוזר הביתה כמעט בכל יום כשבידו מיכתב מהמחנך, שדרש את חתימת ה־הורים. „אז במקום ללכת לתיכון הייתי נער עם מריצה.

„בבית הייתי דווקא ילד טוב. הורי לא הבינו איך בבית־הספר אני לא בסדר. אני לא זוכר פרענק אחד שהיה תלמיד טוב. גרוס, גפני, נוימן — הם היו טובים. לא בן־גיגי, באטט וברדוגו. לא בדקו אז למה ילד מסויים לומד או לא לומד. כשהיה סקר, פרענק אחד עבר את המיבחנים. אבל זה לא היה שווה, כי לא היה מי שיממן את הלימודים שלו. לעומת זאת, כל מיני אשכנזים, שהיו תלמידים מטומ־טמים לחלוטין, הלכו לתיכון וגמרו בגרות."

כששכניו האשכנזים בשכונה קיבלו פיצויים מגרמניה, הרגיש ברדוגו הילד שהפער הולך ומתרחב. „ראיתי שיש להם הכל. להם היתה חמאה, לנו היתה מרגרינה. זה נראה לי מוזר. האמא האשכנזיה היתה רצה אחרי הילדים שיאכלו לבנייה ושניצל. הרגשתי שתהום פעורה בינינו. הכל היה שונה. ביחסים בין הורים לילדים, מנהגי האכילה, ועניין המישמעת.

„יום אחד טיילתי עם סבי העיוור, והובלתי אותו. בדרך הוא היה יורק. רוק מהול עם טבק. אני, שהייתי כבר תחת ההשפעה האשכנזית, אמרתי לו: סבא, פויה. אז הוא אמר: 'נכון שזה מגעיל? ירוק כזה, גועל־נפש. ואתה רוצה שאני אבלע זאת?' את הגישה הזאת הם לא יכלו להבין — שמוטב שהגועל־נפש יישאר בחוץ. הם לא מוציאים החוצה."

ברדוגו ומישפחתו גרו בבית קטן בן שני חדרים. „אני הייתי ישן במיסדרון, בסלון ישנו שתי אחיותי ובחדר השני הורי. רק בבית־השימוש יכולתי לקרוא. זו היתה הפינה היחידה שבה היו לי קצת פרטיות ושקט, ויכולתי להיות עם עצמי. שם הייתי יושב ובולע ספרים. אך לא יכולתי להתרכז ולהכין שיעורים. לא היה לי שולחן־כתיבה, וההתרכזות הזו בתוך שולחן לא היתה ברורה לי. עד היום זו בעייה גדולה בשבילי."

גם אילו רצה להמשיך ללמוד, לא יכול היה. „להורי לא היו אמצעים לממן זאת. אחותי היתה תלמידה טובה, אז היא הלכה

(המשך בעמוד 78)

נמר של נייר

ליבראל לבן באפריקה השחורה והסוערת ✶ המוסר הבורגני והצביעות הפטריוטית ✶ קבר החלוץ האלמוני ✶ מצב מדיני כלשהו ✶ פסיכולוגיה של ההומור

תרגום

גורדימר

נדין גורדימר, סופרת ילידת דרום־אפריקה, המתגוררת בקצה היבשת השחורה, נחשבת כיום לאחד הסופרים החשובים ביותר בעולם, ואף היתה מועמדת כמה פעמים לזכייה בפרס נובל לספרות. גורדימר, שהיתה אלמונית לקהל הקוראים העברי, נתוודעה באחרונה לקהל זה, באמצעות אחד מהטובים שבספריה, אורח־כבוד*.

המוטו הפותח של הספר לקוח מדברים שאותם אמר **ארנסטו („צ'ה") גוואּרה**: **„רבים יקראו לי הרפתקן, ואכן הרפתקן אני, אבל ממין אחר — מן המסתכנים בשביל להוכיח את אמיתותיהם הגדושות..."** וזה המעשה העיקרי של אורח־כבוד. סיפור־הרפתקה של יפה־הנפש הנחלץ להוכחת אמיתות נדושות.

קולונל **אבלין ג'יימס בריי**, בן 54, נציב־מחוז בדימוס בארץ אפריקאית מטעם השילטון הקולוניאלי הבריטי, ששמר על קשר מתמיד עם מנהיגי המרידה הכושית באותה ארץ. כאשר זוכה אותה ארץ לעצמאות, מבקש ממנו **מואטה**, מנהיגה־לעתיד של המדינה העצמאית, להציע משירותיו לשיקומה של אותה מדינה שסוּעה ומפגרת.

בריי נוטש את אשתו ואת נכדתו העומדת להיוולד באנגליה, ויוצא כאורח־כבוד ל־אותה מדינה אפריקאית. שם הוא מגלה את העובדה הראשונה: **„אדוארד שינזה הוא אחד המעטים שישב במאסר וראשו נופץ בידי הבחורים האמיצים של הוד־מלכותה. ואיפה הוא היום? מן הסתם** **בשפלות באשי, בין נשיו הזקנות. איש לא מזכיר כלל את שמו."**

חגיגות העצמאות אינן שונות מהחגיגות אשר נערכו בכל אחת מעשרות מדינות אפריקה, כאשר אחד ממנהיגי המדינה שזה עתה נולדה מעיר כבדרך אגב, על יחסו ללבנים: **„אין לי עניין בהיטלר. ידידי הלבנים הרגו באפריקה יותר בני־אדם משהרג היטלר באירופה מעודו..."**

עד מהרה מוזמן בריי לסעודה אצל מואטה, במה שהיה „בית המושל" והפך ל„בית הנשיא", ובשיחה פנים אל פנים עם ה־נשיא, אומר בריי למואטה: **„בוודאי תדאג שמנגנון המפלגה לא יתקלקל"** ומציע למואטה למנות את **שינזה** למישרה בכירה, משהו ברמה של **„נציג המדינה ב־או"ם"**.

עד מהרה מקבל בריי מישרה של **„יועץ מיוחד לענייני חינוך"**, במטרה לארגן את מערכת בתי־הספר המיקצועיים במדינה החדשה. בריי קונה לו מכונית פולקסוואגן משומשת, ויוצא אל האיזור שבו שימש עשור שנים קודם לכן כמושל בריטי, ונתקל בעובדות החדשות: **„אי־אפשר למצוא מישהו לשום עבודה. להם לא איכפת. הם רוצים להתעשר. הם רוצים ללמוד להטים מטוסים..."** בריי מתמקם בעיירת־הספר, תוך שהוא מנסה לאתר את עקבותיו של ידידו בעבר והמנהיג המודח בהווה, אדוארד שינזה, עד שהוא מאתרו בבית, שאותו הוא מתאר: **„הם נכנסו אל הבית, למין טרקלין שבאחת מפינותיו היה קן־צרעות, וכרכים של דברי הפרלמנט הבריטי היה על שולחן צדדי..."**

בריי מנסה לשכנע את שינזה ליטול חלק בתהליך הבנייה של המדינה, בעוד ששינזה צופה את תהליך השחיתות המהיר של המדינה החדשה, את יצירת הכוח הטוטליטארי של מואטה, חברו־לשעבר ל־מאבק. שינזה מתאר לפני בריי את כל הרעות המצפות למדינה החדשה.

עד מהרה מתחיל בריי לחוש בהתגשמות תחזיותיו של שינזה הריאליסט. בריי עורך נסיון נוסף של פיוס בין שני המנהיגים הניצים, אך עד מהרה מגלה, כי **„תקנות־חירום ישנות הזעקו בשביל לתת** **תוקף לחוק מיד, בלי ההליכים הפרלמנטריים הרגילים."** תהליך יצירת העצמאות, תוך ניצול החוקים הכפייתיים הבריטיים הישנים, מזכיר את „חוקי החירום" של המנדט הבריטי, שעדיין תקפים במדינת־ישראל. ישנם עוד כמה מאזכרים ישראליים, העשויים לעלות בדמיונו של הקורא, ולהזכיר לו את קירבתה של ישראל לעולם השלישי יותר מאשר לאירופה. באותה פגישה עם מואטה, אומר הנשיא לבריי, מטבעות־לשון כמו: **„כן, יש לי סיבה טובה. לא אעמוד מן הצד וארשה למחרחרי־צרות להחריב את המדינה..."**

בריי משתלב עד מהרה במערכת ה־תככים הפוליטיים של אותה מדינה אפריקאית, תוך שהוא מתמיד באיסוף הנתונים ובחיבור הדו"ח שלו עבור מערכת החינוך. בריי בוחן גם את מצבם של ההורים באפריקה, ומעיר הערות כמו: **„אבל הם דגלו בשמו של גאנדי על שום היוקרה שהביא להודו ולעולם השלישי בכלל, ואולי גם לחש להם לבם — במעמדם הרופף שלהם בין האפריקאים — שהגיתיים שגינה המהטמה דעות קדומות כיתתיות וגזעניות, אולי ירככו את ראשיתן של הדעות הקדומות של האפריקאים עליהם עצמם..."**

עדנה באה על בריי בבגרותו. זהו סיפור אהבתו ל**רבקה**, אנגליה צעירה, שבעלה נמנה עם גזע ההרפתקנים האפריקאיים, שכמעט ואינו פוקד את רעייתו. סיפור אהבתם של בריי ורבקה מתפתח עד מהרה לסיפור של אחריות הדדית, של קשר מעבר לנישואים כחותמת של החברה, כאשר בריי מתנכר לאשתו השוהה באיים הבריטיים.

מארג היחסים האישיים של הליבראל הלבן בריי, ידידתו ושרידי אמונתו בדבר היכולת להפוך את המדינה אפריקאית למופת — יוצרים ספר מרתק, החושף את החיים ביבשת החתומה לרוב בני העולם המערבי. נדין גורדימר מכירה את אותו עולם על כל גווניו, ועל מרכיביו הכלכליים, פסיכולוגיים, שבטיים ומנטאליים, ובעט האמן שלה, היא הופכת את כל אלה ליצירה מרתקת.

אחד משיאי הספר מתמקד בוועידת המיפלגה הראשונה שנערכת לאחר מתן העצמאות, ועידה שבה מתנהל מאבק עקשני בין המנהיג מואטה, שנלחץ אל הקיר בידי האיגודים המיקצועיים, ומורו ורבו שינזה. בפרקים אלה מתרחשת דראמה פוליטית, אותה מנסחת גורדימר: **„שינזה ומואטה לובשים עתה זהויות שהעטו הם עצמם זה על זה. שינזה סבור שמואטה בגד בעקרונות המהפכה והוא איבה; וזו דעתו של מואטה על שינזה..."**

מואטה מנהל מאבק מקביל למאבק ש**דויד בן־גוריון** ניהל למען ה„ממלכתיות", מאבק שהוליך את המדינה הישראלית עד למפולת האנושית שבה היא נתונה כיום. כך גם הערות, כמו: **„רבים מעסקני המיפלגה ומנהיגיה שימשו גם בממשל, נמצא תמיד מישהו מן המחלקה הממשלתית המתאימה, שמסר — במסווה של ציר המיפלגה — את עמדת הממשלה בכל עניין."**

נדין גורדימר מביאה באמצעות כליה

סופרת גורדימר
היכן שילדי האופוזיציה

הספרותיים, את ביקורתה לתהליך ריכוז הכוח והטוטליטאריות — האופייני לכל המדינות המשתחררות — כולל מדינת ישראל, שלא ניצלה מתחלואים אלה — והיא עושה זאת ביד אמונה, ובכישרון מרתק לכל הדקויות האנושיות.

הוויכוחים בין באי ועידת־המיפלגה, נעזרים בניסוחים כמו: **„מצטט לי את מרכס כדי להגן על הקפיטליזם השחור..."** ושאר מטבעות שחוקות, המשמשות שליטים ומיפלגות שילטון במדינות חסרות מסורת דמוקרטית, או שאלות כמו שאלתו של שינזה: **„לאחר שנבנה את מדינתנו, האם נמצא את שלדי האופוזיציה משוקעים בקירות?"** בריי מנבא עד מהרה לשינזה גורל — שבו זכה בסופו של דבר בריי עצמו — **„אדם לא רגיל הוא האיש הזה — כהרבה אנשים לא רגילים אחרים ביבשת הזאת שגופם נמצאים מתים בתעלות בצדי הדרך..."**

מהלך העניינים הטיבעי אחרי ועידה שכזאת נפתח ב**„שמעו ברדיו כי אלברט טילה־טולה, שר־החוץ נאסר על התנהגות קשר להדיח את הנשיא..."** ועד מהרה מגיע השלב של **„ציד־מכשפות כדת וכדין"** ההופך את המדינה לאנארכיה, שבה מנצל מואטה את „החלוצים הצעירים", שהינם גירסה אפריקאית של המישמרות האדומים למסע של שיסוי ושריפה בארץ כולה, מסע

---

* נדין גורדימר — **אורח כבוד**; עברית: אליהו בורטניקר; ספריה לעם, עם עובד; 518 עמודים (כריכה רכה).

החוויה הישראלית

קאסידי הצעיר והזונה הגדולה מבבל

לפני כמה ימים הקרינה הטלוויזיה הישראלית את סירטה המעולה של **ג'והן פורד** קאסידי הצעיר המתאר את חייו של המחזאי האירי המהולל **ש'ון או'קייסי**.

הסרט היה בבחינת ליגלוג בלתי־מכוון לתרבות הישראלית, הדוחה בימים אלה, במיסגרת שיעבודה למוסר הבורגני, את הזונה הגדולה מבבל של **חנוך לוין**.

ההקבלה בין אירלנד השסועה ממאבקים מבית ומחוץ ובין ישראל — מדהים. ניסיונו של או'קייסי להוקיע את המומים, צרות־האופקים, הצביעות, הדלות והנצלנות של החברה האירית בראשית המאה העשרים, מזכירים את השימוש החברתי שעושה חנוך לוין במחזותיו.

תחושה של בחילה עולה למראה אותה מזיגה שפלה של מוסר בורגני מסמורטט, שחבר יחד עם הצביעות הפטריוטית נוסח ח"כ **מרים גלזר־תעסה**, כמה מבקרי תיאטרון וקהל נבער מדעת — שהכריזו מילחמת־חורמה על חנוך לוין ועל הזונה הגדולה מבבל.

אותם בורגנים אירים, שלא היו מוכנים לראות על במת האביי תיאטר בדאבלין, זונה אירית, ומצאו בעצם נוכחותה על הבימה, פגיעה בפטריוטיזם האירי — אלה משולים לאותם שמנוניים, אשר מתייראים לראות את הזונה הגדולה מבבל של חנוך לוין. היצר של אנשים המבוצרים בתוכו של המוסר הבורגני שלהם — הינו היצר המדכא כל יצירה בכל תרבות. מה שהמחריד יותר מכל הוא, שהיהדות ניחנה בעבר בתכונת יסוד של סובלנות, אשר כמו פגה ונעלמה לה בישראל של ראשית שנות השמונים.

השוני האחד והיחידי בין האירים ל־ישראלים, הוא היכולת של מנהלי האביי תיאטר, ובראשם **ויליאם באטלר ייטס** ו**ליידי גריגורי**, להזמין לאולם־התיאטרון את המישטרה האירית, כדי שזו תסלק את המתפרעים בתוכו. החברה הישראלית, יורשתו הטבעית של עם הספר, דואגת שהמישטר והמישטרה יסלקו מאולם ה־קאמרי את המחזה, ויותירו בתוכו את ה־קהל השמנוני, הרעב למחזות ברודוויי חלולים וריקניים.

מעלה נוספת של האירים על הישראלים בהקשר זה, היא הפטרונות הנועזת של ויליאם באטלר ייטס לש'ון או'קייסי הצעיר — בעוד שחנוך לוין נאלץ לנהל את מאבקיו בלא הפטרונות של דור־הסופרים המבוגר ממנו.

הזונה הגדולה מבבל הוא ראייה לכך, שצרכני התרבות בישראל הם האתנן של הזנות שהשילטון הישראלי הנוכחי הפכה לנורמה המאפיינת את החברה הישראלית.

מחזאי לוין
מוסר בורגני מסמורטט

שמקורו באימרה של מואטה: „אשרוף את הסמרטוטים המלוכלכים.”

בריי ואהובתו רבקה מחליטים להימלט מהמדינה, ובדרכם אל הבירה הם נתקלים בהמון פרוע, הרוצח את בריי ופוצע את רבקה. הליבראל הלבן יפה־הנפש, ששב לאפריקה השחורה והמשוחררת, משלם בחייו על אמונותיו ותיקוותיו.

נדין גורדימר היא סופרת מעולה, שבאורח־כבוד מצליחה לפרוש רשת רגישה של עולם סוער. מתרגם הספר, **אליהו בורטניקר**, מצליח לשמור עליה בבהירות בנוסח העברי של הספר, תוך שהוא מעניק לקורא העברי חוויה אשר אינה נופלת מהחוויה שאותה הביאה גורדימר באנגלית. אורח־כבוד הינו ספר מעולה, מומלץ לקריאה, עם מוסר־השכל ישראלי.

שירה

בן־שאול

משה בן־שאול, משורר ותיק, הפתיע בקובץ שיריו החדש, קבר החלוץ, שראה־אור באחרונה*. קבר החלוץ הוא קובץ שירים בעל גוון אישי חברתי, שבו חרג בן־שאול מהמתכונות השיריות שבהן עסק קודם לכן.

עיקר הקובץ הוא בפואמה קבר החלוץ, שבו מעמת בן־שאול את החלוץ האלמוני של דור העבר, עם המשורר הבודד ו־האינדיווידואל של המציאות הישראלית של סוף שנות השבעים וראשית השמונים. בן־שאול מעלה באוב תמונות מילדותו, נופים חברתיים המגיעים לעימות בעיר־האימתנית תל־אביב, אותה עיר שצמחה מן החולות, ומפחידה את המשורר: „תל־אביב עיר יתומה. אין בית / אין אמא אין הגיים / פוגשים את תבת־נוח המפוזרת / בתחנות הים...” מול אותה תל־אביב מרכיב בן־שאול מנופי ילדותו הירושלמיים מחרוזת מרהיבה של שיברי זיכרונות — הנפרקים להם במציאות.

משה בן־שאול אינו משורר להמונים. הוא משורר מינורי, שבסיפרו קבר החלוץ מצא לאחר שנים רבות את המדיום האישי שלו, מדיום של פרט מול מערכות דור־סניות וטורפות. יש בשירי בן־שאול ליריקה

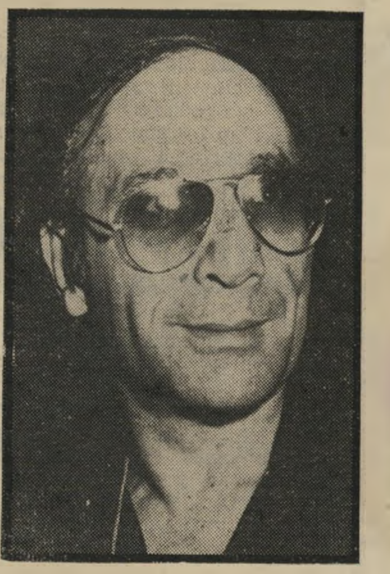

משורר בן־שאול
על חולצתה אוניברסיטת תל־אביב

רגישה, בוגרת ומהוקצעת, כמו: „על חולצתה אוניברסיטת תל־אביב / נעה בהת־כופפה / נערה חתוכת בלונד, / העצבות רק בידיים...”

קבר החלוץ הוא קובץ שירים מבוגר ורגיש החושף בין שורותיו עולם של משורר. עולם הראוי לאוהביה של שירה אישית.

* משה בן־שאול — קבר החלוץ; הוצאת יחדיו; 102 עמודים (כריכה רכה).

פסיכולוגיה

הומור, צחוק, יצירה ותוקפנות

„אם יש דבר שאינו מעניין איש, הרי זה לדעת מדוע צוחקים כאשר צוחקים” כתב בסיום אחד ממאמריו על הצחוק הפילוסוף הצרפתי **פינז'ו**. משפט זה מובא במבוא שכתב פרופסור **אבנר זיו** לסיפרו פסיכולוגיה של ההומור*. בסיפרו בוחן זיו תיאוריות, מחשבות ונסיונות לבדיקת נושא ההומור בדרך מחקרית.

כבר במיסגרת הראשונה בוחן זיו את הרב־מסר של הצחוק, באמצעות (1) צחוק של שותפות (2) צחוק של זילזול (3) צחוק של הסכמה (4) צחוק של אי־הסכמה (5) צחוק האומר „ברוך הבא” (6) צחוק של שיחרור ממתח (7) צחוק מלנכולי (8) צחוק של ניצחון (9) צחוק של רוגז (10) צחוק של שימחה לאיד (11) צחוק אירוטי (12) צחוק של נימוס. סוגי צחוק אלה מעומתים בתיאוריה הפסיכואנליטית, תיאוריה חברתית והתיאוריה הקוגני־טיבית. המחשה לבחינת חוש־הומור, מביא המחבר בבדיחה של אסטמן, תיאורטיקן של ההומור:

— האם לא פגשתי אותך בניו־יורק?
— לא, מעולם לא הייתי בניו־יורק!
— גם אני לא! אלה בוודאי שני אנשים אחרים שנפגשו בניו־יורק.

הדרך מבדיחה מתוחכמת זו לשאלון של מדידת שני היבטים

מהבדיחות בעלות הגוון הבלתי־צפוי שזיו מציג היא הבדיחה על פגישתן של שתי זונות: „הייתי חולה מאוד השבוע. את יכולה להלוות לי 100 שקל עד שאוכל שוב לשכב על הגב?”, או בדיחה כמו: „מהו קפיטאליזם?”; „ניצול האדם על־ידי האדם”; „ומהו סוציאליזם?”; „זה ההיפך.” בפרק זה מציג זיו גם בדיקות השפעה שנעשו בעניין חוש ההומור ועידוד היצירתיות במיסגרת של תלמידי בתי־ספר.

הפרק הומור ותוקפנות בוחן את התיסכול ואת הפיכתו לתוקפנות, ואת יכולת ההומור להפיג את התוקפנות, ולבסוף: האירוניה והסרקאזם כמתקני התנהגות. כאן מצטט זיו את מולייר שכתב בהקדמה למחזה טרטיף: „הדרך היעילה ביותר להתקיף היא לחשוף אדם ללעגו של הקהל. אנשים מסוגלים לספוג נערות, אך אינם סובלים להיעשות אובייקט לצחוק; הם מוכנים להיות רעים, אבל בשום פנים לא מגוחכים.” ובנושא זה, בוחן זיו במחקריו ובמידגמיו את כושר ויכולת הספיגה של אנשים לגיחוך.

השפעת ההומור בתהליכים קבוצתיים, הוא פרק הבוחן את המדד החברתי של הומור, תוך בדיקת הגורמות השונות לכך, וחלקו של ההומוריסט בעבודה קבוצתית. זיו בוחן גם את סוגי ההומור הקיימים בקבוצה. בפרק אישיותו של ההומוריסט, בוחן

האם אפשר למדוד הומור?
אם יש דבר שאינו מעניין איש, זה לדעת מדוע צוחקים כאשר צוחקים

של חוש ההומור אינה ארוכה. וכאן מרכיב זיו סידרה של מפתחות למדידת חוש־ההומור.

בפרק הומור ואווירה פסיכולוגית, בוחן זיו את המסרים המוסתרים של ההומור, ובעיקבות פרק זה את הומור ולמידה, תוך התייחסות מיידית לפרק־מישנה שכותרתו הומור בפירסומת ובשינוי עמדות. זיו מציג סדרות של בדיחות ואנקדוטות, המוצגות לקבוצות מחקר, בוחן את תגובותיהן, תוך שהוא מגיע אל השאלה: האם אפשר ללמוד הומור?

בפרק הומור ויצירתיות פותח זיו בניתוח סיפורו של מספר סיפורי המדעי־הבידיוני **אייזיק אסימוב**, על המדען שהזין את המחשב בשתי שאלות: „מי מייצר את הבדיחות, ולמה?” והשניה: „מה יקרה אם וכאשר נקבל תשובה על השאלה הראשונה.” אחת

המחבר את השאלה: מיהם אותם אנשים בעלי יכולת ליצור הומור? וכאן מסופר על פסיכולוג אמריקאי, בעל חוש הומור בריא וכוח התמדה, שבילה כמה שנים בנסיעות ונפגש עם הקומיקאים האמריקאים המפורסמים ביותר, וממימצאיו של זה היו רק בסיס להשערות, ולא מסקנות.

בדברי הסיום לסיפרו, מצטט זיו מדברים שאמר המחזאי הצרפתי **מרסל פניול**: „בעולם זה שבו הסבל נקשר עם מצב האנושות, צריכים אנו להודות לאנשים שמסוגלים להצחיק אותנו...”, טיעון המביא את המחבר לסיים את סיפרו ב„התייחסו לספרי זה ברצינות. הבנתו, כך אני מקווה, תעודד אתכם לא להיות רציניים מדי בעבודתכם.”

את הפסיכולוגיה של ההומור מלווים רישומים פשוטים, המצליחים להמחיש את הכוונות של המחבר. הספר כמיקשה אחת, עשוי להביא למעיין בו, מבט מעמיק יותר לשאלות שההומור מעורר אצל כל אדם מיספר פעמים בחייו.

* אבנר זיו — פסיכולוגיה של ההומור, הוצאת יחדיו; 247 עמודים (כריכה רכה).

הגות

שפינוזה

מאמר מדיני* הוא סיפרו האחרון של הפילוסוף היהודי המנודה **ברוך שפינוזה**, שנכתב בשנתיים האחרונות לחייו. בשער המהדורה הראשונה נכתב: „מאמר מדיני שבו יראה לדעת כיצד יש לכונן חברה, זו שבה מישטר מונארכי וכן גם זו שמישטרה אריסטוקראטי, כדי שלא תתגלגל לעריצות וכדי שהשלום והחירות של האזרחים יעמדו ולא ייפגעו.”

ספר זה מייצג את התעניינותו של שפינוזה ברוח הכללית שאיפיינה את הפילוסופיה המערבית בתקופת התחייה. מאמרו של שפינוזה הוא חיבור בלתי־גמור, הכולל עשרה פרקים. תמשת הראשונים עוסקים בעיקרי תורת המדינה, פרקים 6—7 דנים במישטר המונארכי ושלושת הפרקים ה־אחרונים במישטר האריסטוקראטי.

בכל פרקי ספר זה עולה העמדה ה־מייצגת את ראיית תורת המדינה של שפינוזה, כתורה של ריאליסט פוליטי, המאמין שאי־אפשר לבנות מדינה על יושרם של בני־האדם ושאין לתלות את שלום המדינה בנאמנותם של מנהיגיה. יש להסדיר את ענייני־הציבור באופן כזה, שהמנהלים אותם לא יוכלו להתפתות למ־עול באמון או לנהוג בשחיתות.

את הנחת היסוד שלו מציג שפינוזה כבר בפרק הראשון, במבוא לעצם החיבור שבו הוא כותב: „כיוון שכל האנשים, בין שהם פראים בין שהם בעלי תרבות, באים בכל מקום בקשרים זה עם זה ויוצרים מצב מדיני כלשהו, לכן אין לבקש את סיבות השלטון ואת יסודותיו הטבעיים בלקח התבונה, אלא יש להסיק אותם מן הטבע המשותף של האנשים.”

פילוסוף שפינוזה
לא לפגוע בשלום וחירות האזרחים

* ברוך שפינוזה — מאמר מדיני; תירגם והוסיף הערות: ח. וירשובסקי; הוסיף מבוא ומפתחות: נתן שפיגל; הוצאת מגנס; 114 עמודים (כריכה קשה).

מאת דן עומר

זה היה העולם הזה שהיה

„העולם הזה" 1021
תאריך: 8.5.1957

גליון „העולם הזה", שראה־אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק, חשף כמה עובדות שהוכיחו על קיומו של מנגנון־החושך של ש־ב, שהיה כמוס מעיניהם של אזרחי ישראל. בכתבת־שער חסרת־תקדים הביאה מערכת השבועון עובדות שנגעו למפקדי הש־ב, האחראים למעשיו ולחלקו של מוסד זה בפרשת רצח קסטנר. „העולם הזה" היה הגורם הציבורי הראשון בישראל שתבע הסדרה חוקית של סמכויות השירותים החשאיים. במקביל, הקדיש עורך השבועון את מדורו „הנדון", תחת הכותרת „מאחורי הגב", לסיפורה של קבוצת צעירי בן־גוריון, שהש־ב היה אחד מכלי השליטה שלה במדינה. המאמר הסתיים בקביעה: „היד־השחורה היא סימפטום של מחלה. המחלה היא מחלתנו: חוסר יכולתו של הדור הצעיר בארץ להקים מתוכו כוחות אמיתיים, פוריים ויוצרים, המסוגלים להציב את ה־יש' של תפיסת־חיים חדשה מול ה־אין' של הניהיליזם."

לפני 25 שנה

מדור מצולם מיוחד הוקדש לחגיגות יום־העצמאות, תחת הכותרת „המיצעד התשיעי". עורך השבועון המשיך בפירסום סידרת מאמריו, „אירופה 1957", ותחת הכותרת „אין זמן לילדים" הביא את המשך סיקורו של הרפובליקה המערב־גרמנית. מדור הקולנוע סיקר את הסרט „כופר נפש", בכיכובה של השחקנית קים נובק, בעוד מדור הספורט הביא, תחת הכותרת „שלושה שערי ניצחון", את סיפור ניצחונה של נבחרת הכדורגל של צה"ל על נבחרת הצבא הצרפתי.

בשער הגיליון: הש־ב — אור על מנגנון־החושך.

תותחי פלדה מול תותחי רוח ✶ שיר מצרי

בנצרת ✶ דויד בן־גוריון ואורי צבי גרינברג

העם

פלדה ורוח

כל הדרכים הובילו לתל־אביב.

בשעה ארבע בבוקר יצאה הרכבת מ־חיפה. המונים, שרבצו על רציף־התחנה מזה שעות כדי לתפוס מקום, התנפלו על הקרונות. צעירים טיפסו על גגות הקרונות, ניתלו על החיבורים ביניהם, על הדלתות ועל החלונות. בכל תחנה נערכה הסתערות נוספת — אנשים שהחזיקו בידיהם כיסאות, דרגשים וסולמות ניסו לכבוש להם מקום.

העם נסע. קיבוצים שלמים על גבי משאיות מקושטות בדגלים, כפרים ערביים שלמים שגבריהם ניצלו את ביטול הגבלות המימשל הצבאי באותו יום כדי לראות את גן־העדן הרחוק — תל־אביב — מ־הגליל, מהנגב, מהרי ירושלים ומגדות הירדן.

אותה שעה כבר ישבו אלפים מתושבי תל־אביב עצמה על ספסלים וכיסאות לאורך המסלול. רבים מהם תפסו מקום כבר בערב, לא משו ממקומם כל הלילה. משעה לשעה התרוקנו שאר חלקי העיר, כאשר אזרחים ממלאים את המידרכות, המירפסות והגגות, עד שקשה היה למצוא מקום לאדם יחיד נוסף, מרחוב ארלוזורוב ועד יפו.

המאורע שמשך את כולם היה אחד: שדרת השריון, טורי השלל, עוצבות האדם, שעמדו לנוע על פני העם, להפגין מחדש את עוצמתו הצבאית.

המיצעד השני. שעות מעטות לאחר־מכן התקיים מיצעד שני, באחד האולמות החדישים של קרית האוניברסיטה הירו־שלמית. גדולי המדע והרוח של המדינה צעדו, בזה אחר זה, לעבר שר החינוך והתרבות, זלמן („זיאמה") ארן, וקיבלו מידיו את פרס ישראל בסך אלף ל"י.

הפעם לא נכחו ההמונים. לעומת חצי מיליון האיש, שחזו בתל־אביב בתותחי הפלדה, באו כמאתיים איש לחזות בתותחי־הרוח. לא עלה על דעת איש לשים את המאורע הרוחני של השנה במרכז חגיגות יום־העצמאות. איש לא חשב שאולי כדאי, שנשיא־המדינה יעניק את פרסי־הרוח ב־אותו מעמד המוני, שבו מופקד דגל צה"ל ליחידת חיל־השיריון.

אך למדינה קטנה, שלעולם לא תתמודד בכמות עם יריביה, ייתכן שהרוח היוצרת ואיכות התרבות מהוות שיריון לא פחות חשוב מאשר הטנק הצרפתי.

נצרת

גילגולו של ניגון

„מפגיני האחד במאי בנצרת שרו את ההימנון המצרי," כך כתבו למחרת היום רוב עיתוני ישראל. הידיעה לא היתה מדוייקת ביותר: השיר שהושר בפי מפ־גיני נצרת, „אללהו אכבר"* לא היה ההימנון המצרי הלאומי, שאין לו מילים כלל. אך לעומת זאת היה לו לשיר זה, סיפור בפני עצמו.

הסיפור, שנמסר ברדיו קאהיר, החל עם ההתקפה הבריטית־צרפתית על פורט־סעיד. הקומפוזיטור שחיבר את המוסיקה לשיר זה, נשלח אל העיר הנצורה כחייל־מילואים של הצבא המצרי וחיבר את המנגינה, הכתובה בקצב של שיר־לכת, בשעת שמירת ליל. הוא התפעל כל־כך מיצירתו עד כי באותו לילה הצליח ל־התקשר עם קאהיר באמצעות קו הטלפון היחיד שנשאר בין פורט־סעיד הנצורה ובין העולם החיצון, ודרך השפופרת שרק את מנגינתו לידידו, משורר קאהירי.

למחרת, כאשר נתחדש הקשר הטלפוני, כבר השמיע המשורר לקומפוזיטור את שלושת הבתים שחיבר, הרוויים תוכן לאומי־דתי:

העולם, הבט ושמע!
צבא האוייבים זומם להמיתני,
באמונתי ובנשקי אעמוד נגדו,
ואם אפול — אפיל גם אותו.
הגידו בצוותא: אלוהים הוא גדול!
אימרו: מוות לפולשים!
ואלוהים חזק מכל פולש.
אלוהים הוא גדול! ארצי,
מוטטי את הפולשים!
הגידו בצוותא: אלוהים הוא גדול!
אלוהים גדול ממזימות תוקפן,
והוא עוזר לנדכאים.
באמונתי ובנשקי תפדה מולדתי
ואור האמת דולק בידי!
הגידו בצוותא: אלוהים הוא גדול!

מיקצב של תופים. למחרת היום, כך נמשך סיפורו של רדיו קאהיר, נהרג המלחין בקרב, אך שירו שצורף לו ליווי קצוב של תופים גדולים, הפך לאחד ה־שירים הפופולאריים ביותר של המרחב.

אחרי שהושמע פעמים אין ספור בכל תחנות השידור של המדינות השכנות, זכה השיר גם לביצוע הבכורה הישראלי שלו בנצרת, בהפגנת האחד במאי.

* אלוהים הוא גדול.

כל ישראל

ג'נטלמן שאינו ג'נטלמן

יומן קולנוע דובר ערבית יצא ה־שבוע לראשונה בישראל, מטעם מנהל ההסברה, לצורך הקרנתו בישובי המיעו־טים. היומן מורכב מקטעים מצולמים מתוך יומני גבע האחרונים, בתוספת קריינות בשפה הערבית ●●● **חולה בבולגריה ניצלה** הודות לתחנת־שידור שהופעלה בתחנת הנשק בבית דגון. בתחנה נקלט במקרה שידור של תחנת חובבים בבול־גריה, אשר ביקשה לסייע במציאת תרופה מסויימת, הנמצאת רק במערב־גרמניה. אריה קרגר, איש הקשר שהפעיל את התחנה, הזדרז מצידו להתקשר עם קצין צבא אמריקאי המוצב בגרמניה, שמצא את התרופה ושלחה לתעודתה באמצעות הצלב האדום הבינלאומי ●●● **ועדת אגודת כתבי העיתונות** באו"ם הח־ליט לגנות את כתב היומן חרות בישראל, על ששאל בשבוע האחרון את מזכיר האו"ם, דאג האמרשלד, בקשר לדיוניו עם ראש־ממשלת מצרים, גמאל עבד אל־נאצר, שאלה בנוסח זה: „כיצד אפשר לעשות הסכם ג'נטלמני עם אדם שאיננו ג'טלמן?" האגודה התנצלה לפני המרשילד „על שלפעמים משתמשים במסיבות־העיתו־נאים שלו לשם הפגנות פוליטיות ●●● **מישרד עורכי־דין ראשון באילת** נפתח השבוע על־ידי עורך־דין צבי טוב, לאחר שהוחל לא מזמן בקיום ישיבות בית־מישפט השלום באילת מפעם לפעם ●●● **להתחתן בתקופת החופש** נתבקשו השבוע מורי בתי־הספר במדינה, בחוזר של מישרד־החינוך, הטוען כי חופ־שות־חתונה מפריעות במידה ניכרת למהלך הסדיר של הלימודים בבתי־הספר ●●● **סיבלו של אדם ברגעי חייו האח־רונים** מזכה את יורשיו בפיצויים, כך קבע עקרונית בית־המישפט המחוזי בתל־אביב, בבירור תביעתה של מישפחת אבו־חאלק מרמלה נגד רוצחי אבי־המישפחה, זכריה. לטענתו של עורך־הדין פישל הרצ־ברג, סבל אבו־חאלק ייסורים כבדים ב־משך 45 הדקות שעברו בין דקירתו ל־פטירתו, ויורשיו זכאים איפוא לפיצויים על סבל זה.

הווי

חילופי גברא

בירושלים, שידר קול ישראל כי השג־ריר הסובייטי אלכסנדר אברמוב ישב על היציע בכיכר הרברט סמואל בתל־אביב, כאורחת כבוד בתהלוכת ה־1 במאי, הודיע כעבור דקות כי נפלה טעות וכי לא השגריר הסובייטי ישב על היציע אלא השגריר הצרפתי, שידר עוד תיקון כעבור שעתיים כי, לאמיתו של דבר, ישב שם לא השגריר הצרפתי, אלא מיופה־הכוח הבורמזי.

שיעור מעשי

בדה־מוין, ארצות־הברית, בוטלה הר־צאה על אמצעי זהירות במשק החקלאי, לאחר שהמרצה ניקה טרקטור במשקו, רחץ את ידיו בבנזין, הצית סיגריה, נל־קח לבית־החולים כשהוא סובל מכוויות קשות.

ריאליזם קולנועי

בפאריס, ערכה כוכבת קולנוע מסיבת־גנגסטרים, בה היו כל האורחים הנכבדים חייבים להתחפש לטיפוסים של העולם התחתון, גילתה לתמהונה למחרת בבוקר כי תכשיט יקר מאוד נעלם מדירתה.

אנשים

● הפתעה גדולה גרמה השבוע בחוגים מדיניים בישראל הענקת „פרס ישראל" למשורר **אורי צבי גרינברג**, דווקא בשעה שבה מתנהלת מערכה עקשנית וחריפה נגד תנועת החרות ורעיונותיה. הפרט שלא היה ידוע למופתעים: בין אורי צבי גרינברג ובין ראש ממשלת ישראל, **דויד בן־גוריון**, נרקמו בחו־דשים האחרונים יחסים הדוקים ביותר. המשורר מבקר מפעם לפעם בביתו של ראש־הממשלה בשעות הלילה, ומבלה אתו שעות רבות בשיחת־רעים.

● ההומוריסט **אפרים קישון**, ב־רשימה ליום העצמאות, כתב: „אצלנו פותחים בכל חצי שנה את פני הכבישים, כדי לראות אם לא שכחו משהו תחתיהם... אצלנו רועד מפקד המישטרה בכל גופו כשמטיחים בפניו בפרהסיה שהוא מדכא את חופש הדיבור על־ידי מנגנון טירור איום... עצרנו את האינפלציה, אבל היא עוד לא יודעת על כך... אנו מוכנים לוותר, מתוך גאווה לאומית, על כל ההכ־נסות של המגביות ברגע שנקבל את הסכום ממקור אחר..."

● מפקד לח"י לשעבר, **נתן פרידמן ילין־מור**, בצטטו את אחת העצות שנתן לו בשעתו סבו: „לעולם אל תכניס את עצמך למצב שבו יהיה עליך לבחור בין טיפוס לחולירע."

ממוסקבה, דרך קאהיר לתל־אביב

תצלום המ־ייצג את מיצ־עד צה"ל, לרגל יום־העצמאות. במרכזו — משמיד טנקים סובייטי, משלל מיבצע־סיני.

הקולקציה של אופנת "אילה" ללילות קיץ 82

אביבה [מימין] בכותונת לילה רומנטית וחלוק בוקר תואם ["אילה"]
שלומית [משמאל] בבייבי דול מעוטר בתחרה ["אילה"]

חני פרי בחלוק קצר בגזרת קימונו ["אילה"]

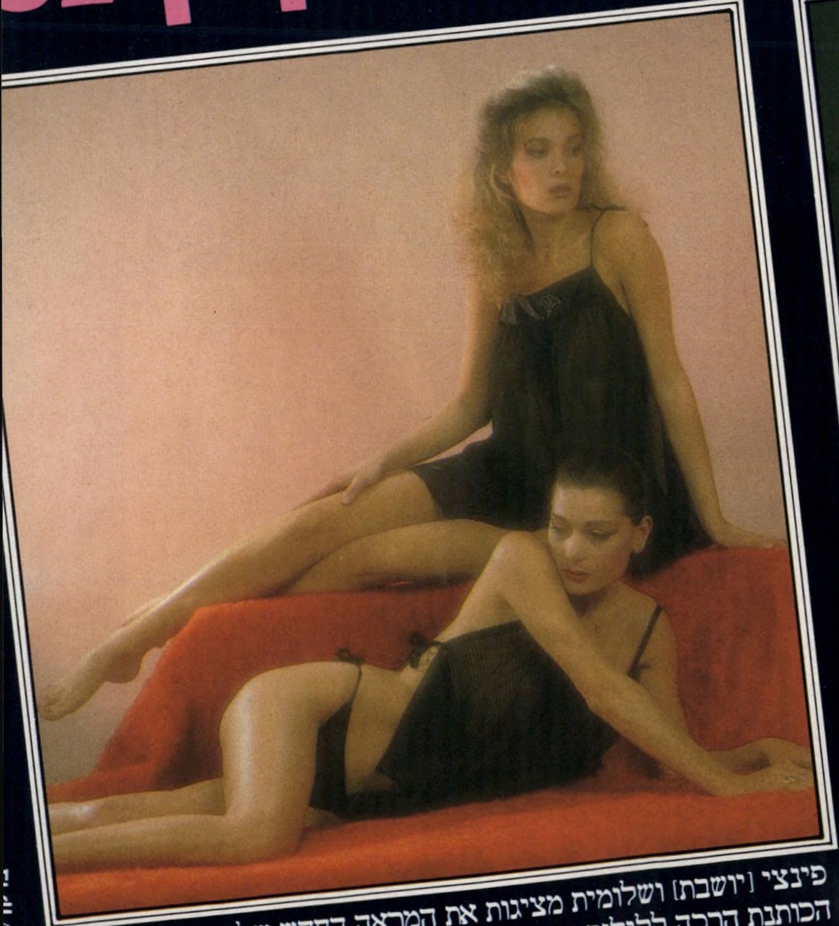

פינצי [יושבת] ושלומית מציגות את המראה החדש של ["אילה"]:
הכותנת הרכה ללילות קיץ 82.

אילה–זה מה שבא לי בבית.

להשיג: בתל־אביב: טריקו – דורף, אלנבי 140. דזירה, המלך ג'ורג' 3. שושנה, נחלת בנימין 12. מלכה, דיזנגוף 160. מרי, המלך ג'ורג' 13. ג'סי, דיזנגוף 126. חיפה והקריות: קיטי, בלפור 2. הניה, הרצל 22. אסטרה, שפירא 14. גלינה, שמריהו לוין 9. מדי, הרצל 7. דיאנה, הרצל 34. טרזה. הרצל 49. ק. אתא: יהודית, העצמאות 62. ק. מוצקין: רינה, השופטים 2. ירושלים: עצמון, בן־יהודה 7. כל־בו קרביץ, בן־יהודה 1. אשדוד: סלון ונוס. אשקלון: ורדה, הרצל 4. באר־שבע: קליין, רח' קק"ל. בני־ברק: אורלי. בת־ים: סלון חן, רוטשילד 20. לילי, בלפור 63. הרצליה: מאדם, סוקולוב 15. חדרה: שרה גולדשטיין, הנשיא 62. חולון: רותי, סוקולוב 90. יונה, שנקר 51. כפר־סבא: שושי, רוטשילד 54. לוד: אסתר, ככר הפלמ"ח 6. נתניה: הלל, וייצמן 17. ציפורה, סמילנסקי 2. עכו: ענבל, ויצמן 14. ארבע העונות, בן־עמי 43. עפולה: חלומית, ככר העצמאות 12. פתח־תקוה: ציפי, חובבי ציון 36. בוטיק הסתרים, ההגנה 15. אורית, רוטשילד 79. קרית־גת: סלון חנה. סלון רונית. ראשל"צ: כדריה, רוטשילד 28. דזירה, הרצל 75. אנדי, רוטשילד 70. רחובות: סלון גניה, הרצל 165. מאדם x, רח' יעקב 16. רמלה: קרקש, רח' הרצל. רמת־גן– ... לאה, רח' הרופא 24. רעננה: פינוק, אחוזה 100. בכל חנויות המשביר לצרכן.
אילה מח' שיווק 825403.

כל מה שאת צריכה מהשמש...לא יותר. אולטרסול.
שיזוף נכון הוא ענין של יופי
ובריאות כאחד.
קרני השמש מעניקות לעורך
את השיזוף היפה והגוון השחום,
אך חשוב לווסת את כמות
הקרינה החודרת לעור, כדי למנוע
נזק. תכשירי אולטרסול מאפשרים
שיזוף בריא ויפה, מונעים
התייבשות העור ונזק מקרינת יתר.
הם יעניקו לעורך את כל שהוא
זקוק מהשמש ולא יותר.
אולטרסול לשיזוף בריא,
לבחירתך – שמן שיזוף, תחליבי
שיזוף (המותאמים לרגישויות עור
שונות) ותחליב לאחר שיזוף.
ULTRASOL
ULTRA SOL
Dr. Fischer
100ml
Dr. Fischer

ביום החמישי תקרין הטלוויזיה את הפרק הראשון על פרשת קסטנר: האם „מכר את נשמתו לשטן"? מי רצח אותו? מה היה חלקו של השב"ב בפרשה?

מלכיאל גרינוואלד
„את קסטנר צריך לחסל!"

קסטנר: הנשמה והשטן

ישראל קסטנר עם בתו ז'וז'י
„קח את האשה והילדה — ותברח מהארץ!"

בחצות ליל ה־4 במרס 1957 סיים הד"ר ישראל רודולף קסטנר את עבודתו, כ־עורך־לילה במערכת היומן ההונגרי אוי קלט, ונסע במכונית הנרי ג' אפורה לביתו שבצפון תל־אביב. כאשר הגיע לשדרות־עמנואל, יצא ממכוניתו וצעד בצעדים מהירים לעבר הבית מס' 6.

צעיר גבוה ורזה יצא מולו, שלף אקדח, ירה בו ונמלט.

הד"ר קסטנר היה אז בשיא המאבק לטיהור שמו, בעיקבות מערכה מישפטית ארוכה וקשה, המכונה „פרשת קסטנר". קסטנר, עיתונאי איש־ציבור ומועמד מס' 53 ברשימת מפא"י לכנסת השנייה, נאבק על טיהור שמו מהאשמות שהוטחו בו לגבי פעילותו בעת שואת יהודי הונ־גריה — כאשר נשא ונתן עם הנאצים על עיסקות של הצלת יהודים.

סיפור הפרשה החל כאשר, לקראת סוף 1952, פירסם קשיש ירושלמי תימהוני בשם מלכיאל גרינוואלד בעלונו המשוכפל „מיכתבים לחברי המיזרחי" האשמות נגד קסטנר, שבו ראה רודף־קארייריה שנהיה ממעשי השוד והרצח של היטלר. בין הש־אר כתב גרינוואלד בעלונו: „ידידי חברי המיזרחי בהונגריה, ידידי היקרים. ריח של פגר מגרד את נחירי. תהיה זו הלוויה משופרא דשופרא. את ד"ר רודולף קסטנר צריך לחסל..."

גרינוואלד האשים בגלוי את קסטנר ב־הכשרת הקרקע לרצח יהודי הונגריה, ובגזל רכושם יחד עם פושע־המילחמה הנאצי קורט בכר, שקסטנר הצילו מעונש במישפטי־נירנברג, על־ידי מתן עדות לטובתו.

מאחר וד"ר קסטנר היה אז פקיד בכיר במישרד־המיסחר־והתעשייה, החליט היו־עץ המישפטי לממשלה דאז, חיים כהן, שהעלון של גרינוואלד הגיעו לידיו, להגיש נגד מלכיאל גרינוואלד תביעה פלילית על הוצאת־דיבה. כתב־האישום הוגש ב־26 ב־יוני 1953, ואילו המישפט עצמו נפתח ב־בית־המישפט המחוזי בירושלים, לפני שו־פט יחיד, בנימין הלוי, ביום הראשון של 1954.

סדק במכונת־ההשמדה

סיפורה האמיתי של הפרשה המכונה „פרשת קסטנר" החל בראשית שנת 1944, כאשר נראה היה שהמילחמה העולמית עומדת להסתיים. צבאות ברית־המועצות הגיעו להרי־הקרפטים והתקרבו לשערי הונגריה. הגרמנים נחלו תבוסה כללית ו־נסוגו בכל החזיתות. המישטר השמרני־הימני בהונגריה התכוון לנטוש את בריתו עם הגרמנים. בבוקר ה־19 במרס גילו תושבי הונגריה ומאות אלפי יהודיה כי הגרמנים פלשו להונגריה והשתלטו עליה. הם כוננו בה מישטרה של קוויזלינגים, באמצעות הפאשיסטים המקומיים.

800 אלף יהודי הונגריה היו הקיבוץ ה־יהודי הגדול והאחרון שנותר. השואה לא פגעה בהם כמעט. הדיקטטור השמרני, האדמירל הורטי הגן עליהם.

עם הצבא הגרמני הגיעו לבודאפשט אדולף אייכמן ואנשיו, במטרה להשמיד את יהודי הונגריה. עד מהרה התברר, כי תמורת סכומי־כסף גדולים ניתן היה לשאת ולתת עם אנשי הס"ס הגרמני על הצלת יהודים. קבוצה של פעילים ציוניים פתחו במשא־ומתן חשאי על הצלת יהודי הונגריה. הד"ר ישראל רודולף קסטנר היה אחד מאנשי הוועדה. על קשריו של קסטנר במיסגרת זו נסבו האשמותיו של מלכיאל גרינוואלד הקשיש.

אחרי כמה ימים של המישפט נשכח גרינוואלד, ואילו עד־התביעה, הד"ר קס־טנר, הפך הדמות המרכזית במישפט. מיש־פט־גרינוואלד הפך מישפט־קסטנר. ה־עדויות במישפט חשפו סידרה של תמיהות. התמיהה הגדולה מכולן היתה כיצד פעלו קסטנר והוועדה הציונית שלו, בחסות אנ־שי הס"ס שנשלחו להשמיד את יהודי הונגריה. היינריך הימלר, ראש הס"ס, חשב להשתמש ביהודי הונגריה כקלף ל־מגע עם המערב, (הוא חלם על שלום נפרד במערב כדי להמשיך במילחמה ב־מיזרח). ולכן דאג לטפח עם הוועדה ה־ציונית של הד"ר קסטנר מגעים הדוקים.

קסטנר הבחין מייד בסדק שנוצר ב־מכונת־ההשמדה הנאצית. הוא הרגיש כי אפשר לשאת ולתת על גורלם של יהודי הונגריה.

מיליון יהודים תמורת 10,000 משאיות

באמצע מאי 44 נקרא יואל ברנד, שות־פו של קסטנר בוועדה, אל אדולף אייכמן, הממונה על גירוש יהודי הונגריה למחנות ההשמדה. זו היתה תפנית במשא־ומתן.

ברנד נשלח לאיסטנבול, כשבידו הצ־עה נאצית להחליף מיליון יהודים תמורת עשרת־אלפים משאיות. בהצעה זו היו תלו־יות התיקוות האחרונות של יהודי הונ־גריה. מה גם שאייכמן הבטיח להפסיק זמנית את ההשמדה מייד לכשיקבל תשו־בה עקרונית חיובית.

ההצעה הנאצית נדחתה על־ידי בעלות־הברית. ברנד עצמו נאסר על־ידן. קסטנר וחבריו בוועדה בבודאפשט ניסו להסוות את כישלון שליחותו של ברנד מפני ה־גרמנים. בינתיים החל גירוש היהודים מ־ערי־השדה בהונגריה, בקצב ובממדים ש־הדהימו את ועדת־ההצלה. קסטנר הלך לאייכמן ודרש ממנו להפסיק את הגירוש. אייכמן דחה את הדרישה.

במישפט טען עורך־הדין שמואל תמיר, סניגורו של גרינוואלד, כי הפגישה בין אייכמן וקסטנר היתה נקודת־השבירה. אייכמן איים לשלוח את קסטנר לאוש־וויץ, אחר־כך הניח לו, ובכך קנה את נפ־שו. קסטנר השבור היה פתוח לעיסקה שהציע אייכמן.

תוך שישה שבועות הובלו למוות 400 אלף יהודים מערי־השדה. בעיצומם של הגירושים, באמצע מאי, הסכים אייכמן להתיר הצלת מאות אחדות של יהודים, ואת בחירתם הוא השאיר לוועדה, שבה היה חבר קסטנר. כך הועלתה במישפט השאלה: האומנם על־ידי הצלת המעטים הוחשה השמדת הרוב? האם הצלת המי־עוט גרמה להשתקה? האם היתה כאן קנו־ניה שד"ר קסטנר היה שותף לה ביודעין?

כאן בא סיפורה של „רכבת הניצולים", שנועדה להסיע יהודים אלה בחסות הנא־צים אל מחוץ לתחומי הרייך השלישי. ב־4 ביולי הגיעה הרכבת למחנה ברגן־בלזן בגרמניה. ב־21 באוגוסט הגיעה קבו־צה ראשונה של ניצולים לבאזל, וב־6 ב־דצמבר הגיעו לשווייץ 1300 הנותרים.

השופט בנימין הלוי קבע בפסק־דינו כי בידי ד"ר קסטנר היו הידיעות על הכנת תאי־הגאזים באושוויץ. הפצת הידיעות היתה עשויה להפריע לפעולות־הגירוש. לפניו היו שתי דרכים: להתריע ולהזעיק או לקבל את הצלת המעטים תמורת השתקת האמת. בקבלו את המתנה הזאת, „מכר קסטנר את נשמתו לשטן".

האם הציל קסטנר רבבות יהודים?

בסוף יוני 44 היו רוב רובם של מחוזות הונגריה ריקים מיהודים.

אחת מנקודות־השפל במצבו של קסטנר במישפט היתה בעת גילוי הפרטים על שליחות הצנחנים הארצישראליים לבוד־פשט ביוני 44. קסטנר הואשם בהסגרתם לס"ס ובאי־סיוע לחנה סנש, בעת היותה בכלא.

בקיץ 44 נותרו בבודאפשט וסביבתה 200 אלף יהודים. למרות התבוסה בחזית עסקו הנאצים בתוכניות שונות להשמדתם. בחודשים אלה אירגן קסטנר סידרה של פגישות בגבול שווייץ־אוסטריה בין קורט

קסטנר: הנשמה והשטן

(המשך מעמוד 75)

בכר, נציגו של הימלר, ובין נציג הג'וינט היהודי ונציגו של נשיא ארצות־הברית, במטרה להציל את היהודים שנותרו.

אחרי הפגישה האחרונה בגבול שווייץ לא חזר קסטנר לבודאפשט, שהיתה מוקפת על־ידי הצבא הסובייטי. בחודשי המילחמה האחרונים סבב בגרמניה המופצצת, בחברת איש הס"ס קורט בכר. „האיש הזה הוא שרלטן בינלאומי, אדם שהאמביציה שלו העבירה אותו על דעתו," אמר על־כך תמיר.

לפי עדותו של קסטנר, היה זה הוא ששיכנע את קורט בכר למסור את מחנות־הריכוז בשלמותם לידי הבריטים — בלא קרב. קסטנר טען כי בכך הציל ממוות רבבות יהודים בימי־המילחמה האחרונים.

תמונה היסטורית

זו פורסמה על־ידי העולם הזה (855) עם פתיחת מישפט קסטנר. כאשר פורסמה לראשונה, נתן לה העולם הזה את הכותרת הבאה: „רגע סמלי: תמונה זו צולמה ברגע שנכנס השופט הלוי לאולם בית־המשפט וכל הנוכחים קמו על רגליהם, כנהוג. אולם היא נראית כאילו אבלים כל הנוכחים על המיליונים, אשר השמדתם היא הרקע האמיתי למשפט זה. האיש הממושקף, הקורא ברשימותיו הוא העד ישראל קסטנר. לידו עורך־הדין תמיר, לבוש גלימה, עם עוזרו אריה מרינסקי. האיש המזוקן החובש כיפה הוא הנאשם גרינוואלד. שמאלי בתמונה הוא התובע אמנון תל, ולידו עוזרתו בניהול המישפט, דבורה שקד. בעוד רגע יתחולל קרב דרמטי על גורלו של קסטנר."

בסוף 1947 עלה הד"ר קסטנר לארץ־ישראל, אולם חזר פעמים אחדות לגרמניה כדי להעיד לטובתם של אנשי הס"ס שסייעו לו בפעולותיו בהונגריה, ובראשם קורט בכר. בעת המישפט, מסיבות לא־ברורות, הכחיש קסטנר את מתן העדות לטובת קורט בכר, הכחיש והסתבך קשות.

„מכר את נפשו לשטן"

במהלך המישפט העידו 40 עדים. במשך תישעה חודשים שמע השופט את דבריהם. המדינה סערה לשמע הגילויים. בנאום־הסיכום טען תמיר כי קסטנר הוא פושע, שיש לדון אותו לפי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם.

התובע, חיים כהן, טען: אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו.

הנאשם גרינוואלד אמר להגנתו, כי למרבה הצער דווקא בהונגריה היה שיתוף־הפעולה עם הנאצים חזק ביותר, והאיש שבו השתמשו הנאצים היה קסטנר.

דבריו האחרונים של עד־התביעה קסטנר היו: „עשינו כמיטב יכולתנו בתנאים בלתי־רגילים. כוונתנו היתה למלא חובה. אין לנו להצטער שפעלנו לפי מצפוננו, על אף מה שנעשה לנו במישפט הזה."

המשך שמונה חודשים טרח השופט הלוי על כתיבת פסק־הדין. מסקנתו היתה כי דברי גרינוואלד אמת, וכי קסטנר שיתף פעולה עם הנאצים וסייע בעקיפין לרצח יהודי הונגריה, והציל את פושע־המילחמה קורט בכר מעונש אחרי המילחמה. עד־התביעה, הד"ר קסטנר, יצא מן המישפט בחזקת נאשם. פסק־הדין התמצה במישפט „קסטנר מכר את נפשו לשטן".

סניגורו של מלכיאל גרינוואלד, עורך־הדין שמואל תמיר, ניסה להרחיב את יריעת המישפט, תוך שביקש להאשים את הנהגת היישוב בהפקרת יהודי אירופה.

פסק־הדין של השופט הלוי הביא את הנושא לכותרות הראשיות. קסטנר הותקף משמאל ומימין. הועלתה דרישה להעמידו לדין לפי החוק לעשיית דין בנאצים ובעוזריהם. סולם, ביטאונם של יוצאי לח"י, בעריכת הד"ר ישראל אלדד, תקף אותו בקיצוניות: „קסטנר נפל. הקסטנריזם שורץ. אילו היינו עם בריא לא היה אפשרי שלמחרת פסק־הדין ימשיך איש זה להופיע ברחובות הארץ..."

ב־26 ביוני 1955, ארבעה ימים אחרי מתן פסק־הדין, התכנסה ממשלת ישראל כדי לדון בתוצאות המישפט. למרות חילוקי־הדיעות בה החליטה הממשלה לערער על פסק־הדין של בית־המישפט המחוזי. האופוזיציה הראשית, חרות, הציעה אי־אמון בממשלה, על טיפולה בפרשה. סיעת הציונים־הכלליים, שהיתה שותפה בקואליציה שבראשה עמד אז משה שרת, נמנעה בהצבעת אי־האמון. ב־29 בחודש התפטרה הממשלה.

מיפלגות האופוזיציה ניצלו את פסק־הדין כדי להאשים את מישטר־מפא"י בכך שהעלה את קסטנר, ומחפה עליו. במערכת־הבחירות של קיץ 1955 היתה פרשת קסטנר עניין מרכזי.

תוצאות הבחירות היכו בתדהמה את מפא"י. מיספר חברי־הכנסת שלה ירד בשיבעה, חרות הכפילה את מיספר מושביה בכנסת, משמונה ל־15.

קסטנר פוטר ממישרתו הממשלתית, וחזר לשמש כעורך ביומון ההונגרי אוי קלט. לחבריו, שהציעו לו למכור את מכוניתו, השיב בהומור כי הוא מעדיף להירצח במכונית ולא כמו כלב ברחוב.

המישטרה ושירותי־הביטחון, שהיו ערים לסכנה שארבה לד"ר קסטנר, בעיקבות פסק־הדין הקטלני והסערה הציבורית — הצמידו לו שומרי־ראש.

הלילה שבו נרצח קסטנר

יום אחד אחרי שראש־הממשלה דויד בן־גוריון (שקיבל את התפקיד בחזרה מידי שרת אחרי הבחירות) הודיע על הנסיגה מסיני, בעיקבות מיבצע־קדש, נורה הד"ר קסטנר. חקירת המישטרה העלתה כי הרצח אירע דקות אחדות אחרי חצות. נורו שלוש יריות. הכדור הראשון היה עקר. קסטנר נמלט. הכדור השני פגע במכונית. ביריה השלישית נפגע קסטנר ונפל על המידרכה.

כשהוא פצוע קשה בביטנו ובחזהו הובא קסטנר לבית־החולים.

בליל־הרצח נעצרו 4 חשודים: זאב אקשטיין, דן שמר, יוסף מנקס ויעקב חרותי. העולם הזה כתב אז: „הרצח היה מתוכנן היטב. הוא בוצע על־פי שיקוליו של מישהו..."

הרוצחים היו ידועים זה מכבר לשירות הביטחון. כולם השתייכו לקבוצה קיצונית וימנית של „נוער לאומי", שהתחנכו לאור רעיונותיהם של הד"ר ישראל אלדד וגאולה כהן.

קסטנר בנירנברג

בשעה שהעיד במישפטו של קצין הס"ס קורט בכר. עדות זו הכריעה את הכף נגדו, כאשר הסתבך במתן הסבר לה. לידו בתצלום: קצין התביעה האמריקאית במישפטי נירנברג.

זאב אקשטיין, שירה בד"ר קסטנר, ודן שמר, שסייע בידו, היו צנחנים־לשעבר. יוסף מנקס, אופה במיקצועו, חבר־לח"י לשעבר, היה איש מחתרת „מלכות ישראל", שהניח פצצה בבניין הצירות הסובייטית בתל־אביב בשנת 1953. בביתו, בשכונת סאלמה בפאתי תל־אביב, הקים מנקס את מועדון סולם, שבו הטיף לרעיונותיו.

במהלך מישפט רוצחי הד"ר קסטנר, חשף זאב אקשטיין את צפונות ליבו וסיפר: „תוכנית־הפעולה התגבשה אחרי מיבצע סיני. אז הסתובבתי כמשוגע. עניין הנסיגה השפיע עלי קשה מאוד. פשע זה כלפי העם והמדינה עולה פי כמה על פשע אלטלינה..." במישפט התגלה כי אקשטיין היה זמן־מה מודיע של הש"ב בתוך המחתרת. מנקס טען כי הוא חף־מפשע, ושקסטנר נורה על־פי הוראות שרות־הביטחון.

בית־המישפט קיבל את הודעתו של אקשטיין כי מנקס היה הוגה רעיון הרצח, ושהוא מסר לאקשטיין את האקדח והכדורים: „האדם הזה הוא מטורף בשטח מסויים, ואני רואה שהטירוף הזה הוליך אותי לשואה. ישבתי שם הרבה זמן באידיאה של מלכות־ישראל, ואצלי מכל הדברים הצטבר עוד מיטען ועוד זיק חשמלי — וזה היה מוכרח למצוא התפרקות מסויימת. זאת היתה ההתפרקות שלי..."

פרק שלא התבהר במישפט רוצחי הד"ר קסטנר, וגם לא בסרט התיעודי של הטלוויזיה — הוא פרק מעורבותו של שרות־הביטחון. מדוע לא מנעו סוכני השרות את הרצח? גם שאלות נוספות נותרו פתוחות.

התובעת במישפט היתה מרים בן־פורת, שטענה בבהירות כי אחד המניעים לרצח היה בדברים שהטיף הד"ר ישראל אלדד למאמיניו, וכי מטרתו היתה הקמת מלכות ישראל, ואמצעיו שיסוי המונים בממשלה, הסתה להתקוממות ולמרד, וקריאה לשימוש בכוח כדי להוריד את השילטון הקיים.

זאב אקשטיין, דן שמר ויוסף מנקס נידונו למאסר־עולם. יעקב חירותי נוקה מכל אשם.

ריהביליטציה מאוחרת

בשבוע שבו נשלחו אקשטיין, שמר ומנקס, רוצחיו של ד"ר קסטנר, למאסר־עולם, פסקו חמשת שופטי בית־המישפט העליון בעירעור שהגישה המדינה על פסק־דינו של השופט הלוי.

השופט העליון הד"ר שימעון אגרנט, שכתב את פסק־הדין, ציין: „באתי לדיעה, כי מסקנתו של ד"ר הלוי אין לה על מה שתסמוך. שגה הד"ר הלוי בקביעתו כי המניע שמאחורי קסטנר היה הצלת המיוחסים. קסטנר נשא עיניו למטרה של הצלת יהודי הונגריה בכללם..."

דיעת־מיעוט הביע השופט העליון הד"ר זילברג, שקבע בדעתו: „קסטנר השתתף עם הגרמנים בהעלמת סוד ההשמדה מעיני ההמונים, אחרי שהיו בידו ידיעות מרובות על כך. חרדתו ומסירותו להצלת ה־1700 היא־היא שמנעה אותו מלגלות את סוד אושוויץ."

השופטים אולשן וחשין הצטרפו לפסק־דינו של השופט אגרנט, המזכה את קסטנר. על כוונת מלכיאל גרינוואלד ליחס לקסטנר תאוות־כסף כמניע לכל מעשיו, העיר השופט גוייטין שזו לא הוכחה, ולכן אף הוא הצטרף לפסיקת אגרנט.

ברוב של ארבעה כנגד אחד (השופט זילברג) קבעו שופטי בית־המישפט העליון כי קסטנר לא שיתף פעולה עם הנאצים. חמשת השופטים הסכימו שקסטנר הציל מעונש את פושע־המילחמה הנאצי קורט בכר אחרי המילחמה.

מלכיאל גרינוואלד נמצא על־ידי בית־המישפט העליון אשם בהוצאת שם רע על הד"ר קסטנר. הוא נידון למאסר של שנה אחת.

פסקי־הדין הארוכים והמנומקים של בית־המישפט העליון לא הידהדו כפסק־דינו של השופט הלוי. הריהביליטציה (הטיהור) המאוחרת של הד"ר קסטנר, אחרי הירצחו, לא זכתה בתשומת־לב. סרט הטלוויזיה השני ב„פרשת קסטנר" מסתיים בנימה מרירה הקובעת: „לשווא תחפשו בקומץ כותרות מעריב, בין הכותרות המרשיעות, את הכותרת המזכה את קסטנר. הטיהור המאוחר של קסטנר אחרי הירצחו לא זכה להבלטה יתרה..." יחסי־הציבור של שמואל תמיר תרמו לכך תרומה נכבדה.

■ דן עומר

(המשך בגיליון הבא)

למכור את בגין

(המשך מעמוד 9)

לוריא: והוא ידאג לברכה של ראש־הממשלה לאירגון הזה?

רום: בדיוק.

לוריא: ואת הרווחים מהספר הזה תחלקו ביניכם, אתה, אריה נאור והמוציא־לאור מתל־אביב?

רום: לא. האיש מתל־אביב מרוויח רק מה שעולה ההדפסה.

לוריא: וכל הרווח מתחלק בינך ובין אריה נאור?

תאמר לי בבקשה, מדוע העיסקה לא יצאה לפועל?

רום: אני אמרתי לו שאני לא מעוניין כל־כך. אמרתי לו שאני „לא חם על זה".

לוריא: אפשר גם לומר, כמו שאמרת לי קודם, שהיה לך פה עניין מצפוני, וזה לא מצא־חן בעיניך?

רום: אני גם שאלתי אותם, והם לא היו כל־כך מעוניינים,

תאכל ותשתה מה שאתה רוצה...

לוריא: אתה זוכה במיקרה את שם המיסעדה?

רום: לא, אבל זה... אתה מכיר מיסעדות בירושלים?

לוריא: אני לא. אבל אני מבין שזו מיסעדה ידועה.

רום: מיסעדה ידועה. היא גם ידועה, כי זו המיסעדה של אדי סופר.

(ככל הנראה הכוונה היא ל־

רום: זה היה כאשר הסיכויים לבחירות היו הכי גרועים בשביל הליכוד. אני שאלתי אותו: מה תעשה אחר־כך? אז הוא אמר: אולי תסדר לי ג׳וב? הוא לא האמין שהליכוד יעלה לשילטון

רום: כן.

לוריא: תאמר לי, פרדי, מדוע אריה נאור היה צריך אותך?

רום: אני מטפל ביחסי־הציבור של האירגון הזה.

לוריא: הוא נתן לך מושג, כמה כסף בערך אתם עשויים ל־הרוויח בצורה הזו?

רום: לא. הוא אמר: הרבה כסף.

לוריא: כמה ספרים הוא קיווה למכור לאירגון?

רום: אני יודע שלאירגון הזה יש 200 אלף תומכים. אז תעשה חשבון.

לוריא: אני מבין. מה שם הספר? אתה זוכר?

רום: לא. זה לכבוד 100 שנה לז׳בוטינסקי.

לוריא: ובלי להיכנס להרבה התפלספויות הוא קבע מחיר של 20 דולר לספר?

רום: כן. 20 דולר לספר...

רום: אני נפגשתי איתו במלון דן. הוא בא עם האיש שלו מתל־אביב, והציע לו את הספר. הוא היה גם גרפיקאי. הוא אמר: זה הגרפיקאי שלי.

לוריא: מי היה הגרפיקאי?

רום: אני לא זוכר.

לוריא: אתה זוכר את שמו של האיש שהיה צריך לייצר את הספרים?

רום: זה היה אותו אדם, אבל

ואני אישית לא הייתי „חם על זה", וגם לא ראיתי שאני יכול להרוויח משהו. רציתי להרוויח, אני לא מתנגד...

לוריא: מבחינתך זה בסדר, משום שמותר לך להיות סוכן. מותר לך לקבל עמלה. אבל, תאמר לי, מדוע ראית שלא תוכל להר־וויח מזה?

רום: הספר היה יותר מדי יקר. 20 דולר. אף אחד לא היה משלם את זה.

לוריא: אני מבין. הסיבה ש־העיסקה לא בוצעה, היא בגלל המחיר של הספר?

רום: בגלל המחיר וגם בגלל שזה לא מעניין. ז׳בוטינסקי הוא לא איש פופולרי באירגון הזה. הם בכלל לא ידעו מי זה.

אם לא ספר, אולי קסטות?

לוריא: נאור הצטער כשאמרת לו שאתה חושב שזה לא ילך?

רום: הוא הצטער.

לוריא: הוא לא אמר לך ש־אתה קצת לא חכם?

רום: לא, את זה הוא לא אמר. הוא בא עם הצעה אחרת.

לוריא: איזו הצעה?

רום: הוא בא עם הצעה. אני הייתי אז בירושלים, והוא בא ואמר לי: יש לי הצעה טובה בשבילך. יש לי הצעה עם רעיון

מיסעדה קטי, שנאור מרבה לס־עוד בה.)

רום: זו היתה המיסעדה של אדי סופר. אחרי רבע שעה ראיתי שזו המיסעדה שלו. בעל־הבית הביא בקבוק ויסקי — בקבוק של אריה נאור, כי הוא תמיד שותה ממנו. נאור ראה שלא רציתי להזמין כי ידעתי שהוא יצטרך לשלם, אז הוא אמר: לא, לא, לא, אדי סופר ישלם את זה.

לוריא: הוא אמר לך שאדי סופר משלם את הכל?

רום: כן. אז הבנתי, ואז כבר אכלתי... ואחר־כך דיברנו על הפרוייקט. אדי סופר לא הגיע עדיין. נאור אמר שהוא מציע לבית שלום בציריך וידיאו־טייפ בשם Bible news from Israel. וכל פעם יהיה שם ראיון עם אישיות פוליטית אחרת. פעם זה יהיה ראש־הממשלה, ופעם זה יהיה שר־החוץ.

(בעברית: חדשות התנ"ך מ־ישראל. הרעיון היה להקליט סירטי וידיאו באולפני ההסרטה השייכים לאדי סופר, הטלוויזיה המיסחרית בע"מ, ולמכרם לאנ־שי „בית שלום".)

לוריא: ומי יביא את ראש־הממשלה ואת שר־החוץ לדבר ב־ווידיאו?

רום: לזה כבר הוא ידאג.

לוריא: אריה נאור ידאג לזה?

רום: כן, וזה יהיה הסוס ש־עליו אפשר יהיה למכור את זה.

לוריא: על זה שהגדולים ה־אלה ידברו לטייפ?

רום: בדיוק כך. ופעם זה יכול להיות אפילו איש מערך.

לוריא: רגע. אני רוצה להבין. תקן אותי אם אני לא מדייק: אריה נאור, מזכיר ממשלת ישראל, הציע לך עיסקה פרטית לחלוטין, להפקת טייפים של אישי ציבור וממשלה מהשורה הראשונה, כמו ראש־הממשלה ושר־החוץ?

רום: כן.

לוריא: שהוא, בגלל הקש־רים שלו איתם, יביא אותם ממש כאילו הוא אימפרסריו שלהם, הם יעשו את הטייפ, ואחר־כך אדי סופר, אתה והוא תמכרו את זה לכת הנוצרית השווייצית תמורת כסף טוב.

רום: כן, בדיוק.

לוריא: ומי יחלק את הכסף הזה? מי יהנה ממנו?

רום: אנחנו נשלם לאדי סופר כמה שצריך בשביל הייצור של הטייפ...

(אדי סופר הקים את אולפני ההסרטה שלו בכספי משקיעים גרמניים, וככל הנראה מושקעים כספים גרמניים גם בחברת ירדן חקירות שבשליטתו של סופר.)

לוריא: אדי סופר ייצר את זה. כן, ואחרי זה?

רום: ואחרי זה אריה נאור ופרדי רום יחלקו את הרווח.

(המשך בעמוד 80)

מקליט לוריא
אינו מרפה

הוא אמר לי שזה הגרפיקאי. אני לא זוכר, אבל למיקרה הצורך...

לוריא: זה חשוב לרשום את השם. פשוט כדי לתעד את הדב־רים.

רום: כן.

לוריא: אתה תוכל למצוא אותו, על כל פנים?

רום: כן.

לוריא: זו לא בעיה. עכשיו

נהדר. ואז הוא הזמין אותי למיס־עדה מרוקאית בירושלים. הוא נכנס לשם כמו מלך.

לוריא: אריה נאור הזמין אותך למיסעדה מרוקאית בירושלים?

רום: כן. הוא אמר: תאכל ותשתה מה שאתה רוצה. ידעתי שמזכיר־ממשלה לא מרוויח כל־כך הרבה כסף בשביל ללכת למיס־עדה, שהיא די יקרה, ולומר:

שחר פרקים - כוכב נולד

שחר פרקיס הצעיר (19), תקות הטניס הישראלי, הבטיח לישראל את הנצחון על צרפת (3 — 2) בהתמודדות הטניס הבין־ארצית הידידותית, שנערכה ברמת השרון ב־17—16 בחודש.

שחר היווה אתגר ליניק נואה, המדורג שישי בעולם בדרוג „הפרס הגדול" והוכיח שוב את הפוטנציאל העצום הגלום בו.

צעיר גבוה וצנום זה, שלא היה אפילו במלוא כושרו (הוא משרת בצה"ל), הפסיד אמנם 6:3 נגד נואה שחום־העור, יליד קמרון, שניצח לא מכבר את ביורן בורג, אך **לא לפני** שהצליח לגרום לו „צרות" לא מעטות ולזכות במערכה השניה 6—3 תוך חצי שעה בלבד.

משחקו של פרקיס נגד פורט פסקאל, מחבט מס׳ 2 של צרפת, היה הטוב בהישגיו עד כה. בהתמודדות זו, בה גמר על פורט, הפגין שחר טניס נועז, יוזם, תוקפני, מדוייק ומלא ענין. הוא מצטיין בקור רוח ובריכוז רב. חבטות ההגשה שלו נהדרות והוא הוכיח שהינו מסוגל ל„הכניס ללחץ" טניסאי בכיר כפורט ולגרום לו להתרוצץ על פני המגרש כדי להשיג נקודות.

שחר פרקיס אומץ זה מכבר על ידי תשלובת מפעלי „המגפר", יצרני נעלי הטניס המקצועיות, „גרנד ספיד", שבהן הוא משחק. אין ספק, שלצידן של הנחנותיו המצויינות וכשרונותיו המבטיחים — יש גם ל„גרנד ספיד", נעלי הטניס של שחר פרקיס, חלק נכבד בנצחון המזהיר.

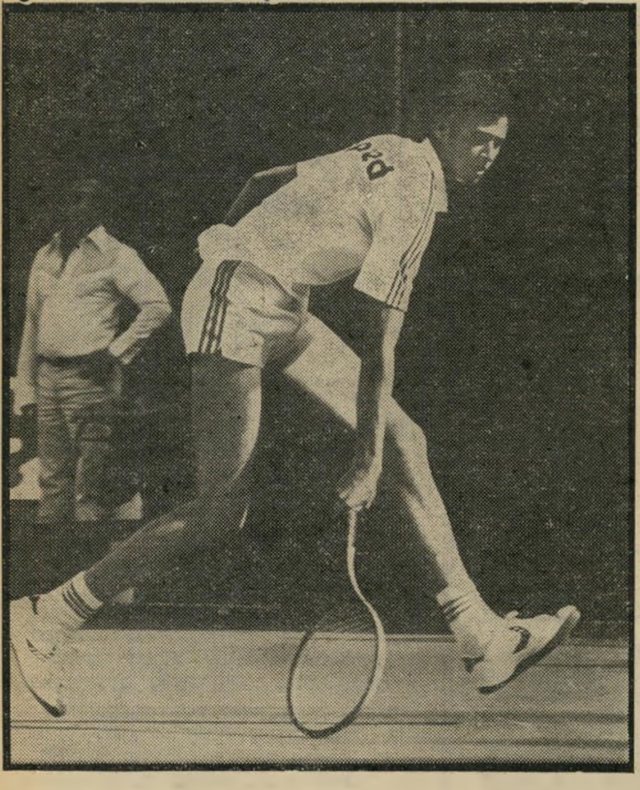

שחר פרקיס בהתמודדות עם צרפת

למד צילום עכשיו
קורסים למתחילים ומתקדמים
מספר התלמידים בקבוצה מוגבל ל־10
● החלה ההרשמה לשנה"ל תשמ"ג ●
עוד פרטים - בין השעות 10.00-22.00
קמרה אובסקורה לימודי צילום
תל אביב: רח׳ ביאליק 23. טלפון 03-658677
ירושלים: רח׳ בצלאל 6 . טלפון 02-233502
חיפה: רח׳ הנביאים 13. טלפון 04 662773

וידיאוסרט
הסרטת ארועים בוידיאו!
צילום חתונות, בר מצווה וארועים מיוחדים
רח׳ רוזנבאום 5, ת"א, טל. 296662
רח׳ ירושלים 13 חיפה טל. 662757

תן טרמפ לחייל

המצליחנים הספרדיים

(המשך מעמוד 69)

ללמוד. אי־אפשר היה לממן לימודי שני ילדים."

בן 14 היה ברדוגו פועל בבית־חרושת שמן. „אז כבר ראיתי שכל החבר'ה ש־עובדים הם שחורים. שם אשכנזים אין. הם לומדים בתיכון. אז חשבתי שאכלתי אותה בחיים. זהו זה, אני גומר פועל.

„ראיתי שכל הפקידים הבכירים והמנה־לים הם אשכנזים. באופן טיבעי היו לי תחושות נחיתות וקיפוח. ייחסתי את זה לעובדה שלא הצלחתי ליצור מגע עם ה־חברה. לא היה לי ברור איך הדברים מת־נהלים. אלה שישבו על הברזלים ליד קולנוע ארמון בחיפה היו שחורים, ותל־מידי־התיכון, שעברו שם עם 'הצגע לכת' על החולצה התכולה, היו כולם לבנים."

עורך־הדין ברדוגו יושב במישרדו ש־

פרקליט ברדוגו (1970)
שינאה למימסד

בשכונת רחביה בירושלים. האווירה והריח מזכירים את עברו בתיאטרון: וילונות קטיפה אדומים, שולחן־כתיבה עתיק עם פיתוחים, עשרות עטים בצבעים שונים בתוך הקסת. ברדוגו מדבר בשטף, נסער.

„ההתפרצויות של ואדי־סאליב עשו לי שוק רציני. זו היתה נקודת־מיפנה. אז נדלקתי לרעיון של הקיפוח העדתי, והת־חלתי להאמין שצריכה לבוא התעוררות מלמטה."

אחרי בית־חרושת שמן הוא עבר לנמל־חיפה. המיקצוע: פועל־נמל. „שם הרגשתי ממש בבית. היינו עומדים, כולנו פרענקים, כמו בשוק־עבדים, והיו באים ובוחרים אותנו לעבודה — ממש כמו שהיום עושים לערבים בעיר העתיקה. שוכחים שפעם הפרענקים היו פה כוח־עבודה זול."

הנער־הפועל המשיך לבלוע ספרים, חלם שבמיקרה הטוב, אם יתמזל מזלו, אולי יהיה פעם פקיד.

„קראתי את המניפסט הקומוניסטי, ולא ראיתי שזה הפיתרון, כי גם שם כולם היו אשכנזים. אך היתה לי מודעות פוליטית, ומצאתי הקבלות בין המצב של הערבים במדינה לזה של הפרענקים. אז הצטרפתי לוועד לביטול המימשל הצבאי."

כשהיה בן 17, החליט אבי ברדוגו שנמאס לו להיות פרענק. הוא קם ושינה את שמו לאברי הכרמלי. „היות שאני בהיר, לא ראו עלי שאני ספרדי. הסתובבתי איתם, ואז למדתי מה חושבים עלינו ה־אשכנזים. אצל נשים לא הצהרתי שאני פרענק, ואז הייתי שומע: 'לא רוצה לשבת איפה שהשוורצע נמצאים. הפרענק איז א־חייע.' הבנתי שהפיתרון הוא לא ב־היטמעות, אלא מתוך עמדת־כוח. לקח לי שבע שנים לחזור אל שמי האמיתי."

כשהתגייס לצבא הוא היווה בעייה. מצד אחד היה לו דפ"ר גבוה, אך היה לו כתם ביטחוני, בגלל פעילותו בוועד לביטול המימשל הצבאי. כשהתגלה הדבר הוא הפך שי"ן־גימ"ל.

„הסתכסכתי עם כולם. הייתי בבית־סוהר צבאי. אחר־כך, כשרציתי להיות ביחידה קרבית, שלחו אותי ליחידת המיעוטים. בצבא שוב ראיתי שכל השחורים, כל אנשי השירותים הם פרענקים והלבנים הם גנרלים. אז זה כבר נראה לי ברור לגמרי שזאת הגישה של המדינה. התחלתי לפתח שינאה למימסד." **שוש מיימון**

(המשך בשבוע הבא)

צוות „פלייבוי" בא ארצה כדי לצלם את הנשים המפורסמות בעירום - אך מכולן רק אחת הסכימה להתפשט לגמרי

צייד סימון
פוחדים מהדתיים

רוצות בעירום אך פוחדות

כאשר ביקר צוות הירחון הנודע פלייבוי בישראל לפני יותר מ־10 שנים, הוא לא התקשה למצוא נערות יפהפיות שהסכימו להצטלם בעירום. הארץ היתה שטופה באווירת מתירנות. הנוער הישראלי העתיק את התרבות האמריקאית,

דוגמנית מרש
רוצה בעירום, אך פוחדת מתגובות

דיסקוטקים בסיגנון ניו־יורקי צצו כפט־ריות אחרי גשם.

אנשי פלייבוי לא היו צריכים לחפש אצל סוכני הדוגמניות. הספיקה להם ישיבה אחת בכסית או רוול, סיבוב בחוף שרתון, ביקור בפאב של פרדריקה וריקוד בדיס־קוטק טיפנים כדי למצוא את הנבחרות.

הביקוש עלה על ההיצע. צלמי פלייבוי נאלצו להשיב ריקם פניהן של נערות רבות.

בין הנערות נמצאו כמה מהנבחרת ה־לאומית של יפהפיות ישראל, שלא ראו כל רע בצילומי עירום בטעם טוב, למען ירחון בינלאומי שעליו היה לא רק לפרסם את ישראל כארץ הנשים היפות בעולם, אלא גם אותן.

צוות פלייבוי האירופי, השוהה בימים אלה בישראל, לא העלה אף בחלומותיו הגרועים ביותר שלא יצליח למצוא כמעט אף לא נערה אחת שתסכים להצטלם.

הצוות נאלץ להסתפק בדוגמניות מבוג־רות יחסית, בנות 30 ואף יותר. זהו גיל שבהחלט אינו מקובל על עורכו הראשי של הירחון, יו הפנר, שטרח בשנים האח־רונות להחדיר בעזרת ירחונו את דמות האשה־ילדה. אחד מהעקרונות של הפנר הוא שנערה שעברה את גיל ה־20 לא תצטלם לעמוד המרכזי של פלייבוי. יוצ־אות הדופן היו ויקטוריה פרינסיפל בת ה־33, כוכבת הסידרה דאלאס, ורחל וולש בת ה־40 — שתי יפהפיות, שהגימיק שב־צילומיהן דחק את מיכשלת גילן המבוגר.

אם אמנם יגיעו צילומי הדוגמניות ה־ישראליות לידיו של „הף" ספק רב אם יסכים לפרסם אותן.

בתקופה שבה משביתה ממשלת־ישראל את הטיסות בשבת, בתקופה שבה קומץ דתי קובע את אורח חייו של ציבור שלם, רק טבעי הוא שדוגמניות שהסכימו ללא ניד עפעף להסיר את בגדיהן לפני 10 שנים, תסרבנה מתוך צניעות מתחסדת להתפשט היום.

„הן ממש מצחיקות"

השמועה התפשטה במהירות: „פלייבוי הגיע לתל־אביב!" הצוות האירופי של הירחון האמריקאי הנפוץ דאג לקשרים הנכונים, וכל המי ומי התייצבו לבוקר הראיונות.

בין הראשונות היתה הדוגמנית הסכ־סית שלומית אמיר. הם כבר הכירו אותה ואהבו אותה. לכן לה לא היו בעיות. היא

כבר בפנים. שלומית שלמה עם החלטתה להצטלם בעירום. „אם בעלי מסכים שאצטלם בעירום, אז למה לא? אני לא עושה הצגות. זהו חלק מהמיקצוע שלי. כמה שנים אוכל להמשיך ולהצטלם? שלוש, ארבע? היום אני נראית יפה בעירום. מה יהיה בעוד כמה שנים? אני לא יודעת.”

שלומית, שכבר עשתה סידרה של תמונות עירום, טוענת: „הדוגמניות בארץ ממש מצחיקות. בגד־ים מינימלי כשחצי חזה ושליש טוסיק בחוץ — זה בסדר. את זה כל אחת מדגימה. אבל תחתונים וחזיה? חס וחלילה! האין זו צביעות?”

היא לא חתמה עדיין על חוזה עם פלייבוי, אך היא טוענת כי „בפחות מ־500 דולר ליום אני לא פוקחת את העיניים בבוקר. לדעתי סכום הגיוני לצילום עירום הוא 2,000 דולר ליום.”

אל יפה כפיר הגיע הירחון באמצעות סוכנות דוגמניות. „הם ראו תמונה שלי שעשיתי לאחרונה ומאוד התלהבו. כשפנו אלי אמרתי להם שאני לא מצטלמת בעירום. אני פשוט לא מעוניינת. אני לא רוצה בשום פנים ואופן לראות את עצמי בעירום בעיתון.

„אין לי דבר נגד עירום. כשהייתי בת 18 הצטלמתי לעיתון הגרמני קוויק בעירום. זאת היתה תמונה שיגעון. היה לי שיער ארוך, ראו הכל ולא ראו כלום.

דוגמנית בן־עמי

לא מעניין אותה

אבל היום אני אמא לשני ילדים, ועברתי את גיל העשרה. לא איכפת לי להצטלם בבגדים סכסיים ולהיראות חושנית, אך לא זולה. צילום בחולצה דקה, כשאני יוצאת מן הכינרת הוא לדעתי יפה מאוד.”

אחרי משא־ומתן קצר הסכים צוות פלייבוי לתנאיה של יפה כפיר. יפה תצטלם בחוות־סוסים, לבושה בג׳ינס ודוהרת על סוס. עבור הדהירה היא תקבל 500 דולר ליום.

„אנחנו מדינה לבנטינית”

אז קארין דונסקי הגיעו נציגי פלייבוי עוד לפני שנחתו בארץ. „הם צילצלו אלי מחו״ל, לפני כשלושה שבועות, הציגו את עצמם וסיפרו לי כי שמעו עלי בניו־יורק מצלם ישראלי היושב שם, ושאלו אותי אם אהיה מוכנה להצטלם בעירום. הזכרתי להם שלפני כעשר שנים, כשהם היו בארץ וצילמו את אתי זבקו, שהיתה אז אחת ממלכות היופי, הם פנו אלי ונענו בשלילה. מאז ועד היום לא השתכנעתי שכדאי לי לשנות את דעתי.

„מדוע? בעיקר בגלל דעת הקהל והביקורות. אנחנו מדינה לבנטינית. זאת

נערת־זוהר רוזנבלום

טפח כן, טפחיים לא

דוגמנית דונסקי

לא כל המחלבות בחוץ

עובדה, אין מה לעשות. כל מה שחסר לי בחיים זה להצטלם בעירום, כדי שזרם הביקורת יגבר. הבהרתי להם שעירום יורד מהפרק. אם הם רוצים אותי לבושה בבגד נועז, מחשוף עמוק או שקוף — בבקשה. אבל מה שהם רוצים זה צילומים פרובוקטיביים, כשכל המחלבות בחוץ. זה לא בשבילי.

„אין לי שום דבר נגד צילומי עירום. אני הייתי הראשונה בארץ, לפני 13 שנה, שהצטלמה עם חזה חשוף, ואף אחד לא העז לומר שזה זול. קראו לזה הנאיביות בהתגלמותה. כי זול זהו מבט זול ר התנהגות זולה.

„כדי שצילום עירום יהיה גם ארוטי וגם לא זול צריך לשחק. אין לזה כל קשר עם מימדי הגוף או חזה ענק. הפוזה הכי סכסית, שעושים אותה במבט ובמישחק פנים וגוף נכונים, יוצאת יפה.

„כוכבות הקולנוע הכי מפורסמות הצטלמו בעירום. ברגע שאדם עומד במערומיו מתגלה גם נשמתו. בגדים מסתירים את האדם, את האמיתי שבו. פנינה רוזנבלום, חרף השיער המחומצן והחזה השופע, אינה וולגארית. היא מאוד סכסית.

„אם הם היו מתפשרים איתי על צילומים פחות נועזים, הייתי מסכימה. אך אינני מצטערת שאמרתי לא. אני חשופה לביקורת מכל הצדדים. יש קינאה עצומה מסביבי. הדוגמניות הצעירות מעריצות אותי, הוותיקות מקנאות בי. גם על הצילום הסכסי ביותר שלי, שיכול להיות משגע, יימצא מי שיאמר: כבר אין לה מה לעשות? תראו לאיזו רמה היא הגיעה!”

לפנינה רוזנבלום יש נימוקים משלה. „צוות פלייבוי בא לראות אותי, אך אני הסברתי להם שאני לא מוכנה להצטלם בעירום. ביקיני קטן, או צילומים סכסיים בסיגנון לוח השנה שעשיתי — בבקשה. אבל לא יותר מזה.

הסיבה היא פשוטה מאוד. אני לא מאמינה בחשיפה גמורה ובהתערטלות כלית. צריך להשאיר גם משהו לדמיון. אם חושפים הכל, מה כבר נותר? עירום גמור הוא משעמם.

„אילו הייתי רוצה להצטלם בעירום, הייתי יכולה לעשות את זה לפני הרבה שנים. כבר קיבלתי הצעות מפתות. אני מתכננת עתיד הרבה יותר רציני. אבל אין לי שום התנגדות ששאר הדוגמניות תעשינה מה שהן רוצות. אם הן חושבות שצילומי עירום ייזכו אותן בהרבה כסף ויהפכו אותן לשחקניות קולנוע, הן טועות טעות מרה. זה קורה אחד למאה.

„תפקיד של בחורה ישראלית בסרט בחו״ל הוא תמיד קטן ומצומצם. בגלל קשיי השפה, הסיכוי שמישהי תזכה בתפקיד כזה הוא כמעט אפסי.

„ביקורת הקהל לא מפריעה לי אבל אני לא אוהבת חשיפה. אני אוהבת מיסתורין.”

דין וחשבון לכל העולם

כשצילצלו למירי זמיר, מלכת־היופי לשעבר וסגנית מיס־תבל, הם התרשמו מאוד מקולה. כשראו אותה, הם התלהבו עוד יותר. „לא שאלו אותי אפילו אם אני מוכנה להצטלם, ובאילו תנאים. הם פשוט לקחו אותי בחשבון תיכף ומייד.

„סימון, ישראלי לשעבר, שהוא מלהק הדוגמניות בירחון ושקובע מי נכנסת ומי לא, קבע איתי פגישה בארבע עיניים, כדי להסביר לי שהם החליטו פה אחד,

(המשך בעמוד 80)

דוגמנית אמיר

עכשיו הזמן שלה לעירום

למכור את בגין

לוריא: הוא פשוט מכר את ראש־הממשלה ואת שר־החוץ לשם עסקים פרטיים? רום: אני לא יודע אם הוא מכר. הוא היה מוכן לסדר שראש־הממשלה ושר־החוץ ידברו לתוך הטייפ!

(המשך מעמוד 77)

לוריא: אני מבין.

רום: אתה מבין? אז פה הוא אמר סכום. הוא אמר שזה יכול להיות עד 200 אלף דולר.

לוריא: 200 אלף דולר שיתחלקו בין שניכם?

רום: לא. 200 אלף דולר זה כל הסכום. ולנו יהיו מזה אחוזים.

לוריא: אני מבין. מ־200 אלף הדולר צריך להוריד את הוצאות הייצור.

רום: כן.

לוריא: וממה שיישאר אחרי זה, אתם תתחלקו בצורה זו או אחרת.

רום: כן.

לוריא: זה נשמע סכום די גדול.

רום: זה נשמע די גדול.

לוריא: במילים אחרות, הוא פשוט מכר את ראש־הממשלה ואת שר־החוץ לשם עסקים פרטיים.

רום: אני לא יודע אם הוא מכר. הוא ניסה למכור את הזמן שלו. הוא היה מוכן לסדר שראש־הממשלה ושר־החוץ ידברו לתוך הטייפ. למכור שר, זה כבר משהו אחר.

לוריא: ברור. אני מבין אותך. למען הדיוק, מה שאתה אומר הוא שהוא היה מנצל את הזמן ואת היוקרה של ראש־הממשלה

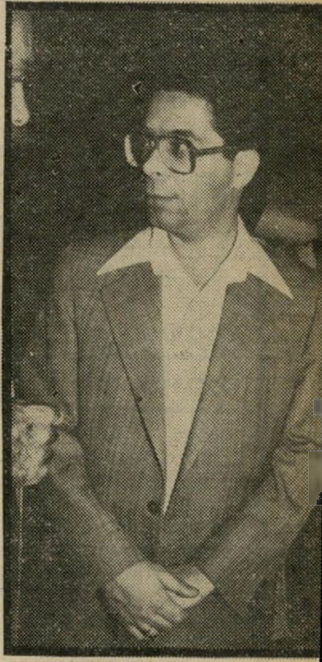

מזכיר־לשעבר נאור
ז'בוטינסקי לא פופולרי

ושל שר־החוץ, ומשכנע אותם לדבר לתוך הטייפ כדי שהוא, אריה נאור, יוכל לנצל את זה למען כיסו הפרטי.

רום: כן.

✱ „אדי סופר משחד אותו"

לוריא: אני מבין. יפה. זה קרה לפני תישעה חודשים בערך?

רום: כן. וזה עוד המשיך...

לוריא: איך זה המשיך?

רום: אני דיברתי עם לידר. ואני ראיתי שזה דבר לא... שזה דבר שמבחינה מוסרית הוא לא בסדר.

לוריא: מבחינה מוסרית, כן.

רום: מוסרית, כן. זה לא בסדר. ואז אני גם ראיתי, זאת אומרת, שהסיפור הקודם עם ז'בוטינסקי לא היה בסדר. אז שאלתי את האיש של בית שלום אם הוא מעוניין. סיפרתי לו כבר שהוא הציע לי כסף, אבל עם הרעיון. יכול להיות שהרעיון הוא טוב.

לוריא: אני מבין. אבל סיפרת לי גם שהוא רצה כסף בשביל עצמו?

רום: בוודאי. אבל אני ביקשתי ממנו להמשיך, אם הוא יבוא אליו. לא להתלונן, ולהמשיך.

לוריא: מה שמו של האיש הזה?

רום: קרונו מלגו.

לוריא: והוא נוצרי, ולא יהודי?

רום: הוא נוצרי.

לוריא: והוא אחד מחסידי עם ישראל מכיוון שהם מאמינים בעם ישראל?

רום: הם מאמינים בעם ישראל והם תומכים בישראל ביגלל הנצרות, על כל דבר הם אומרים שהוא היה כתוב פעם בתנ"ך.

לוריא: אתה לא חושב שהתנהגות כזאת של מזכיר ממשלת־ישראל היתה עלולה להכפיש את שמו של עם ישראל בעיני אוהבי ישראל?

רום: כן.

לוריא: בייחוד כשהוא מזכיר ממשלת ישראל, בתפקיד כה רם ונישא. וגם מר מלגו הסכים להמשיך?

רום: אני אמרתי לו את זה. לא רציתי לפרסם את זה עכשיו. חשבתי שאני בתוך הסיפור.

לוריא: אני מבין. אז מה מלגו עשה? המשיך את זה?

רום: מלגו המשיך, וקרה משהו מעניין לפני כמה שבועות. לא, זה כבר חצי שנה. אדי סופר בא עם אריה נאור להמבורג. לא, להמבורג אריה נאור בא לבד.

לוריא: כשהוא בא להעיד במישפט שלי?

רום: כן. והוא אמר לי את זה כמה שבועות קודם. שאלתי אותו אם הוא בא דרך ציריך. הוא אמר: „אולי, עוד נדבר על זה." אז הייתי בארץ. שאלתי אותו: „מתי אתה יוצא?" אז הוא אמר לי: „תשמע, אנשי־הביטחון אמרו לי שאסור לי להגיד מתי אני יוצא." אבל אני ידעתי שהמישפט יהיה ב־4 בדצמבר, ושאהיה אז בציריך. כמה ימים אחרי זה, כשחזרתי מהארץ לציריך, אמרתי למלגו שיכול להיות שאריה נאור יתקשר איתו. מעניין שהוא לא התקשר איתי. הוא התקשר ישר למלגו.

לוריא: הוא רצה עמלה יותר גדולה...

רום: יכול להיות. אבל אולי הוא לא מצא אותי. אבל הוא התקשר למלגו דרך אשה גרמניה, ומלגו מייד התקשר אלי.

לוריא: סליחה. האשה הגרמניה היא נציגה של מישהו בגרמניה או בשווייץ?

רום: של אדי סופר.

לוריא: מה לאריה נאור ולאשה הגרמניה האזת? האם הוא קשור לאדי סופר?

רום: הוא אמר שלאדי סופר יש נציגה.

לוריא: השאלה שלי היא, מה לדעתך אריה נאור עושה עם אדי סופר כל הזמן? הרי אדי סופר הוא לא אישיות ממשלתית.

רום: אני הבנתי שהוא משוחד על־ידי אדי סופר. לא ראיתי איך הוא מקבל כסף, אבל אני בטוח שהוא תלוי באדי סופר.

לוריא: אני חושב שאולי העברית שלך לא מדוייקת כאן. משוחד, אתה מתכוון BRIBED, מלשון של שוחד?

רום: כן.

לוריא: אני מבין. זאת אומרת שאתה חושב שאדי סופר פשוט לקח אותו תחת חסותו ונתן לו הוצאות וכולי?

רום: כן. זה כבר היה הרושם שלי במיסעדה המרוקאית בירושלים.

לוריא: ואתה, אגב, גם נוכחת כאשר אדי סופר שילם את הוצאות המלון שלו, למשל, או הוצאות של ארוחות שלו בשווייץ?

רום: לא. אחר־כך נודע לי שזה היה נכון.

לוריא: איך זה נודע לך?

רום: מצבי לידר. זה היה מעניין. הלכנו שנינו למלון, וראינו שם בחשבון שאדי סופר שילם את זה!

✱ „ג'וב אצל שפרינגר"

לוריא: סליחה שהפסקתי אותך. זה היה כשסיפרת שהוא התקשר עם האשה הגרמניה, ודרכה עם מלגו.

רום: אמרתי למלגו שהוא יקבל מיכתב מהארץ, וביקשתי שכשהמיכתב יגיע, שיביא לי אותו. אדי סופר שלח את המיכתב עם שליח מיוחד. זה לא מקובל באירופה לשלוח מיכתבים עם שליח מיוחד. זה גם עשה עלי רושם לא טוב. ואז האשה הגרמניה התקשרה, ורצתה קשר עם מלגו, ולי זה היה ברור.

לוריא: ומה המסקנות שאתה הסקת מכל ההתנהגות הזאת?

רום: אני הסקתי שאריה נאור רצה לעבוד, ורצה להוציא הכנסות מכאן. אני זוכר, בינינו, ואת זה אף אחד לא יודע, שלפני הבחירות הוא אמר לי שהוא מחפש ג'וב. הוא אמר לי: „יש לך יחסים טובים עם אכסל שפרינגר. אולי אני יכול לייצג אותו בארץ?

לוריא: בוא נחזור על זה בזהירות. הוא, לפני הבחירות...

רום: לפני הבחירות, כשבכלל לא היה ברור מי ינצח...

לוריא: הוא ביקש ממך...

רום: הוא יודע שישראלטישה ווכן בלאט מנוי לשפרינגר... הוא יודע שאנחנו מקבלים את זה בחינם, והעורך הראשי היה הנציג של שפרינגר בשווייץ.

לוריא: והוא רצה קשר לאכסל שפרינגר דרכך כדי שאכסל שפרינגר יתן לו ג'וב. איפה?

רום: בארץ. לייצג את שפרינגר בארץ.

לוריא: אני מבין.

רום: הוא גם אמר שהוא מכיר את אפרים להב...

(העיתונאי אפרים להב הוא נציגו של איל־העיתונות הגרמני אכסל שפרינגר בישראל.)

לוריא: ומה יהיה עם אפרים להב המסכן?

רום: זהו, הוא בנוסף אליו, או במקומו.

לוריא: בנוסף אל אפרים להב או במקומו. אני מבין. אתה זוכר באיזה חודש, בערך, זה היה?

רום: הבחירות היו ב...

לוריא: הבחירות היו דומני בסביבות יולי...

רום: כן, זהו, אז זה היה בינואר־פברואר 81'. יכול להיות גם בחורף, או קודם.

לוריא: טוב, ינואר, פברואר, ואולי דצמבר 80'.

רום: כן.

לוריא: ממני הוא ביקש את הג'וב. הוא ביקש לסדר לו ג'וב אצל אכסל שפרינגר באוקטובר 80'. אתה יודע על זה?

רום: אני לא יודע באיזה תאריך.

לוריא: לא, אבל אתה יודע שהוא ביקש ממני ג'וב?

רום: כן, כן. אני אז אמרתי לחברים שלי שזה נכון, כי הוא גם ביקש ממני.

לוריא: רגע אחד...

רום: יכול להיות גם שזה היה באותו זמן.

לוריא: בערך באותו זמן.

רום: זה יכול להיות באותו זמן. תראה, זה היה כאשר הסיכויים לבחירות היו הכי גרועים בשביל הליכוד. אני שאלתי אותו: מה תעשה אחר־כך? אני גם לא האמנתי ש... אף אחד לא האמין לזה. אז הוא אמר: „תשמע, אולי תסדר לי איזה ג'וב". הוא לא האמין שהליכוד יעלה שוב לשילטון.

לוריא: עכשיו בוא נחזור לנושא של הקסטות. מדוע הדבר לא בוצע?

רום: לא היה לו מזל. הכומר, שהוא האיש החזק באגודה, הוא אדם שהוא בפרינציפ נגד הטלוויזיה. אז הוא אמר: „איך אני יכול לדרוש מאנשים..."

לוריא: אגב, מותר לדעת מה הפרינציפ הזה, פרינציפ דתי?

רום: פרינציפ דתי — הוא אמר שלא צריכים לנצל את הטלוויזיה.

לוריא: דיברתם על אפשרות של רדיו?

רום: לא דיברנו על אפשרות של רדיו.

לוריא: זה כל מה שאתה יודע על נאור?

רום: זה הכל.

עד כאן השיחה בין רום ולוריא.

חקירת היועץ המשפטי התמקדה בשאלה אם ביקש אריה נאור לנצל את תפקידו כמזכיר־הממשלה כדי לעשות רווחים פרטיים. מן השיחה בין לוריא ורום עולה שנאור רצה להקליט את ראש־הממשלה מנחם בגין, ואת שר החוץ יצחק שמיר, וכן „מישהו מהמערך" באולפניו של אדי סופר, ואחר־כך למכור את הקסטות לאירגון בית שלום, לצורך הפצה בין חברי האירגון.

בינתיים העלתה החקירה כי אכן היו מגעים בין אולפן־ההסרטות של אדי סופר ובין אירגון בית שלום בשווייץ. אנשי סופר טוענים כי „אינם יודעים" על מעורבותם של אריה נאור ופרדי רום ב„פרשת הקסטות". אך גם מדבריו של רום בשיחה עם לוריא עולה כי בשלב מסויים נוצר מגע ישיר בין אדי סופר ובין קרונו מלגו מבית שלום.

תגובתו הראשונה של נאור היתה שמדובר בקנוניה של „מאפיה עיתונאית" נגדו. אחר־כך אי־אפשר היה להשיגו, שכן הטלפון בביתו נותק.

שלמה פרנקל ■

רוצות בעירום

(המשך מעמוד 9)

אחרי שראו את היצע כל הדוגמניות שבחלקי נפל הכבוד הגדול להצטלם לסנטר פולד, שזה העמוד המרכזי בעיתון ושתמונת־העירום משתרעת בו על פני שני עמודים. שאלתי אותו למה אני, והוא הסביר לי שאני הכי מתאימה. השבתי לו בשלילה. הסברתי לו שאני אמא לשני ילדים ושיש לי הורים וחברים שלכולם צריך למסור דין וחשבון.

„הוא לא הבין על מה אני מדברת. הוא הסתכל עלי כאילו נפלתי מהירח. הוא חשב שאני אולי לא מרוצה מהסכום הפעוט שהוצע לי — 5000 דולר, והציע לי יותר. אך תשובתי היתה סופית.

„לצילומים סכסיים אין לי התנגדות. אך לעירום אני חייבת לומר לא."

✱ פילפל בחיי הדוגמנות

גם שרונה מרש, רוצה ולא רוצה. היא רוצה, אך פוחדת מתגובות לא־מבינות ובלתי־אוהדות. „אני דווקא מאוד שמחה שאנשי פליבויי הגיעו לארץ, ויכניסו קצת פילפל לחיי הדוגמנות האפורים. עירום הוא יפה כשהוא אמנותי. להצטלם בחזה חשוף שעלין תכשיט יפה, זה כן. לזה אני מוכנה בלי לחשוב פעמים, ואפילו בלי תשלום. אבל עירום שאולי לא אהיה שלימה עם עצמי ועם התוצאות? לא!

„עירום אלילי ולא וולגארי, מהמם ביופיו, זה הראש שלי. אבל שיהיה אסתטי ונקי. לא כזה שיעורר אצל אנשים מחשבות לא נכונות. אני מוכנה להצטלם עם כיסוי מינימלי, וכמובן אדרוש מחיר גבוה. זהו עניין של כבוד מיקצועי. אין שום סיבה שלא אקבל את התמורה המלאה." שרונה טוענת שהיא עדיין לא סיכמה את עניין התשלום, אך „הם מחכים לי שם בהיסטריה!"

גם על בת־שבע פכט לא פסחו. „הם צילצלו אלי ואמרו לי שראו צילומים שלי, ושאני נראית להם מאוד מתאימה, והם רוצים אותי לצילומי עירום. הם הבטיחו לי 500 דולר ליום, אך תשובתי הייתה שלילית. אני אשה נשואה ואם לשניים, וכמובן קיימת גם ביקורת המישפחה והקהל.

„בארץ יש בעיה עם צילומי עירום. לכן, כל בחורה שמסכימה, גם אם היא מגעילה, לוקחים אותה. „לדעתי, פלייבוי הוא עיתון העירום המכובד ביותר. הרבה דוגמניות שהצטלמו בו בעירום הגיעו דרכו לעולם הסרטים. אולי אם הייתי גרה בחו"ל, הייתי יותר חופשית. אבל בארץ, כל שאני מוכנה לעשות הוא להצטלם צילומים קצת סכסיים."

✱ זה לא בשבילי

גם את תמי בן־עמי, הדוגמנית מס' 1 של ישראל, לא שכחו הצוות. אבל היא רוצה לשכוח מהם. אפילו לא הלכתי לפגוש אותם. הם לא נשמעו לי רציניים, ובכלל לא מעניינים אותי. אני לא דוגמנית־עירום ולא אצטלם בעירום.

„לכל דוגמנית יש שטח משלה, אני דוגמנית־אופנה. אני יודעת שבחוץ־לארץ כל דוגמנית המכבדת את עצמה מצטלמת בעירום, אבל גם אילו הייתי גרם בחו"ל והייתי מוכרת וידועה, הייתי אומרת לא. זה לא קו המחשבה שלי. זה לא בשבילי."

הדוגמנית פינצ'י מור, הנחשבת כבעלת הרגליים היפות ביותר במדינה, התחמקה מלתת תשובה ישירה, אך היא כנראה תצטלם.

אורנה גזלן ■

ספורט

כדורגל

הניסים של מרימוביץ

אייל אקשטיין, הכדורגלן בן ה־20, זכה לפני 4 שנים בהזדמנות חייו. יוסל'ה מרימוביץ, המאמן הלאומי דהיום, שאימן אז את קבוצת הבוגרים של הפועל תל־אביב, גילה שהקשר המצטיין של ניבחרת הנערים של הקבוצה הוא נער כישרוני

...שטיין

...וי

...עם

...רוע מזלו של אייל לא היתה פציעתו ...ית, ורופאי־הספורט לא איבחנו ...א סובל מקרע בסחוס המחבר את ...ין מלפנים. בהיעדר אבחנה נכונה הוא גם לא זכה בטיפול מתאים, והסתפק בזריקות לשיכוך הכאבים.

כאשר לחץ שפר על אייל לעלות למיגרש, היה זה מישחקו האחרון. אחריו לא שיחק יותר.

כשהגיע לד"ר הורושובסקי, אובחנה סוף סוף מהות הפגיעה. אייל הצטווה להקפיד על מנוחה מוחלטת.

הוא נח במשך שנתיים. אך כשהתיר לו הרופא לשוב למיגרש, הוא מצא מאמן חדש, שהחליף את מרימוביץ — המאמן רב־היוקרה דויד שווייצר. מתוך שיקולים השמורים עימו, החליט שווייצר שלא להעניק לאייל הזדמנות מחודשת. „חזרתי למיגרשים, הייתי זקוק לעזרה ולגיבוי, ולא קיבלתי אותם," מתמרמר אייל. „אינני יודע מדוע נהג שווייצר כפי שנהג. יתכן שהוא רצה להוכיח שהוא אינו מרימוביץ."

שווייצר היה עסוק באימונים, וסבר שלאייל הצעיר אין מקום לצידם של הכוכבים ריפעת (ג'ימי) תורכ, מוריס ג'אנו, משה סיני ואחרים. אקשטיין נותר על הספסל. בינתיים הוא התגייס, ונאלץ

כדורסלנית דרייגור (במרכז)
אין להשוות את הסכום

להפסיק להופיע לאימונים. הוא לא נחשב יותר „כדורגלן מצטיין", הצבא סירב לשחררו לאימונים. כושר מישחקו ירד, וחוסר ביטחונו גבר.

הוא לא האמין יותר שיוכל לשוב ולשחק לפני תום שירותו הצבאי. אך המושיע, בדמותו המוכרת של המאמן הלאומי יוסל'ה מרימוביץ, חזר והופיע. אייל הוזמן בימים אלה לאימוני הניבחרת הלאומית, ומרימוביץ יודע לספר שהיא שחקן מוכשר ובעל עתיד מבטיח. „חייבים לתת לו צ'אנס," הוא טוען בלהט.

האם אייל דוגמא נוספת בשרשרת שהב סימן־היכר לירִיבויות הניצחיות בין המאמן הלאומי מרימוביץ ושווייצר.

הג'ינס של גביע המדינה

גם נעמה נבון, בתו בת ה־9 של נשיא המדינה, הבחינה בהבדל. היא באה יחד עם הוריה לחזות במישחקי גמר־גביע־המדינה בכדורסל לנשים ולגברים, והתקשתה להבין מדוע גביע הניצחון שהעניק אביה לנשים, היה קטן מזה שהוענק לגברים. „הרי שניהם ניצחו," תהתה הילדה.

נעמה ישבה בין הוריה בחדר־האורחים של איצטדיון יד־אליהו, מוקפת־אח"מים. היו שם שר־התיקשורת מרדכי ציפורי, משה זנבר, נגיד בנק־ישראל בעבר, יו"ר קבוצת הכדורגל של מכבי תל־אביב, יחזקאל פלומין ואחרים. הם רק חייכו לשמע שאלתה של הילדה, ולא מצאו תשובה.

נעמה עמדה על תופעה רווחת בספורט הישראלי: הנשים הישראליות הגבוהות, במיכנסיים הקצרצרים, אשר מושכות תשומת־לב בכל מקום אחר, לא מעניינות איש כשהן עומדות על מיגרש הכדורסל. עובדה — במישחק הנשים שהתקיים באותו ערב, לפני מישחק הגברים, נכחו צופים מעטים, חרף העובדה שהכרטיס שבידיהם נועד לשני המישחקים.

קבוצת אליצור תל־אביב ידועה בשחקניותיה הבינלאומיות, וזכתה בגביע המדינה זו הפעם הרביעית. אך גם החיפאיות הפתיעו לטובה, והפגינו מישחק מרשים לא פחות, למרות „התייחסותן החובבנית של שחקניות הפועל חיפה למישחק הכדורסל," כדברי יו"ר הקבוצה, משה בן־קיקי.

כוכבת קבוצת הנשים של אליצור תל־אביב, ענת דרייגור, קיבלה את מבוקשה — נשיא המדינה נכח במישחק הגמר.

אופירה נבון הפתיעה בהופעתה הספורטיבית — מיכנסי ג'ינס וחולצה פשוטה. אך היא סיפרה שאין היא עוסקת בספורט.

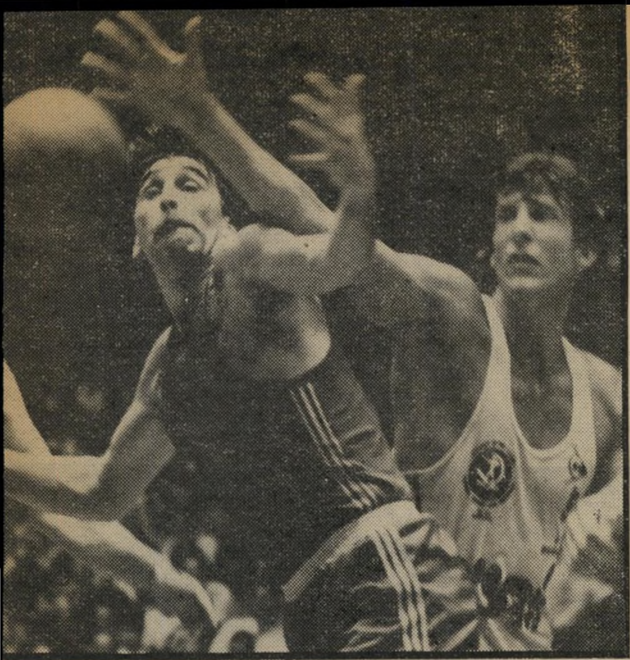

כדורסלן הפועל ר"ג מאלוביק, נאבק בסילבר ת"א
התקשתה להבין

„הספורט היחידי שאני עושה הוא להרים את ילדי," היא צחקה, והודתה שמעולם לא היתה ספורטאית נלהבת, „פרט לטיולים ברגל, שאותם אהבתי מאוד."

אופירה גילתה שתמיד אהבה מיכנסיים, אך תפקידה הנשיאותי אילץ אותה לוותר עליהם. „אך לאחרונה אני מרגישה מספיק נוח כדי לטייל עם ילדי בשכונה לבושה במיכנסי ג'ינס," היא הוסיפה.

...המאמן

את משחקי הליגה שייערכו בשבת יחזה מאמן הפועל רמת־גן, אליעזר שפיגל. שפיגל מצפה לתוצאות מחזור מישחקים זה, אשר יכריעו אם קבוצתו תעלה לליגה הלאומית או תשאר בארצית.

מאמן שפיגל

1. מכבי תל־אביב — שמשון ת"א: X
שמשון השתפרה ויצאה כמעט מהסכנה. תיקו יספיק לה.

2. הפועל יהוד — הפועל באר־שבע: X
שתי קבוצות שתשחקנה בגביע, ותלוי מה תהיה התוצאה שם. אני חוזה תיקו, כי המישחק ביהוד.

3. מכבי פ"ת — בית"ר ירושלים: 1
הגיע הזמן שמכבי פתח־תיקווה תנצח. אתן לה ניצחון במיגרשה בבית.

4. הפועל ראשון־לציון — מכבי יפו: 1
מכבי יפו זקוקה לנקודה כדי להינצל. אם ראשון תיקח, היא עלולה לסבך את המחזור. מהמר על ראשון.

5. בית"ר תל־אביב — מכבי נתניה: 2
בית"ר תל־אביב ירדה. קשה לי להאמין שתהיה לה מוטיבציה להילחם. נתניה חייבת לנצח.

6. הפועל ירושלים — הפועל פ"ת: 1
ברור שירושלים תנצח, גם בגלל הביתיות.

7. מכבי חיפה — בני־יהודה ת"א: X
יהיה תיקו. בני־יהודה ירצו לשמור על המקום השלישי המכובד שיש להם.

8. הפועל כפר־סבא — הפועל ת"א: 1
לגבי כפר־סבא ניצחון פירושו אליפות. מגיע להם, והם ינצחו את תל־אביב בבית.

9. הפועל בית־שאן — מכבי יבנה: X
מכבי יבנה כמעט בלאומית. תיקו יספיק לה לעלות לליגה הלאומית.

10. בית"ר רמלה — הפועל חיפה: 1
רמלה טובה, בעיקר בבית. היא תעשה הכל לקחת נקודות. חיפה לקחה כבר מספיק נקודות כדי להישאר בליגה.

11. הפ. תל־חנן — הפועל בית־שמש: 1
תל־חנן נמצאת מתחת לקו האדום, וזקוקה לנקודות. בבית אני מאמין שתנצח.

12. בית"ר נתניה — הכוח־מכבי ר"ג: X
לשתיהן יש כוונות, אך מנוגדות. להכוח יש כוונות לעלות ללאומית, לנתניה — להישאר בארצית. יהיה תיקו, שעלול לא לספק אף אחת מהן.

13. הפועל ר"ג — הפ. נצרת עילית: 1
(תחזיתו של אריה רדלר). רמת־גן היא קבוצה עם מוטיבציה, בדרך לליגה הלאומית.

בשבוע שעבר הצליח בועז קאופמן, מאמן הפויל פתח־תיקווה, לנחש תוצאות נכונות של 5 מישחקים.

כדורסל

ניו־אורלינס או קלרמון?

שתי הצעות ממשיות הגיעו בימים אלה לענת דרייגור (1.87), הכדורסלנית המיקצוענית של קבוצת אליצור תל־אביב. מיכללת ניו־אורלינס שבארצות־הברית הציעה לענת לשחק בנבחרתה. הצעה זו מלווה במילגה מלאה של האוניברסיטה, שכוללת מגורים, מכונית צמודה, אש"ל ודמי כיס על סך 400 דולר לחודש, כל זה למשך שלוש שנים.

בעוד היא מתלבטת, קיבלה ענת הצעה שניה. גם הקבוצה הצרפתית קלרמון, שבשורותיה היא הספיקה לשחק במשך שנה, התגעגעה אליה, ושלחה לה השבוע הזמנה לשוב.

החוק שונה. קלרמון הוציאה מתוכה לפני כשנה את כל השחקניות הזרות שישחקו בקבוצה, לרבות ענת. חוק חדש שיצא בצרפת שלפיו ישחקו בקבוצות הצרפתיות שחקניות מקומיות בלבד, הביא למהפך. קלרמון, שנחשבה בין הקבוצות הטובות באירופה, הידרדרה בשל כך לתחתית הטבלה. מצב עגום זה דרש תיקון בחוק, ומשנתקבל, הזעיקה הנהלת הקבוצה את כוכבותיה הזרות. ענת היתה בין הראשונות שאליהן פנו.

„בצרפת זה סיפור אחר," מספרת ענת כחולת העיניים, „אין להשוות את הסכום העצום שאני מסוגלת לקבל בצרפת למה שמציעה לי ניו־אורלינס."

בימים אלה שוקלת ענת באיזה הצעה לבחור. למרות שבעבר גילתה נכונות לעזוב את קבוצתה הישראלית, היא הצהירה השבוע: „אני מעדיפה להישאר בארץ, בתנאי שיביאו שחקנית זרה אשר תחזק את קבוצת הניבחרת. מספיק שחקנית אחת, כדי שהרמה תעלה, ואולי נגיע לחצי־גמר באליפות אירופה. בדיוק כפי שקרה לקבוצות הגברים של מכבי תל־אביב ועכשיו גם הפועל רמת־גן.

„אני מעדיפה שיחזקו אותנו במקום שאני אחזק קבוצה צרפתית אחרת. אני פטריוטית. הרבה יותר נעים לשמוע את ההימנון הישראלי אחרי ניצחון, מאשר את הצרפתי. אך איגוד הכדורסל מסרב בתוקף ולא מוכן להתאמץ ולבזבז כספים על שחקנית מיובאת. לכן, במצב הקיים, לא כדאי לי להישאר."

לירות! לירות! לירות!

(המשך מעמוד 7)
מחנה, לא איפשר הצבא להעבירו לבית־חולים.

● עומר עיסה אל־קוטוב, בן 55, מראס אל־עמוד בירושלים המזרחית, מת באותו היום מהתקף־לב, בשעה שהוכה בביתו על־ידי אנשי מישמר־הגבול, שפרצו אל הבית כדי לעצור את בתו. הם האשימוה ביידוי אבנים. האב ניסה להתערב לטובת בתו, ואז ספג מכות. הוא מת במקום. אל־קוטוב עמד בראש ועד לשמירת אדמות התושבים בסביבה, הגובלת בבית־קברות יהודי, שלמען הגדלתו יש כוונה להפקיע את האדמות הערביות.

● סוהיל ראבאן, בן 7, מעזה, נהרג

שכם לטול־כרם. על־פי הסברה הוא נהרג בידי חיילים מהמחנה.

● ביום ההתקפה על הר־הבית נהרגו בירושלים ג׳יהד איברהים באדר, בן 20, מכדור בחזה, וסלאח אל־ימאני, בן 65, מכדור בבטן. שניהם נפגעו במהלך פיזור ההפגנות הסוערות בעיר העתיקה.

ישיבת אבל

בביתו של חסן עבד אל־פתח חוסיין, בן 18, ממחנה הפליטים דהיישה, שנפגע ב־12 באפריל מקליע שחדר דרך המותן לבטנו. הוא מת כעבור שבועיים מפצעיו. שניה משמאל היא אמו, חלימה.

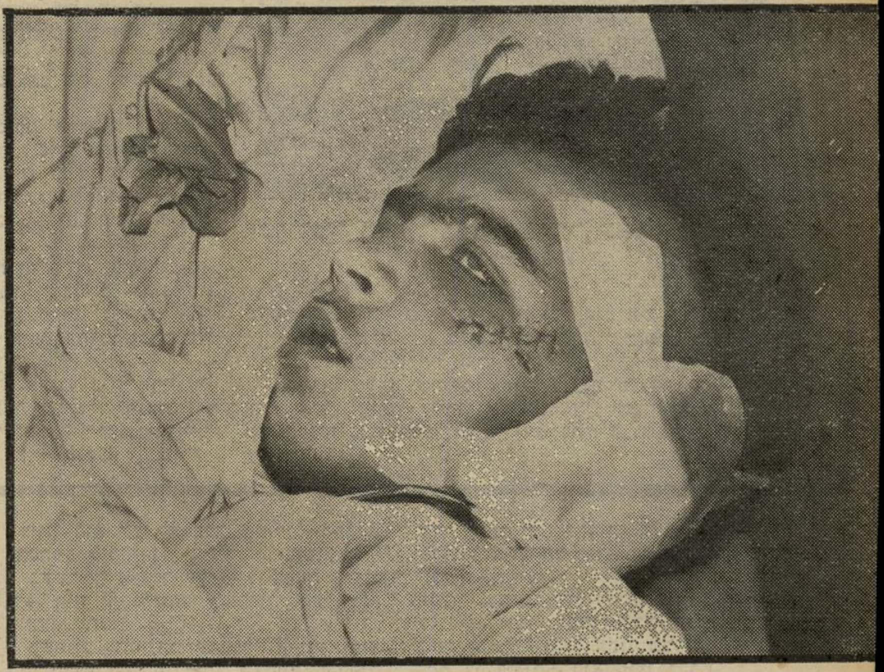

כדור בראש

ספג חסאן אסעד, בן 15, ממחנה הפליטים קלנדריה. הקליע חדר ללחיו הימנית ורסיסים קרעו את עור הלחי. לדבריו סייע לפנות חבר, שנפצע על־ידי יריות הצבא, ותוך כדי כך נפצע אף הוא.

ב־13 באפריל מפגיעת קליע בבטנו, במהלך הפגנה בעיר. הצבא פיזר את המפגינים תוך ירי ללא כל הבחנה. מן היריות נפצע פאיז עליה, בן 5. הוא נפגע ברגלו ובעכוז. מוחמד מחמוד אל־בשיטי, בן 6, נפגע מקליע בכל אחת מרגליו. חנה מחמוד אל־שאליט, בן 6, נפגע מכדור ברגלו. מוחמד ג׳אמיל חנונה, בן 8, נפגע בשתי רגליו. עוד חמישה נערים, בני 13 עד 23, נפגעו, בעיקר ברגליים.

● עימד באקר, בן 23, מכפר קאליל שבאזור שכם, נמצא מת ב־13 באפריל בקירבת מחנה צבאי בדיר־שראף, שבין

הילדה אושפזה בבית־החולים הדסה בירושלים. מצבה אנוש.

● ג׳מאל אל־רחמן, בן 17 משכם, אושפז כתוצאה מפגיעת קליע במותנו.

● סעיד ג׳מאל אבו־היג׳לה, בן 15 משכם, נפגע מקליעים בבטנו ובכתפו.

● ואליד ג׳אמיל חסן, בן 16 משכם, נפגע מקליע בחזהו.

● יאסר מוסטפה אל־חיג׳ווי, בן מג׳נין, נפגע מקליע בידו.

● ג׳אמיל מחמוד אבו־עיישה, מעזה, נפגע מכדור בעינו הי

● סמיר נבה אל־דאללו נפגע מקליעים בגב ובמ

● עבד אל־ריזאק מג׳בליה, נפגע מקליע בי

● רמאדאן שעבאן, בן נפגע מקליע בחזהו.

● סלמאן מוחמד ברדון, ב נפגע מקליעים בידו וברגלו.

● ח׳אלד אל־חורי, בן 10 מו נפגע מקליע בעין. נפגע מקליע בכתפו.

● שריף אל־ח׳לוואני, בן 16 מירושלים

● סנה מחמוד אבו־נח׳לה, בת 5 מבית־לחם, נפגעה מקליע בידה.

● עלי מוחמד חסן, בן 22 מבית־לחם, נפגע מקליע במותן.

בשטחים הכבושים קיימת תופעה חדשה, המזכירה את המציאות בארגנטינה: היעלמותם של אנשים. בשבועיים האחרונים נעלמו שיבעה אנשים, ביניהם שלושה ילדים, משכם, מאל־בירה ומדיר־ג׳ריר. הם נוספו על מיספר האנשים שעיקבותיהם נעלמו בתקופה שלפני כן. עד היום לא נודע דבר על נסיבות היעלמותם ועל

● ג׳ווהיר עזת אל־אפנדי, בת 18, מדהיישה, מאושפזת בבית־החולים אל־מוקאסד בירושלים המזרחית כתוצאה מפגיעת קליע, שחדר ללחי השמאלית, עבר דרך הפה ונתקע בלסת. היא נפגעה ביום החמישי בשבוע שעבר בבית־לחם, בשעה שנסעה לערוך קניות ביחד עם אמה. במקום התארגנה הפגנה והחיילים פתחו באש. הם ירו גם בג׳והיר, למרות שלפי עדותה כלל לא נטלה חלק בהפגנה. הקליע שבלסתה טרם הוצא, והיא עתידה לעבור ניתוח מסובך.

● ג׳אמיל עזמי אל־השלמון, בן 14, מראס אל־עמוד בירושלים, מאושפז כתוצאה מפגיעת שלושה קליעים ברגלו ה־

בת 5: כדור בראש. בן 6: כדורים בשתי הרגליים. בן 7: כדור בבטן

שמאלית וקליע אחד ברגלו הימנית. הוא נפצע בעיר העתיקה, ביום ההתקפה על הר־הבית, בשעה שיצא מבית־סיפרו. מול הפתח עמדו חיילים וירו בתלמידים, שידו אבנים והשמיעו קריאות וסיסמות.

● חסאן אסעד, בן 15, ממחנה הפליטים קלנדריה שליד רמאללה, מאושפז כתוצאה מחדירת קליע ללחיו הימנית ומקריעת עור הלחי על־ידי רסיסים. הוא נפגע ביום השני בשבוע שעבר בהפגנה שהתקיימה אחרי־הצהריים במחנה. לדבריו סייע לפנות חבר, שנפצע מיריות הצבא, ותוך כדי כך נפגע אף הוא.

● עיישי מוסבח אל־חור, בת 17, מכפר אל־ערוב שלייד חברון, מאושפזת כתוצאה מפגיעת קליע ברגלה השמאלית. היא נפצעה ביום הראשון בשבוע שעבר בכפרה.

● מיסו מחמוד סלמאן, בת 14, אף היא מאל־ערוב, נפצעה קשה ביום הראשון השבוע מיריות מתנחל, שלעבר מכוניתו נזרקו אבנים. הוא עצר את הרכב, ירה מבעד לחלון והמשיך בנסיעה.

גורלם. בני מישפחותיהם חושדים שנחטפו בידי מתנחלים או אנשי האגודות הכפריות, כנקמה על פגיעות והפגנות המכוונות נגדם.

בקרב תושבי הגדה נפוצו שמועות כי החטיפות הן שיטה חדשה, שמטרתה לזרוע פחד ולהרתיע מפני הפגנות. לתושבים אין למי לפנות, מכיוון שחקירות כוחות־הביטחון על פגיעות בערבים לעולם אינן נושאות פרי. השב״כ מחפש עדיין את המתנקשים בראשי הערים, במיסגרת „החקירה הגדולה ביותר בתולדות שרות־הביטחון”. בינתיים שומרות אמהות את ילדיהן בבתים, ובמקומות רבים נמנעים התושבים מלצאת את בתיהם בלילה. בשעות החשיכה נתונות ערי הגדה לשליטתם המוחלטת של המתנחלים, במדים או בלעדיהם, ושל אנשי האגודות הכפריות, הזורעים בהן אימה.

מן הפגיעות של הפצועים ניתן ללמוד, כי במיקרים רבים יורים החיילים גבוה מהרגליים. פעמים רבות נשלחים לפיזור

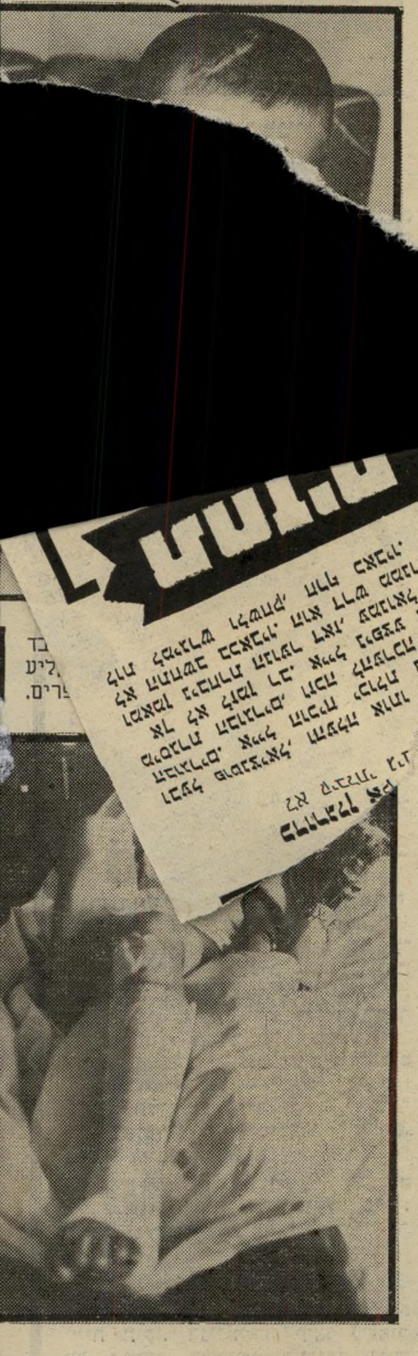

4 כדורים

חטף ג׳אביל עזמי אל־השלמון, בן ה־14 מירושלים. שלושה קליעים פגעו ברגלו השמאלית וקליע אחד ברגלו הימנית.

הפגנות קטנות קבוצות של שלושה עד ארבעה חיילים בלבד. אחדים מהם הודו, באופן בלתי רישמי, כי קיבלו אישור לירות כאוות נפשם כדי להשתלט על המפגינים, ובלבד שלא יצטרכו להזעיק תיגבורת.

רשימת הנפגעים עוד ארוכה, ומדי יום היא מתארכת והולכת. קשה מאוד לעדכן אותה. צה״ל יורה מהר והרבה.

יוסי הימן ■

במיסגד

בדהיישה השליכו חיילים, על־פי עדותו וצילומיו של ההימאם עבד אל־מגיד עטה, סיפרי קודש לריצפה ופגעו גם בריהוט.

מתאים לי... BROADWAY 80
BROADWAY
80
AMERICAN BLEND
20 FILTER CIGARETTES
BROADWAY 80
DUBEK LTD. TEL-AVIV
טעם אמריקאי; תערובת אמריקאית.

מיספר 2331 · 84 עמודים · שנה 46 · המחיר: 25 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

מירי זמיר

צלמי "פלייבוי" מחפשים בארץ נשים המוכנות להצטלם, אך דוגמניות הצמרת אומרות

"רק לא בעירום!"